EVROPSKA UNIJA

EVROPSKI PARLAMENT **SVET**

Strasbourg, 11. december 2018
(OR. en)

2016/0288 (COD)
LEX 1853

PE-CONS 52/1/18
REV 1

TELECOM 212
COMPET 495
MI 510
CONSOM 201
JUSTCIV 174
CODEC 1210

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA O EVROPSKEM ZAKONIKU O ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJAH (PRENOVITEV)

DIREKTIVA (EU) 2018/…
EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 11. decembra 2018

o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah
(prenovitev)

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 114 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora[1],

ob upoštevanju mnenja Odbora regij[2],

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom[3],

---

1 UL C 125, 21.4.2017, str. 56.
2 UL C 207, 30.6.2017, str. 87.
3 Stališče Evropskega parlamenta z dne 14. novembra 2018 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 4. decembra 2018.

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Direktive 2002/19/ES[1], 2002/20/ES[2], 2002/21/ES[3] in 2002/22/ES[4] Evropskega parlamenta in Sveta so bile bistveno spremenjene. Ker so potrebne dodatne spremembe, bi bilo treba zaradi jasnosti navedene direktive prenoviti.

[1] Direktiva 2002/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju (Direktiva o dostopu) (UL L 108, 24.4.2002, str. 7).

[2] Direktiva 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (Direktiva o odobritvi) (UL L 108, 24.4.2002, str. 21).

[3] Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (okvirna direktiva) (UL L 108, 24.4.2002, str. 33).

[4] Direktiva 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalnih storitvah) (UL L 108, 24.4.2002, str. 51).

(2) Delovanje petih direktiv, ki so del obstoječega regulativnega okvira za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, in sicer direktive 2002/19/ES, 2002/20/ES, 2002/21/ES, 2002/22/ES in 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta[1], redno preverja Komisija, zlasti zaradi določanja potrebe po spremembi ob upoštevanju tehnološkega in tržnega razvoja.

(3) Komisija je v sporočilu z dne 6. maja 2015, v katerem je podala Strategijo za enotni digitalni trg za Evropo, navedla, da bo njen pregled telekomunikacijskega okvira osredotočen na ukrepe, katerih namen je spodbujanje naložb v visokohitrostna širokopasovna omrežja, vzpostavitev bolj usklajenega pristopa notranjega trga k politiki in upravljanju radiofrekvenčnega spektra, vzpostavitev razmer za pravi notranji trg z odpravljanjem regulativne razdrobljenosti, zagotovitev učinkovite zaščite potrošnikov in enakih konkurenčnih pogojev za vse udeležence na trgu, dosledna uporaba pravil ter vzpostavitev učinkovitejšega regulativnega institucionalnega okvira.

[1] Direktiva 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) (UL L 201, 31.7.2002, str. 37).

(4) Ta direktiva spada v okvir preverjanja ustreznosti predpisov, ki vključuje štiri direktive, in sicer 2002/19/ES, 2002/20/ES, 2002/21/ES in 2002/22/ES, ter Uredbo (ES) št. 1211/2009 Evropskega parlamenta in Sveta[1]. Vsaka od navedenih direktiv vsebuje ukrepe, ki se nanašajo na ponudnike elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, kar je v skladu s preteklo ureditvijo sektorja, ko so bila podjetja vertikalno integrirana, in sicer so ponujala tako omrežja kot tudi storitve. Pregled ponuja priložnost prenovitve vseh štirih direktiv za poenostavitev obstoječe strukture z namenom, da se okrepi njena usklajenost in dostopnost v zvezi s ciljem programa ustreznosti in uspešnosti predpisov. Prav tako daje možnost prilagoditve strukture novim tržnim razmeram, v katerih ponujanje komunikacijskih storitev ni več nujno povezano z zagotavljanjem omrežja. V skladu z Medinstitucionalnim sporazumom z dne 28. novembra 2001 o bolj sistematičnem ponovnem sprejemu pravnih aktov[2] prenovitev pomeni sprejem novega pravnega akta, ki v besedilo vključi bistvene spremembe prejšnjega akta in njegove nespremenjene določbe. Predlog za prenovitev vključuje bistvene spremembe prejšnjega aktu, na sekundarni ravni pa tudi kodifikacijo nespremenjenih določb prejšnjega akta s temi bistvenimi spremembami.

---

[1] Uredba (ES) št. 1211/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o ustanovitvi Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) in Urada (UL L 337, 18.12.2009, str. 1).

[2] UL C 77, 28.3.2002, str. 1.

(5) Ta direktiva vzpostavlja pravni okvir za zagotovitev svobodne ponudbe elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, za katero veljajo le pogoji, ki so določeni v tej direktivi, in morebitne omejitve v skladu s členom 52(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti ukrepi glede javnega reda, javne varnosti in javnega zdravja, in v skladu s členom 52(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina).

(6) Ta direktiva ne posega v možnost vsake države članice, da sprejme potrebne ukrepe, s katerimi zavaruje svoje temeljne varnostne interese, zaščiti javni red in javno varnost ter dovoli preiskovanje, odkrivanje in pregon kaznivih dejanj, pri čemer se upošteva, da mora biti v skladu s členom 52(1) Listine kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava Listina, zlasti v členih 7, 8 in 11, kot so omejitve glede obdelave podatkov, predpisano z zakonom, spoštovati bistveno vsebino pravic in svoboščin, ki jih priznava Listina, in upoštevati načelo sorazmernosti.

(7) Zbliževanje telekomunikacijskega sektorja, sektorja sredstev javnega obveščanja in sektorja informacijske tehnologije pomeni, da bi bilo treba vsa elektronska komunikacijska omrežja in storitve v čim večji možni meri vključiti v enoten Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah, določen z eno samo direktivo, razen zadev, ki jih je bolje obravnavati z neposredno veljavnimi pravili, določenimi z uredbami. Zakonsko ureditev elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev je treba ločiti od zakonske ureditve vsebin. Zato ta direktiva ne zajema vsebine storitev, ki se zagotavljajo po elektronskih komunikacijskih omrežjih z uporabo elektronskih komunikacijskih storitev, kot so radiodifuzijske vsebine, finančne storitve in nekatere storitve informacijske družbe, in ne posega v ukrepe, ki so bili za take storitve sprejeti na ravni Unije ali na nacionalni ravni v skladu s pravom Unije, da bi spodbujali kulturno in jezikovno raznolikost ter zagotovili ohranitev pluralnosti medijev. Vsebina televizijskih programov je zajeta v Direktivi 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta[1]. Namen zakonske ureditve avdiovizualne politike in vsebine je doseganje ciljev v splošnem interesu, kot so svoboda izražanja, pluralnost medijev, nepristranskost, kulturna in jezikovna raznolikost, socialna vključenost, varstvo potrošnikov in varstvo mladoletnikov. Ločitev zakonske ureditve elektronskih komunikacij od zakonske ureditve vsebin ne vpliva v upoštevanje povezav med njima, zlasti zato, da se zagotovijo pluralnost medijev, kulturna raznolikost in varstvo potrošnikov. Pristojni organi bi morali v okvirih svojih pristojnosti pripomoči k temu, da se izvajajo politike, usmerjene v spodbujanje teh ciljev.

[1] Direktiva 2010/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2010 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) (UL L 95, 15.4.2010, str. 1).

(8) Ta direktiva ne vpliva na uporabo Direktive 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta[1] za radijsko opremo, ureja pa avtomobilsko radijsko opremo in potrošniške radijske sprejemnike ter potrošniško opremo, ki se uporablja za digitalno televizijo.

(9) Da bi nacionalnim regulativnim in drugim pristojnim organom omogočili doseganje ciljev, določenih v tej direktivi, zlasti v zvezi z interoperabilnostjo med koncema, bi moralo področje uporabe Direktive vključevati tudi nekatere vidike radijske opreme, kot je opredeljena v Direktivi 2014/53/EU, pa tudi potrošniško opremo, ki se uporablja za digitalno televizijo, s čimer bi poenostavili dostop za končne uporabnike invalide. Pomembno je, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi spodbujajo omrežne operaterje in proizvajalce opreme k sodelovanju, da bi končnim uporabnikom invalidom olajšali dostop do elektronskih komunikacijskih storitev. Ta direktiva bi morala urejati tudi neizključno uporabo radiofrekvenčnega spektra za lastno uporabo radijske terminalske opreme, čeprav ni povezana z gospodarsko dejavnostjo, da se zagotovi usklajen pristop glede režima splošne odobritve.

[1] Direktiva 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z dostopnostjo radijske opreme na trgu in razveljavitvi Direktive 1999/5/ES (UL L 153, 22.5.2014, str. 62).

(10) Nekatere elektronske komunikacijske storitve iz te direktive bi lahko spadale tudi v okvir opredelitve storitev informacijske družbe iz člena 1 Direktive (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta[1]. Določbe navedene direktive, ki urejajo storitve informacijske družbe, se uporabljajo za te elektronske komunikacijske storitve, če v tej direktivi ali drugih aktih Unije ni bolj specifičnih določb, ki bi se uporabljale zanje. Vendar so elektronske komunikacijske storitve, na primer storitve govorne telefonije, storitve sporočanja in elektronska pošta, vključene v to direktivo. Eno podjetje, na primer ponudnik internetnih storitev, lahko ponuja elektronsko komunikacijsko storitev, kot je dostop do interneta, in storitve, ki niso zajete v tej direktivi, kot je zagotavljanje internetnih vsebin in ne vsebin, povezanih s komunikacijami.

(11) Eno podjetje, na primer operater kabelskega omrežja, lahko ponuja elektronsko komunikacijsko storitev, na primer prenos televizijskih signalov, in storitve, ki niso zajete v to direktivo, na primer komercializacijo ponudbe storitev zvočnih ali televizijskih radiodifuzijskih vsebin, zato se lahko temu podjetju naložijo dodatne obveznosti v zvezi z njegovo dejavnostjo ponudnika ali distributerja vsebin v skladu z drugimi določbami, ne z določbami iz te direktive, ne da bi to posegalo pogoje iz priloge k tej direktivi.

---

[1] Direktiva (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL L 241, 17.9.2015, str. 1).

(12) Regulativni okvir bi moral urejati uporabo radiofrekvenčnega spektra s strani vseh elektronskih komunikacijskih omrežij, vključno s pojavljajočo se lastno uporabo radiofrekvenčnega spektra s strani novih vrst omrežij, ki jih sestavljajo izključno avtonomni sistemi mobilne radijske opreme, ki so povezani prek brezžičnih povezav brez centraliziranega upravljanja ali centraliziranega omrežnega operaterja, tudi če ne gre za izvajanje gospodarske dejavnosti. V okviru razvoja 5G brezžičnega komunikacijskega okolja bodo taka omrežja verjetno nastajala zlasti pred stavbami in na cestah za uporabo v prometu, energetiki, pri raziskavah in razvoju, e-zdravju, civilni zaščiti in pomoči pri nesrečah, internetu stvari, komunikacijah stroj–stroj in povezanih avtomobilih. Zato bi morale države članice v skladu s členom 7 Direktive 2014/53/EU pri uporabi dodatnih nacionalnih zahtev glede dajanja v uporabo ali uporabe take radijske opreme ali obojega zaradi učinkovite in uspešne uporabe radiofrekvenčnega spektra in izogibanja škodljivemu motenju upoštevati načela notranjega trga.

(13) Zahteve glede zmogljivosti elektronskih komunikacijskih omrežij se stalno povečujejo. Medtem ko je bil v preteklosti poudarek zlasti na povečevanju pasovne širine, ki je bila na voljo na splošno in za posamezne uporabnike, postajajo vedno bolj pomembni drugi parametri, kot so latenca, razpoložljivost in zanesljivost. V odgovor na te zahteve je tehnologija optičnih vlaken vedno bolj dostopna uporabnikom, bodoča zelo visokozmogljiva omrežja pa zahtevajo parametre delovanja, ki so enakovredna tistim, ki jih lahko zagotovi omrežje, ki temelji na elementih optičnih vlaken vsaj do razdelilne točke na kraju, kjer se storitev izvaja. Pri fiksnih povezavah to ustreza zmogljivosti omrežja, ki je enakovredna zmogljivosti optične povezave do večstanovanjske stavbe kot kraja, kjer se storitev izvaja. Pri brezžičnih povezavah to ustreza zmogljivosti omrežja, ki je podobna zmogljivosti optične povezave do bazne postaje kot kraja, kjer se storitev izvaja. Pri ugotavljanju, ali je zmogljivost brezžičnega omrežja podobna, se ne bi smele upoštevati različne izkušnje končnih uporabnikov, ki so posledica narave medija, s katerim je omrežje povezano z omrežno priključno točko. Druge tehnologije in prenosni mediji v skladu z načelom tehnološke nevtralnosti ne bi smeli biti izključeni, če je njihova zmogljivost primerljiva z osnovnim scenarijem. Z uvajanjem takih zelo visokozmogljivih omrežij se bodo po vsej verjetnosti zmogljivosti omrežij še povečale, omogočilo pa se bo tudi uvajanje prihodnjih generacij brezžičnih omrežij na podlagi izpopolnjenih zračnih vmesnikov in bolj zgoščene omrežne arhitekture.

(14) Opredelitve pojmov bi bilo treba prilagoditi, da se zagotovi, da so skladni z načelom tehnološke nevtralnosti in tehnološkim razvojem, vključno z novimi oblikami upravljanja omrežij, kot je prek programsko emuliranih ali programsko opredeljenih omrežij. S tehnološkim in tržnim razvojem so omrežja prevzela tehnologijo internetnega protokola (IP), končni uporabniki pa lahko izbirajo med številnimi konkurenčnimi ponudniki govornih storitev. Zato bi bilo treba izraz „javno dostopna telefonska storitev“, ki se uporablja samo v Direktivi 2002/22/ES in pod katerim se na splošno razumejo tradicionalne analogne telefonske storitve, nadomestiti s sodobnejšim in tehnološko bolj nevtralnim izrazom „govorne komunikacijske storitve“. Pogoje za zagotavljanje storitev bi bilo treba ločiti od dejanskih elementov opredelitve storitve govorne komunikacije, in sicer javno dostopne elektronske komunikacijske storitve za neposredne ali posredne odhodne ali dohodne nacionalne ali nacionalne in mednarodne klice z uporabo številke ali številk iz nacionalnega ali mednarodnega načrta oštevilčenja, na glede na to, ali takšna storitev temelji na tehnologiji vodovne ali paketne komutacije. Narava takšne storitve je, da je dvosmerna, kar omogoča, da lahko komunicirata obe strani. Storitev, ki ne izpolnjuje vseh teh pogojev, kot je aplikacija „na klik“ na spletni strani za pomoč strankam, ni taka storitev. Storitve govorne komunikacije zajemajo tudi sredstva za komuniciranje, posebej namenjena končnim uporabnikom invalidom, ki uporabljajo storitve prenosa besedila ali celotnega pogovora.

(15) Storitve, ki se uporabljajo v komunikacijske namene, in tehnična sredstva za njihovo izvajanje so doživeli izjemen razvoj. Končni uporabniki namesto tradicionalne govorne telefonije, besedilnih sporočil (SMS) in elektronske pošte vedno bolj uporabljajo funkcionalno ekvivalentne spletne storitve, na primer internetno telefonijo (VoIP), storitve sporočanja in spletno elektronsko pošto. Da bi bili končni uporabniki in njihove pravice pri uporabi funkcionalno ekvivalentnih storitev učinkovito in enakovredno zaščiteni, v prihodnost usmerjena opredelitev elektronskih komunikacijskih storitev ne bi smela temeljiti izključno na tehničnih parametrih, temveč bi morala izhajati iz funkcionalnega pristopa. Obseg potrebne ureditve bi moral zadostovati za doseganje njenih ciljev splošnega interesa. Medtem ko je prenos signalov še vedno pomemben parameter za opredeljevanje storitev, ki spadajo na področje uporabe te direktive, bi morala opredelitev vključevati tudi druge storitve, ki omogočajo komunikacijo. S stališča končnega uporabnika ni pomembno, ali ponudnik omogoča prenos signalov ali poteka komunikacija prek storitve dostopa do interneta. Opredelitev elektronskih komunikacijskih storitev bi morala zato obsegati tri vrste storitev, ki se lahko deloma prekrivajo, in sicer storitev dostopa do interneta v skladu z opredelitvijo iz točke 2 člena 2 Uredbe (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta[1], medosebne komunikacijske storitve, kot so opredeljene v tej direktivi, in storitve, ki obsegajo v celoti ali pretežno prenos signalov.

[1] Uredba (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ter Uredbe (EU) št. 531/2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (UL L 310, 26.11.2015, str. 1).

Opredelitev elektronskih komunikacijskih storitev bi morala odpraviti neskladnosti, ki so bile ugotovljene pri izvajanju opredelitve kot je veljala pred sprejetjem te direktive, in omogočiti umerjeno uporabo posebnih pravic in obveznosti iz okvira za različne vrste storitev, ki bi ustrezala posameznim določbam. Obdelava osebnih podatkov z elektronskimi komunikacijskim storitvami za namene plačila ali druge namene bi morala biti skladna z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta[1].

[1] Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

(16) Opredelitev elektronskih komunikacijskih storitev zajema storitve, ki se običajno izvajajo za plačilo. V digitalnem gospodarstvu udeleženci na trgu podatkom o uporabnikih vedno bolj pripisujejo denarno vrednost. Elektronske komunikacijske storitve se končnemu uporabniku pogosto zagotovijo ne le za plačilo, temveč čedalje bolj in zlasti v zameno za posredovanje osebnih ali drugih podatkov. Pojem plačila bi moral zato zajemati primere, ko ponudnik storitve od končnega uporabnika zahteva osebne podatke, v smislu Uredbe (EU) 2016/679, ali druge podatke, končni uporabnik pa te podatke zavestno – neposredno ali posredno – posreduje ponudniku. Zajemati bi moral tudi primere, ko končni uporabnik dovoli dostop do informacij, ne da bi jih aktivno posredoval, na primer do osebnih podatkov, vključno z naslovom IP, ali drugih informacij, ki se generirajo samodejno, kot so informacije, ki jih zbirajo in posredujejo piškotki. V skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) glede člena 57 PDEU[1] gre za plačilo v smislu PDEU tudi, če ponudnik storitve dobi plačilo od tretje strani in ne od prejemnika storitve. Pojem plačila bi moral zato zajemati tudi situacije, ko je končni uporabnik izpostavljen oglasnim sporočilom kot pogoj za pridobitev dostopa do storitve, ali situacije, v katerih ponudnik storitve prodaja osebne podatke, ki jih je pridobil v skladu z Uredbo (EU) 2016/679.

[1] Sodba Sodišča z dne 26. aprila 1988 v zadevi Bond van Adverteerders in drugi proti Nizozemski državi, C-352/85, ECLI: EU:C:1988:196.

(17) Medosebne komunikacijske storitve so storitve, ki omogočajo medosebno in interaktivno izmenjavo informacij, obsegajo pa storitve, kot so tradicionalni govorni klici med dvema posameznikoma, pa tudi vse vrste elektronske pošte, storitve sporočanja in skupinski klepet. Medosebne komunikacijske storitve obsegajo samo komunikacijo med končnim – torej ne potencialno neskončnim – številom posameznikov, te posameznike pa izbere pobudnik komunikacije. Komunikacija med pravnimi osebami bi morala spadati v opredelitev, kadar fizične osebe delujejo v imenu teh pravnih oseb ali so udeležene vsaj na eni strani komunikacije. Interaktivna komunikacija vključuje možnost, da prejemnik informacij odgovori. Storitve, ki ne ustrezajo tem pogojem, na primer linearna radiodifuzija, video na zahtevo, spletna mesta, družabna omrežja, blogi ali izmenjava informacij med napravami, se ne bi smele šteti za medosebne komunikacijske storitve. V izjemnih okoliščinah se kot medosebne komunikacijske storitve ne bi smele šteti storitve, pri katerih je možnost medosebne in interaktivne komunikacije manj pomembna in zgolj spremljevalna funkcija druge storitve in se iz objektivnih tehničnih razlogov ne more uporabljati brez navedene glavne storitve, njena vključitev v storitev pa ni namenjena izogibanju pravilom, ki urejajo elektronske komunikacijske storitve. Kot elementa za izvzetje iz opredelitve bi se morala izraza „manj pomembna“ in „zgolj spremljevalna“ razlagati ozko in z objektivnega vidika končnega uporabnika. Funkcija medosebne komunikacije bi lahko veljala za manj pomembno, kadar je za končnega uporabnika objektivno malo uporabna in kadar jo končni uporabniki dejansko komajda uporabljajo. Primer funkcije, ki bi jo lahko smatrali izven okvira opredelitve medosebnih komunikacijskih storitev, bi lahko načeloma bili komunikacijski kanali pri spletnih igrah, in sicer glede na funkcije komunikacijskega mehanizma storitve.

(18) Medosebne komunikacijske storitve, ki uporabljajo številke iz nacionalnih ali mednarodnih načrtov oštevilčenja, so povezane z javno dodeljenimi številskimi viri. Te medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke obsegajo tako storitve, ki so jim dodeljene številke končnih uporabnikov, da se zagotovi povezljivost med koncema, kot tudi storitve, ki končnim uporabnikom omogočajo, da stopijo v stik z osebami, ki so jim te številke dodeljene. Uporaba številke kot identifikatorja ne bi smela šteti za enakovredno uporabi številke za povezavo z javno dodeljenimi številkami, zato sama po sebi ne bi smela zadoščati za opredelitev medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke. Za medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, bi se morale obveznosti uporabljati samo, kadar je uporaba posebnih regulativnih obveznosti za vse vrste medosebnih komunikacijskih storitev v javnem interesu, ne glede na to, ali za izvajanje storitev uporabljajo številke. Upravičeno je, da se medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke obravnavajo drugače, saj potekajo v javno zagotovljenem interoperabilnem sistemu in imajo torej koristi od njega.

(19) Za regulativne namene pomeni omrežna priključna točka mejo med regulativnim okvirom za elektronska komunikacijska omrežja in storitve ter pravno ureditvijo telekomunikacijske terminalske opreme. Za opredelitev lokacije omrežne priključne točke je odgovoren nacionalni regulativni organ. Glede na prakso nacionalnih regulativnih organov in množico fiksnih in brezžičnih topografij bi moral Organ evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) v tesnem sodelovanju s Komisijo sprejeti skupne pristope k opredelitvi omrežnih priključnih točk v skladu s to direktivo v različnih konkretnih okoliščinah.

(20) Tehnični razvoj omogoča končnim uporabnikom dostop do služb za pomoč v sili prek govornih klicev, pa tudi prek drugih medosebnih komunikacijskih storitev. Pojem komunikacije v sili bi moral zato obsegati vse medosebne komunikacijske storitve, ki omogočajo dostop do služb za pomoč v sili. Temelji na elementih sistema klica v sili, ki so že določeni v pravu Unije, in sicer na centrih za obveščanje in najprimernejših centrih za obveščanje, kot so opredeljeni v Uredbi (EU) 2015/758 Evropskega parlamenta in Sveta[1], ter službah za ukrepanje ob nesrečah, kot so opredeljene v Delegirani uredbi Komisije (EU) št. 305/2013[2].

(21) Nacionalni regulativni organi in drugi pristojni organi bi morali ravnati po harmoniziranih skupnih ciljih in načelih za podporo svojemu delu in pri izvajanju svojih nalog po tem regulativnem okviru svoje ukrepe po potrebi uskladiti z organi drugih držav članic in z BEREC-om.

(22) Naloge, ki so pristojnim organom dodeljene s to direktivo, prispevajo k izpolnjevanju širšega okvira politik na področju kulture, zaposlovanja, okolja, socialne kohezije in prostorskega načrtovanja.

---

[1] Uredba (EU) 2015/758 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o zahtevah za homologacijo za uvedbo sistema eCall, vgrajenega v vozilo, kot storitev številke 112 in spremembi Direktive 2007/46/ES (UL L 123, 19.5.2015, str. 77).

[2] Delegirana uredba Komisije (EU) št. 305/2013 z dne 26. novembra 2012 o dopolnitvi Direktive 2010/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta glede usklajenega zagotavljanja medobratovalne vseevropske storitve eCall (UL L 91, 3.4.2013, str. 1).

(23) Regulativni okvir bi moral imeti poleg izpolnjevanja obstoječih treh primarnih ciljev spodbujanja konkurence, notranjega trga in interesov končnih uporabnikov tudi dodaten cilj glede povezljivosti, izražen glede na učinek: širok dostop do zelo visokozmogljivih omrežij in njihovo uporabo za vse državljane Unije in podjetja Unije na podlagi razumne cene in izbire, učinkovite in poštene konkurence, odprtih inovacij, učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra, skupnih pravil in predvidljivih regulativnih pristopov na notranjem trgu ter potrebnih sektorskih pravil za zaščito interesov državljanov Unije. Za države članice, nacionalne regulativne in druge pristojne organe ter deležnike ta cilj glede povezljivosti na eni strani pomeni prizadevanja za gospodarsko vzdržna omrežja in storitve s čim večjo možno zmogljivostjo na določenem območju in na drugi prizadevanja za teritorialno kohezijo v smislu združevanja zmogljivosti, ki so na voljo na različnih območjih.

(24) Napredek pri uresničevanju splošnih ciljev te direktive bi bilo treba podpreti z zanesljivim sistemom stalnega ocenjevanja in primerjave, s strani Komisije, uspešnosti držav članic glede razpoložljivosti zelo visokozmogljivih omrežij za vsa najpomembnejša gibala socialno-ekonomskega razvoja, kot so šole, prometna vozlišča in glavni izvajalci javnih storitev ter digitalno intenzivna podjetja, glede razpoložljivosti neprekinjene pokritosti z omrežjem 5G na mestnih območjih in ob glavnih kopenskih prometnih oseh ter glede razpoložljivosti elektronskih komunikacijskih omrežij, ki so zmožna zagotoviti vsaj 100 Mb/s in ki jih je mogoče takoj nadgraditi do gigabitnih hitrosti, za vsa gospodinjstva v vseh državah članicah. Zato bi morala Komisija še naprej spremljati uspešnost držav članic, med drugim na primer indekse, ki povzemajo relevantne kazalnike uspešnosti Unije na digitalnem področju, s katerimi se spremlja napredek držav članic pri digitalni konkurenčnosti, kot je indeks digitalnega gospodarstva in družbe, in po potrebi določiti nove metode in nova objektivna, konkretna in količinsko opredeljiva merila za primerjanje učinkovitosti držav članic.

(25) Načelo, da bi morale države članice uporabljati pravo Unije na tehnološko nevtralen način, kar pomeni, da nacionalni regulativni ali drugi pristojni organ določene tehnologije ne bi niti predpisal niti njeni uporabi ne daje prednosti pred drugimi tehnologijami, ne izključuje sprejetja sorazmernih ukrepov za pospeševanje nekaterih posebnih storitev, kadar je to upravičeno za doseganje ciljev regulativnega okvira, na primer digitalne televizije kot sredstva za povečanje učinkovitosti radiofrekvenčnega spektra. Poleg tega to načelo ne izključuje upoštevanja dejstva, da imajo nekateri mediji za prenos podatkov fizične in arhitekturne lastnosti, ki so lahko boljše v smislu kakovosti storitve, zmogljivosti, stroškov vzdrževanja, energetske učinkovitosti, prožnosti pri uporabi, zanesljivosti, vzdržljivosti in nadgradljivosti ter končno tudi delovanja, kar se lahko odraža pri ukrepih, sprejetih za izpolnjevanje različnih regulativnih ciljev.

(26) Učinkovite naložbe in konkurenco bi bilo treba spodbujati skupaj, da se povečajo gospodarska rast, inovacije in možnosti izbire za potrošnike.

(27) Konkurenca se lahko najbolje spodbuja z ekonomsko učinkovito ravnijo vlaganj v novo in obstoječo infrastrukturo, ki so po potrebi dopolnjena z urejanjem, da se doseže učinkovita konkurenca maloprodajnih storitev. Učinkovita raven konkurence, ki temelji na infrastrukturi, je stopnja podvajanja infrastrukture, pri kateri se lahko ob upoštevanju razumnih pričakovanj glede razvoja tržnih deležev razumno pričakuje, da bodo vlagatelji dobili pošteno povračilo.

(28) Zagotoviti je treba ustrezne spodbude za naložbe v nova zelo visokozmogljiva omrežja, ki podpirajo inovacije v internetnih storitvah z bogato vsebino in okrepile mednarodno konkurenčnost Unije. Taka omrežja lahko zelo koristijo potrošnikom in podjetjem v celotni Uniji. Zato je bistveno spodbujati trajnostne naložbe v razvoj teh novih omrežij, pri tem pa zagotoviti regulativno predvidljivost in skladnost ter tako varovati konkurenco, ker na ravni infrastrukture še vedno ostajajo ozka grla in ovire za vstop na trg, in povečevati možnost izbire za potrošnike.

(29) Cilj te direktive je, da se ob razvoju konkurence na trgu postopno odpravijo predhodna pravila, specifična za ta sektor, da se na koncu zagotovi, da elektronske komunikacije ureja le konkurenčno pravo. Zaradi močne konkurenčne dinamike na trgih elektronskih komunikacij v zadnjih letih je nujno zagotoviti, da se predhodne regulativne obveznosti naložijo le, kadar na zadevnih trgih ni učinkovite in trajnostne konkurence. Cilj predhodnega regulativnega posredovanja je ustvarjanje koristi za končne uporabnike prek oblikovanja maloprodajnih trgov, ki so učinkovito in trajnostno konkurenčni. Obveznosti na veleprodajnem trgu bi bilo treba naložiti, kadar je verjetno, da eden ali več maloprodajnih trgov brez njih ne bi postal učinkovito konkurenčen. Verjetno je, da bodo nacionalni regulativni organi na podlagi analize trga za vse več maloprodajnih trgov ugotovili, da so konkurenčni celo brez ureditve na veleprodajni ravni, zlasti glede na pričakovane izboljšave na področju inovacij in konkurence. V tem primeru bi moral nacionalni regulativni organ zaključiti, da ureditev na veleprodajni ravni ni več potrebna, in oceniti, ali bi bilo treba za ustrezni veleprodajni trg odpraviti predhodno ureditev. Pri tem bi moral nacionalni regulativni organ upoštevati morebitne učinke vzvoda med veleprodajnimi in povezanimi maloprodajnimi trgi, zaradi česar bi morda bilo treba odpraviti ovire za vstop na ravni infrastrukture, da bi zagotovili dolgoročno konkurenco na maloprodajni ravni.

(30) Elektronske komunikacije postajajo za vedno več sektorjev nepogrešljive. Internet stvari kaže, kako se prenos radijskih signalov, na katerem temeljijo elektronske komunikacije, še naprej razvija in oblikuje družbeno in poslovno realnost. Da bi v čim večji možni meri izkoristili ta razvoj, je treba uvesti in usmerjati nove brezžične komunikacijske tehnologije in aplikacije na področju upravljanja radiofrekvenčnega spektra. Ker se povečuje tudi povpraševanje po drugih tehnologijah in aplikacijah, ki so odvisne od radiofrekvenčnega spektra, in ker je te tehnologije in aplikacije mogoče izboljšati z integracijo elektronskih komunikacij ali kombiniranjem z njimi, bi se moral pri upravljanju radiofrekvenčnega spektra po potrebi uporabljati medsektorski pristop, da se izboljša učinkovita uporaba radiofrekvenčnega spektra.

(31) Strateško načrtovanje, koordinacija in po potrebi harmoniziranju na ravni Unije lahko prispevajo k temu, da uporabniki radiofrekvenčnega spektra do konca izkoristijo notranji trg in da so lahko interesi Unije po vsem svetu učinkovito zaščiteni. Zato bi moralo biti mogoče, po potrebi, sprejeti večletne programe za politiko radiofrekvenčnega spektra. Prvi takšen program, ki je določil usmeritve in cilje politike za strateško načrtovanje in harmoniziranje uporabe radiofrekvenčnega spektra v Uniji, je bil vzpostavljen s Sklepom št. 243/2012/EU Evropskega parlamenta in Sveta[1]. Moralo biti mogoče, da se navedene usmeritve in cilji politike v skladu s to direktivo nanašajo na razpoložljivost in učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra, ki je potreben za vzpostavitev in delovanje notranjega trga.

[1] Sklep št. 243/2012/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o vzpostavitvi večletnega programa politike radijskega spektra (UL L 81, 21.3.2012, str. 7).

(32) Nacionalne meje so vedno manj pomembne pri določanju optimalne uporabe radiofrekvenčnega spektra. Zaradi nepotrebne razdrobljenosti nacionalnih politik so stroški za uporabnike radiofrekvenčnega spektra višji, njihove priložnosti na trgu izgubljene, lahko pa se tudi upočasnijo inovacije, kar bi škodilo pravilnemu delovanju notranjega trga ter vplivalo na potrošnike in celotno gospodarstvo.

(33) Določbe o upravljanju radiofrekvenčnega spektra iz te direktive bi morale biti skladne z delom mednarodnih in regionalnih organizacij, ki se ukvarjajo z upravljanjem radiofrekvenčnega spektra, kot sta Mednarodna telekomunikacijska zveza (ITU) in Evropska konferenca poštnih in telekomunikacijskih uprav (CEPT), da se zagotovi učinkovito upravljanje in harmoniziranje uporabe radiofrekvenčnega spektra v vsej Uniji ter med državami članicami in drugimi člani ITU.

(34) V skladu z načelom ločevanja regulativnih in obratovalnih funkcij bi morale države članice zajamčiti neodvisnost nacionalnih regulativnih in drugih pristojnih organov, da bi zagotovile nepristranskost njihovih odločitev. Ta zahteva po neodvisnosti ne posega v institucionalno avtonomijo in ustavne obveznosti držav članic niti v načelo nevtralnosti v zvezi s pravili držav članic o ureditvi lastninskopravnih razmerij iz člena 345 PDEU. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi bi morali imeti pri opravljanju svojih nalog na voljo vse potrebne vire glede zaposlovanja, strokovnega znanja in izkušenj ter finančnih sredstev.

(35) Nekatere naloge na podlagi direktive, kot je predhodna regulacija trga, vključno z naložitvijo obveznosti za dostop in medomrežno povezovanje, in reševanje sporov med podjetji, bi morali opravljati zgolj nacionalni regulativni organi, in sicer organi, ki so neodvisni od sektorja in zunanjih posegov ali političnega pritiska. Če ni drugače določeno, bi morale države članice imeti možnost, dodeliti druge regulativne naloge, določene v tej direktivi, bodisi nacionalnim regulativnim organom bodisi drugim pristojnim organom. Pri prenosu bi si morale države članice prizadevati za stabilnost pristojnosti nacionalnih regulativnih organov, kar zadeva naloge, ki so bile dodeljene ob prenosu regulativnega okvira Unije za elektronske komunikacije, kot je bil spremenjen leta 2009, zlasti tistih, ki so povezane s konkurenco na trgu ali vstopom na trg. Kadar so naloge dodeljene drugim pristojnim organom, bi se morali ti drugi pristojni organi pred sprejetjem odločitev posvetovati z nacionalnimi regulativnimi organi. V skladu z načelom dobrega sodelovanja bi si morali nacionalni regulativni in drugi pristojni organi pri opravljanju svojih nalog izmenjevati informacije.

(36) Ta direktiva ne vsebuje materialnopravnih določb o dostopu do odprtega interneta ali o gostovanju in ne posega v dodelitev pristojnosti nacionalnim regulativnim organom iz Uredbe (EU) 531/2012 Evropskega parlamenta in Sveta[1] in Uredbe (EU) 2015/2120. Vendar ta direktiva poleg tega določa, da so nacionalni regulativni organi pristojni tudi za ocenjevanje in pozorno spremljanje vprašanj glede dostopa na trg in konkurence, ki bi lahko vplivala na pravico končnih uporabnikov do dostopa do odprtega interneta.

[1] Uredba (EU) št. 531/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (UL L 172, 30.6.2012, str. 10).

(37) Neodvisnost nacionalnih regulativnih organov je bila okrepljena v letu 2009 zaključenem pregledu regulativnega okvira za elektronske komunikacije, da bi se zagotovila učinkovitejša uporaba regulativnega okvira ter povečala njihova pooblastila in predvidljivost njihovih odločitev. V ta namen je bilo treba v nacionalni zakonodaji dodati izrecno določbo, s katero se je zagotovilo, da je nacionalni regulativni organ pri opravljanju svojih nalog zavarovan pred zunanjimi posegi ali političnim pritiskom, ki bi lahko ogrozili neodvisno presojo zadev, ki jih obravnava. Zaradi takšnega zunanjega vpliva ni primerno, da bi nacionalni zakonodajni organ deloval kot nacionalni regulativni organ v regulativnem okviru. V ta namen je bilo treba vnaprej določiti pravila o razlogih za razrešitev vodje nacionalnega regulativnega organa, da bi se odpravil kakršen koli razumen dvom v neodvisnost tega organa in v njegovo neodvisnost od zunanjih dejavnikov. V izogib arbitrarnim razrešitvam bi moral imeti razrešeni član pravico, da zahteva, da pristojna sodišča preverijo, ali obstajajo utemeljeni razlogi za razrešitev, kot so določeni v tej direktivi. Razrešitev bi se morala nanašati samo na osebne ali poklicne kvalifikacije vodje ali člana. Pomembno je, da imajo nacionalni regulativni organi svoj proračun, ki jim omogoča predvsem zaposlitev zadostnega števila usposobljenega osebja. Za zagotovitev preglednosti bi bilo treba ta proračun vsako leto objaviti. V okviru svojega proračuna bi morali imeti avtonomijo pri upravljanju svojih človeških virov in finančnih sredstev. Za zagotovitev nepristranskosti bi morale države članice, ki ohranijo lastništvo ali nadzor nad podjetji, ki prispevajo v proračun nacionalnih regulativnih ali drugih pristojnih organov prek upravnih pristojbin, poskrbeti za učinkovito strukturno ločevanje dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem lastništva ali nadzora, in dejavnosti, ki so povezane z nadzorom proračuna.

(38) Treba je nadalje okrepiti neodvisnost nacionalnih regulativnih organov, da bi zagotovili neodvisnost njihovega vodstva in članov od zunanjih pritiskov, in sicer z določitvijo minimalnih kvalifikacij, potrebnih za imenovanje, in minimalnega trajanja njihovega mandata. Poleg tega bi morale države članice razmisliti o omejitvi možnosti podaljšanja mandata vodje ali članov upravnega odbora ter določiti ustrezen sistem rotacije za upravni odbor in višje vodstvo, da se zmanjša tveganje regulativne zlorabe, zagotovi kontinuiteta in okrepi neodvisnost. To bi se lahko na primer uredilo tako, da se prvi člani kolegijskega organa imenujejo za različno dolga obdobja, zato da se njihovi mandati in mandati njihovih naslednikov ne bi iztekli ob istem času.

(39) Nacionalni regulativni organi bi morali odgovarjati za to, kako opravljajo svoje naloge, in o tem poročati. Praviloma bi morali poročati letno in ne na podlagi ad hoc zahtevkov za poročanje, ki bi lahko omejili neodvisnost organov ali jih ovirali pri opravljanju nalog, če so nesorazmerni. V skladu z nedavno sodno prakso Sodišča[1] lahko obsežne ali brezpogojne obveznosti poročanja posredno vplivajo na neodvisnost organa.

(40) Države članice bi morale nacionalne regulativne organe in druge pristojne organe sporočiti Komisiji. Za organe, ki podeljujejo pravice do poti, bi moralo biti mogoče, da zadošča navedba enotne informacijske točke, vzpostavljene v skladu z Direktivo 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta[2].

---

[1] Zlasti sodba Sodišča z dne 16. oktobra 2012, Evropska komisija proti Republiki Avstriji, zadeva C-614/10, ECLI:EU:C:2012:631.

[2] Direktiva 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o ukrepih za znižanje stroškov za postavitev elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (UL L 155, 23.5.2014, str. 1).

(41) Za odobritev zagotavljanja elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev bi se moral uporabljati najmanj zahteven sistem odobritev, da se spodbudi razvoj novih komunikacijskih storitev ter vseevropskih komunikacijskih omrežij in storitev, ponudnikom storitev in potrošnikom pa omogoči, da izkoristijo ekonomijo obsega na notranjem trgu.

(42) Koristi notranjega trga se lahko za ponudnike storitev in končne uporabnike najbolje dosežejo s splošno odobritvijo za elektronska komunikacijska omrežja in elektronske komunikacijske storitve, razen medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke, ne da bi se zahtevala posebna odločba ali upravni akt nacionalnega regulativnega organa ter z omejitvijo postopkovnih zahtev na deklaratorno uradno obvestilo. Kadar države članice od ponudnikov elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev zahtevajo uradno obvestilo o začetku izvajanja njihove dejavnosti, zaradi takšnih uradnih obvestil ne bi smeli nastati upravni stroški za ponudnike, predložila pa bi se lahko prek vstopne točke na spletnem mestu pristojnih organov. Da bi podprli učinkovito čezmejno usklajevanje, zlasti za vseevropske operaterje, bi moral BEREC vzpostaviti in vzdrževati zbirko podatkov teh uradnih obvestil. Pristojni organi bi morali BEREC-u posredovati le popolna uradna obvestila. Države članice ne bi smele na noben način ovirati zagotavljanja omrežij ali storitev, tudi če je bilo predloženo nepopolno uradno obvestilo.

(43) Uradno obvestilo bi moralo vsebovati samo izjavo o namenih ponudnika, da bo začel zagotavljati elektronska komunikacijska omrežja in storitve. Od ponudnika bi se moralo zahtevati, da taki izjavi priloži le informacije iz te direktive. Države članice ne bi smele naložiti dodatnih ali ločenih zahtev glede uradnega obveščanja.

(44) Za razliko od drugih kategorij elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, kot so opredeljene v tej direktivi, se za medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, ne uporabljajo javni številski viri, prav tako pa tudi ne potekajo v javno zagotovljenem interoperabilnem sistemu. Zato ni primerno, da bi se za take vrste storitev uporabljal režim splošne odobritve.

(45) Pri podelitvi pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, številskih virov ali pravic do namestitve zmogljivosti bi morali pristojni organi podjetja, katerim take pravice podelijo, obvestiti o ustreznih pogojih. Države članice bi morale imeti možnost, da takšne pogoje za uporabo radiofrekvenčnega spektra določijo v individualnih pravicah uporabe ali v splošni odobritvi.

(46) Splošna odobritev bi morala vsebovati samo pogoje, ki so značilni za področje elektronskih komunikacij. Ne bi smela vključevati pogojev, ki se že uporabljajo na podlagi druge obstoječe nacionalne zakonodaje, ki ni značilna za področje komunikacij, zlasti glede varstva potrošnikov. Pristojni organi bi morali imeti možnost, da na primer podjetja obvestijo o veljavnih okoljskih zahtevah in zahtevah prostorskega načrtovanja. Pogoji, naloženi na podlagi splošne odobritve, ne vplivajo na določitev prava, ki se uporablja v skladu z Uredbo (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta[1].

[1] Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, 4.7.2008, str. 6).

(47) Pogoji, ki bi lahko bili vezani na splošne odobritve, bi morali vsebovati tudi posebne pogoje o dostopnosti za končne uporabnike invalide in o potrebi po medsebojnem obveščanju javnih organov in služb za pomoč v sili in njihovem obveščanju širše javnosti pred in med večjimi nesrečami ter po njih.

(48) V take odobritve je treba izrecno vključiti pravice in obveznosti podjetij iz splošnih odobritev, da se po vsej Uniji zagotovijo enaki konkurenčni pogoji in omogočijo čezmejna pogajanja o medomrežnem povezovanju javnih elektronskih komunikacijskih omrežij.

(49) Splošna odobritev daje podjetjem, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja in storitve za javnost, pravico, da se pogajajo o medomrežnem povezovanju pod pogoji iz te direktive. Podjetja, ki ne zagotavljajo elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev za javnost, temveč za druge uporabnike, se lahko pogajajo o medomrežnem povezovanju pod komercialnimi pogoji.

(50) Pristojni organi bi morali pri določanju pogojev, ki jih povezujejo s splošno odobritvijo, in uveljavljanju upravnih pristojbin ustrezno upoštevati situacije, v katerih elektronska komunikacijska omrežja ali storitve ponujajo fizične osebe na neprofitni podlagi. Pri elektronskih komunikacijskih omrežjih in storitvah, ki se ne zagotavljajo za javnost, je primerno, da se določi manj pogojev, če sploh, in da so manj strogi v primerjavi s pogoji, ki so upravičeni za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, ki se zagotavljajo za javnost.

(51) Posebne obveznosti, naložene podjetjem, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja in elektronske komunikacijske storitve, v skladu s pravom Unije zaradi njihove določitve kot podjetja s pomembno tržno močjo, kot je opredeljeno v tej direktivi, bi se morale naložiti ločeno od splošnih pravic in obveznosti iz splošne odobritve.

(52) Možno je, da podjetja, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja in storitev potrebujejo potrdilo o svojih pravicah v okviru splošne odobritve za medomrežno povezovanje in pravicah do poti, zlasti zaradi lažjih pogajanj z regionalnimi ali lokalnimi upravami ali ponudniki storitev v drugih državah članicah. Zato bi morali pristojni organi podjetjem izdati izjave, bodisi na zahtevo bodisi kot samodejni odgovor na uradno obvestilo v okviru splošne odobritve. Take izjave same po sebi ne bi smele pomeniti upravičenosti do pravic, prav tako pa od takšne izjave ne bi smele biti odvisne nobene pravice iz splošne odobritve, pravice uporabe ali uveljavljanje takih pravic.

(53) Obstajati bi morala možnost, da se podjetjem, ki zagotavljajo elektronske komunikacijske storitve naložijo upravne pristojbine za financiranje dejavnosti nacionalnega regulativnega ali drugega pristojnega organa za upravljanje splošnega odobritvenega sistema in podeljevanje pravic uporabe. S takimi pristojbinami bi se morali kriti le dejanski upravni stroški za te dejavnosti. Zato bi bilo treba pri prihodkih in izdatkih nacionalnih regulativnih in drugih pristojnih organov zagotoviti preglednost z vsakoletnim poročanjem o skupni vsoti zbranih pristojbin in nastalih upravnih stroškov, da bodo lahko podjetja preverila njihovo uravnoteženost.

(54) Sistemi za upravne pristojbine ne bi smeli izkrivljati konkurence ali povzročati ovir za vstop na trg. S sistemom splošne odobritve je nemogoče posameznim podjetjem nalagati upravne stroške in s tem pristojbine, razen za podelitev pravic uporabe številskih virov, radiofrekvenčnega spektra in pravic do namestitve zmogljivosti. Vse veljavne upravne pristojbine bi morale biti v skladu z načeli sistema splošne odobritve. Primer pravične, preproste in pregledne alternative za ta merila določanja pristojbin bi bil lahko prihodkovno naravnani delitveni ključ. Kadar so upravne pristojbine zelo nizke, bi bile lahko primerne tudi pavšalne dajatve ali dajatve, sestavljene na podlagi pavšala in prihodkovnega elementa. Če se sistem splošne odobritve uporablja tudi za podjetja z zelo majhnim tržnim deležem, na primer lokalne ponudnike omrežnih storitev ali ponudnike storitev, katerih poslovni model ustvarja zelo omejene prihodke, tudi v primeru večjega prodora na trg v smislu obsega, bi morale države članice preučiti možnost določitve ustreznega praga de minimis za zaračunavanje upravnih pristojbin.

(55) Države članice bodo morda morale spremeniti pravice, pogoje, postopke, dajatve in pristojbine, ki so povezani s splošnimi odobritvami in pravicami uporabe, če je to objektivno utemeljeno. O teh predlaganih spremembah bi bilo treba pravilno in pravočasno obvestiti vse zainteresirane strani, da lahko ustrezno izrazijo svoja stališča. V primeru manjših sprememb obstoječih pravic do namestitve zmogljivosti ali pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov bi se bilo treba izogibati nepotrebnim postopkom, če take spremembe ne vplivajo na interese tretjih strani. Manjše spremembe pravic in obveznosti so spremembe, ki so večinoma upravne, ne spreminjajo narave splošnih odobritev in individualnih pravic uporabe in zato ne morejo povzročiti konkurenčne prednosti v primerjavi za druga podjetja.

(56) Glede na pomembnost pravne varnosti in da se spodbudi regulativna predvidljivost, da se ustvari varno okolje za naložbe, zlasti za nove brezžične širokopasovne komunikacije, bi morala vsaka omejitev ali odvzem obstoječih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov ali pravic do namestitve zmogljivosti temeljiti na predvidljivih in preglednih razlogih in postopkih. Zato bi se lahko določile strožje zahteve ali mehanizem za uradno obveščanje, zlasti če so bile pravice uporabe dodeljene na podlagi konkurenčnega ali primerjalnega postopka in v primeru harmoniziranih radiofrekvenčnih pasov, ki naj bi se uporabljali za brezžične širokopasovne elektronske komunikacijske storitve (v nadaljnjem besedilu: brezžične širokopasovne storitve). Razlogi, ki se sklicujejo na uspešno in učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra in tehnološki razvoj, bi lahko pogosto temeljili na tehničnih izvedbenih ukrepih, sprejetih na podlagi Odločbe 676/2002/ES Evropskega parlamenta in Sveta[1]. Kadar je treba splošne odobritve in individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra omejiti, odvzeti ali spremeniti brez soglasja imetnika pravic, se to lahko stori po posvetovanju z zainteresiranimi stranmi, razen če so predlagane spremembe manjše. Omejitev ali odvzem splošnih odobritev ali pravic ima lahko pomembne posledice za njihove imetnike, zato bi morali pristojni organi pred sprejetjem teh ukrepov ravnati še posebej skrbno in vnaprej oceniti potencialno škodo, ki bi jo lahko povzročili.

[1] Odločba Evropskega parlamenta in Sveta 676/2002/ES z dne 7. marca 2002 o pravnem okviru za politiko radijskega spektra v Evropski skupnosti (Odločba o radijskem spektru) (UL L 108, 24.4.2002, str. 1).

(57) Da bi lahko nacionalni regulativni organi, drugi pristojni organi ter BEREC učinkovito opravljali svoje naloge, morajo pridobiti informacije od udeležencev na trgu, vključno z oceno skladnosti splošnih pogojev s to direktivo, pri čemer bi ti pogoji med ocenjevanjem skladnosti še vedno veljali. Izjemoma bo morda treba tudi pridobiti informacije od drugih podjetij, ki delujejo v sektorjih, tesno povezanih s sektorjem elektronskih komunikacijskih storitev, kot so ponudniki vsebin, ki imajo informacije, ki bi jih regulativni in drugi pristojni organi ter BEREC lahko potrebovali za opravljanje svojih nalog v skladu s pravom Unije. Take informacije bo morda treba zbirati tudi v imenu Komisije, da bi ta lahko izpolnila svoje obveznosti v skladu s pravom Unije. Zahtevki za informacije bi morali biti sorazmerni in za podjetja ne bi smeli pomeniti prevelikega bremena. Informacije, ki jih zbirajo nacionalni regulativni organi in drugi pristojni organi, bi morale biti dostopne javnosti, razen če so zaupne v skladu z nacionalnimi pravili o javnem dostopu do informacij ter zanje veljajo pravila Unije in nacionalna pravila o poslovni tajnosti.

(58) Da bi lahko nacionalni regulativni organi učinkovito opravljali svoje regulativne naloge, bi morali podatki, ki jih pridobijo, vključevati računovodske podatke o maloprodajnih trgih, ki so povezani z veleprodajnimi trgi, na katerih ima podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, in ki jih kot take ureja nacionalni regulativni organ. Podatki bi morali vključevati tudi podatke, ki nacionalnim regulativnim organom omogočajo oceno skladnosti s pogoji, vezanimi na pravice uporabe, in možnega učinka načrtovanih posodobitev ali sprememb topologije omrežja na razvoj konkurence ali na veleprodajne izdelke, ki so dostopni drugim stranem. Informacije o izpolnjevanju obveznosti glede pokritosti, ki so vezane na pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, so ključnega pomena za zagotovitev celovitosti geografskih pregledov postavitve omrežja. Zato bi moral imeti pristojni organ možnost zahtevati, da so predložene informacije razčlenjene na lokalni ravni in imajo stopnjo podrobnosti, ki omogoča geografski pregled omrežij.

(59) Da bi ponudnikom omrežij in storitev ter zadevnemu pristojnemu organu olajšali breme poročanja in obveščanja, bi morale biti takšne obveznosti sorazmerne, objektivno utemeljene in omejene na to, kar je nujno potrebno. Zlasti se je treba izogibati podvajanju zahtevkov za informacije s strani pristojnega organa in BEREC-a ter sistematičnemu in rednemu dokazovanju izpolnjevanja vseh pogojev iz splošne odobritve ali pravice uporabe. Podjetja bi se morala zavedeti, za kakšen namen naj bi se uporabljale informacije, ki se zahtevajo. Posredovanje informacij ne bi smelo biti pogoj za dostop na trg. Od ponudnikov elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev se za statistične namene lahko zahteva uradno obvestilo, ko prenehajo opravljati svojo dejavnost.

(60) Obveznosti držav članic, da zagotovijo informacije zaradi varovanja interesov Unije v skladu z mednarodnimi sporazumi, ter obveznosti poročanja v skladu s pravom, ki ni specifično za področje elektronskih komunikacij, kot je na primer konkurenčno pravo, bi morale ostati nedotaknjene.

(61) Moralo bi biti mogoče izmenjati informacije, ki jih pristojni organ obravnava kot zaupne v skladu s pravili Unije in nacionalnimi pravili o poslovni tajnosti in o varstvu osebnih podatkov, s Komisijo, BEREC-om in katerimi koli drugimi organi, če je taka izmenjava potrebna za izvajanje nacionalnega prava, ki prenaša to direktivo. Izmenjane informacije bi morale biti omejene na obseg, ki ustreza namenu take izmenjave in je sorazmeren z njim.

(62) Širokopasovna elektronska komunikacijska omrežja so vedno bolj raznovrstna, kar zadeva tehnologijo, topologijo, uporabljeni medij in lastništvo. Zato se morajo regulativni posegi zanašati na podrobne informacije glede uvajanja omrežja, da bodo učinkoviti in usmerjeni na področja, kjer so potrebni. Te informacije so bistvene za spodbujanje naložb, povečevanje povezljivosti po vsej Uniji in zagotavljanje informacij vsem ustreznim organom in državljanom. Vključevati bi morale raziskave glede postavitve zelo visokozmogljivih omrežij ter večjih nadgradenj ali razširitev obstoječih bakrenih in drugih omrežij, ki v vseh pogledih niso nujno enako zmogljiva kot zelo visokozmogljiva omrežja (npr. postavitev optike do omarice v povezavi z aktivnimi tehnologijami, kot je vektorizacija). Zadevne napovedi bi morale zajemati obdobja do treh let. Stopnja podrobnosti in ozemeljska granularnost informacij, ki naj bi jih pridobili pristojni organi, bi morali ustrezati specifičnemu regulativnemu cilju in biti primerni za regulativni namen, ki naj bi ga dosegli. Zato se bo tudi velikost ozemeljske enote razlikovala od države do države glede na regulativne potrebe v specifičnih nacionalnih okoliščinah in razpoložljivost lokalnih podatkov. Raven 3 v nomenklaturi statističnih teritorialnih enot (NUTS) v večini okoliščin verjetno ne bo dovolj majhna ozemeljska enota.

Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi bi se morali ravnati po smernicah BEREC-a za najboljšo prakso pri izvajanju takih nalog, te smernice pa bodo lahko temeljile na obstoječih izkušnjah nacionalnih regulativnih in/ali drugih pristojnih organov pri izvajanju geografskih pregledov o uvedbi omrežij. Brez poseganja v zahteve glede poslovne tajnosti bi morali dati pristojni organi informacije, ki jih pridobijo pri takšnih pregledih, – kadar še niso na voljo na trgu – neposredno na voljo v odprtem formatu v skladu z Direktivo 2003/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta[1] in brez omejitev za njihovo ponovno uporabo ter dati končnim uporabnikom na voljo orodja v zvezi s kakovostjo storitev, da bi bili ti bolje seznanjeni z razpoložljivimi storitvami povezljivosti. Pri pridobivanju teh informacij bi morali vsi zadevni organi spoštovati načelo zaupnosti in si prizadevati, da nobeno podjetje ne postavijo v slabši konkurenčni položaj.

[1] Direktiva 2003/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o ponovni uporabi informacij javnega sektorja (UL L 345, 31.12.2003, str. 90).

(63) Premostitev digitalne vrzeli v Uniji je bistvena, da bi vsem državljanom Unije omogočili dostop do internetnih in digitalnih storitev. Zato bi morali imeti ustrezni organi v primeru specifičnih in natančno opredeljenih območij možnost, da podjetja in javne organe pozovejo, naj sporočijo namero o postavitvi zelo visokozmogljivih omrežij na teh območjih, s čimer bi dobili dovolj časa za premišljen odgovor. Informacije, vključene v napovedih, bi morale odsevati gospodarske možnosti sektorja elektronskih komunikacijskih omrežij in predvidene naložbe podjetij v času, ko so podatki pridobljeni, da bi lahko ugotovili, kakšna povezljivost je na voljo na različnih območjih. Kadar podjetje ali javni organ sporoči namero o postavitvi na nekem območju, bi moralo biti nacionalnemu regulativnemu ali drugemu pristojnemu organu omogočeno, da od drugih podjetij in javnih organov zahteva, da sporočijo, ali nameravajo na zadevnem območju postaviti zelo visokozmogljiva omrežja oziroma bistveno nadgraditi ali razširiti svoje omrežje, da bi imelo hitrost prenosa k sebi vsaj 100 Mb/s. Ta postopek bo podjetjem in javnim organom, ki so izrazili interes za postavitev na zadevnem območju, omogočil preglednost, tako da bodo pri oblikovanju svojih poslovnih načrtov lahko ocenili, kakšno konkurenco lahko pričakujejo od drugih omrežij. Pozitiven učinek takšne preglednosti je odvisen od tega, ali udeleženci na trgu odgovarjajo po resnici in v dobri veri.

(64) Udeleženci na trgu sicer lahko spremenijo svoje načrte za postavitev iz nepredvidenih, objektivnih in utemeljenih razlogov, vendar bi morali pristojni organi posredovati, med drugim, če to vpliva na javna sredstva, in po potrebi izreči kazni, če je podjetje ali javni organ v teh načrtih zavestno ali iz hude malomarnosti navedel zavajajoče, napačne ali nepopolne informacije. Za namene zadevnih določb o kaznih bi morali za hudo malomarnost šteti primeri, ko podjetje ali javni organ posreduje zavajajoče, napačne ali nepopolne informacije zaradi njegovega ravnanja ali notranje organizacije, ki je občutno pod ravnjo dolžne skrbnosti pri posredovanih informacijah. Veljati bi moralo, da gre za hudo malomarnost tudi takrat, ko podjetje ali javni organ ne ve, da so posredovane informacije zavajajoče, napačne ali nepopolne, vendar bi to moralo vedeti, če bi ravnalo z dolžno skrbnostjo ali z organizacijo poskrbel za dolžno skrbnost. Glede na negativne posledice za konkurenco in projekte, ki se financirajo iz javnih sredstev, je pomembno, da so kazni dovolj odvračilne. Določbe o kaznih ne bi smele posegati v pravico zahtevati nadomestilo za škodo v skladu z nacionalnim pravom.

(65) Da bi se zagotovile predvidljive razmere za naložbe, bi morali imeti pristojni organi možnost, da podjetjem in javnim organom, ki so zainteresirani za postavitev zelo visokozmogljivih omrežij, posredujejo informacije o tem, ali so na zadevnem območju prisotne ali predvidene druge vrste nadgradnje omrežja, vključno s tistimi, ki imajo hitrost prenosa k sebi manj kot 100 Mb/s.

(66) Pomembno je, da se nacionalni regulativni in drugi pristojni organi posvetujejo z vsemi zainteresiranimi stranmi o predlaganih odločitvah, jim glede na zahtevnost zadeve zagotovijo dovolj časa za predložitev pripomb in upoštevajo njihova stališča, preden sprejmejo končno odločitev. Da odločitve na nacionalni ravni ne bi negativno vplivale na delovanje notranjega trg ali druge cilje PDEU, bi morali nacionalni regulativni organi obvestiti Komisijo in druge nacionalne regulativne organe tudi o nekaterih osnutkih odločitev in jim tako dati možnost, da dajo pripombe. Primerno je, da se pristojni organi, v primerih, opredeljenih v tej direktivi, posvetujejo z zainteresiranimi stranmi o vseh osnutkih ukrepov, ki vplivajo na trgovino med državami članicami.

(67) V konkurenčnem okolju bi bilo treba upoštevati stališča zainteresiranih strani, tudi uporabnikov in potrošnikov. Da bi bili interesi državljanov ustrezno upoštevani, bi morale države članice vzpostaviti ustrezen mehanizem posvetovanja. Tak mehanizem bi imel lahko obliko organa, ki bi neodvisno od nacionalnih regulativnih organov in ponudnikov storitev raziskoval vprašanja, ki zadevajo potrošnike, kot so vedenje potrošnikov in mehanizmi za zamenjavo ponudnika, in ki bi deloval na pregleden način ter prispeval k obstoječim mehanizmom za posvetovanje z deležniki. Poleg tega bi se lahko vzpostavil mehanizem za ustrezno sodelovanje pri vprašanjih, povezanih s spodbujanjem zakonite vsebine. Postopki sodelovanja, sprejeti v skladu s tem mehanizmom, pa ne bi smeli dopuščati sistematičnega nadzora nad uporabo interneta.

(68) Izvensodni postopki za reševanje sporov so lahko hiter in stroškovno učinkovit način za uveljavljanje pravic končnih uporabnikov, zlasti potrošnikov ter mikropodjetij in malih podjetij, kot so opredeljena v Prilogi k Priporočilu Komisije 2003/361/ES[1]. Države članice bi morale nacionalnemu regulativnemu organu ali drugemu pristojnemu organu, ki je odgovoren za pravice končnih uporabnikov, ali vsaj enemu neodvisnemu organu, ki je dokazano usposobljen za to področje, omogočiti, da deluje kot organ za alternativno reševanje sporov. Organi v zvezi z reševanjem sporov ne bi smeli biti vezani na nobena navodila. Ker so mnoge države članice vzpostavile postopke reševanja sporov tudi za končne uporabnike, ki niso potrošniki, za katere se Direktiva 2013/11/EU Evropskega parlamenta in Sveta[2] ne uporablja, je smiselno, da se postopek reševanja sporov, specifičen za ta sektor, za potrošnike in, če države članice tako določijo, tudi za druge končne uporabnike, zlasti mikropodjetja in mala podjetja, ohrani. V zvezi z izvensodnim reševanjem sporov bi morale imeti države članice možnost, da ohranijo ali uvedejo pravila, ki presegajo tista iz Direktive 2013/11/EU, da bi zagotovile višjo raven varstva potrošnikov.

---

1 Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro-, malih in srednjih podjetij (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

2 Direktiva 2013/11/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o alternativnem reševanju potrošniških sporov ter spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2009/22/ES (Direktiva o alternativnem reševanju potrošniških sporov) (UL L 165, 18.6.2013, str. 63).

(69) Pri sporih med podjetji v eni državi članici na področju, ki ga ureja ta direktiva, na primer o obveznostih za dostop in medomrežno povezovanje ali o sredstvih za prenos seznamov končnih uporabnikov, bi morala imeti oškodovana stran, ki se je pogajala v dobri veri, vendar ji ni uspelo doseči dogovora, možnost pozvati nacionalni regulativni organ, naj reši spor. Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost, da stranema predpišejo rešitev. Če nacionalni regulativni organ posreduje pri reševanju spora med ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev ali pripadajočih zmogljivosti v državi članici, bi si moral prizadevati za to, da so izpolnjene obveznosti, ki izhajajo iz te direktive.

(70) Poleg pravice do pritožbe, ki jo določa pravo Unije ali nacionalno pravo, je za rešitev čezmejnih sporov med podjetji, ki zagotavljajo ali so pooblaščena za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev v različnih državah članicah, potreben preprost postopek, ki se sproži na zahtevo katere koli stranke v sporu.

(71) Ena od pomembnih nalog BEREC-a je, da sprejema mnenja o čezmejnih sporih, kadar je to primerno. Zato bi morali nacionalni regulativni organi pri ukrepih, s katerimi v takih primerih naložijo obveznost podjetju ali drugače razrešijo spor, v celoti upoštevati mnenje BEREC-a.

(72) Če se države članice pri organizaciji uporabe radiofrekvenčnega spektra na svojem ozemlju ne usklajujejo, to lahko, če države članice ne dosežejo rešitve z dvostranskimi pogajanji, privede do obsežnih motenj, ki lahko močno prizadenejo razvoj enotnega digitalnega trga. Države članice bi morale sprejeti vse potrebne ukrepe, da med njimi ne bi prišlo do čezmejnega in škodljivega motenja. Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra, ustanovljena s Sklepom Komisije 2002/622/ES[1], bi morala biti zadolžena za podporo potrebnemu čezmejnemu usklajevanju in delovati kot forum za reševanje sporov o čezmejnih vprašanjih med državami članicami. Na podlagi rešitve, ki jo predlaga Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra, se v nekaterih okoliščinah zahteva izvedbeni ukrep za dokončno odpravo čezmejnega motenja ali izvršitev usklajene rešitve v okviru prava Unije, o kateri se dogovorijo dve ali več držav članic v dvostranskih pogajanjih. Do velikih težav z motenjem lahko pride tudi zaradi pomanjkanja usklajevanja med državami članicami in državami, ki mejijo na Unijo. Države članice bi morale sprejeti ustrezne ukrepe, da ne bi prišlo do čezmejnega in škodljivega motenja z državami, ki mejijo na Unijo, in v ta namen med seboj sodelovati. Unija bi morala na zahtevo držav članic, ki imajo težave zaradi čezmejnega motenja iz tretjih držav zagotoviti vso podporo tem državam članicam.

[1] Sklep Komisije 2002/622/ES z dne 26. julija 2002 o ustanovitvi Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra (UL L 198, 27.7.2002, str. 49).

(73) Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra je svetovalna skupina Komisije na visoki ravni, ki je bila ustanovljena s Sklepom 2002/622/ES, da bi prispevala k razvoju notranjega trga in podpirala razvoj politike radiofrekvenčnega spektra na ravni Unije ob upoštevanju gospodarskih, političnih, kulturnih, strateških, zdravstvenih in socialnih vprašanj ter tehničnih parametrov. Sestavljati bi jo morali vodje teles, ki so na splošno politično odgovorni za strateško politiko radiofrekvenčnega spektra. Komisiji naj bi pomagala in svetovala v zvezi s politiko radiofrekvenčnega spektra. Na ta način bi se morala še bolj povečati vidnost politike radiofrekvenčnega spektra na različnih področjih politike Unije, pripomoglo pa naj bi se tudi k zagotavljanju medsektorske usklajenosti na ravni Unije in na nacionalni ravni. Skupina bi morala tudi svetovati Evropskemu parlamentu in Svetu na njuno zahtevo. Poleg tega bi morala biti tudi forum, prek katerega bi države članice usklajevale izpolnjevanje svojih obveznosti, povezanih z radiofrekvenčnim spektrom, iz te direktive, imeti pa bi morala tudi osrednjo vlogo na področjih, ki so ključna za notranji trg, kot sta čezmejno usklajevanje in standardizacija. Lahko bi se ustanovile tudi tehnične ali strokovne delovne skupine, ki bi sodelovale na plenarnih sejah, na katerih visoki predstavniki držav članic in Komisije oblikujejo strateško politiko. Komisija je napovedala, da namerava v šestih mesecih po začetku veljavnosti te direktive spremeniti Sklep 2002/622/ES, da bi odražal nove naloge, podeljene Skupini za politiko radiofrekvenčnega spektra s to direktivo.

(74) Pristojni organi bi morali spremljati in zagotavljati skladnost s pogoji splošne odobritve in pravicami uporabe ter zlasti zagotavljati dejansko in učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra in skladnost z obveznostmi pokritosti in kakovosti storitev, in sicer z nalaganjem upravnih kazni v primeru kršitev teh pogojev, vključno z denarnimi kaznimi in sodnimi odredbami ter preklicem pravic uporabe. Podjetja bi morala pristojnim organom zagotoviti čim natančnejše in popolnejše informacije, da bi jim omogočila izvajanje nadzornih nalog.

(75) Pogoji, vezani na splošne odobritve in individualne pravice uporabe, bi morali biti omejeni na tiste, ki so nujno potrebni za zagotovitev izpolnjevanja zahtev in obveznosti v skladu z nacionalnim pravom in pravom Unije.

(76) Vsaka stran, v zvezi s katero je pristojni organ sprejel odločitev, bi morala imeti pravico do pritožbe pri organu, neodvisnem od udeleženih strank ter zunanjih posegov ali političnih pritiskov, ki bi lahko ogrozili njegovo neodvisno oceno zadev, ki jih obravnava. Ta organ je lahko sodišče. Poleg tega bi moralo imeti vsako podjetje, ki meni, da njegove vloge za odobritev pravic do namestitve zmogljivosti niso bile obravnavane v skladu z načeli iz te direktive, pravico do pritožbe zoper take odločitve. Ta pritožbeni postopek ne bi smel posegati niti v delitev pristojnosti v pravosodnih sistemih posameznih držav niti v pravice, ki jih imajo pravne ali fizične osebe v skladu z nacionalnim pravom. V vsakem primeru bi morale države članice zagotoviti učinkovit sodni nadzor nad takimi odločitvami.

(77) Da se zagotovi pravna varnost za akterje na trgu, bi morali pritožbeni organi svoje naloge opravljati učinkovito. Zlasti pritožbeni postopki ne bi smeli biti neupravičeno dolgi. Začasni ukrepi, s katerimi se odloži učinkovanje odločitve pristojnega organa, bi se morali sprejeti le v nujnih primerih, da se prepreči resna in nepopravljiva škoda za stran, ki zahteva te ukrepe, in če je to potrebno zaradi zagotavljanja ravnovesja interesov.

(78) Pritožbeni organi zelo različno uporabljajo začasne ukrepe za odložitev izvršitve odločitev nacionalnih regulativnih ali drugih pristojnih organov. Da bi bil pristop bolj usklajen, bi bilo treba uporabiti skupne standarde v skladu s sodno prakso Sodišča. Pritožbeni organi bi morali imeti tudi pravico zahtevati informacije, ki jih objavi BEREC. Glede na pomembnost pritožb za splošno delovanje regulativnega okvira bi bilo treba v vseh državah članicah vzpostaviti mehanizem za zbiranje informacij o pritožbah in odločitvah o odložitvi izvršitve odločitev, ki jih sprejmejo pristojni organi, ter za sporočanje teh informacij Komisiji in BEREC-u. Tak mehanizem bi moral zagotoviti, da lahko Komisija ali BEREC z namenom ustvariti podatkovno bazo, od držav članic pridobita besedila odločitev in sodb.

(79) V interesu državljanov in deležnikov ter da bi vsem zadevnim stranem omogočili, da izrazijo svoja stališča, bi bilo treba povečati preglednost pri uporabi mehanizma Unije za utrditev notranjega trga elektronskih komunikacij, med drugim tako, da se od nacionalnih regulativnih organov zahteva, da vsak osnutek ukrepa objavijo, ko ga sporočijo Komisiji, BEREC-u in nacionalnim regulativnim organom v drugih državah članicah. Vsak tak osnutek ukrepa bi moral biti obrazložen in bi moral vsebovati podrobno analizo.

(80) Komisija bi morala imeti po tem, ko je v kar največji meri upoštevala mnenje BEREC-a, možnost, da od nacionalnega regulativnega organa zahteva, naj umakne osnutek ukrepa, kadar ta zadeva opredelitev upoštevnih trgov ali določitev podjetij kot podjetij s pomembno tržno močjo in če bi take odločitve povzročile oviro za notranji trg ali bile nezdružljive s pravom Unije in zlasti s cilji politik, za katere bi si morali prizadevati nacionalni regulativni organi. Ta postopek ne posega v postopek uradnega obveščanja iz Direktive (EU) 2015/1535 in posebne pravice Komisije na podlagi PDEU v zvezi s kršitvami prava Unije.

(81) Za namene konsolidacije notranjega trga elektronskih komunikacij in v okviru postopkov za dosledno uporabo popravnih ukrepov, bi bilo treba opraviti posvetovanje z zainteresiranimi stranmi na nacionalni ravni pred posvetovanjem na ravni Unije, da bi se mnenja zainteresiranih strani odražala v posvetovanju na ravni Unije. Tako bi se izognili drugemu posvetovanju na ravni Unije, ki bi bilo potrebno, če bi bil načrtovani ukrep spremenjen na podlagi nacionalnega posvetovanja.

(82) Pomembno je, da se regulativni okvir izvede pravočasno. Kadar Komisija sprejme odločitev, s katero od nacionalnega regulativnega organa zahteva umik načrtovanega ukrepa, bi moral nacionalni regulativni organ umakniti svoj osnutek ukrepa ali Komisiji predložiti spremenjeni ukrep. Treba bi bilo določiti rok, v katerem je treba Komisijo uradno obvestiti o spremenjenem ukrepu, da se akterji na trgu seznanijo s trajanjem pregleda trga in da se poveča pravna varnost.

(83) Mehanizem Unije, ki Komisiji omogoča, da od nacionalnih regulativnih organov zahteva umik načrtovanih ukrepov v zvezi z opredelitvijo trga in določitvijo podjetij, kot podjetij s pomembno tržno močjo, je bistveno prispeval k enotnemu pristopu pri določanju okoliščin, v katerih je mogoče uporabiti predhodno regulacijo in v katerih takšna regulacija velja za podjetja. Na podlagi izkušenj s postopki iz členov 7 in 7a Direktive 2002/21/ES je bilo ugotovljeno, da bi neskladja pri uporabi popravnih ukrepov s strani nacionalnih regulativnih organov pod podobnimi tržnimi pogoji ogrozila notranji trg na področju elektronskih komunikacij. Zato bi morala Komisija in BEREC v okviru svojih pristojnosti sodelovati pri zagotavljanju večje skladnosti pri uporabi popravnih ukrepov glede osnutkov ukrepov, ki so jih predlagali nacionalni regulativni organi. Poleg tega bi morala v primeru osnutkov ukrepov v zvezi z razširitvijo obveznosti preko prve koncentracijske ali razdelilne točke, kadar je potrebno za odpravo velikih in stalnih ekonomskih ali fizičnih ovir za podvajanje, za podjetja ne glede na to, ali so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, ali za regulativno obravnavo novih zelo visokozmogljivih omrežnih elementov imeti Komisija možnost, da od nacionalnega regulativnega organa zahteva, da umakne osnutek ukrepa, kadar se BEREC strinja s pomisleki Komisije. Da bi izkoristili strokovno znanje nacionalnih regulativnih organov o analizi trga, bi se morala Komisija pred sprejetjem odločitev ali priporočil posvetovati z BEREC-om.

(84) Zaradi kratkih rokov v posvetovalnem mehanizmu na ravni Unije bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo za sprejemanje priporočil ali smernic za poenostavitev postopkov za izmenjavo informacij med Komisijo in nacionalnimi regulativnimi organi, na primer v zadevah v zvezi s stabilnimi trgi ali le manjšimi spremembami predhodno sporočenih ukrepov. Prav tako bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo za uvedbo izjem od obveznosti uradnega obveščanja, da bi se v nekaterih primerih poenostavili postopki.

(85) Od nacionalnih regulativnih organov bi bilo treba zahtevati, da med seboj, z BEREC-om in s Komisijo sodelujejo na pregleden način, da se v vseh državah članicah zagotovi dosledna uporaba te direktive.

(86) Diskrecijsko pravico nacionalnih regulativnih organov je treba uskladiti z razvojem skladnih regulativnih praks in skladno uporabo pravnega okvira, da bi učinkovito prispevali k razvoju in dokončnemu oblikovanju notranjega trga. Nacionalni regulativni organi bi morali zato podpirati dejavnosti, ki jih na področju notranjega trga izvajata Komisija in BEREC.

(87) Ukrepi, ki bi lahko vplivali na trgovino med državami članicami, so ukrepi, ki bi lahko imeli neposreden ali posreden, dejanski ali potencialni vpliv na strukturo trgovanja med državami članicami na način, ki utegne povzročiti oviro za notranji trg. Vključujejo ukrepe, ki znatno vplivajo na podjetja ali uporabnike v drugih državah članicah, in vključujejo: ukrepe, ki vplivajo na cene za uporabnike v drugih državah članicah, ukrepe, ki zmanjšujejo možnost podjetja s sedežem v drugi državi članici, da zagotavlja elektronsko komunikacijsko storitev, zlasti pa ukrepe, ki zmanjšujejo možnost čeznacionalnega ponujanja storitev, in ukrepe, ki vplivajo na strukturo trga ali dostop do njega, kar ima negativne posledice za podjetja v drugih državah članicah.

(88) K bolj usklajeni uporabi in opredelitvi elementov za izbirne postopke in pogojev, ki so vezani na pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, z močnim vplivom na tržne pogoje in konkurenčne razmere, vključno s pogoji za vstop in širitev, bi prispeval mehanizem usklajevanja, pri katerem Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra na zahtevo nacionalnega regulativnega ali drugega pristojnega organa ali izjemoma na lastno pobudo skliče forum za medsebojni strokovni pregled, da pregleda osnutke ukrepov, preden država članica podeli pravice uporabe, da se izmenjajo najboljše prakse. Forum za medsebojni strokovni pregled je instrument vzajemnega učenja. Prispevati bi moral k boljši izmenjavi najboljših praks med državami članicami in povečati preglednost konkurenčnih ali primerjalnih izbirnih postopkov. Postopek medsebojnega strokovnega pregleda ne bi smel biti formalni pogoj v okviru nacionalnih postopkov odobritve. Izmenjava mnenj bi morala temeljiti na informacijah, ki jih zagotovi nacionalni regulativni ali drug pristojni organ, ki je zahteval sklic foruma za medsebojni strokovni pregled, in biti del širšega nacionalnega ukrepa, ki lahko v širšem smislu vključuje podeljevanje, prodajo ali zakup, trajanje, podaljšanje ali spremembo pravic uporabe. Zato bi nacionalni regulativni ali drug pristojni organ moral imeti možnost, da posreduje informacije o drugih osnutkih nacionalnih ukrepov ali njihovih vidikih, povezanih z zadevnim izbirnim postopkom za omejitev pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, za katere se ne uporablja mehanizem medsebojnega strokovnega pregleda. Da se zmanjša upravno breme, bi nacionalni regulativni ali drug pristojni organ moral imeti možnost, da takšne informacije članom Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra posreduje prek skupnega formata poročanja, kadar je na voljo.

(89) Kadar se na ravni Unije sprejme dogovor o harmonizirani dodelitvi radiofrekvenčnega spektra posameznim podjetjem, bi morale države članice take dogovore dosledno upoštevati pri podeljevanju pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra iz nacionalnega načrta za razporeditev frekvenc.

(90) Države članice bi morala imeti možnost, da pri dodeljevanju pravic uporabe razmislijo o postopkih skupne odobritve kot možnosti, kadar pričakovana uporaba vključuje čezmejne primere.

(91) Vse odločitve Komisije za zagotovitev harmonizirane uporaba te direktive bi morale biti omejene na regulativna načela, pristope in metodologije. Da ne bi bilo dvomov, takšna odločitev ne bi smela predpisovati nobenih podrobnosti, ki so običajno potrebni, da se odrazijo nacionalne okoliščine, in ne bi smela prepovedovati alternativnih pristopov, za katere se lahko razumno pričakuje, da bodo imeli enakovreden učinek. Takšna odločitev bi morala biti sorazmerna in ne bi smela vplivati na odločitve, ki jih sprejemajo nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi in ki ne povzroča ovir za notranji trg.

(92) Unija in države članice so prevzele obveznosti v zvezi s standardi ter regulativnim okvirom telekomunikacijskih omrežij in storitev v Svetovni trgovinski organizaciji.

(93) Standardizacija bi morala ostati predvsem tržno usmerjen proces. Vendar se lahko vseeno pojavijo razmere, v katerih je primerno zahtevati skladnost s posebnimi standardi na ravni Unije, da se izboljša interoperabilnost in svoboda izbire uporabnikov ter spodbudi medomrežna povezljivost na notranjem trgu. Na nacionalni ravni morajo države članice upoštevati Direktivo (EU) 2015/1535. Postopki standardizacije iz te direktive ne posegajo v direktivi 2014/30/EU[1] in 2014/35/EU[2] Evropskega parlamenta in Sveta ter Direktivo 2014/53/EU.

[1] Direktiva 2014/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z elektromagnetno združljivostjo (UL L 96, 29.3.2014, str. 79).

[2] Direktiva 2014/35/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o harmonizaciji zakonodaj držav članic v zvezi z omogočanjem dostopnosti na trgu električne opreme, ki je načrtovana za uporabo znotraj določenih napetostnih mej (UL L 96, 29.3.2014, str. 357).

(94) Ponudniki javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev bi morali biti dolžni sprejeti ukrepe za zagotavljanje varnosti svojih omrežij oziroma storitev ter preprečiti ali čimbolj zmanjšati učinek varnostnih incidentov. Glede na najnovejši razvoj bi morali ti ukrepi zagotoviti raven varnosti omrežij in storitev, ki je ustrezna glede na obstoječa tveganja. Pri varnostnih ukrepih bi bilo treba upoštevati vsaj vse relevantne vidike naslednjih elementov: glede varnosti omrežij in zmogljivosti: fizično in okoljsko varnost, zanesljivost oskrbe, nadzor dostopa do omrežij in celovitost omrežij; glede obvladovanja varnostnih incidentov: postopke za obvladovanje, zmogljivost zaznavanja varnostnih incidentov, poročanje in obveščanje o varnostnih incidentih; glede upravljanja neprekinjenega poslovanja: strategijo za neprekinjenost storitve in načrte izrednih ukrepov, sanacijske zmogljivosti po incidentih; glede spremljanja, revidiranja in preskušanja: politike spremljanja in vodenja evidenc, izvajanje načrtov izrednih ukrepov, preskušanje omrežij in storitev, ocene varnosti in spremljanje izpolnjevanja zahtev, ter skladnost z mednarodnimi standardi.

(95) Glede na vedno večji pomen medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke, je treba zagotoviti, da se tudi zanje uporabljajo ustrezne varnostne zahteve v skladu z njihovo posebno naravo in gospodarskim pomenom. Ponudniki takih storitev bi morali zato zagotoviti tudi raven varnosti, ki je ustrezna glede na obstoječe tveganje. Ker ponudniki medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke, običajno nimajo dejanskega nadzora nad prenosom signalov prek omrežja, je mogoče raven tveganja za take storitve v nekaterih pogledih šteti za manjšo kot pri tradicionalnih elektronskih komunikacijskih storitvah. Zato bi morali biti ukrepi, ki se sprejmejo za ponudnike medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, manj strogi, kadar je to upravičeno na podlagi dejanske ocene obstoječih varnostnih tveganj. Enak pristop bi se moral smiselno uporabljati za medosebne komunikacijske storitve, ki uporabljajo številke in nimajo dejanskega nadzora nad prenosom signala.

(96) Ponudniki javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev bi morali uporabnike obvestiti o specifičnih in pomembnih varnostnih grožnjah ter ukrepih, ki jih lahko sprejmejo za zagotovitev varnosti svoje komunikacije, na primer z uporabo posebnih vrst programske opreme ali tehnologij šifriranja. Obveznost obveščanja uporabnikov o takšnih grožnjah ponudnika storitev ne bi smela odvezati obveznosti, da na svoje stroške sprejme ustrezne in takojšnje ukrepe za odpravo vseh varnostnih groženj in ponovno vzpostavitev običajne ravni varnosti storitve. Zagotavljanje takšnih informacij o varnostnih grožnjah uporabniku bi moralo biti brezplačno.

(97) Zaradi zagotavljanja varnosti omrežij in storitev ter brez poseganja v pristojnost držav članic, da zagotovijo zaščito svojih temeljnih varnostnih interesov in javno varnost ter omogočijo preiskovanje, odkrivanje in pregon kaznivih dejanj, bi bilo treba na primer spodbujati uporabo šifriranja, kadar je to primerno, med koncema, po potrebi pa bi moralo biti šifriranje tudi obvezno v skladu z načeloma privzete in vgrajene varnosti in zasebnosti.

(98) Pristojni organi bi morali zagotoviti ohranitev celovitosti in razpoložljivosti javnih elektronskih komunikacijskih omrežij. Agencija Evropske unije za varnost omrežij in informacij (ENISA) bi morala prispevati k višji ravni varnosti elektronskih komunikacij, med drugim z zagotavljanjem strokovnega znanja in svetovanja ter spodbujanjem izmenjave najboljših praks. Pristojni organi bi morali imeti na voljo sredstva, potrebna za opravljanje svojih nalog, med drugim bi morali imeti pravico zahtevati informacije, ki so potrebne za oceno ravni varnosti omrežij ali storitev. Poleg tega bi morali imeti pravico zahtevati izčrpne in zanesljive podatke o dejanskih varnostnih incidentih, ki so znatno vplivali na delovanje omrežij ali storitev. Po potrebi bi jim morale pomagati skupine za odzivanje na incidente na področju računalniške varnosti (v nadaljnjem besedilu: skupine CSIRT), ustanovljene z Direktivo (EU) 2016/1148 Evropskega parlamenta in Sveta[1]. Od skupin CSIRT se lahko zahteva zlasti, da pristojnim organom zagotovijo informacije o tveganjih in varnostnih incidentih, ki vplivajo na javna elektronska komunikacijska omrežja in javno dostopne elektronske komunikacijske storitve, ter priporočijo, kako jih reševati.

[1] Direktiva (EU) 2016/1148 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o ukrepih za visoko skupno raven varnosti omrežij in informacijskih sistemov v Uniji (UL L 194, 19.7.2016, str. 1).

(99) Kadar je izvajanje elektronskih komunikacijskih storitev odvisno od javnih sredstev, za uporabo katerih je potrebno posebno dovoljenje, bi države članice morale imeti možnost, da v skladu s postopki iz te direktive organu, ki je pristojen za podeljevanje tega dovoljenja, podelijo pravico, da naloži pristojbine, da se zagotovi optimalna uporaba teh sredstev. V skladu s sodno prakso Sodišča države članice ne morejo naložiti dajatev ali pristojbin za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, razen tistih, ki so določene v tej direktivi. Zato bi morale države članice usklajeno pristopati k določanju teh dajatev ali pristojbin, da ne bi ustvarile nepotrebnega finančnega bremena v povezavi s postopkom izdaje splošne odobritve ali pravicami uporabe za ponudnike elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev.

(100) Da bi zagotovili optimalno uporabo virov, bi morale pristojbine odražati gospodarske in tehnične razmere zadevnega trga ter vse druge pomembne dejavnike, ki določajo njihovo vrednost. Hkrati bi morale biti pristojbine določene na način, ki zagotavlja učinkovito dodeljevanje in uporabo radiofrekvenčnega spektra. Ta direktiva ne posega v namen, za katerega se uporabljajo pristojbine za pravice uporabe in pravice do namestitve zmogljivosti. Te pristojbine bi moralo na primer biti možno uporabljati za financiranje dejavnosti nacionalnih regulativnih in drugih pristojnih organov, ki jih ni mogoče kriti z upravnimi pristojbinami. Kadar so pri konkurenčnih ali primerjalnih izbirnih postopkih pristojbine za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra sestavljene izključno ali delno iz enkratnega zneska, bi se moralo z načini plačila zagotoviti, da se zaradi teh pristojbin v praksi ne izbira na podlagi meril, ki niso povezana s ciljem zagotavljanja optimalne uporabe radiofrekvenčnega spektra. Komisija bi morala imeti možnost redno objaviti primerjalne študije in po potrebi druge smernice v zvezi z najboljšimi praksami za dodeljevanje radiofrekvenčnega spektra, dodeljevanje številskih virov ali podeljevanje pravic do poti.

(101) Pristojbine, naložene podjetjem za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, lahko vplivajo na odločitve glede uveljavljanja takih pravic in uporabe virov radiofrekvenčnega spektra. Da se zagotovi optimalna uporaba radiofrekvenčnega spektra, bi morale države članice določiti pridržane cene na način, ki vodi do učinkovitega dodeljevanja teh pravic, ne glede na vrsto izbirnega postopka. Države članice bi lahko upoštevale tudi morebitne stroške v povezavi z izpolnjevanjem pogojev odobritve, naloženih za spodbujanje ciljev politike. Pri tem bi bilo treba upoštevati tudi konkurenčne razmere na zadevnem trgu, vključno z morebitnimi alternativnimi uporabami virov.

(102) Optimalna uporaba virov radiofrekvenčnega spektra je odvisna od razpoložljivosti ustreznih omrežij in pripadajočih zmogljivosti. Zato bi si morale države članice prizadevati zagotoviti, da nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi, kadar naložijo pristojbine za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra in namestitve zmogljivosti, upoštevajo potrebo po stalnem razvoju infrastrukture, da se doseže najbolj učinkovita uporaba virov. Države članice bi si morale prizadevati zagotoviti tudi, da se v čim večji meri uporabijo ureditve za plačila pristojbin za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra v povezavi z dejansko razpoložljivimi viri na način, ki podpira naložbe, potrebne za spodbujanje takega razvoja infrastrukture in zagotavljanja povezanih storitev. Načini plačila bi morali biti določeni na objektiven, pregleden, sorazmeren in nediskriminatoren način pred začetkom postopkov za podelitev pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra.

(103) Za odobritev pravic za namestitev zmogljivosti bi bilo treba zagotoviti pravočasne, nediskriminatorne in pregledne postopke, da se zajamčijo pogoji za pošteno in učinkovito konkurenco. Ta direktiva ne posega v nacionalne predpise, ki urejajo razlastitev ali uporabo zemljišč, običajno uresničevanje lastninskih pravic, običajno uporabo javne domene, ali v načelo nevtralnosti v zvezi z lastninskopravno ureditvijo v državah članicah.

(104) Dovoljenja, izdana ponudnikom elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, ki jim omogočajo dostop do javne ali zasebne lastnine, so ključni dejavniki za vzpostavitev elektronskih komunikacijskih omrežij ali novih omrežnih elementov. Nepotrebna zapletenost in zamude v postopkih podeljevanja pravic do poti lahko zato pomenijo pomembno oviro za razvoj konkurence. Zato bi bilo treba poenostaviti način, na katerega pooblaščena podjetja pridobivajo pravice do poti. Pristojni organi bi morali usklajevati pridobivanje pravic do poti, in na svojih spletnih mestih omogočiti dostop do ustreznih informacij.

(105) Treba je okrepiti pristojnosti, ki jih imajo države članice glede imetnikov pravic do poti, da bi se na pošten, učinkovit in okoljsko odgovoren način ter neodvisno od obveznosti podjetja, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, da omogoči dostop do svojega elektronskega komunikacijskega omrežja, zagotovila uvedba ali postavitev novega omrežja. Izboljšanje souporabe zmogljivosti lahko zniža okoljske stroške postavitve elektronske komunikacijske infrastrukture, služi javnemu zdravju in javni varnosti ter izpolnjuje cilje prostorskega načrtovanja. Pristojni organi bi morali biti pooblaščeni, da lahko od podjetij, ki so bila deležna pravic za namestitev zmogljivosti na javnem ali zasebnem zemljišču oziroma nad ali pod njim, po primerno dolgem javnem posvetovanju, v katerem bi morale imeti vse zainteresirane strani priložnost izraziti svoje stališče, zahtevajo souporabo zmogljivosti ali zemljišč, vključno s fizično kolokacijo, na posebnih območjih, kjer je zaradi splošnega interesa takšna souporaba potrebna. Gre za primere, kadar je na primer podtalje prezasičeno ali kadar je treba prečkati naravno mejo. Pristojni organi bi zlasti lahko odredili souporabo omrežnih elementov in pripadajočih zmogljivosti, kot so cevni vodi, kanali, drogovi, vstopni jaški, priključne omarice, antene, stolpi in druge podporne konstrukcije, zgradbe ali vhodi v zgradbe, ter boljše usklajevanje javnih del iz okoljevarstvenih ali drugih javnopolitičnih razlogov.

Nasprotno pa bi morali nacionalni regulativni organi opredeliti pravila za razdelitev stroškov za souporabo zmogljivosti ali zemljišč in zagotovitev, da se tveganje ustrezno porazdeli med zadevna podjetja. V luči obveznosti iz Direktive 2014/61/EU bi morali pristojni organi, zlasti lokalni organi, v sodelovanju z nacionalnimi regulativnimi organi vzpostaviti tudi ustrezne postopke usklajevanja v zvezi z javnimi deli ter drugimi zadevnimi zmogljivostmi ali zemljišči, ki bi morali imeti možnost, da vključujejo postopke, s katerimi se zagotovi, da imajo zainteresirane strani dostop do informacij o ustreznih javnih zgradbah ali zemljiščih ter javnih delih, ki so v teku oziroma načrtovana, da so pravočasno obveščene o teh delih ter da je souporaba omogočena v največji možni meri.

(106) Kadar morajo mobilni operaterji souporabljati stolpe ali drogove iz okoljevarstvenih razlogov, bi lahko taka predpisana souporaba povzročila zmanjšanje najvišjih prenesenih močnostnih ravni, ki jih sme vsak operater uporabljati zaradi javnega zdravja, to pa bi spet utegnilo zahtevati, da operaterji postavijo več oddajnih postaj, in tako zagotovijo pokritost vse države. Pristojni organi bi si morali prizadevati uskladiti zadevne okoljevarstvene in javnozdravstvene dejavnike, ob upoštevanju previdnostnega pristopa iz Priporočila Sveta 1999/519/ES[1].

(107) Radiofrekvenčni spekter je redek javni vir, ki ima pomembno javno in tržno vrednost. Je temeljni pogoj za radioelektronska komunikacijska omrežja in storitve, zato bi ga morali nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi, kolikor se uporablja za taka omrežja in storitve, učinkovito razporediti in dodeliti v skladu s harmoniziranimi skupnimi cilji in načeli, ki urejajo njegovo delovanje, ter v skladu z objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi merili, ob upoštevanju demokratičnih, socialnih, jezikovnih in kulturnih interesov, povezanih z uporabo radiofrekvenčnega spektra. Odločba 676/2002/ES vzpostavlja okvir za harmoniziranje radiofrekvenčnega spektra.

(108) Dejavnosti v zvezi s politiko radiofrekvenčnega spektra v Uniji ne bi smele posegati v ukrepe, sprejete na ravni Unije ali na nacionalni ravni v skladu s pravom Unije za namen doseganja ciljev v splošnem interesu, zlasti v zvezi z javnimi vladnimi in obrambnimi omrežji, ureditvijo vsebin ter avdiovizualno in medijsko politiko, in v pravico držav članic, da organizirajo in uporabljajo svoj radiofrekvenčni spekter za javni red, javno varnost in obrambo.

---

[1] Priporočilo Sveta 1999/519/ES z dne 12. julija 1999 o omejevanju izpostavljanja javnosti elektromagnetnim poljem (od 0 Hz do 300 GHz) (UL L 199, 30.7.1999, str. 59).

(109) Zagotavljanje široke povezljivosti v vsaki državi članici je bistveno za gospodarski in socialni razvoj, udeležbo v javnem življenju ter socialno in ozemeljsko kohezijo. Povezljivost in uporaba elektronskih komunikacij postajata pomemben del evropske družbe in blaginje, zato bi si morale države članice prizadevati, da bi zagotovile pokritost celotne Unije z brezžičnimi širokopasovnimi povezavami. Takšno pokritost bi morali doseči tako, da države članice uvedejo ustrezne zahteve glede pokritosti, ki bi morale biti prilagojene vsakemu pokritemu območju in omejene sorazmerno bremenu, da ponudnike storitev ne bi ovirale pri postavitvi. Glede na pomembno vlogo, ki jo imajo sistemi, kot so radijska lokalna omrežja (RLAN), pri zagotavljanju visokohitrostnega brezžičnega širokopasovnega dostopa v stavbah, bi morali biti ukrepi usmerjeni v zagotavljanje sprostitve dovolj radiofrekvenčnega spektra v pasovih, ki so posebej pomembni za stroškovno učinkovito postavitev brezžičnih omrežij s splošno pokritostjo, zlasti v stavbah. Poleg tega bi morali biti skladni in usklajeni ukrepi za visokokakovostno prizemno brezžično pokritost po celotni Uniji, ki temeljijo na najboljših nacionalnih praksah za obveznosti, ki so operaterjem predpisane z dovoljenji, usmerjeni v doseganje cilja iz programa politike radiofrekvenčnega spektra, da bi vsi državljani Unije do leta 2020 imeli dostop, tako v zaprtih prostorih kot na prostem, do najhitrejših širokopasovnih hitrosti najmanj 30 Mb/s, usmerjeni pa bi morali biti tudi v doseganje ambiciozne vizije gigabitne družbe v Uniji. Taki ukrepi bodo spodbujali inovativne digitalne storitve in zagotavljali dolgoročne družbeno-ekonomske koristi. Neprekinjeno ozemeljsko pokritost in povezljivost med državami članicami bi bilo treba čim bolj povečati in zagotoviti zanesljivost, da bi spodbudili storitve in aplikacije znotraj in prek meja, kot so povezani avtomobili in e-zdravje.

(110) Nujno je treba zagotoviti, da državljani niso izpostavljeni elektromagnetnim poljem v meri, ki bi ogrožala javno zdravje. Države članice bi morale to vprašanje obravnavati dosledno po vsej Uniji, ob posebnem upoštevanju previdnostnega pristopa iz Priporočila 1999/519/ES, da bi si prizadevali zagotoviti skladnejše pogoje postavitve. Po potrebi bi morale uporabiti postopek iz Direktive (EU) 2015/1535, tudi zato, da bi deležnikom zagotovili preglednost, drugim državam članicam in Komisiji pa možnost za odziv.

(111) Potrebe po harmoniziranju in koordinaciji radiofrekvenčnega spektra ter regulaciji opreme, ki jo spremlja standardizacija, se dopolnjujejo, ter, da bi uspešno dosegli njihov skupen cilj, jih je treba tesno usklajevati in pri tem sodelovati s Skupino za politiko radiofrekvenčnega spektra. Vsebinska koordinacija in časovno načrtovanje mandatov v Evropski konferenci poštnih in telekomunikacijskih uprav na podlagi Odločbe 676/2002/ES ter zahteve za standardizacijo organom za standardizacijo, kot je Evropski inštitut za telekomunikacijske standarde, tudi glede parametrov radijskih sprejemnikov, bi morala lajšati uvajanje prihodnjih sistemov, podpirati možnosti souporabe radiofrekvenčnega spektra ter zagotavljati učinkovito upravljanje tega spektra.

(112) Povpraševanje po harmoniziranem radiofrekvenčnem spektru ni enotno v vseh delih Unije. Kadar na regionalni ali nacionalni ravni ni povpraševanja po celotnem harmoniziranem pasu ali njegovem delu, bi lahko države članice izjemoma lahko dovolile alternativno uporabo pasu, na primer kadar je na trgu premalo ponudbe za nekatere uporabe, dokler ni ustreznega povpraševanja in pod pogojem, da alternativna uporaba ne posega v harmonizirano uporabo pasu s strani drugih držav članic ter se preneha, ko pride do povpraševanja po harmonizirani uporabi.

(113) S tehnološko in storitveno nevtralnimi odobritvami je bila omogočena prožnost upravljanja in dostopa do radiofrekvenčnega spektra, da bodo lahko uporabniki tega spektra izbrali najboljše tehnologije in storitve za uporabo v radiofrekvenčnih pasovih, ki so opredeljeni kot razpoložljivi za elektronske komunikacijske storitve v ustreznih nacionalnih načrtih za razporeditev frekvenc v skladu s pravom Unije („načelo tehnološke nevtralnosti in načelo nevtralnosti storitev“). Upravna določitev tehnologij in storitev bi se morala uporabljati samo, ko gre za cilje v splošnem interesu, in morala bi biti jasno utemeljena, treba pa bi jo bilo tudi redno pregledovati.

(114) Omejitve načela tehnološke nevtralnosti bi morale biti ustrezne in utemeljene s potrebo po preprečevanju škodljivega motenja, na primer z uvedbo emisijskih mask in ravni moči, po zagotovitvi varovanja javnega zdravja z omejitvijo izpostavljenosti javnosti elektromagnetnim poljem, pravilnega delovanja storitev z ustrezno ravnjo tehnološke kakovosti storitev, pri čemer ni nujno izključena možnost uporabe več kot ene storitve v istem pasu radiofrekvenčnega spektra, pravilne souporabe radiofrekvenčnega spektra, zlasti kadar je njegova uporaba dovoljena samo na podlagi splošnih odobritev, in učinkovite uporabe tega spektra ali s potrebo po uresničitvi cilja v splošnem interesu v skladu s pravom Unije.

(115) Uporabnikom radiofrekvenčnega spektra bi morali omogočiti tudi svobodno izbiro storitev, ki jih želijo ponuditi prek tega spektra. Po drugi strani bi morali biti dopuščeni ukrepi, ki zahtevajo zagotovitev posebne storitve za izpolnitev jasno opredeljenih ciljev v splošnem interesu, kot so varovanje življenja, potreba po spodbujanju socialne, regionalne in teritorialne kohezije ali preprečevanje neučinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra, če so potrebni in sorazmerni. Med temi cilji bi morali biti spodbujanje kulturne in jezikovne raznolikosti ter pluralnosti medijev, kot so jih opredelile države članice v skladu s pravom Unije. Razen kadar je to nujno za varovanje življenja ali izjemoma zaradi izpolnjevanja drugih ciljev v splošnem interesu, kakor jih opredelijo države članice v skladu s pravom Unije, izjeme ne bi smela povzročiti izključne uporabe določenih storitev, temveč bi jim morala dajati prednost, tako da bi lahko druge storitve ali tehnologije hkrati obstajale v istem pasu radiofrekvenčnega spektra, kolikor je to mogoče. Za opredelitev področja uporabe in narave vsake izjeme za spodbujanje kulturne in jezikovne raznolikosti in pluralnosti medijev so pristojne države članice.

(116) Ker je razporeditev radiofrekvenčnega spektra posameznim tehnologijam ali storitvam izjema od načel tehnološke nevtralnosti in nevtralnosti storitev ter zmanjšuje svobodo izbire ponujenih storitev ali uporabljenih tehnologij, bi moral biti vsak predlog za tako razporeditev pregleden, poleg tega pa bi se bilo treba o njem javno posvetovati.

(117) Kadar se države članice odločijo, da izjemoma omejiti prosto ponudbo elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev na podlagi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja, bi morale razloge za takšno omejitev obrazložiti.

(118) Radiofrekvenčni spekter bi bilo treba upravljati na način, ki zagotavlja preprečevanje škodljivega motenja. Osnovni pojem škodljivega motenja bi bilo treba zato ustrezno opredeliti, da se zagotovi, da so regulativni posegi omejeni na to, kar je potrebno za preprečevanje takega motenja, ob upoštevanju tudi napredne metode zaščite pred škodljivim motenjem, z namenom uporabiti te tehnologije in metode upravljanja radiofrekvenčnega spektra, da se v največji možni meri izogne uporabi načela nemotenja in nezaščite. Prevoz ima močan čezmejni element in njegova digitalizacija prinaša izzive. Vozila (kot so podzemni vlaki, avtobusi, avtomobili, tovornjaki, vlaki) postajajo čedalje bolj samostojni in povezani. Na notranjem trgu vozila lažje potujejo prek nacionalnih meja. Zanesljiva komunikacija in izogibanje škodljivemu motenju sta bistvena za varno in dobro opravljanje vozil in njihovih komunikacijskih postaj.

(119) Ob naraščajočem povpraševanju po radiofrekvenčnem spektru in novih različnih aplikacijah in tehnologijah, zaradi katerih sta potrebna prožnejši dostop in uporaba tega spektra, bi države članice morale spodbujati souporabo spektra z določanjem najprimernejših režimov odobritve za različne scenarije ter vzpostavljanjem ustreznih in preglednih pravil in pogojev zanje. Souporaba radiofrekvenčnega spektra čedalje bolj zagotavlja njegovo uspešno in učinkovito uporabo, saj več neodvisnim uporabnikom ali napravam dopušča, da v okviru različnih pravnih ureditev dostopajo do istega pasu radiofrekvenčnega spektra, da se omogoči dostopnost dodatnih virov radiofrekvenčnega spektra, poveča učinkovitost uporabe in olajša dostop novih uporabnikov do tega spektra. Souporaba lahko temelji na splošni odobritvi ali uporabi, za katero ni potrebno dovoljenje, ki pod posebnimi pogoji souporabe več uporabnikom omogoča dostop do istega radiofrekvenčnega spektra in njegovo uporabo v različnih geografskih območjih ali v različnih obdobjih. Temelji lahko tudi na individualni pravici uporabe v okviru ureditve, kot je sodostop na podlagi dovoljenja, kjer se vsi uporabniki (z obstoječim uporabnikom in novimi uporabniki) strinjajo s pogoji sodostopa, pod nadzorom pristojnih organov in na način, ki zagotavlja minimalno zagotovljeno kakovost radiofrekvenčnega prenosa. Kadar je souporaba dovoljena pod različnimi režimi odobritve, države članice ne bi smele določiti zelo različnih obdobij trajanja takšne uporabe v okviru zadevnih režimov.

(120) Splošne odobritve za uporabo radiofrekvenčnega spektra lahko omogočijo najučinkovitejšo uporabo tega spektra ter v nekaterih primerih spodbudijo inovacije in krepijo konkurenco, medtem ko so lahko v drugih primerih v nekaterih posebnih okoliščinah najprimernejši režim odobritve individualnih pravic uporabe tega spektra. O individualnih pravicah uporabe bi bilo treba na primer razmisliti, kadar zaradi ugodnih lastnosti širjenja radiofrekvenčnega spektra ali predvidene ravni moči prenosa splošna odobritev ne more odpraviti težav motnje ob upoštevanju zahtevane kakovosti storitev. Tehnični ukrepi, kot so rešitve za izboljšanje ravni odpornosti sprejemnika, lahko omogočijo uporabo splošnih odobritev ali souporabo radiofrekvenčnega spektra ter morda preprečijo sistematično uporabo načela nemotenja in nezaščite.

(121) Za zagotovitev predvidljivosti ter zaščito pravne varnosti in naložbene stabilnosti bi države članice morale vnaprej določiti ustrezna merila za določitev skladnosti s cilji učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra s strani imetnikov pravic, kadar uveljavljajo pogoje, vezane na individualne pravice uporabe in splošne odobritve. Zainteresirane strani bi bilo treba vključiti v opredelitev takšnih pogojev in jih na pregleden način obvestiti o načinu ocenjevanja izpolnjevanja njihovih obveznosti.

(122) V izogib ustvarjanju ovir za vstop na trg, in sicer s protikonkurenčnim kopičenjem, bi morale države članice učinkovito uveljavljati pogoje, vezane na pravico uporabe radiofrekvenčnega spektra, pri čemer bi morali po potrebi sodelovati vsi pristojni organi. Uveljavljanje pogojev bi moralo vključevati uporabo klavzule „uporabi ali izgubi“. Za zagotovitev pravne varnosti v zvezi z morebitno izpostavljenostjo kaznim zaradi neuporabe radiofrekvenčnega spektra je treba vnaprej določiti pragove za uporabo, vključno glede časa, količine ali opredelitve tega spektra. Trgovanje z radiofrekvenčnim spektrom in njegov zakup bi moral zagotoviti učinkovito uporabo s strani prvotnega imetnika pravic.

(123) Kadar so harmonizirani pogoji za pas radiofrekvenčnega spektra določeni na podlagi Odločbe 676/2002/ES, morajo pristojni organi določiti najustreznejši režim odobritve, ki se uporabi v zvezi s tem pasom ali njegovimi deli. Kadar je verjetno, da bodo vse države članice soočene s podobnimi težavami, pri katerih bi razhajajoče se rešitve lahko povzročile razdrobljenost notranjega trga opreme in s tem zamude pri uvedbi sistemov 5G, bi lahko bilo potrebno, da Komisija ob upoštevanju mnenja Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra v največji možni meri predlaga skupne rešitve, pri katerih upošteva veljavne tehnične harmonizirane ukrepe. Tako bi se lahko državam članicam zagotovil skupen nabor orodij, ki bi ga lahko upoštevale za določitev primernih in usklajenih režimov odobritve, ki se uporabijo za pas ali njegov del, odvisno od dejavnikov, kot so gostota prebivalstva, lastnosti širjenja pasov, razhajanje med uporabo v mestih in na podeželju, morebitna potreba po zaščiti obstoječih storitev in s tem povezane posledice za ekonomijo obsega v proizvodnem sektorju.

(124) Souporaba infrastrukture omrežja in v nekaterih primerih souporaba radiofrekvenčnega spektra lahko omogočata uspešnejšo in učinkovitejšo uporabo tega spektra ter zagotavljata hitro postavitev omrežij, zlasti na manj gosto poseljenih območjih. Pristojni organi bi pri določanju pogojev, ki se navezujejo na pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, morali razmisliti tudi o dopustitvi oblik souporabe ali koordinacije med podjetji, ki bi zagotovile uspešne in učinkovite uporabe tega spektra ali skladnost z obveznostmi glede pokritosti, v skladu z načeli konkurenčnega prava.

(125) Zahteve po spoštovanju načel tehnološke nevtralnosti in nevtralnosti storitev pri dodeljevanju pravic uporabe skupaj z možnostjo za prenos pravic med podjetji povečujejo svobodo in sredstva za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev javnosti, s čimer pospešujejo tudi doseganje ciljev v splošnem interesu. Ta direktiva ne posega v odločitev o tem, ali se radiofrekvenčni spekter dodeli neposredno ponudnikom elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev ali subjektom, ki ta omrežja ali storitve uporabljajo. Taki subjekti so lahko ponudniki radijskih ali televizijskih radiodifuzijskih vsebin. Odgovornost za skladnost s pogoji, vezanimi na pravice uporabe radijskega spektra, in ustreznimi pogoji, povezanimi s splošno odobritvijo, bi moralo v vsakem primeru imeti podjetje, ki mu je bila pravica uporabe radiofrekvenčnega spektra podeljena. Določene obveznosti, naložene radiodifuzijskim hišam za zagotavljanje avdiovizualnih medijskih storitev, lahko zahtevajo uporabo posebnih meril in postopkov za dodeljevanje pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, da se izpolni posebni cilj v splošnem interesu, ki ga določijo države članice v skladu s pravom Unije. Vendar pa bi moral biti postopek za dodelitev takšnih pravic vedno objektiven, pregleden, nediskriminatoren in sorazmeren.

(126) Sodna praksa Sodišča zahteva, da morajo biti vse nacionalne omejitve pravic, ki jih zagotavlja člen 56 PDEU, objektivno utemeljene, sorazmerne in ne bi smele presegati tistega, kar je potrebno za dosego njihovih ciljev. Poleg tega se radiofrekvenčni spekter, ki ni bil dodeljen na podlagi odprtega razpisnega postopka, ne bi smel uporabljati v druge namene, kot za cilj v splošnem interesu, za katerega je bil dodeljen. V takem primeru bi bilo treba zainteresiranim stranem dati možnost, da v razumnem času izrazijo svoje stališče. Države članice bi morale kot del postopka reševanja vloge za podelitev pravic preveriti, ali prosilec lahko izpolni pogoje, ki so povezani s takimi pravicami. Ti pogoji bi se morali odražati v merilih za upravičenost, določenih na objektiven, pregleden, sorazmeren in nediskriminatoren način pred začetkom vsakega konkurenčnega izbirnega postopka. Za namene uporabe takšnih meril se lahko od prosilca zahteva, da predloži potrebne informacije, s katerimi dokaže svojo sposobnost izpolnjevanja teh pogojev. Kadar prosilec teh informacij ne predloži, se lahko vloga za podelitev pravic uporabe radijskega spektra zavrne.

(127) Pred dodelitvijo pravice bi morale države članice naložiti le preverjanje tistih elementov, ki jih skrbni vlagatelj lahko razumno ponazori, ob upoštevanju, da je radiofrekvenčni spekter redek javni vir s pomembno javno in tržno vrednostjo. To ne posega v možnost naknadnega preverjanja izpolnjevanja meril za upravičenost, na primer na podlagi mejnikov, kadar meril na začetku ni bilo mogoče razumno izpolniti. Da se zaščiti dejanska in učinkovita uporaba radiofrekvenčnega spektra, države članice ne bi smele podeliti pravic, kadar njihovo preverjanje pokaže vlagateljevo nesposobnost izpolnjevanja pogojev, brez poseganja v možnost dopustitve časovno omejene poskusne uporabe. Dovolj dolgo trajanje odobritve uporabe radiofrekvenčnega spektra bi moralo povečati naložbeno predvidljivost, s čimer bi se pospešila uvedba omrežja in zagotovile boljše storitve, ter stabilnost, ki bi spodbudila trgovanje s tem spektrom in njegov zakup. Kadar radiofrekvenčni spekter ni odobren za nedoločen čas, bi moralo takšno trajanje upoštevati želene cilje in biti dovolj dolgo, da omogoči povrnitev naložbe. Medtem ko daljše trajanje lahko zagotovi naložbeno predvidljivost, bodo ukrepi za zagotovitev dejanske ali učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra, kot je pooblastilo pristojnega organa, da spremeni ali odvzame pravico v primeru neizpolnjevanja pogojev, vezanih na pravice uporabe, ali pospeševanje trgovanja in zakupovanja radiofrekvenčnega spektra, služili preprečevanju nepravičnega kopičenja radiofrekvenčnega spektra in podpirali večjo prožnost pri distribuciji virov tega spektra. Tudi večja uporaba letnih pristojbin je eden od načinov, kako zagotoviti stalno ocenjevanje uporabe radiofrekvenčnega spektra s strani imetnika pravice.

(128) Glede na pomen tehničnih inovacij bi morale države članice imeti tudi možnost zagotoviti pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra v poskusne namene pod posebnimi omejitvami in pogoji, ki jih izrecno utemeljuje poskusna narava takšnih pravic.

(129) Pri odločanju, ali obnoviti že odobrene pravice uporabe harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra, bi pristojni organi morali upoštevati, v kolikšnem obsegu bi obnovitev prispevala k izpolnitvi cilja regulativnega okvira in drugih ciljev v okviru prava Unije in nacionalnega prava. Vsaka tovrstna odločitev bi morala biti predmet odprtega, nediskriminatornega in preglednega postopka ter bi morala temeljiti na pregledu, kako so izpolnjeni pogoji, vezani na zadevne pravice. Države članice bi morale pri ocenjevanju potrebe po obnovitvi pravic uporabe tehtati konkurenčni učinek obnovitve že dodeljenih pravic in spodbujanje učinkovitejšega izkoriščanja ali inovativnih novih uporab, ki bi lahko bile posledica odprtja pasu novim uporabnikom. Pristojni organi bi morali imeti možnost glede tega sami določati in dopustiti samo omejeno trajanje obnovitve, da bi preprečili resno motnjo uveljavljene uporabe. Medtem ko bi bilo treba pri odločitvah o tem, ali obnoviti pravice, dodeljene pred uporabo te direktive, spoštovati vsa že veljavna pravila, bi morale države članice zagotoviti tudi, da ne posegajo v cilje te direktive.

(130) Pri obnavljanju obstoječih pravic uporabe harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra bi države članice morale skupaj z oceno potrebe po obnovitvi pravice pregledati zadevne pristojbine, z namenom zagotovitve, da bi navedene pristojbine tudi v prihodnje spodbujale optimalno uporabo, pri čemer bi med drugim upoštevale tržni in tehnološki razvoj. Za namene pravne varnosti je za vsakršno prilagoditev obstoječih pristojbin primerno, da je osnovana na enakih načelih, kot to velja za odobritev novih pravic uporabe.

(131) Učinkovito upravljanje radiofrekvenčnega spektra se lahko zagotovi s spodbujanjem nadaljnje učinkovite uporabe spektra, ki je že bil dodeljen. Da se imetnikom pravic zagotovi pravna varnost, bi bilo treba možnost obnovitve pravic uporabe obravnavati pravočasno pred prenehanjem zadevnih pravic, na primer najmanj dve leti pred prenehanjem pravic, kadar so bile dodeljene za 15 let ali več, razen če je bila možnost obnovitve pravic izrecno izključena ob njihovi dodelitvi. V interesu nepretrganega upravljanja virov bi moralo biti pristojnim organom omogočeno, da obnovitev pravic obravnavajo na svojo lastno pobudo ali na zahtevo imetnika. Obnovitev pravic uporabe se ne bi smela podeliti proti volji imetnika.

(132) Prenos pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra je lahko uspešen način za učinkovitejšo uporabo spektra. Za zagotovitev prožnosti in učinkovitosti ter omogočanja tržnega ovrednotenja radiofrekvenčnega spektra, bi morale države članice same po sebi uporabnikom tega spektra dovoliti, da prenesejo ali dajo v zakup svoje pravice uporabe spektra tretjim stranem, in sicer po preprostem postopku in pod pogoji, vezanimi na take pravice in konkurenčna pravila, pod nadzorom odgovornih nacionalnih regulativnih organov. Da se omogočijo takšni prenosi in zakupi, pod pogojem, da se upoštevajo tehnični izvedbeni ukrepi, sprejeti na podlagi Odločbe 676/2002/ES, bi morale države članice obravnavati tudi zahteve, da se pravice radiofrekvenčnega spektra porazdelijo ali razčlenijo, pogoji uporabe pa pregledajo.

(133) O ukrepih, ki se ob podelitvi ali obnovitvi pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra sprejmejo posebej za spodbujanje konkurence, bi morali odločati nacionalni regulativni in drugi pristojni organi, ki imajo potrebno ekonomsko, tehnično in tržno znanje. Pogoji za dodelitev radiofrekvenčnega spektra lahko vplivajo na konkurenčne razmere na trgih elektronskih komunikacij in pogoje za vstop. Omejen dostop do radiofrekvenčnega spektra, zlasti kadar je ta redek, lahko povzroči oviro za vstop na trg oziroma naložbe, uvajanje omrežja, ponudbo novih storitev ali aplikacij, inovacije in konkurenco. Tudi nove pravice uporabe, vključno s tistimi, ki so pridobljene s prenosom ali zakupom, ter uvedba novih prožnejših meril za uporabo radiofrekvenčnega spektra lahko vplivajo na obstoječo konkurenco. Kadar se nekateri pogoji za spodbujanje konkurence uporabljajo neustrezno, lahko učinkujejo ravno obratno; kapica in rezervacija radiofrekvenčnega spektra lahko na primer povzročita umetno pomanjkanje spektra, obveznosti veleprodajnega dostopa lahko ob pomanjkanju tržne moči neupravičeno omejujejo poslovne modele, omejitve prenosov pa preprečujejo razvoj sekundarnih trgov. Zato je za določitev takih pogojev potrebno dosledno in objektivno preverjanje konkurence, ki bi ga bilo treba dosledno uporabljati. Uporaba takih ukrepov bi zato morala temeljiti na poglobljeni in objektivni oceni trga in njegovih konkurenčnih pogojev, ki jo opravijo nacionalni regulativni in drugi pristojni organi. Vendar bi morali nacionalni pristojni organi vedno zagotoviti dejansko in učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra ter preprečiti izkrivljanje konkurence s protikonkurenčnim kopičenjem.

(134) Na podlagi mnenj Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra je lahko sprejetje skupnega roka za dovolitev uporabe pasu radiofrekvenčnega spektra, ki je bil harmoniziran v okviru Odločbe 676/2002/ES, nujno, da se preprečijo čezmejne motnje, ter koristno, da bi lahko do konca izkoristili povezane tehnične harmonizacijske ukrepe za trg opreme ter postavitev zelo visokozmogljivih omrežij in storitev. Dovolitev uporabe pasu radiofrekvenčnega spektra vključuje dodelitev radiofrekvenčnega spektra na podlagi režima splošne odobritve ali individualnih pravic uporabe, da se lahko tak spekter uporablja takoj po končanem postopku dodelitve. Za dodelitev radiofrekvenčnih pasov je morda treba sprostiti pas, ki ga zasedajo drugi uporabniki, in slednjim zagotoviti nadomestilo. Pri spoštovanju skupnega roka za dovolitev uporabe harmoniziranih pasov za elektronske komunikacijske storitve, tudi za 5G, bi lahko imele posamezne države članice težave zaradi nerešenih vprašanj pri čezmejnem usklajevanju med državami članicami ali s tretjimi državami, izzivov pri zagotavljanju tehnične migracije obstoječih uporabnikov na pas, omejitve uporabe pasu zaradi cilja v splošnem interesu, zaščite nacionalne varnosti in obrambe ali višje sile. V vsakem primeru bi morale države članice sprejeti vse ukrepe, da bi čim bolj zmanjšale morebitne zamude glede geografske pokritosti, časovne razporeditve in razpona radiofrekvenčnega spektra. Poleg tega bi države članice morale imeti možnost, kadar glede na oceno zadevnih okoliščin menijo, da je to ustrezno, Unijo zaprosijo za pravno, politično in tehnično podporo pri reševanju težav pri usklajevanju radiofrekvenčnega spektra z državami, ki mejijo na Unijo, vključno z državami kandidatkami in državami pristopnicami, tako da lahko zadevne države članice izpolnijo svoje obveznosti, ki jim jih nalaga pravo Unije.

(135) Da bi do leta 2020 povečali usklajeno razpoložljivost radiofrekvenčnega spektra in vzpostavili zelo visokozmogljiva fiksna in brezžična omrežja v okviru 5G, je Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra določila, da so pasovi v razponu 3,4–3,8 in 24,25–27,5 GHz prednostni pasovi, s katerimi se lahko do leta 2020 izpolnijo cilji iz akcijskega načrta za 5G. Tudi pasovi v razponu 40,5–43,5 in 66–71 GHz so bili določeni za nadaljnjo preučitev. Zato je treba zagotoviti, da bodo do 31. decembra 2020 pasovi v razponu 3,4–3,8 in 24,25–27,5 GHz ali deli teh pasov na voljo za prizemne sisteme, ki lahko zagotavljajo brezžične širokopasovne storitve na podlagi harmoniziranih pogojev, določenih s tehničnimi izvedbenimi ukrepi, sprejetimi v skladu s členom 4 Sklepa 676/2002/ES, kot dopolnitev Sklepu (EU) 2017/899 Evropskega parlamenta in Sveta[1], saj imajo ti pasovi specifične značilnosti glede pokritosti in podatkovne zmogljivosti, ki jim omogočajo, da se ustrezno združijo za izpolnitev zahtev glede 5G. Vendar bi lahko na države članice vplivale motnje, ki bodo verjetno izhajale iz tretjih držav, ki so v skladu s Pravilnikom Mednarodne telekomunikacijske zveze o radiokomunikacijah zadevne pasove določile za storitve, ki niso mednarodne mobilne telekomunikacije. To bi lahko vplivalo na obveznost spoštovanja skupnega datuma izvedbe. Prihodnja uporaba pasu 26 GHz za prizemne brezžične storitve 5G bo med drugim verjetno usmerjena v mestna območja in primestne dostopovne točke, v nekaterih primerih pa se lahko postavitev predvidi tudi vzdolž glavnih cest in železniških tirov na podeželju. Zato se lahko zunaj teh geografskih območij pas 26 GHz uporablja za storitve, ki niso brezžične storitve 5G, na primer za poslovno komunikacijo ali uporabo v zaprtih prostorih, in tako državam članicam omogoči, da ta pas določijo in dajo na voljo na neizključni podlagi.

[1] Sklep (EU) 2017/899 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o uporabi frekvenčnega pasu 470–790 MHz v Uniji (UL L 138, 25.5.2017, str. 131).

(136) Kadar je povpraševanje po pasu radiofrekvenčnega spektra večje od razpoložljivosti, država članica pa posledično sklene, da je pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra treba omejiti, bi bilo treba uporabiti ustrezne in pregledne postopke za podelitev takih pravic, da bi se preprečila vsakršna diskriminacija in optimizirala uporaba omejenega vira. Takšna omejitev bi morala biti upravičena, sorazmerna in osnovana na poglobljeni oceni tržnih pogojev, pri čemer bi bilo treba ustrezno upoštevati skupne koristi za uporabnike ter nacionalne cilje in cilje notranjega trga. Cilji, ki so podlaga za kakršen koli postopek omejitve, bi morali biti vnaprej jasno določeni. Države članice bi se morale pri določanju najustreznejšega izbirnega postopka v skladu z usklajevalnimi ukrepi, sprejetimi na ravni Unije, pravočasno in pregledno posvetovati z zainteresiranimi stranmi o upravičenosti, ciljih in pogojih postopka. Države članice bi morale imeti možnost da za dodelitev radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov z izjemno gospodarsko vrednostjo med drugim uporabljajo konkurenčne ali primerljive izbirne postopke. Pri upravljanju takih postopkov bi morali pristojni organi upoštevati cilje te direktive. Če država članica meni, da lahko da na voljo nadaljnje pravice v pasu, bi morala začeti temu namenjen postopek.

(137) Močna rast povpraševanja po radiofrekvenčnem spektru in povpraševanja končnih uporabnikov po brezžičnih širokopasovnih zmogljivostih zahteva rešitve, ki omogočajo alternativne, dopolnilne in spektrsko učinkovite rešitve za dostop, vključno z brezžičnimi dostopovnimi sistemi majhne moči, ki obratujejo v majhnem dosegu, kot so RLAN in omrežja majhnih celičnih dostopovnih točk majhne moči. Takšni dopolnilni brezžični dostopovni sistemi, zlasti javno dostopne dostopovne točke RLAN, končnim uporabnikom omogočajo boljši dostop do interneta, mobilnim operaterjem pa razbremenitev mobilnega prometa. RLAN uporabljajo harmoniziran radiofrekvenčni spekter, ne da bi za to potrebovala individualno odobritev ali pravico uporabe radiofrekvenčnega spektra. Dandanes večino dostopovnih točk RLAN uporabljajo zasebni uporabniki kot lokalno brezžično podaljšanje njihove fiksne širokopasovne povezave. Končnim uporabnikom se v okviru omejitev naročniškega razmerja za dostop do interneta ne bi smelo preprečevati delitve dostopa do njihovega RLAN z drugimi, zato da se poveča število razpoložljivih dostopovnih točk, zlasti na gosto poseljenih območjih, čim bolj povečala zmogljivost brezžičnega podatkovnega prenosa s ponovno uporabo radiofrekvenčnega spektra in vzpostavila stroškovno učinkovita dopolnilna brezžična širokopasovna infrastruktura, ki bi bila dostopna drugim končnim uporabnikom. Zato bi bilo treba odpraviti nepotrebne omejitve za postavitev in medsebojno povezovanje dostopovnih točk RLAN.

(138) Javni organi ali ponudniki javnih storitev, ki uporabljajo RLAN v svojih prostorih za svoje osebje, obiskovalce ali stranke, na primer za olajšanje dostopa do storitev e-uprave, informacije o javnem prevozu ali upravljanje s cestnim prometom, bi lahko tudi zagotavljali dostop do takšnih dostopovnih točk za splošno rabo s strani državljanov, in sicer kot pomožne storitve ob storitvah, ki jih v takšnih prostorih ponujajo javnosti, do obsega, ki ga dopuščajo pravila o konkurenci in javnem naročanju. Poleg tega lahko za ponudnika takšnega lokalnega dostopa do elektronskih komunikacijskih omrežij na zasebnem zemljišču ali v njegovi bližini ali omejenem javnem območju ali v njegovi bližini na nekomercialni osnovi ali v primeru pomožne storitve za drugo dejavnost, ki ni odvisna od takšnega dostopa, kot so točke RLAN, dane na voljo strankam drugih komercialnih dejavnosti ali splošni javnosti na tem območju, veljajo zahteve glede skladnosti s splošnimi odobritvami za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, vendar zanje ne bi smeli veljati drugi pogoji ali zahteve dodatno k splošnim odobritvam, ki se uporabljajo za ponudnike javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, ali dodatno k obveznostim za končne uporabnike ali medomrežno povezovanje. Vendar bi za takšnega ponudnika morala še naprej veljati pravila v zvezi z odgovornostjo, določena v Direktivi 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta[1]. Pojavljajo se nove tehnologije, kot je LiFi, in bodo dopolnile zmogljivosti sedanjega radiofrekvenčnega spektra RLAN in brezžične dostopovne točke z vključitvijo optičnih vidnih svetlobnih dostopovnih točk ter vodile k hibridnim lokalnim omrežjem, ki omogočajo optično brezžično komunikacijo.

[1] Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL L 178, 17.7.2000, str. 1).

(139) Ker so maloobmočne brezžične dostopovne točke majhne moči, kot so femtocelice, pikocelice, metrocelice ali mikrocelice, lahko zelo majhne in se zanje uporablja nevsiljiva oprema, podobna tisti za domače usmerjevalnike RLAN, ki ne potrebujejo nobenih dovoljenj, razen tistih, ki so potrebna za uporabo radiofrekvenčnega spektra, in ker pozitivno vplivajo na uporabo teh dostopovnih točk na radiofrekvenčni spekter in na razvoj brezžičnih komunikacij, bi morale biti vsakršne omejitve za njihovo postavitev čim manjše. Zato države članice za omogočitev postavitve maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk in brez poseganja v morebitne zahteve, ki se uporabljajo za upravljanje radiofrekvenčnega spektra, postavitve takih naprav na stavbah, ki niso uradno zaščitene kot del zaščitenega okolja ali zaradi njihovega posebnega arhitekturnega ali zgodovinskega pomena, ne bi smele pogojiti z individualnimi dovoljenji, razen iz razlogov javne varnosti. Zato bi bilo treba njihove značilnosti, kot so največja velikost, teža in emisije, določiti na ravni Unije na način, ki je sorazmeren za lokalno postavitev in zagotavlja visoko stopnjo varovanja javnega zdravja, kot je določeno v Priporočilu 1999/519/ES. Za obratovanje maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk bi se moral uporabljati člen 7 Direktive 2014/53/EU. To ne posega v pravice do zasebne lastnine, določene v pravu Unije ali nacionalnem pravu. Postopek za obravnavo vlog za dovoljenje bi moral biti enostaven in ne bi smel posegati v poslovne sporazume, vsakršne z njim povezane upravne pristojbine pa bi morale biti omejene na upravne stroške obdelave vloge. Postopek preučitve prošnje za dovoljenje bi moral biti čim krajši in načeloma ne bi smel biti daljši od štirih mesecev.

(140) Številni končni uporabniki, ki potrebujejo povezljivost za uporabo e-uprave, e-prometa in drugih storitev, vsak dan obiskujejo in uporabljajo javne zgradbe in drugo javno infrastrukturo. Drugi objekti javne infrastrukture, kot so ulične svetilke, semaforji, so na primer zaradi svoje gostote in podobnih značilnosti dragocena mesta za postavitev malih celic. Brez poseganja v možnost, da pristojni organi za postavitev maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk zahtevajo individualna predhodna dovoljenja, bi operaterji morali imeti pravico do dostopa do teh javnih objektov, da bi ustrezno zadostili povpraševanju. Zato bi morale države članice zagotoviti, da bodo takšne javne zgradbe in druga javna infrastruktura pod razumnimi pogoji na voljo za postavitev malih celic, da se dopolni Direktiva 2014/61/EU in brez poseganja v načela iz te direktive. Direktiva 2014/61/EU temelji na funkcionalnem pristopu in nalaga obveznosti dostopa do fizične infrastrukture le, kadar je ta del omrežja in kadar je v lasti ali uporabi omrežnega operaterja, zato številne zgradbe v lasti ali uporabi javnih organov niso vključene v področje njene uporabe. Nasprotno pa specifična obveznost ni potrebna za fizično infrastrukturo, kot so cevni vodi ali drogovi, ki se uporablja za inteligentne prometne sisteme, ki so v lasti omrežnih operaterjev (ponudnikov prevoznih storitev ali ponudnikov javnih elektronskih komunikacijskih omrežij) in gostijo dele omrežja, tako da spadajo v področje uporabe Direktive 2014/61/EU.

(141) Določbe te direktive v zvezi z dostopom in medsebojnim povezovanjem se uporabljajo za javna elektronska komunikacijska omrežja. Za ponudnike elektronskih komunikacijskih omrežij, ki niso javna, ne veljajo obveznosti dostopa in medsebojnega povezovanja po tej direktivi, razen kadar bi pri izkoriščanju dostopa do javnih omrežij zanje lahko veljali pogoji, ki jih določijo države članice.

(142) Izraz „dostop“ ima več pomenov, zato je treba natančno opredeliti, kako se ta izraz uporablja v tej direktivi, brez poseganja v njegovo uporabo v drugih aktih Unije. Operater je lahko lastnik osnovnega omrežja ali zmogljivosti ali pa lahko omrežje ali zmogljivost delno ali v celoti najame.

(143) Na odprtem in konkurenčnem trgu ne bi smelo biti omejitev, ki bi preprečile podjetjem, da se med seboj pogajajo o ureditvi dostopa in medomrežnega povezovanja, zlasti pri čezmejnih sporazumih, pri čemer upoštevajo pravila o konkurenci iz PDEU. V smislu doseganja učinkovitejšega, pravega vseevropskega trga z učinkovito konkurenco, večjo izbiro in konkurenčnimi storitvami za končne uporabnike bi morala podjetja, ki prejemajo zahteve za dostop ali medomrežno povezovanje od drugih podjetij, ki so predmet splošne odobritve, da javnosti zagotovijo elektronska komunikacijska omrežja in storitve, načeloma skleniti take sporazume na komercialni podlagi in se pogajati v dobri veri.

(144) Na trgih, kjer še naprej obstajajo velike razlike v pogajalski moči med podjetji in kjer so nekatera podjetja pri izvajanju svojih storitev odvisna od infrastrukture, ki jo zagotavljajo drugi, je primerno vzpostaviti regulativni okvir, ki omogoča učinkovito delovanje trga. Kadar so komercialna pogajanja neuspešna, bi morali biti nacionalni regulativni organi pooblaščeni za zagotovitev primernega dostopa do storitev, medomrežnega povezovanja in interoperabilnosti storitev v interesu končnih uporabnikov. Zlasti lahko zagotovijo povezljivost med koncema z naložitvijo sorazmernih obveznosti podjetjem, ki so predmet splošne odobritve in nadzorujejo dostop do končnih uporabnikov. Nadzor nad sredstvi za dostop lahko pomeni lastništvo ali nadzor fizične povezave (fiksne ali mobilne) do končnega uporabnika ali zmožnost spremembe ali odvzema nacionalne številke ali številk, ki so potrebne za dostop do omrežne priključne točke končnega uporabnika. To bi se na primer zgodilo, če bi operaterji omrežja neutemeljeno omejili izbiro končnega uporabnika pri dostopu do internetnih portalov in storitev.

(145) Nacionalni regulativni organi bi morali ob upoštevanju načela nediskriminacije zagotoviti, da se lahko vsa podjetja, ne glede na njihovo velikost in poslovni model, vertikalno integriranost ali ločenost, medsebojno povezujejo pod razumnimi pogoji, da bi zagotovili povezljivost med koncema in dostop do interneta.

(146) Nacionalni zakoni ali drugi predpisi, s katerimi so pogoji za dostop ali medomrežno povezovanje vezani na dejavnosti strani, ki zaprosi za medomrežno povezovanje, zlasti pa na višino njene naložbe v omrežno infrastrukturo in ne na opravljene storitve medomrežnega povezovanja ali dostopa, lahko povzročajo izkrivljanje razmer na trgu in so tako lahko nezdružljivi s pravili o konkurenci.

(147) Operaterji omrežja, ki nadzorujejo dostop do svojih lastnih strank, nadzor izvajajo na podlagi enotnih številk ali naslovov iz objavljenega območja številčenja ali naslavljanja. Drugi operaterji omrežja morajo imeti možnost, da do teh strank posredujejo klice, torej morajo imeti možnost neposrednega ali posrednega medomrežnega povezovanja drug z drugim. Zato je primerno določiti pravice in obveznosti glede pogajanj o medomrežnem povezovanju.

(148) Od interoperabilnosti imajo korist končni uporabniki in je pomemben cilj tega regulativnega okvira. Spodbujanje interoperabilnosti je eden od ciljev nacionalnih regulativnih in drugih pristojnih organov, kot je določeno v tem okviru. Ta okvir tudi določa, da bi morala Komisija kot podlago za spodbujanje harmoniziranja na področju elektronskih komunikacij objaviti seznam standardov ali specifikacij, ki vključujejo zagotavljanje storitev, tehničnih vmesnikov ali omrežnih funkcij. Države članice bi morale spodbujati uporabo objavljenih standardov ali specifikacij v obsegu, ki je nujno potreben za zagotovitev interoperabilnosti storitev in izboljšanje proste izbire za uporabnike.

(149) Trenutno sta povezljivost med koncema in dostop do storitev v sili odvisna od končnih uporabnikov, ki uporabljajo medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke. Prihodnji tehnološki razvoj ali povečana uporaba medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke, bi lahko privedla do nezadostne interoperabilnosti med komunikacijskimi storitvami. Posledično bi se lahko pojavile znatne ovire za vstop na trg in prepreke za prihodnje inovacije, ki bi občutno ogrozile učinkovito povezljivost med koncema med končnimi uporabniki.

(150) Kadar se pojavijo takšne težave glede interoperabilnosti, bi Komisija morala imeti možnost zahtevati poročilo BEREC-a, ki bi moralo vsebovati dejansko oceno položaja na trgu na ravni Unije in držav članic. Komisija bi morala ob kar največjem upoštevanju poročila BEREC-a in drugih razpoložljivih dokazov ter upoštevajoč učinke na notranji trg odločiti, ali obstaja potreba po regulativnem posegu nacionalnih regulativnih ali drugih pristojnih organov. Če Komisija meni, da bi nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi morali razmisliti o takšnem regulativnem posegu, bi morala imeti možnost sprejeti izvedbene ukrepe, s katerimi opredeli vrsto in obseg možnih regulativnih posegov nacionalnih regulativnih ali drugih pristojnih organov, med drugim zlasti obveznosti glede objave ter dovolitve uporabe, spremembe in nadaljnjega širjenja zadevnih informacij s strani organov in drugih ponudnikov, ter ukrepe za uvedbo obvezne uporabe standardov ali specifikacij za vse ali določene ponudnike.

(151) Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi bi morali z vidika specifičnih nacionalnih okoliščin oceniti, ali je potreben in utemeljen kakršen koli poseg, da se zagotovi povezljivost med koncema, ter bi morali v takšnem primeru v skladu z izvedbenimi ukrepi Komisije uvesti sorazmerne obveznosti za ponudnike medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke, ki imajo bistveno raven pokritosti in uporabnikov. Izraz bistveno bi bilo treba razumeti v smislu, kadar geografska pokritost in število končnih uporabnikov zadevnega ponudnika predstavljata kritično maso za izpolnitev cilja, da se zagotovi povezljivost med koncema med končnimi uporabniki. Za ponudnike z manjšim številom končnih uporabnikov ali omejeno geografsko pokritostjo, ki bi le malenkostno prispevali k izpolnitvi tega cilja, običajno ne bi smele veljati takšne obveznosti glede interoperabilnosti.

(152) Kadar je podjetjem onemogočen dostop do ustreznih alternativ za nepodvojljive napeljave, kable in pripadajoče zmogljivosti v stavbah ali do prve koncentracijske ali razdelilne točke in da se spodbuja konkurenčnost v korist končnih uporabnikov, bi morali biti nacionalni regulativni organi pooblaščeni za naložitev obveznosti dostopa vsem podjetjem, ne glede na to ali so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo. V tem smislu bi morali nacionalni regulativni organi upoštevati vse tehnične in ekonomske ovire za prihodnje podvajanje omrežij. Takšne obveznosti pa so lahko v nekaterih primerih vsiljive, zmanjšujejo spodbude za naložbe in krepijo položaj že prevladujočih akterjev, zato bi jih bilo treba naložiti le, kadar je to upravičeno in sorazmerno za doseganje trajnostne konkurence na upoštevnih trgih. Samo dejstvo, da že obstaja več kot ena takšna infrastruktura, se ne bi smelo razumeti kot dokaz, da so ta sredstva podvojljiva. Po potrebi bi podjetja morala imeti možnost, da se v kombinaciji s takšnimi obveznostmi dostopa oprejo tudi na obveznosti zagotovitve dostopa do fizične infrastrukture na podlagi Direktive 2014/61/EU. Vsakršne obveznosti, ki jih naloži nacionalni regulativni organ na podlagi te direktive, in odločitve, ki jih na podlagi Direktive 2014/61/EU sprejmejo drugi pristojni organi za zagotovitev dostopa do fizične infrastrukture v stavbah ali do fizične infrastrukture do dostopovne točke, bi morale biti usklajene.

(153) Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost, da podjetjem po potrebi naložijo obveznosti zagotavljanja dostopa do zmogljivosti iz priloge k tej direktivi, in sicer do vmesnikov aplikacijskih programov (API) in elektronskih programskih vodnikov (EPG), da bi zagotovili dostopnost končnih uporabnikov do digitalnih radijskih in televizijskih radiodifuzijskih storitev ter povezanih dopolnilnih storitev. Takšne dopolnilne storitve bi lahko zajemale programske storitve, ki so posebej oblikovane za izboljšanje dostopnosti končnih uporabnikov invalidov, in programske storitve povezane televizije.

(154) Pomembno je, da nacionalni regulativni organi pri odločanju, do katere koncentracijske ali razdelilne točke nameravajo naložiti obveznost dostopa, izberejo točko v skladu s smernicami BEREC-a. Določitev točke, ki je bližje končnim uporabnikom, je ugodnejša za konkurenco na področju infrastrukture in uvedbo zelo visokozmogljivih omrežij. Tako bi moral nacionalni regulativni organ najprej razmisliti o določitvi točke v stavbi ali tik zunaj nje. Lahko bi bilo upravičeno, da se obveznosti dostopa razširijo na napeljave in kable onstran prve koncentracijske ali razdelilne točke, medtem ko se takšne obveznosti omejijo na točke, ki so čim bližje končnim uporabnikom in lahko gostijo zadostno število takih uporabnikov, kadar se dokaže, da obstajajo velike in stalne fizične ali ekonomske ovire za podvajanje, ki povzročajo bistvene težave glede konkurence ali nedelovanje trga na maloprodajni ravni v škodo končnih uporabnikov. Za oceno podvojljivosti omrežnih elementov je potreben pregled trga, ki se razlikuje od analize, s katero se oceni pomembnost tržne moči, tako da nacionalnemu regulativnemu organu ni treba dokazati pomembne tržne moči, da lahko naloži te obveznosti. Po drugi strani je za takšen pregled potrebna zadostna ekonomska ocena tržnih pogojev, da se ugotovi, ali so izpolnjena merila, potrebna za naložitev obveznosti onstran prve koncentracijske ali razdelilne točke. Verjetneje je, da so takšne razširjene obveznosti dostopa potrebne na geografskih območjih, kjer je poslovno tveganje za uvedbo alternativne infrastrukture večje, na primer zaradi nizke gostote prebivalstva ali zaradi omejenega števila večstanovanjskih stavb.

Obratno pa lahko visoka gostota gospodinjstev nakazuje, da je naložitev takšnih obveznosti nepotrebna. Nacionalni regulativni organi bi morali tudi razmisliti, ali lahko takšne obveznosti okrepijo položaj podjetij, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo. Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost, da naložijo obveznost dostopa do aktivnih ali virtualnih omrežnih elementov, ki se uporabljajo za zagotavljanje storitev na takšni infrastrukturi, če bi bil dostop do pasivnih elementov ekonomsko neučinkovit ali fizično neizvedljiv in če nacionalni regulativni organ meni, da brez takšnega posega ne bi bil dosežen namen obveznosti dostopa. Da bi izboljšali dosledne regulativne prakse v Uniji, bi morala Komisija imeti možnost, da od nacionalnega regulativnega organa zahteva, da umakne osnutke ukrepov, s katerimi se obveznosti dostopa razširijo onstran prve koncentracijske ali razdelilne točke, kadar se BEREC strinja z resnimi dvomi Komisije glede združljivosti osnutka ukrepa s pravom Unije in zlasti z regulativnimi cilji iz te direktive.

(155) V takšnih primerih je za izpolnjevanje načela sorazmernosti lahko za nacionalne regulativne organe ustrezno, da določene kategorije lastnikov ali podjetij ali obeh izločijo iz obveznosti, ki presegajo prvo koncentracijsko ali razdelilno točko, ki bi jo morali določiti nacionalni regulativni organi, če bi obveznost dostopa, ki ne temelji na določitvi podjetja kot podjetja s pomembno tržno močjo, ogrozila njihov poslovni model za nedavno postavljene omrežne elemente, zlasti z majhnimi lokalnimi projekti. Za izključno veleprodajna podjetja ne bi smele veljate takšne obveznosti dostopa, če ponudijo učinkovit alternativni dostop do zelo visokozmogljivih omrežij na komercialni osnovi po pravičnih, nediskriminatornih in primernih pogojih, tudi kar zadeva ceno. To izjemo bi moralo biti mogoče razširiti pod enakimi pogoji tudi na druge ponudnike. Izjema morda ni primerna za ponudnike, ki prejemajo javna sredstva.

(156) Souporaba pasivne infrastrukture, ki se uporablja pri zagotavljanju brezžičnih elektronskih komunikacijskih storitev v skladu z načeli konkurenčnega prava, je lahko zlasti uporabna za čim večjo zelo visokozmogljivo povezljivost po vsej Uniji, zlasti na manj gosto poseljenih območjih, kjer je podvajanje neizvedljivo, končni uporabniki pa tvegajo prikrajšanost za takšno povezljivost. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi bi izjemoma morali imeti možnost naložiti takšno souporabo ali lokaliziran dostop do gostovanja v skladu s pravom Unije, če je ta možnost izrecno določena v prvotnih pogojih za podelitev pravice uporabe in če dokažejo koristi takšne souporabe v smislu premagovanja nepremostljivih ekonomskih ali fizičnih ovir in je torej dostop do omrežij ali storitev zelo pomanjkljiv ali ga sploh ni, pri čemer upoštevajo več dejavnikov, zlasti potrebo po pokritosti vzdolž glavnih prometnih poti, izbiri in kakovostnejših storitvah za končne uporabnike ter ohranjanju pobud za postavitev infrastrukture. Kadar končni uporabniki nimajo dostopa, souporaba pasivne infrastrukture pa ne zadošča za rešitev položaja, bi nacionalni regulativni organi morali imeti možnost, da naložijo obveznosti glede souporabe aktivne infrastrukture. Pri tem nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi ohranijo prožnost, da izberejo najustreznejšo obveznost souporabe ali dostopa, ki bi morala biti sorazmerna in utemeljena glede na naravo ugotovljene težave.

(157) Čeprav je v določenih okoliščinah sicer primerno, da nacionalni regulativni ali drugi pristojni organ naloži obveznosti podjetjem, ne glede na določitev kot podjetja s pomembno tržne močjo, da bi se dosegli cilji, kot je povezljivost ali interoperabilnost storitev med koncema, pa je treba zagotoviti tudi, da se take obveznosti naložijo v skladu z regulativnim okvirom in zlasti njegovimi postopki uradnega obveščanja. Takšne obveznosti bi se morale naložiti le, kadar je to utemeljeno za doseganje ciljev te direktive in kadar so objektivno utemeljene, pregledne, sorazmerne in nediskriminatorne za namen spodbujanja učinkovitosti, trajnostne konkurenčnosti, učinkovitih naložb in inovacij, ter ob zagotavljanju največjih možnih koristi za končne uporabnike in v skladu z ustreznimi postopki uradnega obveščanja.

(158) Da bi lahko premostili nepremostljive ekonomske ali fizične ovire, ki preprečujejo, da bi končnim uporabnikom zagotovili storitve ali omrežja, ki temeljijo na uporabi radiofrekvenčnega spektra, in kadar še vedno obstajajo vrzeli v pokritosti mobilnega omrežja, lahko odprava takšnih vrzeli zahteva dostop do pasivne infrastrukture in njeno souporabo, kadar to ne zadostuje, pa dostop do aktivne infrastrukture in njeno souporabo, ali lokalizirane sporazume o dostopu do gostovanja. Brez poseganja v obveznosti souporabe, vezane na pravice uporabe na podlagi drugih določb te direktive, in zlasti v ukrepe za spodbujanje konkurence, se lahko nacionalne regulativne ali druge pristojne organe, kadar nameravajo sprejeti ukrepe za naložitev souporabe pasivne infrastrukture oziroma – kadar pasivni dostop in souporaba ne zadostujeta – aktivne infrastrukture ali lokalizirane sporazume o dostopu do gostovanja, tudi pozove, naj preučijo morebitno tveganje za udeležence na trgu na manj pokritih območjih.

(159) Sama pravila o konkurenci morda ne zadostujejo zmeraj za zagotovitev kulturne raznolikosti in pluralnosti medijev na področju digitalne televizije. Zaradi tehnološkega in tržnega razvoja mora obveznosti zagotavljanja pogojnega dostopa pod pravičnimi, primernimi in nediskriminatornimi pogoji za svoj domači trg redno preverjati država članica, zlasti zato, da ugotovi, ali je utemeljila razširitev obveznosti na EPG in API, v obsegu, potrebnem za zagotovitev dostopnosti do posebnih digitalnih radiodifuzijskih storitev za končne uporabnike. Države članice bi morale imeti možnost, da opredelijo digitalne radiodifuzijske storitve, do katerih morajo imeti končni uporabniki zagotovljen dostop, z zakoni ali drugimi predpisi, za katere menijo, da so potrebni.

(160) Države članice bi morale imeti tudi možnost svojemu nacionalnemu regulativnemu organu dovoliti pregledati obveznosti v zvezi s pogojnim dostopom do digitalnih radiodifuzijskih storitev, da bi z analizo trga ocenili, ali naj prekličejo ali spremenijo pogoje za podjetja, ki nimajo pomembne tržne moči na upoštevnem trgu. Tak preklic ali sprememba ne bi smela negativno vplivati na dostop končnih uporabnikov do takih storitev ali možnosti za učinkovito konkurenco.

(161) V posebnih okoliščinah se zahtevajo predhodne obveznosti, da se zagotovi razvoj konkurenčnega trga, katerega pogoji spodbujajo postavitev in uporabo zelo visokozmogljivih omrežij in storitev ter potrošnikom zagotavljajo čim večje koristi. Opredelitev pomembne tržne moči, ki se uporablja v tej direktivi, je enaka pojmu prevladujočega položaja, kot je opredeljen v sodni praksi Sodišča.

(162) Dve podjetji lahko štejeta ali več podjetij lahko šteje za podjetja, ki imajo skupaj prevladujoči položaj ne samo, kadar med njimi obstajajo strukturne ali druge povezave, temveč tudi, kadar struktura upoštevnega trga prispeva k usklajenim učinkom, kar pomeni, da spodbuja vzporedno ali usklajeno protikonkurenčno obnašanje na trgu.

(163) Bistveno je, da bi se predhodne regulativne obveznosti naložile samo za veleprodajni trg, kjer je eno ali več podjetij s pomembno tržno močjo, da se zagotovi trajnostna konkurenca, ukrepi konkurenčnega prava Unije in nacionalnega konkurenčnega prava pa ne zadostujejo za reševanje težave. Komisija je pripravila smernice na ravni Unije v skladu z načeli konkurenčnega prava, ki jih bodo morali upoštevati nacionalni regulativni organi pri ocenjevanju učinkovitosti konkurence na danem trgu in pri ocenjevanju pomembne tržne moči. Nacionalni regulativni organi bi morali analizirati, ali na posameznem trgu izdelkov ali storitev na nekem geografskem območju vlada učinkovita konkurenca, pri čemer lahko to območje zajema celotno ozemlje zadevne države članice ali del njenega ozemlja ali dele sosednjih ozemelj držav članic, ki se obravnavajo kot celota. Analiza učinkovite konkurence bi morala vključevati analizo, ali je trg potencialno konkurenčen, in s tem tudi, ali je pomanjkanje učinkovite konkurence trajno. V teh smernicah bi bilo treba obravnavati tudi vprašanje o trgih, ki na novo nastajajo in na katerih bi utegnil vodilni na trgu dejansko imeti znatni tržni delež, vendar se mu ne bi smele naložiti neprimerne obveznosti. Komisija bi morala smernice redno pregledovati, zlasti kadar pregleduje obstoječe pravo, ob upoštevanju sodne prakse Sodišča, ekonomskega razmišljanja in dejanskih tržnih izkušenj, da se zagotovi njihova ustreznost na hitro razvijajočem se trgu. Nacionalni regulativni organi bodo morali med seboj sodelovati, kadar se upoštevni trg obravnava kot čeznacionalni trg.

(164) Nacionalni regulativni organi bi morali pri ugotavljanju, ali ima podjetje pomembno tržno moč na specifičnem trgu, ravnati v skladu s pravom Unije in v čim večji meri upoštevati smernice Komisije za analizo trga in presojo pomembne tržne moči.

(165) Nacionalni regulativni organi bi morali opredeliti upoštevne geografske trge na svojem ozemlju ob kar največjem upoštevanju Priporočila Komisije o upoštevnih trgih izdelkov in storitev (v nadaljnjem besedilu: Priporočilo), sprejetega na podlagi te direktive, ter ob upoštevanju nacionalnih in lokalnih razmer. Zato bi morali analizirati najmanj trge, ki jih vsebuje Priporočilo, vključno s trgi, ki so navedeni, a se jih ne ureja več v specifičnem nacionalnem ali lokalnem kontekstu. Nacionalni regulativni organi bi morali analizirati tudi trge, ki jih Priporočilo ne vsebuje, a se jih ureja na ozemlju njihove jurisdikcije na podlagi predhodnih analiz trga, ali druge trge, če imajo zadostne razloge, da menijo, da so izpolnjena tri merila iz te direktive.

(166) Čeznacionalni trgi se lahko opredelijo, kadar to utemeljuje opredelitev geografskega trga, ob upoštevanju vseh dejavnikov na strani ponudbe in povpraševanja v skladu z načeli konkurenčnega prava. BEREC je najustreznejši organ za izvedbo takšne analize, saj se lahko pri opredeljevanju trgov na nacionalni ravni opre na obsežne kolektivne izkušnje nacionalnih regulativnih organov. Pri analizi potencialnih čeznacionalnih trgov bi bilo treba upoštevati nacionalne okoliščine. Če so čeznacionalni trgi opredeljeni in je regulativno ukrepanje upravičeno, bi morali zadevni nacionalni regulativni organi opredeliti ustrezen regulativni odziv, vključno s priglasitvijo Komisiji. Na enak način lahko sodelujejo tudi, kadar čeznacionalni trgi niso opredeljeni, a so na njihovih ozemljih tržni pogoji dovolj enotni, da bi imel usklajen regulativni pristop prednosti, na primer v smislu podobnih stroškov, tržnih struktur ali operaterjev ali v primeru čeznacionalnega ali primerljivega povpraševanja končnih uporabnikov.

(167) V nekaterih razmerah so geografski trgi opredeljeni kot nacionalni ali podnacionalni, na primer zaradi nacionalne ali lokalne narave postavitve omrežja, ki določa meje potencialne tržne moči podjetij glede veleprodajne ponudbe, vendar še vedno obstaja znatno čeznacionalno povpraševanje ene ali več kategorij končnih uporabnikov. Za takšen primer gre zlasti pri povpraševanju poslovnih končnih uporabnikov z operacijami na več mestih v različnih državah članicah. Če dobavitelji čeznacionalnega povpraševanja ne pokrivajo zadovoljivo, ker so na primer razdrobljeni vzdolž državnih meja ali lokalno, se lahko pojavi ovira na notranjem trgu. BEREC bi zato moral biti pooblaščen za pripravo smernic za nacionalne regulativne organe o skupnih regulativnih pristopih za zagotovitev, da se lahko čeznacionalno povpraševanje zadovoljivo pokriva, pri čemer zagotovi osnovo za interoperabilnost veleprodajnih dostopovnih izdelkov za vso Unijo ter kljub razdrobljeni dobavi omogoči učinkovitost in ekonomijo obsega. Smernice BEREC-a bi morale biti podlaga za odločitve nacionalnih regulativnih organov, kadar se zaradi uresničevanja notranjega trga odločijo, da bodo na nacionalni ravni podjetjem, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, naložili regulativne obveznosti, hkrati pa bi morale zagotavljati usmeritve za harmonizacijo tehničnih specifikacij veleprodajnih dostopovnih izdelkov, ki lahko krijejo takšno opredeljeno čeznacionalno povpraševanje, v interesu notranjega trga.

(168) Končni cilj kakršnega koli predhodnega regulativnega ukrepanja je končnim uporabnikom zagotoviti koristi v smislu cene, kakovosti in izbire na podlagi maloprodajnih trgov, ki so učinkovito konkurenčni in trajnostni. Verjetno je, da bodo nacionalni regulativni organi postopoma številne maloprodajne trge opredelili kot konkurenčne, tudi ob odsotnosti veleprodajne ureditve, zlasti ob upoštevanju pričakovanih izboljšav na področju inovacij in konkurence.

(169) Izhodišče, na podlagi katerega lahko nacionalni regulativni organi opredelijo veleprodajne trge, ki so lahko predmet predhodne regulacije, je analiza ustreznih maloprodajnih trgov. Analiza učinkovite konkurence na malo- in veleprodajni ravni je izvedena iz v prihodnost usmerjene perspektive za določen časovni okvir, pri čemer se upošteva konkurenčno pravo, vključno po potrebi z zadevno sodno prakso Sodišča. Če se ugotovi, da bi bil maloprodajni trg učinkovito konkurenčen ob odsotnosti predhodne veleprodajne ureditve zadevnih upoštevnih trgov, bi moral nacionalni regulativni organ skleniti, da na zadevni veleprodajni ravni ureditev ni več potrebna.

(170) Med postopnim prehodom na deregulirane trge bodo poslovni sporazumi med operaterji, tudi o sovlaganju in dostopu, postopoma pogostejši, ter lahko – če so trajnostni in izboljšujejo konkurenčno dinamiko – prispevajo k ugotovitvi, da za posamezen veleprodajni trg predhodna ureditev ni upravičena. Podobna logika bi se uporabljala v nasprotnem primeru za nepredvidene prekinitve poslovnih sporazumov na dereguliranem trgu. Pri analizi takšnih sporazumov bi bilo treba upoštevati, da je možnost ureditve za lastnike omrežja lahko razlog, da začnejo poslovna pogajanja. Za zagotovitev ustreznega upoštevanja vpliva ureditve, ki se uvede za povezane trge, ob ugotavljanju, ali je za določeni trg upravičena predhodna ureditev, bi morali nacionalni regulativni organi zagotoviti, da so trgi analizirani usklajeno, in kadar je to mogoče, obenem ali s čim manjšim časovnim razmikom.

(171) Ob ocenjevanju, kako bi veleprodajna ureditev lahko rešila probleme na maloprodajni ravni, bi morali nacionalni regulativni organi upoštevati dejstvo, da lahko več veleprodajnih trgov zagotavlja veleprodajne vložke, ki so višje v prodajni verigi, za določen maloprodajni trg in obratno, da lahko en sam veleprodajni trg zagotavlja veleprodajne vložke, ki so višje v prodajni verigi, za več maloprodajnih trgov. Poleg tega lahko na konkurenčno dinamiko na določenem trgu vplivajo trgi, ki so sosednji, a niso v vertikalnem razmerju, primer tega so lahko nekateri trgi fiksne in mobilne telefonije. Nacionalni regulativni organi bi morali izvesti zadevno oceno posameznega veleprodajnega trga, pri katerem se preučuje možnost ureditve, začenši s popravnimi ukrepi za dostop do gradbeniške infrastrukture, saj takšni popravni ukrepi običajno spodbujajo bolj trajnostno konkurenco, vključno s konkurenco na področju infrastrukture, temu pa naj bi sledila analiza vseh veleprodajnih trgov, za katere velja, da bi bili lahko predmet predhodne ureditve, zaradi verjetne primernosti za reševanje opredeljenih problemov na področju konkurence na maloprodajni ravni. Nacionalni regulativni organi bi morali pri odločanju o specifičnem popravnem ukrepu, ki naj bi se naložil, oceniti njegovo tehnično izvedljivost ter izvesti analizo stroškov in koristi, ob tem pa upoštevati stopnjo primernosti za reševanje opredeljenih težav na področju konkurence na maloprodajni ravni ter omogočiti konkurenco na podlagi ločevanja in tehnološke nevtralnosti. Nacionalni regulativni organi bi morali upoštevati posledice uvedbe specifičnega popravnega ukrepa, saj bi to – če bi bil izvedljiv le na nekaterih omrežnih topologijah – lahko odvračalo od postavitve zelo visokozmogljivih omrežij v interesu končnih uporabnikov.

(172) Brez poseganja v načelo tehnološke nevtralnosti bi morali nacionalni regulativni organi, po možnosti pred uvedbo infrastrukture, zagotoviti spodbude s popravnimi ukrepi, ki se naložijo za razvoj prožne in odprte omrežne arhitekture, kar bi sčasoma zmanjšalo breme in zahtevnost popravnih ukrepov, naloženih na poznejši stopnji. Nacionalni regulativni organ bi moral na vsaki stopnji ocene, preden določi, ali je treba podjetju, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, naložiti dodatne, bolj obremenjujoče popravne ukrepe, ugotoviti, ali bi bil zadevni maloprodajni trg učinkovito konkurenčen, tudi ob upoštevanju kakršnih koli zadevnih poslovnih sporazumov ali drugih razmer veleprodajnega trga, vključno z drugimi vrstami že obstoječe ureditve, na primer obveznostmi splošnega dostopa do nepodvojljivih sredstev ali obveznostmi, naloženimi na podlagi Direktive 2014/61/EU, in katero koli ureditvijo, za katero nacionalni regulativni organ že meni, da je ustrezna za podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo. Takšno ocenjevanje, s katerega cilj je zagotoviti, da se naložijo le najustreznejši popravni ukrepi, potrebni za učinkovito reševanje vseh težav, ugotovljenih v analizi trga, ne izključuje možnosti, da bi nacionalni regulativni organ ugotovil, da je v skladu z načelom sorazmernosti najmanj vsiljiv način za rešitev težave kombinacija tovrstnih popravnih ukrepov, tudi takšnih, ki so različne intenzivnosti. Četudi zaradi takšnih razlik niso opredeljeni ločeni geografski trgi, bi moralo biti možno, da te razlike upravičijo razlikovanje ustreznih popravnih ukrepov, naloženih ob upoštevanju različne intenzivnosti konkurenčnih omejitev.

(173) Predhodna ureditev, uvedena na veleprodajni ravni, ki je načeloma manj vsiljiv kot ureditev na maloprodajni ravni, velja za zadostno za reševanje možnih problemov na področju konkurence na povezanem maloprodajnem trgu ali trgih na koncu prodajne verige. Napredek na področju delovanja konkurence od uvedbe regulativnega okvira za elektronske komunikacije je razviden iz postopne deregulacije maloprodajnih trgov v Uniji. Poleg tega je treba pravila, ki se nanašajo na naložitev predhodnih popravnih ukrepov podjetjem, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, če je mogoče, poenostaviti in preoblikovati tako, da so bolj predvidljivi. Zato bi morala prevladati uvedba predhodnega regulativnega nadzora na podlagi določitve podjetja kot podjetja s pomembno tržno močjo na veleprodajnih trgih.

(174) Ko nacionalni regulativni organ prekliče ureditev na veleprodajni ravni, bi moral opredeliti ustrezni rok za obvestitev, da bi zagotovil trajnostni prehod na deregulirani trg. Nacionalni regulativni organ bi moral pri določanju takega roka za obvestitev upoštevati obstoječe sporazume, ki so jih ponudniki in prosilci za dostop sklenili na podlagi naloženih regulativnih obveznosti. Taki sporazumi lahko prosilcem za dostop zlasti zagotovijo pogodbeno pravno varstvo za določeno obdobje. Nacionalni regulativni organ bi moral poleg tega upoštevati dejansko možnost, da tržni udeleženci sprejmejo ponudbe poslovnega veleprodajnega dostopa ali ponudbe o sovlaganju, ki so lahko prisotne na trgu, in se pri tem izogniti daljšemu obdobju možne regulativne arbitraže. Pri predhodnih ureditvah, ki jih je uvedel nacionalni regulativni organ, bi bilo treba upoštevati obseg in časovni razpored regulativnega nadzora predobstoječih ureditev, potem ko začne teči rok za obvestitev.

(175) Da se udeležencem na trgu zagotovi predvidljivost regulativnih pogojev, je treba določiti rok za preglede trga. Analizo trga je treba izvajati redno ter v razumnem in ustreznem časovnem okviru. Obstaja tveganje, da če nacionalni regulativni organ trga ne uspe analizirati v roku, to ogrozi notranji trg, običajni postopki za ugotavljanje kršitev pa ne prinesejo želenega učinka pravočasno. Po drugi strani pa bi moral zadevni nacionalni regulativni organ imeti možnost, da od BEREC-a zahteva pomoč pri dokončni pripravi analize trga. Ta pomoč je na primer lahko tudi v obliki posebne delovne skupine, v kateri so predstavniki drugih nacionalnih regulativnih organov.

(176) Zaradi visoke ravni tehnoloških inovacij in zelo dinamičnih trgov v sektorju elektronskih komunikacij bi morali na ravni Unije ureditev hitro in usklajeno prilagoditi, saj izkušnje kažejo, da lahko razlike med nacionalnimi regulativnimi organi pri izvajanju regulativnega okvira povzročijo oviro za notranji trg.

(177) Vendar je treba zaradi večje stabilnosti in predvidljivosti regulativnih ukrepov najdaljše obdobje, dovoljeno med analizami trga, s treh razširiti na pet let, pod pogojem, da zaradi sprememb na trgu v vmesnem obdobju ni potrebna nova analiza. Pri ugotavljanju, ali je nacionalni regulativni organ izpolnil svoje obveznosti glede analize trgov in priglasil ustrezni osnutek ukrepa najmanj vsakih pet let, se bo za začetek novega petletnega tržnega cikla štelo le obvestilo, ki vsebuje novo oceno opredelitve trga in pomembne tržne moči. Ta obveznost ne bo izpolnjena zgolj z uradnim obvestilom o novih ali spremenjenih regulativnih popravnih ukrepih, naloženih na podlagi predhodne in nerevidirane analize trga. Dejstvo, da nacionalni regulativni organ ne izpolnjuje obveznosti glede rednega izvajanja analiz trga, določene v tej direktivi, samo po sebi ne bi smelo biti razlog za neveljavnost ali neuporabo obstoječih obveznosti, ki jih je ta nacionalni regulativni organ naložil na zadevnem trgu.

(178) Naložitev posebne obveznosti podjetju, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, ne zahteva dodatne analize trga, temveč utemeljitev, da je zadevna obveznost primerna in sorazmerna glede na naravo ugotovljenega problema na zadevnem trgu in povezanem maloprodajnem trgu.

(179) Pri ocenjevanju sorazmernosti obveznosti in pogojev, ki bodo naloženi, bi morali nacionalni regulativni organi upoštevati razlike v konkurenčnih pogojih, ki obstajajo med različnimi območji v njihovi državi članici, predvsem glede na rezultate geografskega pregleda, izvedenega v skladu s to direktivo.

(180) Pri preučevanju, ali naj naložijo popravne ukrepe za nadzor nad cenami, in če da, v kakšni obliki, bi si morali nacionalni regulativni organi prizadevati, da vlagateljem omogočijo pošteno povračilo pri posameznem novem naložbenem projektu. Zlasti obstajajo tveganja, povezana z naložbenimi projekti za nova dostopovna omrežja, ki podpirajo izdelke, po katerih je v času naložbe povpraševanje negotovo.

(181) Pregledi obveznosti, naloženih podjetjem, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, med časovnim okvirom analize trga, bi morali nacionalnim regulativnim organom omogočiti, da upoštevajo vpliv konkurenčnih pogojev novega razvoja, na primer na novo sklenjenih prostovoljnih sporazumov med podjetji, na primer sporazumov o dostopu in sovlaganju, ter tako zagotoviti prožnost, ki je posebej potrebna v kontekstu daljših regulativnih ciklov. Podobno logiko bi bilo treba uporabiti, če pride do nepredvidene kršitve ali prekinitve poslovnega sporazuma ali če se učinek takega sporazuma ne sklada z analizo trga. Če pride do prekinitve obstoječega sporazuma na dereguliranem trgu, bi bila lahko potrebna nova analiza trga. Če na trgu ne pride do ene same pomembne spremembe, temveč gre za dinamične trge, je lahko potrebno, da se analiza trga izvaja pogosteje kot vsakih pet let, na primer ne pogosteje kot vsaka tri leta, kot je veljalo do datuma začetka uporabe te direktive. Trgi bi morali veljati za dinamične, če je verjetno, da se bodo tehnološki razvoj in vzorci povpraševanja končnih uporabnikov spreminjali tako, da bi ugotovitve analize srednjeročno izgubile pomen za znatno skupino geografskih območij ali končnih uporabnikov na geografskem in proizvodnem trgu, ki ga določi nacionalni regulativni organ.

(182) Preglednost pogojev za dostop in medomrežno povezovanje, vključno s cenami, je namenjena pospešitvi pogajanj, preprečevanju sporov in daje udeležencem na trgu zaupanje, da se storitve zagotavljajo brez diskriminacije. Odprtost in preglednost tehničnih vmesnikov je lahko pomembna zlasti za zagotovitev interoperabilnosti. Kadar nacionalni regulativni organ določi obveznosti za objavo informacij v javnosti, bi moral imeti tudi možnost, da opredeli način, kako je treba zagotoviti dostop do informacij, in odločitev o tem, ali je objava brezplačna, pri čemer se upoštevata narava in namen zadevnih informacij.

(183) Glede na raznolikost omrežnih topologij, dostopovnih izdelkov in tržnih razmer, ki so se pojavile od leta 2002, je mogoče cilje Priloge II k Direktivi 2002/19/ES, ki zadevajo razvezavo krajevne zanke in dostopovne izdelke za ponudnike digitalnih televizijskih in radijskih storitev, doseči lažje in na bolj prožen način s pripravo smernic o minimalnih merilih za referenčno ponudbo, ki jo pripravi in redno posodablja BEREC. Navedeno prilogo bi bilo zato treba črtati.

(184) Načelo nediskriminacije zagotavlja, da podjetja s tržno močjo ne izkrivljajo konkurence, zlasti kadar so to vertikalno integrirana podjetja, ki opravljajo storitve za podjetja, s katerimi so v konkurenci na trgih na koncu prodajne verige.

(185) Da bi odpravili in preprečili diskriminatorno ravnanje, ki ni povezano s ceno, je enakovrednost vložkov načeloma najzanesljivejši način za dosego učinkovitega varstva pred diskriminacijo. Na drugi strani pa je verjetno, da bo zagotavljanje reguliranih veleprodajnih vložkov na podlagi enakovrednosti vložkov povzročilo višje stroške zagotavljanja skladnosti s predpisi kot druge oblike obveznosti nediskriminacije. Višje stroške zagotavljanja skladnosti bi bilo treba meriti glede na koristi živahnejše konkurence navzdol po prodajni verigi in pomen jamstev nediskriminacije v razmerah, ko podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, ni predmet neposrednega nadzora nad cenami. Zlasti bi lahko nacionalni regulativni organi menili, da je verjetneje, da bo zagotavljanje veleprodajnih vložkov v novih sistemih na podlagi enakovrednosti vložkov ustvarilo zadostne čiste koristi in bo zato sorazmerno, saj so dodatni stroški zagotavljanja, da so na novo zgrajeni sistemi skladni z načelom enakovrednosti vložkov, razmeroma nižji. Po drugi strani bi morali nacionalni regulativni organi upoštevati tudi, ali so obveznosti sorazmerne za prizadeta podjetja, na primer z upoštevanjem stroškov izvajanja, in morebitne odvračilne dejavnike za postavitev novih sistemov glede na več dodatnih posodobitev, če bi zanje veljale bolj omejujoče regulativne obveznosti. V državah članicah z velikim številom manjših podjetij, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, je lahko uvedba načela enakovrednosti vložkov za vse takšne operaterje nesorazmerna.

(186) Ločeno računovodstvo omogoča pregled nad notranjimi transfernimi cenami, ki jih je treba izkazati, nacionalni regulativni organi pa imajo možnost, da preverijo skladnost z obveznostmi glede nediskriminacije, kadar je to primerno. V zvezi s tem je Komisija objavila Priporočilo 2005/698/ES[1].

(187) Gradbeniška infrastruktura, ki lahko gosti elektronsko komunikacijsko omrežje, je ključna za uspešno postavitev novih omrežij zaradi visokih stroškov njenega podvajanja in precejšnjih prihrankov, kadar se lahko ponovno uporabi. Zato je poleg pravil o fizični infrastrukturi iz Direktive 2014/61/EU potreben poseben popravni ukrep v tistih okoliščinah, kadar je gradbeniška infrastruktura v lasti podjetja, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo. Kadar gradbeniška infrastruktura obstaja in jo je mogoče ponovno uporabiti, so pozitivni učinki doseganja učinkovitega dostopa do nje pri postavitvi konkurenčne infrastrukture zelo visoki, zato je treba zagotoviti, da je dostop do takšne infrastrukture mogoče uporabiti kot samostojen popravni ukrep za izboljšanje konkurenčne dinamike in dinamike postavitve na vseh trgih na koncu prodajne verige in da ga je treba upoštevati, preden se oceni, ali je treba naložiti druge potenciale popravne ukrepe, ter da ne velja zgolj za pomožen popravni ukrep za druge veleprodajne izdelke ali storitve ali za popravni ukrep, ki je omejen na podjetja, ki uporabljajo te druge veleprodajne izdelke ali storitve. Nacionalni regulativni organi bi morali oceniti obstoječo gradbeniško infrastrukturo, ki se lahko ponovno uporabi, na podlagi regulativne knjigovodske vrednosti, zmanjšane za skupno vrednost amortizacije v času izračuna, popravljene z ustreznim indeksom cen, kot je indeks maloprodajnih cen, in ob izključitvi infrastrukturnih sredstev, ki so v celoti amortizirana v obdobju najmanj 40 let, a se še vedno uporabljajo.

---

[1] Priporočilo Komisije z dne 19. septembra 2005 o ločenem računovodstvu in sistemih stroškovnega računovodstva na osnovi regulativnega okvira za elektronske komunikacije (UL L 266, 11.10.2005, str. 64).

(188) Nacionalni regulativni organi bi morali pri določanju obveznosti za dostop do novih in izboljšanih infrastruktur zagotoviti, da pogoji dostopa odražajo okoliščine, na katerih temelji naložbena odločitev, in da se pri tem med drugim upoštevajo stroški za postavitev, pričakovana hitrost uveljavitve novih izdelkov in storitev ter pričakovane ravni maloprodajnih cen. Poleg tega bi morali nacionalni regulativni organi, da bi zagotovili gotovost načrtovanja za vlagatelje, imeti možnost, da po potrebi določijo pogoje za dostop, ki ostanejo koherentni v ustreznih obdobjih pregleda. Če nadzor nad cenami šteje za primernega, ti pogoji lahko vključujejo dogovore o cenah, ki so odvisne od obsega ali dolžine pogodbe, v skladu s pravom Unije in pod pogojem, da nimajo diskriminatornega učinka. Vsi naloženi pogoji za dostop bi morali spoštovati potrebo po ohranitvi učinkovite konkurence pri storitvah za uporabnike in podjetja.

(189) Obveznost dodelitve dostopa do omrežne infrastrukture se lahko utemelji kot sredstvo za povečanje konkurence, vendar morajo nacionalni regulativni organi uravnotežiti pravice lastnika infrastrukture do izkoriščanja svoje infrastrukture za lastne namene in pravice drugih izvajalcev storitev do dostopa do zmogljivosti, ki jih potrebujejo za opravljanje konkurenčnih storitev.

(190) Na trgih, kjer je v prihodnje mogoče pričakovati povečano število dostopovnih omrežij, je verjetneje, da bodo končni uporabniki imeli koristi od izboljšav kakovosti omrežja zaradi konkurence na področju infrastrukture, kot pa na trgih z le enim omrežjem. Verjetno je, da bo ustrezna konkurenca pri drugih parametrih, kot sta cena in izbira, odvisna od nacionalnih in lokalnih konkurenčnih razmer. Nacionalni regulativni organi bi morali pri ocenjevanju ustreznosti konkurence na podlagi takih parametrov in potrebe po regulativnih posegih upoštevati tudi, ali je vsem zainteresiranim podjetjem na voljo veleprodajni dostop pod razumnimi poslovnimi pogoji, ki končnim uporabnikom zagotavljajo trajnostno konkurenco na maloprodajnem trgu. Uporaba splošnih pravil konkurence na trgih, za katere je značilna trajnostna in učinkovita konkurenca na področju infrastrukture, bi morala zadostovati.

(191) Kadar se obveznosti naložijo podjetjem, ki jih potrebujejo za izpolnjevanje utemeljenih zahtev za dostop do omrežnih elementov in pripadajočih zmogljivosti ter njihovo uporabo, bi se morale take zahteve zavrniti le na podlagi objektivnih meril, kot je tehnična izvedljivost ali potreba po ohranitvi celovitosti omrežja. Kadar se dostop zavrne, bi oškodovana stranka morala imeti možnost predložiti zadevo v postopke reševanja sporov na podlagi te direktive. Od podjetja, ki mora dodeliti dostop, se ne more zahtevati, da zagotovi vrste dostopa, za zagotovitev katerih nima pooblastila. Če nacionalni regulativni organi odredijo obveznost dodelitve dostopa, ki kratkoročno poveča konkurenco, naj to ne zmanjša spodbud za konkurente, da bi vlagali v alternativne zmogljivosti, ki bodo dolgoročno zagotavljale večjo trajnostno konkurenco ali večjo zmogljivost in koristi za končne uporabnike. Pri izbiranju najmanj vsiljivega regulativnega posega in v skladu z načelom sorazmernosti bi se lahko nacionalni regulativni organi na primer odločili, da pregledajo obveznosti, naložene podjetjem, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, in spremenijo morebitne prejšnje odločitve, pri čemer lahko med drugim umaknejo obveznosti, naložijo nove obveznosti dostopa ali jih ne naložijo, če je to v interesu uporabnikov in trajnostne konkurence na področju storitev. Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost odrediti tehnične in operativne pogoje za izvajalca ali upravičence dodeljenega dostopa v skladu s pravom Unije. Zlasti naložitev tehničnih standardov bi morala biti v skladu z Direktivo (EU) 2015/1535.

(192) Cenovni nadzor je lahko potreben, kadar analiza trga pokaže, da je na določenem trgu konkurenca neučinkovita. Zlasti podjetja, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, bi morala preprečiti cenovne škarje, pri čemer razlika med njihovimi maloprodajnimi cenami in cenami za medomrežno povezovanje ali dostop, ki se zaračunavajo konkurentom, ki zagotavljajo podobne storitve na maloprodajni ravni, ni primerna za zagotovitev trajnostne konkurence. Kadar nacionalni regulativni organ izračuna stroške, ki nastanejo pri uvedbi storitve, določene po tej direktivi, je primerno predvideti ustrezno donosnost vloženega kapitala, vključno z ustreznimi stroški dela in gradnje, pri čemer se naredi popravek vrednosti kapitala, kadar je to potrebno, da bi se odražala tekoče vrednotenje sredstev in učinkovitost operacij. Metoda pokrivanja stroškov bi morala biti v skladu z okoliščinami, pri čemer se upošteva potreba po pospeševanju učinkovitosti, trajnostne konkurence in postavitve zelo visokozmogljivih omrežij ter s tem doseganju čim večjih koristi za končnega uporabnika, upoštevati pa bi se morala tudi potreba po predvidljivih in stabilnih veleprodajnih cenah v korist vseh operaterjev, ki želijo postaviti nova in izboljšana omrežja v skladu s Priporočilom Komisije 2013/466/EU[1].

[1] Priporočilo Komisije 2013/466/EU z dne 11. septembra 2013 o doslednih obveznostih nediskriminacije ter metodologijah za izračun stroškov za spodbujanje konkurence in izboljšanje okolja za naložbe v širokopasovne povezave (UL L 251, 21.9.2013, str. 13).

(193) Zaradi negotovosti glede stopnje uresničitve povpraševanja za zagotavljanje širokopasovnih storitev naslednje generacije je pomembno spodbujati učinkovite naložbe in inovacije, da bi operaterjem, ki vlagajo v nova ali nadgrajena omrežja, omogočili določeno stopnjo prožnosti pri oblikovanju cen. Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost, da se odločijo, da ohranijo ali ne uvedejo reguliranih veleprodajnih cen dostopa do omrežij naslednje generacije, če obstajajo zadostni ukrepi za varstvo konkurence. Konkretno bi morali, da se preprečijo pretirane cene na trgih, na katerih so prisotna podjetja, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, prožnost pri določanju cen spremljati dodatni ukrepi za varstvo konkurence in interesov končnih uporabnikov, kot so stroge obveznosti nediskriminacije, ukrepi za zagotavljanje tehnične in ekonomske podvojljivosti izdelkov na koncu prodajne verige ter dokazljiva omejitev maloprodajne cene, ki izhaja iz konkurence na področju infrastrukture, ali cenovno sidro, ki izhaja iz drugih regulativnih dostopovnih izdelkov, ali oboje. Ti ukrepi za varstvo konkurence ne posegajo v možnost, da bi nacionalni regulativni organi opredelili druge okoliščine, v katerih ne bi bilo primerno, da se za nekatere veleprodajne vložke naložijo regulirane cene dostopa, kadar je na primer zaradi velike cenovne elastičnosti povpraševanja končnih uporabnikov za podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, nedobičkonosno, da bi cene dvignil znatno nad konkurenčno raven, ali kadar manjša gostota prebivalstva zmanjšuje spodbude za razvoj zelo visokozmogljivih omrežij in nacionalni regulativni organ ugotovi, da je učinkovit in nediskriminatoren dostop zagotovljen na podlagi obveznosti, naloženih v skladu s to direktivo.

(194) Kadar nacionalni regulativni organ naloži obveznosti za izvedbo sistema stroškovnega računovodstva, da se podpre cenovni nadzor, bi moral imeti možnost, da, če ima potrebno usposobljeno osebje, sam prevzame letno revizijo, s katero zagotovi skladnost s sistemom stroškovnega računovodstva, ali zahteva, da revizijo opravi drugi usposobljeni organ, ki je neodvisen od zadevnega podjetja.

(195) Sistem zaračunavanja v Uniji za veleprodajno zaključevanje govornih klicev temelji na načelu „plača tisti, ki kliče“. Analiza zamenljivosti povpraševanja in ponudbe kaže, da zdaj ali v bližnji prihodnosti na veleprodajni ravni ni nadomestil, ki bi lahko omejevala določanje stroškov za zaključevanje klicev na določenem omrežju. Ob upoštevanju dvostranske narave trgov zaključevanja klicev je druga morebitna težava na področju konkurence med drugim navzkrižno subvencioniranje med operaterji. Te morebitne težave na področju konkurence so značilne tako za trge zaključevanja fiksnih kot tudi mobilnih govornih klicev. Ker lahko operaterji, ki zaključujejo klice, cene dvignejo bistveno nad raven stroškov, velja stroškovna naravnanost za najprimernejši srednjeročni odziv na ta problem. Prihodnji razvoj trga lahko spremeni dinamiko teh trgov do te mere, da regulacija ne bi bila več potrebna.

(196) Da bi po vsej Uniji usklajeno zmanjšali regulativno breme pri reševanju težav na področju konkurence v zvezi z veleprodajnim zaključevanjem govornih klicev, bi morala Komisija z delegiranim aktom določiti enotno najvišjo ceno zaključevanja govornih klicev za mobilne storitve in enotno najvišjo ceno zaključevanja govornih klicev za fiksne storitve, ki se uporabljajo po vsej Uniji.

(197) V tej direktivi bi morala biti določena podrobna merila in parametri, na podlagi katerih se določijo vrednosti stroškov zaključevanja govornih klicev. Cene zaključevanja klicev v Uniji nenehno padajo in se bodo najverjetneje zniževale tudi v prihodnje. Komisija pri določitvi najvišje cene zaključevanja klicev v prvem delegiranem aktu, ki ga sprejme na podlagi te direktive, ne bi smela upoštevati neupravičenih izjemnih nacionalnih odstopanj od tega trenda.

(198) Zaradi trenutne negotovosti glede stopnje uresničitve povpraševanja po zelo visokozmogljivih širokopasovnih storitvah ter splošne ekonomije obsega in ekonomije gostote, ponujajo sporazumi o sovlaganju znatne koristi v smislu združevanja stroškov in tveganj, ki manjšim podjetjem omogočajo naložbe na podlagi gospodarsko razumnih pogojev in tako spodbujajo trajnostno dolgoročno konkurenco, tudi na območjih, kjer konkurenca na področju infrastrukture morda ni učinkovita. Takšno sovlaganje lahko ima različne oblike, vključno s solastništvom omrežnih sredstev ali dolgoročno delitvijo tveganj prek sofinanciranja ali pogodb o nakupu. V tem okviru pogodbe o nakupu, ki pomenijo sovlaganje, zajemajo pridobitev posebnih pravic do zmogljivosti strukturnega značaja, kar vključuje stopnjo soodločanja in sovlagateljem omogoča dolgoročno učinkovito in trajnostno konkurenčnost na trgih na koncu prodajne verige, na katerih deluje podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo. V nasprotju s tem komercialni sporazumi o dostopu, ki so omejeni na najem zmogljivosti, ne zagotavljajo takih pravic in se jih zato ne bi smelo razumeti kot sovlaganje.

(199) Kadar podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji objavi ponudbo za sovlaganje v zelo visokozmogljiva omrežja, ki so do prostorov končnega uporabnika ali bazne postaje sestavljena iz elementov iz optičnih vlaken, ter različno velikim podjetjem z različno finančno sposobnostjo ponudi možnost, da postanejo sovlagatelji v infrastrukturo, bi moral nacionalni regulativni organ imeti možnost, da se vzdrži naložitve obveznosti na podlagi te direktive glede novega zelo visokozmogljivega omrežja, če je vsaj eden potencialni sovlagatelj sklenil sporazum o sovlaganju s tem podjetjem. Kadar nacionalni regulativni organ določi, da je ponudba o sovlaganju, ki ni privedla do sporazuma, zavezujoča, in sklene, da ne bo naložil dodatnih regulativnih obveznosti, lahko to stori pod pogojem, da mora biti tak dogovor sklenjen pred začetkom učinkovanja deregulativnega ukrepa. Kadar je tehnično neizvedljivo, da bi se elementi iz optičnih vlaken položili do prostorov končnega uporabnika, bi morala zelo visokozmogljiva omrežja, sestavljena iz elementov optičnih vlaken, tudi do neposredne bližine – torej tik do – takšnih prostorov, tudi imeti možnost koristiti isto regulativno obravnavo.

(200) Pri odločanju o tem, ali se vzdržati naložitve obveznosti, bi moral nacionalni regulativni organ takšne ukrepe sprejeti po zagotovitvi, da so ponudbe o sovlaganju skladne s potrebnimi merili in predložene v dobri veri. Različno regulativno obravnavo novih zelo visokozmogljivih omrežij bi bilo treba pregledati pri poznejših analizah trga, po katerih bi lahko bile, zlasti po določenem času, potrebne spremembe regulativne obravnave. V ustrezno utemeljenih okoliščinah bi nacionalni regulativni organi morali imeti možnost, da naložijo obveznosti glede takšnih novih omrežnih elementov, kadar ugotovijo, da bi brez regulativnega posega na določenih trgih prišlo do velikih težav na področju konkurence. Zlasti kadar je več trgov na koncu prodajne verige, ki niso dosegli enake stopnje konkurence, bi lahko nacionalni regulativni organi zahtevali specifične asimetrične popravne ukrepe za spodbujanje učinkovite konkurence, med drugim na primer na nišnih maloprodajnih trgih, kot je trg elektronskih komunikacijskih orodij za poslovne končne uporabnike. Za ohranitev konkurenčnosti trgov bi morali nacionalni regulativni organi tudi zaščititi pravice prosilcev za dostop, ki ne sodelujejo pri določenem sovlaganju. To bi bilo treba doseči z vzdrževanjem obstoječih dostopovnih izdelkov ali – kadar so obstoječi omrežni elementi sčasoma opuščeni – z uvedbo dostopovnih izdelkov z vsaj primerljivimi funkcijami, kot so bile prej na voljo pri obstoječi infrastrukturi, in primerljive kakovosti, v obeh primerih pod pogojem, da obstaja ustrezen prilagodljiv mehanizem, ki ga potrdi nacionalni regulativni organ in ne ogroža spodbud za sovlagatelje.

(201) Da bi izboljšali dosledne regulativne prakse v Uniji, bi morala Komisija – kadar nacionalni regulativni organi ugotovijo, da so izpolnjeni pogoji ponudbe o sovlaganju– imeti možnost, da od nacionalnega regulativnega organa zahteva, naj umakne svoje osnutke ukrepov tako, da se bodisi vzdrži naložitve obveznosti bodisi poseže z regulativnimi obveznostmi, da naslovi resne konkurenčne probleme, kadar se BEREC strinja z resnimi dvomi Komisije glede združljivosti osnutka ukrepa s pravom Unije in zlasti z regulativnimi cilji iz te direktive. Zaradi učinkovitosti bi moral nacionalni regulativni organ imeti možnost, da predloži enotno uradno obvestilo, s katerim Komisijo obvesti o osnutku ukrepa, ki se nanaša na shemo sovlaganja, ki izpolnjuje ustrezne pogoje. Kadar Komisija ne izvrši svojega pooblastila, da zahteva umik osnutka ukrepa, bi bilo nesorazmerno, če bi bila poznejša poenostavljena uradna obvestila o posameznih osnutkih sklepov nacionalnega regulativnega organa na podlagi iste sheme, vključno z dokazili o dejanski sklenitvi sporazuma z vsaj enim sovlagateljem, predmet sklepa, s katerim se zahteva umik ukrepa, če se okoliščine ne spremenijo. Poleg tega se še naprej uporabljajo obveznosti, ki se naložijo podjetjem ne glede na to ali so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo na podlagi te direktive ali Direktive 2014/61/EU. Obveznosti v zvezi s sporazumi o sovlaganju ne posegajo v uporabo prava Unije.

(202) Namen funkcionalne ločitve, pri kateri mora vertikalno integrirano podjetje ustanoviti operativno ločene poslovne subjekte, je zagotoviti popolnoma enakovredne dostopovne izdelke vsem podoperaterjem, vključno z lastnimi podenotami vertikalno integriranega operaterja. Funkcionalna ločitev lahko izboljša konkurenco na več upoštevnih trgih, in sicer z zmanjšanjem spodbud za diskriminacijo ter z olajšanjem preverjanja in uveljavljanja skladnosti z obveznostmi nediskriminacije. V izjemnih primerih bi moralo biti možno funkcionalno ločitev upravičeno uporabiti kot popravni ukrep za izboljšanje položaja, kadar nikakor ni mogoče doseči dejanske nediskriminacije na mnogih zadevnih trgih in kadar obstaja majhna možnost ali pa je sploh ni za konkurenco na področju infrastrukture v razumnem časovnem obdobju po uporabi enega ali več teh popravnih ukrepov, ki so se prej zdeli primerni. Vendar je zelo pomembno zagotoviti, da uvedba funkcionalne ločitve ne odvrne zadevnega podjetja od naložb v svoje omrežje in nima neugodnega učinka na blaginjo potrošnika. Uvedba funkcionalne ločitve zahteva usklajeno analizo različnih upoštevnih trgov, povezanih z dostopovnim omrežjem, v skladu s postopkom analize trga. Nacionalni regulativni organi bi morali biti pri izvajanju analize trga in oblikovanju podrobnosti tega popravnega ukrepa posebej pozorni na izdelke, ki naj jih upravljajo ločeni poslovni subjekti, ob upoštevanju obsega postavitve omrežja in stopnje tehnološkega napredka, ki lahko vplivata na zamenljivost fiksnih in brezžičnih storitev. Da bi se izognili izkrivljanju konkurence na notranjem trgu, bi morala predloge za funkcionalno ločitev predhodno odobriti Komisija.

(203) Funkcionalno ločevanje ne bi smelo preprečiti ustreznih mehanizmov usklajevanja med različnimi ločenimi poslovnimi subjekti za zagotovitev varstva pravic gospodarskega in upravljavskega nadzora matičnega podjetja.

(204) Kadar se vertikalno integrirano podjetje odloči, da bo prodalo znatni del ali vsa sredstva krajevnega dostopnega omrežja ločeni pravni osebi z drugim lastnikom ali z ustanovitvijo ločenega poslovnega subjekta za upravljanje izdelkov z dostopom, bi moral nacionalni regulativni organ oceniti učinek načrtovane transakcije, tudi vseh zavez glede dostopa, ki jih ponuja to podjetje, na vse obstoječe regulativne obveznosti, naložene vertikalno integriranemu podjetju za zagotovitev združljivosti nove ureditve s to direktivo. Zadevni nacionalni regulativni organi bi morali izvesti novo analizo trgov, na katerih deluje ločena pravna oseba, in skladno s tem uvesti, ohraniti, spremeniti ali odpraviti obveznosti. V ta namen bi moral biti nacionalni regulativni organ sposoben, da od podjetja zahteva informacije.

(205) Že danes je na nekaterih trgih možno, da podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, v okviru analize trga ponudi zaveze, katerih namen je odpraviti težave na področju konkurence, ki jih ugotovi nacionalni regulativni organ; slednji te zaveze nato upošteva, ko odloča o ustreznih regulativnih obveznostih. Pri odločanju o najustreznejših popravnih ukrepih bi bilo treba upoštevati vsak nov razvoj trga. Brez poseganja v določbe o regulativni obravnavi sovlaganja pa narava ponujenih zavez ne omejuje diskrecijske pravice, ki jo ima nacionalni regulativni organ, da naloži popravne ukrepe podjetjem, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo. Za izboljšanje preglednosti in zagotovitev pravne varnosti po vsej Uniji bi bilo treba v tej direktivi določiti postopek, s katerim lahko podjetja ponudijo zaveze in s katerim jih nacionalni regulativni organi, ob upoštevanju mnenj udeležencev na trgu z analizo trga, ocenijo in po potrebi določijo, da so za zadevno podjetje zavezujoče in izvršljive s strani regulativnega organa. Razen če so nacionalni regulativni organi določili, da so zaveze o sovlaganju zavezujoče in se odločili, da ne bodo naložili obveznosti, ta postopek ne posega v uporabo postopka analize trga ter v obveznost naložitve ustreznih in sorazmernih popravnih ukrepov za odpravljanje ugotovljenega nedelovanja trga.

(206) Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost, da določijo, da so zaveze v celoti ali delno zavezujoče za določeno obdobje, ki ne sme biti daljše od obdobja, za katero so ponujene, in sicer po izvedbi analize trga na podlagi javnega posvetovanja z zainteresiranimi stranmi. Kadar se določi, da so zaveze zavezujoče, bi moral nacionalni regulativni organ posledice te odločitve upoštevati pri svoji analizi trga in pri izbiranju najustreznejših regulativnih ukrepov. Nacionalni regulativni organi bi morali upoštevati zaveze, sprejete na podlagi v prihodnost usmerjene perspektive, ki temelji na trajnosti, zlasti pri izbiri obdobja, za katerega naj bi bile zaveze zavezujoče; prav tako bi morali upoštevati vrednost, ki jo deležniki v javnih posvetovanjih dajejo stabilnim in predvidljivim tržnim pogojem. Zavezujoče zaveze, povezane s prostovoljno ločitvijo vertikalno integriranega podjetja, ki je bilo določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo na enem ali več upoštevnih trgih, lahko temu postopku dodajo predvidljivost in preglednost, in sicer z določitvijo izvajanja načrtovane ločitve, na primer s pripravo časovnega načrta za izvajanje, ki vsebuje jasno opredeljene mejnike in predvidljive posledice, če nekateri od mejnikov ne bi bili doseženi.

(207) Te zaveze lahko vključujejo imenovanje nadzornega skrbnika, katerega identiteto in mandat bi moral odobriti nacionalni regulativni organ, in obveznost podjetja, da mu predlaga redna poročila o izvajanju.

(208) Lastniki omrežja, katerih poslovni model je omejen na zagotavljanje veleprodajnih storitev drugim, lahko pozitivno vplivajo na vzpostavljanje uspešnega veleprodajnega trga s pozitivnimi učinki na maloprodajno konkurenco nižje v prodajni verigi. Poleg tega je lahko njihov poslovni model privlačen za potencialne finančne vlagatelje v manj nestanovitna infrastrukturna sredstva z dolgoročnejšimi perspektivami na postavitev zelo visokozmogljivih omrežij. Vendar prisotnost izključno veleprodajnega podjetja ne vodi nujno v učinkovite konkurenčne maloprodajne trge in so lahko na določenem trgu izdelkov ali geografskem trgu kot podjetja s pomembno tržno močjo določena izključno veleprodajna podjetja. Določena tveganja za konkurenco, ki izhajajo iz ravnanja podjetij z izključno veleprodajnimi poslovnimi modeli, so lahko manjša kot pri vertikalno integriranih podjetjih, če je pristen izključno veleprodajni model, med ponudniki, ki so nižje v prodajni verigi, pa ni spodbud za diskriminacijo. Regulativni odziv bi zato moral biti sorazmerno manj vsiljiv, vendar bi bilo treba pri njem ohraniti zlasti možnost uvedbe obveznosti v zvezi s pošteno in razumno ceno. Po drugi strani bi moralo biti nacionalnim regulativnim organom omogočeno, da ukrepajo, če se pojavijo problemi na področju konkurence v škodo končnim uporabnikom. Podjetje, dejavno na veleprodajnem trgu, ki zagotavlja maloprodajne storitve le poslovnim uporabnikom, večjim od malih in srednjih podjetij, bi bilo treba obravnavati kot izključno veleprodajno podjetje.

(209) Za lažji prehod z obstoječih bakrenih omrežij na omrežja naslednje generacije, ki je v interesu končnih uporabnikov, bi moralo biti nacionalnim regulativnim organom omogočeno, da spremljajo pobude omrežnih operaterjev na tem področju in po potrebi določijo pogoje za ustrezen proces migracije, na primer s predhodnim obveščanjem, preglednostjo in razpoložljivostjo alternativnih dostopovnih izdelkov vsaj primerljive kakovosti, potem ko lastnik omrežja pokaže namen in pripravljenost za prehod na nadgrajeno omrežje. Da bi preprečili neupravičene zamude pri migraciji, bi morali nacionalni regulativni organi imeti pooblastila za preklic obveznosti dostopa v zvezi z bakrenim omrežjem, potem ko je bil določen ustrezen proces migracije ter je zagotovljeno izpolnjevanje pogojev in proces migracije z obstoječe infrastrukture. Vendar bi morali imeti lastniki omrežja možnost opustiti obstoječa omrežja. Prosilcem za dostop, ki migrirajo z dostopovnega izdelka, ki temelji na obstoječi infrastrukturi, na izdelek, zasnovan na naprednejši tehnologiji ali mediju, bi moralo biti omogočeno, da nadgradijo svoj dostop do reguliranih izdelkov višje zmogljivosti, vendar k temu ne bi smeli biti zavezani. V primeru posodobitve bi morali prosilci za dostop spoštovati regulativne pogoje za dostop do dostopovnega izdelka višje zmogljivosti, ki jih v svoji analizi trga določi nacionalni regulativni organ.

(210) Liberalizacija telekomunikacijskega sektorja ter naraščajoča konkurenca in izbira pri komunikacijskih storitvah gredo v korak z vzporednimi ukrepi za oblikovanje harmoniziranega regulativnega okvira, ki zagotavlja izvajanje univerzalne storitve. Koncept univerzalne storitve bi se moral razvijati tako, da bo odražal napredek v tehnologiji in tržni razvoj ter spremembe povpraševanja uporabnikov.

(211) Unija naj bi na podlagi člena 169 PDEU prispevala k varstvu potrošnikov.

(212) Univerzalna storitev je varnostna mreža, s katero naj bi zagotovili, da je nabor vsaj minimalnih storitev na voljo vsem končnim uporabnikom in po dostopni ceni potrošnikom, če brez takega dostopa obstaja tveganje socialne izključenosti, ki državljanom preprečuje polno socialno in gospodarsko udeležbo v družbi.

(213) Osnovni širokopasovni dostop do interneta je na voljo tako rekoč po vsej Uniji in se uporablja za najrazličnejše dejavnosti. Vendar je delež skupne uporabe širokopasovnega dostopa nižji od njegove razpoložljivosti zaradi tistih, ki dostopa nimajo zaradi razlogov, povezanih z ozaveščenostjo, stroški, veščinami in po lastni izbiri. Cenovno dostopen ustrezen širokopasovni dostop do interneta je postal ključen za družbo in širše gospodarstvo. Zagotavlja osnovo za udeležbo v digitalnem gospodarstvu in družbi na podlagi osnovnih internetnih storitev.

(214) Temeljna zahteva univerzalne storitve je zagotoviti, da imajo vsi potrošniki dostop do razpoložljive storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve po dostopni ceni na fiksni lokaciji. Države članice bi morale imeti tudi možnost mobilnim državljanom zagotoviti cenovno dostopnost storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govornih komunikacijskih storitev, ki niso na fiksni lokaciji, kadar menijo, da je to potrebno za zagotovitev polne socialne in gospodarske udeležbe potrošnikov v družbi. V zvezi s tem bi bilo treba posebno pozornost nameniti zagotavljanju enakovrednega dostopa za končne uporabnike invalide. Omejitev za tehnična sredstva, s katerimi se izvede priključitev, kar dopušča žične ali brezžične tehnologije, in omejitev za kategorijo ponudnikov, ki zagotavljajo del obveznosti ali vse obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, ne bi smelo biti.

(215) Hitrost, s katero posamezni uporabnik dostopa do interneta, je odvisna od številnih dejavnikov, vključno z internetno povezljivostjo ponudnikov in tudi s posamezno aplikacijo, za katero je priključek uporabljen. Države članice ob upoštevanju poročila BEREC-a o najboljših praksah same opredelijo ustrezen širokopasovni dostop do interneta glede na nacionalne razmere in minimalno pasovno širino, ki je na voljo večini potrošnikov na ozemlju posamezne države članice, da bi na svojem ozemlju omogočile zadostno raven socialne vključenosti in udeležbe v digitalnem gospodarstvu in družbi. Cenovno dostopna storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta bi morala imeti zadostno pasovno širino za dostop do in uporabo vsaj minimalnega nabora osnovnih storitev, ki ustrezajo storitvam, ki jih uporablja večina končnih uporabnikov. Komisija bi morala v ta namen spremljati razvoj uporabe interneta, da bi ugotovila, katere spletne storitve uporablja večina končnih uporabnikov po vsej Uniji in so potrebne za socialno in gospodarsko udeležbo v družbi, in na podlagi tega posodabljati seznam. Za vse storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta bi se morale uporabljati zahteve iz prava Unije o dostopu do odprtega interneta, predvsem tiste iz Uredbe (EU) 2015/2120.

(216) Potrošniki ne bi smeli biti obvezani dostopati do storitev, ki jih ne želijo, zato bi moralo biti mogoče, da upravičeni potrošniki na zahtevo omejijo univerzalno storitev po dostopni ceni na govorne komunikacijske storitve.

(217) Države članice bi morale imeti možnost, da ukrepe v zvezi cenovno dostopnostjo in nadzorom izdatkov razširijo na mikropodjetja ter mala in srednja podjetja ter neprofitne organizacije, če izpolnjujejo ustrezne pogoje.

(218) Nacionalni regulativni organi bi morali imeti – ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi – možnost spremljati razvoj in višino maloprodajnih tarif za storitve, ki spadajo v okvir obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. V tem primeru bi bilo treba to spremljanje izvajati tako, da ne bi povzročilo pretirane upravne obremenitve za nacionalne regulativne in druge pristojne organe ali ponudnike teh storitev.

(219) Dostopna cena pomeni ceno, ki jo določijo države članice na nacionalni ravni ob upoštevanju posebnih nacionalnih pogojev. Kadar države članice ugotovijo, da maloprodajne cene za storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve niso cenovno dostopne za potrošnike z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami, vključno s starejšimi ljudmi, končnimi uporabniki invalidi in potrošniki, ki živijo na podeželskih ali geografsko odročnih območjih, bi morale sprejeti ustrezne ukrepe. V ta namen bi lahko države članice tem potrošnikom za namene komunikacije zagotovile neposredno pomoč, ki bi lahko bila del socialnih prejemkov ali bonov ali neposrednih plačil tem potrošnikom. To je lahko primerna alternativa glede na to, da mora biti izkrivljanje trga čim manjše. Države članice bi lahko namesto ali poleg tega od ponudnikov takih storitev zahtevale, da tem potrošnikom ponudijo osnovne tarifne opcije ali pakete.

(220) Zagotovitev dostopne cene lahko vključuje posebne tarifne opcije ali pakete, s katerimi se zadosti potrebam uporabnikov z nizkimi dohodki ali uporabnikov s posebnimi socialnimi potrebami. Te ponudbe bi morale vključevati osnovne funkcije, da bi se preprečilo izkrivljanje delovanja trga. Cenovna dostopnost za posamezne potrošnike bi morala temeljiti na njihovi pravici do sklenitve pogodbe s ponudnikom, razpoložljivosti številke, neprekinjeni povezanosti storitve in njihovi zmožnosti spremljanja in nadzorovanja svojih izdatkov.

(221) Kadar država članica od ponudnikov zahteva, da potrošnikom z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami ponudijo tarifne opcije ali pakete, ki se razlikujejo od tistih, ki se ponujajo pod običajnimi poslovnimi pogoji, bi morali take tarifne opcije ali pakete ponujati vsi ponudniki storitev dostopa do interneta in govornih komunikacijskih storitev. Zahteva, da morajo vsi ponudniki storitev dostopa do interneta in govornih komunikacijskih storitev ponujati take tarifne opcije ali pakete, v skladu z načelom sorazmernosti ne bi smela povzročati pretirane upravne ali finančne obremenitve za te ponudnike ali države članice. Kadar država članica na podlagi objektive ocene dokaže obstoj pretirane upravne ali finančne obremenitve, se lahko izjemoma odloči, da bo obveznost ponudbe posebnih tarifnih opcij ali paketov uvedla samo za določene ponudnike. V objektivni oceni bi bilo treba upoštevati tudi koristi, ki jih imajo potrošniki z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami zaradi dejstva, da lahko izbirajo ponudnike, in koristi vseh ponudnikov, ki jih imajo od tega, da so lahko izvajalci univerzalne storitve. Kadar se država članica izjemoma odloči, da bo obveznost ponudbe posebnih tarifnih opcij ali paketov uvedla samo za določene ponudnike, bi morala zagotoviti, da lahko potrošniki z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami izbirajo med ponudniki, ki ponujajo socialne tarife. Vendar pa države članice v nekaterih primerih morda ne bodo mogle zagotoviti izbire ponudnikov, na primer kadar na območju prebivališča upravičenca storitve ponuja samo eno podjetje ali če bi ponudba izbire povzročila pretirano dodatno organizacijsko ali finančno obremenitev za državo članico.

(222) Cenovna dostopnost ne bi smela biti več ovira za dostop potrošnikov do minimalnega nabora povezljivostnih storitev. Pravica do sklenitve pogodbe s ponudnikom bi morala pomeniti, da bi morali imeti potrošniki, ki bi bili morda zavrnjeni, zlasti tisti z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami, možnost skleniti pogodbo za zagotavljanje cenovno dostopne storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve vsaj na fiksni lokaciji s katerim koli ponudnikom tovrstnih storitev na tej lokaciji ali z določenim ponudnikom, kadar se je država članica izjemoma odločila, da bo določila enega ali več ponudnikov, ki bodo ponujali take tarifne opcije ali pakete. Da se čim bolj zmanjšajo finančna tveganja, kot so neplačevanje računov, bi morali imeti ponudniki možnost sklenitve pogodbe pod pogoji predplačil, na podlagi cenovno dostopnih posameznih predplačanih enot.

(223) Da se državljanom omogoči, da so dosegljivi po govornih komunikacijskih storitvah, bi morale države članice zagotoviti razpoložljivost številke v razumnem obdobju, tudi med obdobji neuporabe govorne komunikacijske storitve. Ponudniki bi morali imeti možnost vzpostaviti mehanizme za preverjanje, ali ima potrošnik stalen interes za ohranjanje razpoložljivosti številke.

(224) Ni nujno, da plačilo nadomestil ponudnikom takih storitev v takih okoliščinah povzroča izkrivljanje konkurence, če taki ponudniki prejmejo nadomestilo za nastale specifične neto stroške in če se breme neto stroškov povrne na konkurenčno nevtralen način.

(225) Da se oceni potreba po ukrepih za cenovno dostopnost, bi morali imeti nacionalni regulativni organi ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi možnost nadzorovati razvoj in podrobnosti ponudb tarifnih opcij ali paketov za potrošnike z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami.

(226) Države članice bi morale uvesti ukrepe za spodbujanje oblikovanja trga za cenovno dostopne izdelke in storitve, ki vsebujejo zmogljivosti za potrošnike invalide, vključno z opremo za podporne tehnologije. Med drugim se to lahko doseže s sklicevanjem na evropske standarde ali s podpiranjem uveljavljanja zahtev na podlagi prava Unije o harmonizaciji zahtev glede dostopnosti proizvodov in storitev. Države članice bi morale uvesti primerne ukrepe v skladu z nacionalnimi okoliščinami, kar daje državam članicam prilagodljivost pri sprejemanju posebnih ukrepov, na primer če trg ne zagotavlja cenovno dostopnih izdelkov in storitev, ki vključujejo zmogljivosti za potrošnike invalide v običajnih gospodarskih pogojih. Ti ukrepi bi lahko vključevali neposredno finančno pomoč končnim uporabnikom. Stroški storitev prenosa za potrošnike invalide bi morali biti enakovredni povprečnim stroškom govornih komunikacijskih storitev.

(227) Storitve prenosa pomenijo storitve, ki omogočajo dvosmerno komunikacijo na daljavo med končnimi uporabniki, ki uporabljajo različne načine komunikacije (na primer besedilo, znake, govor), s pretvorbo med temi načini komunikacije, običajno s strani človeškega operaterja. Besedilo v realnem času je opredeljeno v skladu s pravom Unije o harmonizaciji zahtev glede dostopnosti proizvodov in storitev in pomeni obliko besedilnega pogovora v situacijah od točke do točke ali večtočkovnih konferencah, pri katerem se vtipkano besedilo prenaša znak za znakom, tako da uporabnik komunikacijo zaznava kot neprekinjeno.

(228) Za podatkovno komunikacijo s podatkovnimi hitrostmi, ki so dovolj velike za zagotavljanje ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, so fiksne internetne povezave skoraj univerzalno dostopne in jih uporablja večina državljanov v Uniji. Standardna pokritost s fiksnimi širokopasovnimi povezavami in njihova razpoložljivost je bila leta 2015 v domovih v Uniji 97-odstotna, povprečna uporaba je znašala 72 %, storitve, ki temeljijo na brezžičnih tehnologijah, pa imajo še večji doseg. Vendar pa so med državami članicami razlike v razpoložljivosti in cenovni dostopnosti fiksnih širokopasovnih povezav v mestih in na podeželju.

(229) Trg ima pri zagotavljanju razpoložljivosti širokopasovnega dostopa do interneta z nenehnim večanjem zmogljivosti vodilno vlogo. Na področjih, kjer trg ne dosega želenih rezultatov, so na voljo druga orodja javne politike za podpiranje razpoložljivosti ustreznega širokopasovnega dostopa do internetnih povezav, načeloma stroškovno učinkovitejše obveznosti, ki manj izkrivljajo trg kot obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, na primer uporaba finančnih instrumentov, denimo tistih, ki so na voljo v okviru Evropskega sklada za strateške naložbe in Instrumenta za povezovanje Evrope, uporaba javnih sredstev iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov, določanje obveznosti glede pokritosti za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, da bi se podprla postavitev širokopasovnih omrežij na redko naseljenih območjih in javne naložbe v skladu s pravili Unije o državni pomoči.

(230) Če se po izvedbi ustrezne ocene, v kateri se upoštevajo rezultati geografskega pregleda postavitev omrežij, ki ga je opravil pristojni organ, ali po zadnjih informacijah, ki so na voljo državam članicam, preden so na voljo rezultati prvega geografskega pregleda, pokaže, da najverjetneje niti trg niti mehanizmi javne intervencije ne bodo mogli končnim uporabnikom na nekaterih območjih zagotoviti povezave, ki bi omogočala storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, kot so jo opredelile države članice in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji, bi moralo biti državam članicam omogočeno, da izjemoma določijo različne ponudnike ali skupine ponudnikov teh storitev v posameznih zadevnih delih nacionalnega ozemlja. Države članice bi morale imeti možnost, da poleg geografskih pregledov po potrebi uporabijo vsakršne dodatne dokaze, da bi ugotovile, v kakšnem obsegu so na voljo storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji. Ti dodatni dokazi bi lahko vključevali podatke, ki so na voljo nacionalnim regulativnim organom na podlagi postopka analize trga, in podatke, zbrane od uporabnikov. Države članice bi morale imeti možnost, da omejijo obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve v podporo razpoložljivosti storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta na primarno lokacijo ali primarno prebivališče končnega uporabnika. Omejitev za tehnična sredstva, s katerimi se zagotovita storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorna komunikacijska storitev na fiksni lokaciji, kar dopušča žične ali brezžične tehnologije, ter omejitev glede tega, katera podjetja zagotavljajo del ali vse obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, ne bi smelo biti.

(231) V skladu z načelom subsidiarnosti so države članice tiste, ki morajo na podlagi objektivnih meril odločiti, katera podjetja so določena za zagotavljanje univerzalne storitve, pri čemer ustrezno upoštevajo zmožnost in pripravljenost podjetij, da sprejmejo vse ali del obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. To državam članicam ne preprečuje, da bi pri postopku določitve postavile posebne pogoje, utemeljene zaradi učinkovitosti, vključno v zvezi z združevanjem geografskih območij ali komponent ali z določitvijo najkrajšega obdobja določitve.

(232) Oceniti bi bilo treba stroške zagotavljanja razpoložljivosti povezave, ki v okviru obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve omogoča storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, kot je opredeljena v skladu s to direktivo, in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji po dostopni ceni, zlasti z oceno pričakovane finančne obremenitve ponudnikov in uporabnikov v sektorju elektronskih komunikacij.

(233) Zahteve za zagotovitev vsenacionalne ozemeljske pokritosti v postopku določitve že vnaprej najverjetneje izključujejo ali odvračajo določena podjetja, da bi se prijavila za izvajalce univerzalne storitve. Določanje izvajalcev z obveznostmi zagotavljanja univerzalne storitve za predolgo ali nedoločeno obdobje bi lahko privedlo tudi do vnaprejšnje izključenosti določenih ponudnikov. Kadar se država članica odloči, da bo določila enega ali več ponudnikov za namene cenovne dostopnosti, bi moralo biti mogoče, da so ti ponudniki drugi kot tisti, ki so določeni za namene dostopnosti univerzalne storitve.

(234) Kadar se ponudnik, ki je izjemoma določen za ponujanje tarifnih opcij ali paketov, ki se razlikujejo od tistih, ki se ponujajo pod običajnimi poslovnimi pogoji, kot je ugotovljeno v skladu s to direktivo, ali za zagotavljanje razpoložljivosti storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta ali govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji, kot je ugotovljeno v skladu s to direktivo, odloči vsa svoja sredstva krajevnega dostopovnega omrežja na nacionalnem ozemlju ali znaten del teh sredstev zaradi obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve prenesti na ločeno pravno osebo pod drugim končnim lastništvom, bi moral pristojni organ oceniti učinke prenosa, da se zagotovi kontinuiteta obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve na vsem nacionalnem ozemlju ali na posameznih območjih. V ta namen bi moral ponudnik o takšnem prenosu vnaprej obvestiti pristojni organ, ki mu je naložil obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. Ocena pristojnega organa ne bi smela posegati v izvedbo prenosa.

(235) Da se zagotovi stabilnost in podpre postopen prenos, bi morale države članice imeti možnost, da na svojem ozemlju še naprej skrbijo za zagotavljanje univerzalnih storitev, ki niso storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorna komunikacijska storitev na fiksni lokaciji ter so na dan začetka veljavnosti te direktive vključene v obseg obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve na podlagi Direktive 2002/22/ES, če storitve ali primerljive storitve niso na voljo pod normalnimi komercialnimi pogoji. Omogočanje nadaljnjega zagotavljanja javnih telefonskih govorilnic za širšo javnost z uporabo kovancev, kreditnih ali bančnih plačilnih kartic ali predplačilnih kartic, vključno s karticami za uporabo z izbiralnimi kodami, imenikov in imeniških storitev v okviru režima univerzalne storitve, kakor dolgo se kaže potreba, bi državam članicam omogočilo potrebno prožnost, da ustrezno upoštevajo spremenljive nacionalne okoliščine. To lahko vključuje zagotavljanje javnih telefonskih govorilnic na glavnih vstopnih točkah države, kot so letališča ali železniške in avtobusne postaje, ter na mestih, kjer se ljudje zadržujejo v nujnih primerih, kot so bolnišnice, policijske postaje in mesta za nujno ustavljanje na avtocestah, da bi bile izpolnjene razumne potrebe končnih uporabnikov, zlasti vključno s končnimi uporabniki invalidi.

(236) Države članice bi morale nadzorovati položaj potrošnikov glede na njihovo uporabo storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve in zlasti glede cenovne dostopnosti. Cenovna dostopnost storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve je povezana z informacijami, ki jih uporabniki dobijo o stroških uporabe in tudi o relativnih stroških uporabe v primerjavi z drugimi storitvami, povezana pa je tudi z njihovo sposobnostjo nadzora stroškov. Cenovna dostopnost zato pomeni, da potrošniki dobijo pravice s tem, ko se ponudnikom naložijo obveznosti. Te obveznosti vključujejo določeno stopnjo razčlenjenega obračunavanja, možnost za potrošnike, da selektivno blokirajo nekatere klice, kot so dragi klici premijskih storitev, da nadzorujejo stroške s predplačili, in da vnaprej poravnajo priključnino. Take ukrepe je lahko treba ponovno pregledati in spremeniti z vidika tržnega razvoja. Na razčlenjenih računih o uporabi dostopa do interneta bi morali biti navedeni samo čas, trajanje in količina porabe med eno sejo, ne bi pa smele biti navedene spletne strani ali internetne končne točke, na katere je bil uporabnik povezan med zadevno sejo.

(237) Razen v primerih nenehnih zamud pri plačilu ali neplačevanja računov bi bilo treba potrošnike, ki so upravičeni do cenovno dostopnih tarif, dokler se spor ne reši, zaščititi pred takojšnjim odklopom z omrežja zaradi neplačanega računa, zlasti pa bi morali imeti v primeru sporov zaradi visokih računov za premijske storitve še naprej dostop do osnovnih govornih komunikacijskih storitev in minimalne ravni storitev dostopa do interneta, kakor so jo določile države članice. Države članice bi morale imeti možnost, da določijo, da se tak dostop še naprej zagotavlja samo, če naročnik še naprej plačuje najemnino za vod ali osnovni dostop do interneta.

(238) Kadar se zaradi zagotavljanja storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve ali zagotavljanja drugih storitev v skladu s to direktivo ponudnik neupravičeno obremeni, se lahko to neupravičeno breme ob ustreznem upoštevanju stroškov in prihodkov ter tudi nematerialnih koristi, ki izhajajo iz zagotavljanja zadevnih storitev, vključi v vsak izračun neto stroškov za obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve.

(239) Države članice bi morale po potrebi vzpostaviti mehanizme za financiranje neto stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, kadar se pokaže, da se lahko obveznosti zagotovijo samo z izgubo ali z neto stroški, ki presegajo običajne komercialne standarde. Pomembno je zagotoviti, da se neto stroški obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve izračunajo pravilno in da vsako financiranje povzroča minimalno izkrivljanje na trgu in za podjetja ter da je skladno s členoma 107 in 108 PDEU.

(240) Pri vsakem izračunu neto stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve bi se morali ustrezno upoštevati stroški in prihodki, pa tudi nematerialne koristi, ki izhajajo iz zagotavljanja univerzalne storitve, vendar to ne bi smelo ovirati splošnega cilja, po katerem naj bi cenovne strukture odražale stroške. Vsi neto stroški obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve bi se morali izračunati na podlagi preglednih postopkov.

(241) Upoštevanje nematerialnih koristi pomeni, da se v monetarnem smislu ocenijo posredne koristi, ki jih podjetje pridobi zaradi svojega položaja ponudnika univerzalne storitve, in pri določitvi celotnega stroškovnega bremena odštejejo od neposrednih neto stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve.

(242) Kadar obveznost zagotavljanja univerzalne storitve pomeni neupravičeno breme za ponudnika je primerno, da se državam članicam omogoči, da vzpostavijo mehanizme za učinkovito povračilo neto stroškov. Povračilo z javnimi sredstvi je ena od metod povračila neto stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. Druga metoda je delitev neto stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve med ponudnike elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev. Države članice bi morale imeti možnost financiranja neto stroškov različnih elementov univerzalne storitve z različnimi mehanizmi ali možnost financiranja neto stroškov nekaterih ali vseh elementov z enim od teh mehanizmov ali s kombinacijo obeh. Ustrezen širokopasovni dostop do interneta prinaša koristi ne samo za sektor elektronskih komunikacij, ampak tudi za širše digitalno gospodarstvo in družbo kot celoto. Zagotavljanje povezave, ki podpira hitrosti širokopasovnega omrežja, vse večjemu številu končnih uporabnikov omogoča, da uporabljajo spletne storitve in da aktivno sodelujejo v digitalni družbi. Zagotavljanje takih povezav na podlagi obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve je tako v javnem interesu kot v interesu ponudnikov elektronskih komunikacij. Države članice bi morale ta dejstva upoštevati pri izbiri in oblikovanju mehanizmov za povračilo neto stroškov.

(243) Pri povračilu stroškov z delitvijo neto stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve med ponudnike elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev bi morale države članice zagotoviti, da metoda dodeljevanja med ponudnike temelji na objektivnih in nediskriminatornih merilih ter je v skladu z načelom sorazmernosti. To načelo ne preprečuje državam članicam, da bi izvzele nove ponudnike, ki niso dosegli večje prisotnosti na trgu. Vsak mehanizem financiranja bi moral zagotavljati, da udeleženci na trgu prispevajo samo k financiranju obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve in ne k drugim dejavnostim, ki niso neposredno povezane z zagotavljanjem obveznosti univerzalne storitve. Pri povračilnih mehanizmih bi se morala upoštevati načela prava Unije, v primeru mehanizmov delitve pa zlasti načeli nediskriminacije in sorazmernosti. Vsak mehanizem financiranja bi moral zagotavljati, da uporabniki v eni državi članici ne prispevajo k stroškom zagotavljanja univerzalne storitve v drugi državi članici. Obstajati bi morala možnost, da se neto stroški obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve razdelijo med vse ali nekatere posebne skupine ponudnikov. Države članice bi morale zagotoviti, da se pri mehanizmu delitve upoštevajo načela preglednosti, najmanjšega izkrivljanja trga, nediskriminacije in sorazmernosti. Najmanjše izkrivljanje trga pomeni, da bi morali biti prispevki povrnjeni na način, ki v največji možni meri zmanjšuje učinek finančnega bremena, ki pade na končne uporabnike, na primer s čim širšo porazdelitvijo prispevkov.

(244) Ponudniki, ki imajo korist od financiranja univerzalne storitve, bi morali nacionalnim regulativnim organom dovolj natančno opredeliti specifične elemente, za katere se zahteva tako financiranje, da bi utemeljili svojo zahtevo. Sheme držav članic za obračunavanje stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve in njihovo financiranje bi bilo treba sporočiti Komisiji, da se preveri združljivost s PDEU. Države članice bi morale zagotoviti učinkovito preglednost in nadzor zneskov, ki se zaračunavajo za financiranje obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. Izračun neto stroškov zagotavljanja univerzalne storitve bi moral temeljiti na objektivni in pregledni metodologiji, da se omogoči najučinkovitejše zagotavljanje univerzalne storitve in spodbujajo enaki konkurenčni pogoji za udeležence na trgu. Z vnaprejšnjim razkritjem metodologije za izračun neto stroškov posameznih elementov univerzalne storitve še pred dejanskim izračunom bi se lahko dosegla večja preglednost.

(245) Države članice udeležencem na trgu ne smejo naložiti finančnih prispevkov za ukrepe, ki niso del obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. Posamezne države članice se lahko prosto odločijo, da bodo uvedle posebne ukrepe (izven okvira obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve) in jih financirale v skladu s pravom Unije, vendar ne s prispevki udeležencev na trgu.

(246) Da bi učinkovito podprli prosti pretok blaga, storitev in oseb v Uniji, bi moralo biti možno, da se nekatere nacionalne številske vire, zlasti nekatere negeografske številke, uporabijo ekstrateritorialno, torej zunaj ozemlja države članice, ki jih dodeli. Zaradi znatnega tveganja goljufije pri medosebnih komunikacijah bi morala biti taka ekstrateritorialna uporaba dovoljena samo za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso medosebne komunikacijske storitve. Države članice bi morale zagotoviti izvrševanje ustrezne nacionalne zakonodaje, zlasti pravil za varstvo potrošnikov in drugih pravil, povezanih z uporabo številskih virov, in sicer neodvisno od tega, kje v Uniji so bile pravice uporabe podeljene in kje se številski viri uporabljajo. Države članice so še naprej pristojne za uporabo svojega nacionalnega prava za številske vire, ki se uporabljajo na njihovem ozemlju, tudi če so bile pravice podeljene v drugi državi članici.

(247) Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi držav članic v primeru uporabe številskih virov iz druge države članice nimajo nadzora nad temi številskimi viri. Zato je bistveno, da bi nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi države članice, ki podeli pravice ekstrateritorialne uporabe, zagotovili tudi učinkovito zaščito končnih uporabnikov v državah članicah, v katerih se te številke uporabljajo. Da bi dosegli učinkovito zaščito, bi moral nacionalni regulativni ali drugi pristojni organ, ki podeli pravice ekstrateritorialne uporabe, določiti pogoje v skladu s to direktivo v zvezi s spoštovanjem pravil s strani ponudnika glede varstva potrošnikov in drugih pravil v zvezi z uporabo številskih virov v tistih državah članicah, v katerih se bodo ti viri uporabljali.

(248) Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi tistih držav članic, v katerih se uporabljajo številski viri, bi morali imeti možnost, da zaprosijo nacionalne regulativne ali druge pristojne organe, ki so podelili pravice uporabe številskih virov, za pomoč pri izvrševanju njihovih pravil. Izvršilni ukrepi nacionalnih regulativnih ali drugih pristojnih organov, ki so podelili pravice uporabe, bi morali vključevati odvračilne kazni, in sicer zlasti v primeru resne kršitve odvzem pravice ekstrateritorialne uporabe številskih virov, dodeljenih zadevnemu podjetju. Zahteve po ekstrateritorialni uporabi ne bi smele posegati v pristojnost držav članic, da v posameznih primerih blokirajo dostop do številk ali storitev, kadar je to upravičeno zaradi goljufije ali zlorabe. Ekstrateritorialna uporaba številskih virov ne bi smela posegati v pravila Unije, povezana z zagotavljanjem storitev gostovanja, tudi tista, ki se nanašajo na preprečevanje nepravilne uporabe ali zlorabe storitev gostovanja, za katere velja ureditev maloprodajnih cen in za katere se uporabljajo regulirane veleprodajne cene gostovanja. Državam članicam bi moralo biti še naprej omogočeno, da sklepajo posebne sporazume o ekstrateritorialni uporabi številskih virov s tretjimi državami.

(249) Države članice bi morale spodbujati zagotavljanje številskih virov po zraku, da bi olajšale zamenjavo ponudnikov elektronskih komunikacij. Zagotavljanje številskih virov po zraku omogoča ponovno programiranje identifikatorjev komunikacijske opreme brez fizičnega dostopa do zadevnih naprav. Ta funkcija je zlasti relevantna za storitve stroj–stroj, torej storitve, ki vključujejo samodejen prenos podatkov in informacij med napravami ali aplikacijami s programsko opremo z omejeno človeško interakcijo ali brez nje. Ponudniki takih storitev stroj–stroj morda nimajo fizičnega dostopa do svojih naprav zaradi njihove uporabe na daljavo ali zaradi velikega števila postavljenih naprav ali njihovih vzorcev uporabe. V luči nastajajočega trga storitev stroj–stroj in nove tehnologije bi si morale države članice prizadevati za zagotovitev tehnološke nevtralnosti pri spodbujanju zagotavljanja storitev po zraku.

(250) Dostop do številskih virov na podlagi preglednih, objektivnih in nediskriminatornih meril je temeljni pogoj za konkurenco podjetij v elektronskem komunikacijskem sektorju. Države članice bi morale imeti možnost podeliti pravice uporabe številskih virov podjetjem, ki niso ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, glede na vse večji pomen številk za različne storitve interneta stvari. Vse elemente nacionalnih načrtov oštevilčenja bi morali upravljati nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi, vključno s točkovnimi kodami, ki se uporabljajo pri omrežnem naslavljanju. Kadar je v Uniji potrebna harmonizacija številskih virov zaradi podpiranja razvoja vseevropskih storitev ali čezmejnih storitev, zlasti novih storitev stroj–stroj, kot so povezani avtomobili, in kadar povpraševanja ni bilo mogoče zadovoljiti na podlagi obstoječih številskih virov, lahko Komisija ob pomoči BEREC-a sprejme izvedbene ukrepe.

(251) Zahtevo za objavo odločitev o podelitvi pravic uporabe številskih virov bi moralo biti možno izpolniti s tem, da so odločitve javno dostopne na spletnem mestu.

(252) Glede na posebne vidike, povezane s prijavo pogrešanih otrok, bi države članice morale biti še naprej zavezane zagotavljati, da bo na njihovem ozemlju na številki „116000“ dejansko na voljo dobro delujoča storitev za prijavo pogrešanih otrok. Države članice bi morale sprejeti ustrezne ukrepe za zagotovitev, da je pri delovanju številke „116000“ dosežena zadostna raven kakovosti storitve.

(253) Vzporedno z dežurno številko za prijavo pogrešanih otrok „116000“ lahko države članice zagotovijo tudi, da imajo otroci dostop do otrokom prijazne dežurne telefonske številke za pomoč otrokom, ki potrebujejo varstvo in zaščito, z uporabo številke „116111“. Te države članice in Komisija bi morale poskrbeti za ozaveščanje med državljani, predvsem pa med otroki in v nacionalnih sistemih za zaščito otrok, o obstoju dežurne številke „116111“.

(254) Notranji trg pomeni, da imajo končni uporabniki v Uniji dostop do vseh številk v nacionalnih načrtih oštevilčenja drugih držav članic in dostop do storitev z uporabo negeografskih številk v Uniji, vključno s številkami brezplačnih telefonskih klicev in številkami premijskih storitev, razen kadar se je klicani končni uporabnik iz komercialnih razlogov odločil za omejitev dostopa z nekaterih geografskih območij. Končni uporabniki bi morali imeti tudi možnost dostopa do številk iz enotnih mednarodnih številk brezplačnih telefonskih klicev (UIFN). Čezmejnega dostopa do številskih virov in pripadajočih storitev se ne bi smelo preprečevati, razen v objektivno utemeljenih primerih, na primer ko je to potrebno zaradi boja proti goljufijam ali zlorabam (na primer v zvezi z nekaterimi premijskimi storitvami), ko se številka uporablja samo v določeni državi (na primer nacionalna številka skrajšanega izbiranja) ali ko je to gospodarsko neizvedljivo. Tarife, zaračunane strankam, ki od zunaj kličejo v zadevno državo članico, niso nujno enake tarifam za stranke, ki kličejo znotraj te države članice. Uporabniki bi morali biti vnaprej in jasno obveščeni o vseh stroških, ki se nanašajo na številke brezplačnih telefonskih klicev, kot so stroški mednarodnih klicev za številke, dostopne prek standardnih mednarodnih izbirnih kod. Kadar ponudniki elektronskih komunikacijskih storitev zadržijo prihodke iz medomrežnih povezav ali drugih storitev zaradi goljufije ali zlorabe, bi morale države članice zagotoviti, da se zadržani prihodki iz storitev, kadar je to mogoče, povrnejo končnim uporabnikom, ki so bili prizadeti zaradi zadevne goljufije ali zlorabe.

(255) V skladu z načelom sorazmernosti se več določb o pravicah končnih uporabnikov iz te direktive ne bi smelo uporabljati za mikropodjetja, ki ponujajo le medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke. V skladu s sodno prakso Sodišča je treba opredelitev malih in srednjih podjetij, ki vključuje mikropodjetja, razlagati ozko. Da bi zajeli le podjetja, ki so dejansko samostojna mikropodjetja, je treba preučiti strukturo mikropodjetij, ki tvorijo gospodarsko skupino, katere moč presega moč mikropodjetja, in zagotoviti, da se opredelitvi mikropodjetja ne izogne zgolj zaradi formalnih razlogov.

(256) Dokončna vzpostavitev enotnega trga elektronskih komunikacij zahteva, da se odpravijo ovire in končnim uporabnikom tako omogoči čezmejen dostop do elektronskih komunikacijskih storitev po vsej Uniji. Ponudniki elektronskih komunikacij javnosti ne bi smeli preprečevati ali omejevati dostopa oz. diskriminirati končnih uporabnikov na podlagi njihovega državljanstva, ali države članice prebivališča ali sedeža. Razlikovati pa bi moralo biti mogoče na podlagi objektivno upravičenih razlik v stroških in tveganjih, ki ni omejeno na ukrepe iz Uredbe (EU) št. 531/2012 glede zlorabe ali nepravilne uporabe reguliranih maloprodajnih storitev gostovanja.

(257) Različno izvajanje pravil o varstvu končnih uporabnikov je povzročilo znatne ovire na notranjem trgu, ki vplivajo tako na ponudnike elektronskih komunikacijskih storitev kot tudi na končne uporabnike. Te ovire bi bilo treba zmanjšati z uporabo istih pravil, ki zagotavljajo visoko skupno raven varstva v Uniji. Umerjena popolna harmonizacija pravic končnega uporabnika, zajetih v tej direktivi, bi morala znatno povečati pravno varnost za končne uporabnike in ponudnike elektronskih komunikacijskih storitev ter znatno zmanjšati ovire za vstop na trg ter nepotrebna bremena zagotavljanja skladnosti, ki izhajajo iz razdrobljenosti pravil. S popolno harmonizacijo bi se odpravile ovire za delovanje notranjega trga, ki so posledica takih nacionalnih določb v zvezi s pravicami končnih uporabnikov in ki hkrati varujejo nacionalne ponudnike pred konkurenco iz drugih držav članic. Da bi se dosegla visoka skupna raven varstva, bi bilo treba v tej direktivi ustrezno izboljšati več določb v zvezi s pravicami končnih uporabnikov glede na najboljše prakse v državah članicah.

S popolno harmonizacijo pravic končnih uporabnikov se poveča njihovo zaupanje v notranji trg, saj pridobijo enako visoko raven varstva pri uporabi elektronskih komunikacijskih storitev, ne le v matični državi članici, ampak tudi med bivanjem, pri zaposlitvi ali med potovanjem v drugih državah članicah. Popolna harmonizacija bi morala zajeti samo področja, ki jih urejajo določbe o pravicah končnih uporabnikov iz te direktive. Zato ne bi smela vplivati na nacionalno pravo v zvezi z zadevnimi vidiki varstva končnih uporabnikov, vključno z nekaterimi vidiki zagotavljanja preglednosti, ki jih ne zajemajo te določbe. Na primer ukrepi, ki se nanašajo na obveznosti glede preglednosti, ki jih ne zajema ta direktiva, bi morali šteti za združljive z načelom popolne harmonizacije, dodatne zahteve v zvezi z vprašanji preglednosti, ki jih zajema ta direktiva, kot je objava informacij, pa bi morale šteti za nezdružljive. Poleg tega bi morale imeti države članice možnost, da ohranijo ali uvedejo nacionalne določbe o vprašanjih, ki jih ta direktiva posebej ne ureja, zlasti da bi se odzvale na novo nastale situacije.

(258) Pogodbe so pomembno orodje za končne uporabnike, da se zagotovita preglednost informacij in pravna varnost. Večina ponudnikov storitev bo v konkurenčnem okolju sklepala pogodbe s svojimi strankami, ker je to zaželeno iz poslovnih razlogov. Poleg te direktive se za transakcije potrošnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami uporabljajo zahteve veljavnega prava Unije o varstvu potrošnikov v zvezi s pogodbami, zlasti Direktiva Sveta 93/13/EGS[1] ter Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta[2]. Vključitev zahtev glede informacij v to direktivo, ki se lahko zahtevajo tudi v skladu z Direktivo 2011/83/EU, ne bi smela povzročiti podvajanja informacij v predpogodbenih in pogodbenih dokumentih. Za relevantne informacije, predložene v zvezi s to direktivo, vključno z bolj predpisujočimi in podrobnejšimi zahtevami glede informacij, bi moralo veljati, da izpolnjujejo vse ustrezne zahteve na podlagi Direktive 2011/83/EU.

---

1 Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL L 95, 21.4.1993, str. 29).

2 Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 304, 22.11.2011, str. 64).

(259) Nekatere od teh določb o varstvu končnih uporabnikov, ki se načeloma uporabljajo le za potrošnike, in sicer tiste o informacijah o pogodbi, najdaljšem možnem času trajanja pogodb in paketih, bi morale koristiti ne le potrošnikom, temveč tudi mikropodjetjem in malim podjetjem, ter neprofitnim organizacijam, kot so opredeljene v nacionalnem pravu. Pogajalski položaj teh kategorij podjetij in organizacij je primerljiv s položajem potrošnikov, zato bi morala zanje veljati enaka raven varstva, razen če se tem pravicam izrecno odpovejo. Obveznosti glede informacij o pogodbi iz te direktive, vključno z obveznostmi iz Direktive 2011/83/EU, ki so navedene v tej direktivi, bi se morale uporabljati ne glede na to, ali se plačilo izvede, in ne glede na višino plačila potrošnika. Obveznosti glede informacij o pogodbi, vključno z obveznostmi iz Direktive 2011/83/EU, bi se morale avtomatično uporabljati za mikropodjetja, mala podjetja in neprofitne organizacije, razen če se ta želijo pogajati o individualnih pogodbenih pogojih s ponudniki elektronskih komunikacijskih storitev. Za razliko od mikropodjetij, malih podjetij ter neprofitnih organizacij imajo večja podjetja običajno večjo pogajalsko moč in zato niso odvisna od istih zahtev glede pogodbenih informacij kot potrošniki. Druge določbe, kot je prenosljivost številk, ki so pomembne tudi za večja podjetja, bi se morale še naprej uporabljati za vse končne uporabnike. Neprofitne organizacije so pravni subjekti, ki ne ustvarjajo dobička za lastnike ali člane. Običajno gre za dobrodelne ustanove ali druge vrste organizacij javnega interesa. Ker je njihov položaj podoben, je upravičeno, da se ta vrsta organizacij v tej direktivi v zvezi s pravicami končnih uporabnikov obravnava enako kot mikropodjetja ali mala podjetja.

(260) Zaradi posebnosti sektorja elektronskih komunikacij je poleg horizontalnih pogodbenih pravil potrebno omejeno število dodatnih določb o varstvu končnih potrošnikov. Končni uporabniki bi med drugim morali biti obveščeni o ponujeni kakovosti storitev, pogojih za posebne ponudbe in prekinitev pogodb, veljavnih tarifnih shemah in tarifah za storitve, za katere veljajo posebni pogoji oblikovanja cen. Te informacije so pomembne za ponudnike javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj. Brez poseganja v veljavna pravila na področju varstva osebnih podatkov obveznosti o zahtevah glede informacij za ponudnike javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ne bi smele veljati za pogodbe, pri katerih ponudnik in z njim povezane družbe ali osebe ne prejmejo nikakršnega plačila, ki bi bilo neposredno ali posredno povezano z zagotavljanjem elektronskih komunikacijskih storitev, kot kadar univerza obiskovalcem v svojih prostorih omogoča prost dostop do svojega brezžičnega omrežja, ne da bi za to prejela nadomestilo v obliki plačila uporabnikov ali iz oglaševalskih prihodkov.

(261) Da bi končnim uporabnikom omogočili, da se odločajo na podlagi popolnih informacij, je nujno, da se jim pred sklenitvijo pogodbe predložijo zahtevane ustrezne informacije v jasnem in razumljivem jeziku in na trajnem nosilcu podatkov ali – kadar to ni izvedljivo in brez poseganja v opredelitev trajnega nosilca podatkov iz Direktive 2011/83/EU – v dokumentu, ki ga da na voljo ponudnik in o tem obvesti uporabnika, dokument pa je enostavno prenesti k sebi, odpreti in prebrati na napravah, ki jih potrošniki običajno uporabljajo. Da se olajša izbira, bi morali ponudniki predložiti tudi povzetek bistvenih pogodbenih pogojev. Da se olajša primerljivost in zmanjšajo stroški zagotavljanja skladnosti, bi morala Komisija po posvetovanju z BEREC-om sprejeti predlogo za te povzetke. Končno pogodbo bi morale sestavljati informacije, zagotovljene pred podpisom pogodbe, in predloga povzetka. Skrajšana pogodba bi morala biti strnjena in lahko berljiva, po možnosti ne daljša od ene enostranske strani A4 oziroma, kadar je v eno pogodbo združenih več različnih storitev, ne daljša od treh enostranskih A4 strani.

(262) Po sprejetju Uredbe (EU) 2015/2120 določbe iz te direktive glede informacij o pogojih, ki omejujejo dostop do storitev in aplikacij ali njihovo uporabo, ter glede informacij o oblikovanja podatkovnega prometa, postanejo zastarele in bi jih bilo treba razveljaviti.

(263) Glede terminalske opreme bi morali biti v potrošniški pogodbi podrobno navedeni vsi pogoji, ki jih ponudnik potrošniku naloži v zvezi z uporabo te opreme, na primer v zvezi z zaklenitvijo SIM-kartice mobilnega telefona, če takšni pogoji niso prepovedani z nacionalnim pravom, navesti pa bi bilo treba tudi vse stroške ob prekinitvi pogodbe pred dogovorjenim dnem izteka pogodbe ali na ta dan, vključno z vsemi stroški, ki se naložijo v primeru, da se oprema obdrži. Kadar se končni uporabnik odloči obdržati terminalsko opremo v paketu, ki velja ob sklenitvi pogodbe, nadomestilo ne bi smelo presegati njene vrednosti po načelu časovne porazdelitve, izračunane na podlagi vrednosti v trenutku sklenitve pogodbe, ali preostalega dela provizije za storitev do izteka pogodbe, odvisno od tega, kateri znesek je nižji. Države članice bi morale imeti možnost, da se odločijo, da za izračun stopnje nadomestila uporabijo druge metode, kadar je stopnja nadomestila enaka ali manjša od izračunane vrednosti. Ponudnik bi moral najpozneje po plačilu takega nadomestila brezplačno odpraviti vse omejitve uporabe terminalske opreme na drugih omrežjih.

(264) Brez poseganja v bistveno obveznost ponudnika, povezano z varnostjo na podlagi te direktive, bi bilo treba v pogodbi podrobno navesti vrsto ukrepa, ki ga lahko ponudnik uporabi v primeru varnostnih incidentov, groženj ali ranljivosti. Poleg tega bi morale biti v pogodbi navedene vse ureditve v zvezi z nadomestili in povračili, ki so na voljo, če se ponudnik neustrezno odzove na varnostni incident, tudi v primeru varnostnega incidenta, o katerem je bil ponudnik obveščen, zaradi znanih ranljivosti programske ali strojne opreme, za katere je proizvajalec ali razvijalec izdal popravke, ki jih ponudnik storitev ni uporabil in ni sprejel drugih ustreznih protiukrepov.

(265) Razpoložljivost preglednih, ažuriranih in primerljivih informacij o ponudbah in storitvah je ključnega pomena za potrošnike na konkurenčnih trgih, kjer je več ponudnikov storitev. Končnim uporabnikom bi moralo biti omogočeno, da na podlagi informacij, objavljenih v preprosto dostopni obliki, zlahka primerjajo cene različnih storitev, ki se ponujajo na trgu. Da bi jim omogočili enostavno primerjavo cen in storitev, bi morali pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, imeti pristojnost, da od ponudnikov storitev dostopa do interneta ali javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev zahtevajo večjo preglednost v zvezi z informacijami, vključno s tarifami, kakovostjo storitev, pogoji glede zagotovljene terminalske opreme in drugimi relevantnimi statističnimi podatki. Pri vseh takih zahtevah bi se morale ustrezno upoštevati značilnosti teh omrežij ali storitev. Prav tako bi bilo treba z njimi zagotoviti, da imajo tretje strani pravico brezplačno uporabljati javno dostopne informacije, ki jih taka podjetja objavijo z namenom zagotoviti orodja za primerjavo.

(266) Končni uporabniki pogosto ne poznajo stroškov svojih vzorcev porabe ali le s težavo ocenijo porabljen čas ali količino prenesenih podatkov pri uporabi elektronskih komunikacijskih storitev. Da se poveča preglednost in se končnim uporabnikom omogoči boljši nadzor nad tem, koliko porabijo za komunikacije, jim je pomembno omogočiti sprotno spremljanje porabe. Poleg tega bi države članice morale imeti možnost, da ohranijo ali uvedejo določbe o omejitvah porabe za zaščito končnih uporabnikov pred „pretresi zaradi visokih računov“, tudi v povezavi s premijskimi storitvami in drugimi storitvami, za katere veljajo posebni pogoji oblikovanja cen. Zaradi tega lahko pristojni organi zahtevajo, da se takšne informacije posredujejo, preden je storitev zagotovljena, to pa ne izključuje možnosti, da lahko države članice ohranijo ali uvedejo splošne obveznosti za premijske storitve in s tem zagotovijo učinkovito zaščito končnih uporabnikov.

(267) Neodvisna orodja za primerjavo, kot so spletna mesta, so za končne uporabnike učinkovit način, da ocenijo prednosti različnih ponudnikov storitev dostopa do interneta in medosebnih komunikacijskih storitev, kadar se zanje plačujejo ponavljajoča se ali na porabi temelječa neposredna denarna plačila, in da pridobijo nepristranske informacije, zlasti s primerjavo cen, tarif in parametrov kakovosti na enem mestu. Taka orodja bi morala biti operativno neodvisna od ponudnikov storitev in noben ponudnik storitev pri rezultatih iskanja ne bi smel biti deležen ugodnejše obravnave. Namen takih orodij bi moral biti zagotoviti jasne, jedrnate, popolne in izčrpne informacije. Njihov cilj bi moral biti tudi zajeti čim več ponudb, da se omogoči reprezentativen pregled in pokrije znaten del trga. Informacije iz takih orodij bi morale biti zanesljive, nepristranske in pregledne. Končni uporabniki bi morali biti obveščeni o razpoložljivosti takih orodij. Države članice bi morale zagotoviti, da imajo končni uporabniki na njihovem ozemlju brezplačen dostop do vsaj enega takega orodja. Kadar je v državi članici na voljo le eno orodje, ki preneha delovati ali izpolnjevati merila kakovosti, bi morala država članica zagotoviti, da imajo končni uporabniki v razumnem roku dostop do drugega orodja za primerjavo na nacionalni ravni.

(268) Neodvisna orodja za primerjavo lahko upravljajo zasebna podjetja ali pristojni organi oziroma se upravljajo v imenu pristojnih organov, vendar v skladu z določenimi merili kakovosti, vključno z zahtevo po zagotavljanju podrobnosti o njihovih lastnikih, točnih in najnovejših informacij, datuma in časa zadnje posodobitve, jasnih in objektivnih meril, na katerih bo temeljila primerjava, ter širokega nabora ponudb, tako da se zajame znaten del trga. Države članice bi morale imeti možnost določiti, kako pogosto morajo orodja za primerjavo pregledati in posodobiti informacije, ki jih zagotavljajo končnim uporabnikom, pri čemer se upošteva, kako pogosto ponudniki storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na splošno posodabljajo svoje tarife in informacije o kakovosti.

(269) Da bi obravnavali vprašanja javnega interesa v zvezi z uporabo storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke ter spodbudili varstvo pravic in svoboščin drugih, bi morale države članice imeti možnost, da ob pomoči ponudnikov takih storitev pripravijo in razširjajo – ali poskrbijo, da jih drugi razširijo v njihovem imenu – informacije javnega interesa, povezane z uporabo teh storitev. Moralo bi biti možno, da takšne informacije vključujejo informacije javnega interesa glede najpogostejših kršitev in njihovih pravnih posledic, na primer glede kršitev avtorskih pravic, drugih nezakonitih načinov uporabe in razširjanja škodljivih vsebin, ter nasvete in možnosti zaščite pred tveganji za osebno varnost, na primer tiste, ki izhajajo iz razkritja osebnih podatkov v določenih okoliščinah, za zasebnost in osebne podatke ter razpoložljivost programske opreme, ki je preprosta za uporabo, in nastavitev ali njenih različic, ki dopuščajo zaščito otrok ali ranljivih oseb. Informacije bi bilo mogoče usklajevati s postopkom sodelovanja iz te direktive. Takšne informacije javnega interesa bi bilo treba po potrebi posodabljati ter jih predstaviti v lahko razumljivi obliki, kot to določi posamezna država članica, ter na spletnih mestih nacionalnega javnega organa. Države članice bi morale imeti možnost, da ponudnikom storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke naložijo obveznost, da te standardizirane informacije vsem svojim uporabnikom posredujejo na način, ki se zdi primeren nacionalnim javnim organom. Vendar širjenje teh informacij ne bi smelo povzročati prehudega bremena za ponudnike. Če ga, bi morale države članice zahtevati, da se tako razširjanje informacij opravi na način, ki ga ponudniki uporabljajo za komuniciranje s končnimi uporabniki med običajnim opravljanjem dejavnosti.

(270) Če ni ustreznih pravil prava Unije, se vsebina, aplikacije in storitve opredelijo za zakonite ali škodljive glede na nacionalno materialno in procesno pravo. Nalogo, da v skladu z ustreznim postopkom odločijo, ali so vsebina, aplikacije ali storitve zakonite ali škodljive, imajo države članice, ne pa ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev. Ta direktiva in Direktiva 2002/58/ES ne posegata v Direktivo 2000/31/ES, ki med drugim vključuje pravilo o izključnem prenosu podatkov za posredne ponudnike storitev, kot so določeni v navedeni direktivi.

(271) Nacionalni regulativni organi, ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi, ali, kadar je to ustrezno, drugi pristojni organi, ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, bi morali biti pooblaščeni za spremljanje kakovosti storitev in sistematično zbiranje informacij o kakovosti storitev, ki jih ponujajo ponudniki storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev, kolikor so slednji sposobni ponuditi minimalne ravni kakovosti storitve bodisi z nadzorom nad vsaj nekaterimi elementi omrežja bodisi prek sporazuma o ravni storitve, sklenjenega v ta namen, vključno s kakovostjo, povezano z zagotavljanjem storitev končnim uporabnikom invalidom. Te informacije bi bilo treba zbirati na podlagi meril, ki bi omogočala primerljivost med izvajalci storitev in državami članicami. Ponudniki takih elektronskih komunikacijskih storitev, ki obratujejo v konkurenčnem okolju, verjetno sporočajo javnosti ustrezne in najnovejše informacije o svojih storitvah zaradi gospodarskih prednosti. Nacionalni regulativni organi, ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi, ali, kadar je to ustrezno, drugi pristojni organi, ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, bi vseeno morali imeti možnost zahtevati objavo takih informacij, kadar se pokaže, da te informacije javnosti niso dostopne v zadostnem obsegu. Kadar je kakovost javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev odvisna od zunanjih dejavnikov, kot sta nadzor prenosa signalov ali omrežna povezljivost, bi morali imeti nacionalni regulativni organi, ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi, možnost od ponudnikov takih storitev zahtevati, da o tem ustrezno obvestijo svoje potrošnike.

(272) Nacionalni regulativni organi bi morali, ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi, tudi določiti metode merjenja, ki bi jih uporabljali ponudniki storitev, da se izboljša primerljivost zagotovljenih podatkov. Da se olajša primerljivost po Uniji in zmanjšali stroški zagotavljanja skladnosti, bi moral BEREC sprejeti smernice o zadevnih parametrih kakovosti storitev, ki bi jih morali nacionalni regulativni organi, ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi, upoštevati v največji možni meri.

(273) Da bi potrošniki lahko v celoti izkoristili konkurenčno okolje, bi morali imeti možnost izbire na podlagi informacij in zamenjave ponudnika, ko je to v njihovem interesu. Bistvenega pomena je zagotoviti, da jih pri tem ne ovirajo pravne, tehnične ali praktične ovire, vključno s pogodbenimi pogoji, postopki in stroški. To ponudnikom ne preprečuje, da bi v potrošniških pogodbah določili razumno najkrajše pogodbeno obdobje največ 24 mesecev. Vendar bi morale države članice imeti možnost, da glede na nacionalne razmere, kot sta raven konkurence in stabilnost naložb v omrežja, ohranijo ali uvedejo določbe za krajše najdaljše pogodbeno obdobje, potrošnikom pa omogočijo spremembo tarifne sheme ali prekinitev pogodbe znotraj pogodbenega obdobja brez dodatnih stroškov. Neodvisno od pogodbe za elektronske komunikacijske storitve pa bi potrošnikom morda bolj ustrezalo in koristilo daljše obdobje za povračilo stroškov fizičnih povezav. Take obveznosti potrošnikov so lahko pomemben dejavnik pri spodbujanju postavitve zelo visokozmogljivih omrežij do prostorov končnega uporabnika ali v njihovi neposredni bližini, tudi prek shem za združevanje povpraševanja, ki vlagateljem v omrežja omogočajo zmanjšanje začetnih tveganj pri uporabi. Vendar pa pravic potrošnikov, da zamenjajo ponudnika elektronskih komunikacijskih storitev, kot so opredeljene v tej direktivi, ne bi smela omejevati taka obdobja za povračilo stroškov v pogodbah o fizičnih povezavah, take pogodbe pa ne bi smele zajemati terminalske opreme ali opreme za dostop do interneta, kot so mobilne naprave, usmerjevalniki ali modemi. Države članice bi morale zagotoviti enako obravnavo subjektov, vključno z operaterji, ki financirajo postavitev zelo visokozmogljive fizične povezave do prostorov končnega uporabnika, tudi kadar se takšno financiranje izvaja na podlagi pogodbe na obroke.

(274) Možno je tudi samodejno podaljšanje pogodb za elektronske komunikacijske storitve. Končni uporabniki bi morali imeti v takih primerih možnost prekinitve pogodbe brez stroškov po poteku pogodbenega obdobja.

(275) Vse spremembe pogodbenih pogojev, ki jih predlagajo ponudniki javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, in niso v korist končnega uporabnika, na primer v zvezi s stroški, tarifami, omejitvami količine podatkov, hitrostmi prenosa podatkov, pokritostjo ali obdelavo osebnih podatkov, bi morale biti razlogi, zaradi katerih ima končni uporabnik pravico prekiniti pogodbo brez kakršnih koli stroškov, tudi če so te spremembe povezane z nekaterimi spremembami v korist uporabnikov. Ob vsaki spremembi pogodbenih pogojev s strani ponudnika bi torej moral končni uporabnik imeti pravico, da prekine pogodbo, razen če je sprememba sama po sebi v korist končnega uporabnika ali če so spremembe zgolj administrativne narave, kot je sprememba ponudnikovega naslova, in nimajo negativnih posledic za končnega uporabnika ali če so spremembe nujne zaradi zakonodajnih ali regulativnih sprememb, kot so nove zahteve glede informacij o pogodbi, ki jih nalaga pravo Unije ali nacionalno pravo. Ali je sprememba izključno v korist končnega uporabnika, bi bilo treba oceniti na podlagi objektivnih meril. Pravico končnega uporabnika do prekinitve pogodbe bi bilo možno izključiti samo, če ponudnik lahko dokaže, da so vse spremembe pogodbe izključno v korist končnega uporabnika ali da so zgolj administrativne narave in nimajo negativnih posledic za končnega uporabnika.

(276) Končni uporabniki bi morali biti o vsaki spremembi pogodbenih pogojev obveščeni prek trajnega nosilca podatkov. Kar zadeva storitve prenosa, ki se uporabljajo za storitve stroj–stroj, pravice do prekinitve v primeru spremembe pogodbe ne bi smele veljati za končne uporabnike, ki niso potrošniki, mikropodjetja ali mala podjetja ali neprofitne organizacije. Države članice bi morale biti sposobne zagotoviti posebno varstvo končnih uporabnikov v zvezi s prekinitvijo pogodbe, če končni uporabniki spremenijo kraj prebivališča. Določbe o prekinitvi pogodbe ne bi smele posegati v druge določbe prava Unije ali nacionalnega prava v zvezi z razlogi, zaradi katerih lahko ponudniki storitev ali končni uporabniki prekinejo pogodbe ali spremenijo pogodbene pogoje.

(277) Možnost zamenjave ponudnikov je ključna za učinkovito konkurenco v konkurenčnem okolju. Zaradi razpoložljivosti preglednih, točnih in pravočasnih informacij o zamenjavi bi morali končni uporabniki bolj zaupati v zamenjavo in biti bolj pripravljeni aktivno sodelovati v konkurenčnem postopku. Ponudniki storitev bi morali zagotoviti neprekinjenost storitev, tako da bi lahko končni uporabniki zamenjali ponudnike, ne da bi jih oviralo tveganje izgube storitve, kadar je tehnično možno, pa bi se zamenjava izvedla na datum, za katerega zaprosi končni uporabnik.

(278) Prenosljivost številk bistveno olajšuje izbiro potrošnikov in učinkovito konkurenco na konkurenčnih trgih elektronskih komunikacij. Končni uporabniki, ki to zahtevajo, bi morali imeti možnost, da zadržijo svoje številke neodvisno od ponudnika storitve in za omejeno obdobje med menjavo ponudnikov storitev. Ta direktiva ne zajema zagotavljanja prenosljivosti številk med priključki na javno telefonsko omrežje na fiksnih in nefiksnih lokacijah. Vendar bi morale države članice imeti možnost, da uporabijo določbe o prenašanju številk med omrežji, ki zagotavljajo storitve na fiksni lokaciji, in mobilnimi omrežji.

(279) Učinek prenosljivosti številk se bistveno poveča, če obstajajo pregledne informacije o tarifah za končne uporabnike, ki prenesejo svoje številke, in za končne uporabnike, ki kličejo tiste, ki so svoje številke prenesli. Nacionalni regulativni organi bi morali, če je izvedljivo, v okviru izvedbe prenosljivosti številk omogočiti ustrezno preglednost tarif.

(280) Nacionalni regulativni organi bi morali, pri zagotavljanju, da so cene za medomrežno povezovanje v zvezi z zagotavljanjem prenosljivosti številk stroškovno naravnane, imeti tudi možnost, da upoštevajo cene, ki so veljavne na primerljivih trgih.

(281) Prenosljivost številk bistveno olajšuje izbiro potrošnikov in učinkovito konkurenco na konkurenčnih trgih elektronskih komunikacij in bi jo bilo treba izvesti v najkrajšem času, tako da začne številka funkcionalno delovati v enem delovnem dnevu in da končni uporabnik ni brez storitve več kot en delovni dan od dogovorjenega dne. Pravico do prenosa številk bi bilo treba dodeliti končnemu uporabniku, ki ima ustrezno (predplačniško ali naročniško) pogodbo s ponudnikom. Da bi se spodbujala ureditev „vse na enem mestu“, ki bi končnim uporabnikom omogočala nemoteno zamenjavo, bi moral postopek zamenjave voditi sprejemni ponudnik elektronskih komunikacijskih storitev javnosti. Nacionalni regulativni organi ali, kadar je ustrezno, drugi pristojni organi bi morali imeti možnost, da določijo celovit postopek zamenjave ponudnika in prenosa številk, ob tem pa upoštevajo nacionalne določbe o pogodbah in tehnološki razvoj. To bi moralo po možnosti vključevati zahtevo, da se prenos izvede z zagotavljanjem storitev po zraku, razen če končni uporabnik zahteva drugače. Izkušnje v nekaterih državah članicah so pokazale, da obstaja tveganje, da se ponudnik končnih uporabnikov zamenja brez njihove privolitve. Čeprav bi morali te primere obravnavati predvsem organi pregona, pa bi morale imeti države članice možnost, da uveljavijo minimalne sorazmerne ukrepe glede postopka zamenjave ponudnika, vključno z ustreznimi kaznimi, saj so potrebni za zmanjševanje takih tveganj in za zagotovitev zaščite končnih uporabnikov v celotnem postopku zamenjave ponudnika, ne da bi postopek s tem postal zanje manj zanimiv. Pravica do prenosa številk ne bi smela biti omejena s pogodbenimi pogoji.

(282) Za zagotovitev, da se zamenjava in prenos izvedeta v rokih, določenih v tej direktivi, bi morale države članice določiti nadomestilo, ki jo končnim uporabnikom zagotovijo ponudniki na enostaven in pravočasen način, kadar se dogovor med ponudnikom in končnim uporabnikom ne spoštuje. Taki ukrepi bi morali biti sorazmerni z dolžino zamude pri izpolnjevanju dogovora. Končni uporabniki bi morali prejeti odškodnino vsaj za zamude pri aktivaciji storitve, prenosu številke ali izgubi storitve, ki trajajo več kot en delovni dan, in kadar ponudniki ne opravijo storitve ali namestitve ob dogovorjenem terminu. Dodatno nadomestilo bi lahko bilo tudi v obliki samodejnega znižanja plačila, kadar mora prenosni ponudnik še naprej zagotavljati svoje storitve do aktivacije storitev sprejemnega ponudnika.

(283) Paketi, ki jih sestavljajo vsaj storitev dostopa do interneta ali javno dostopne medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke in tudi druge storitve, kot so javno dostopne medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, linearna radiodifuzija in storitve stroj–stroj ali terminalska oprema, so vse bolj razširjeni in so pomemben element konkurence. Za namene te direktive bi morali za paket šteti primeri, kadar elemente paketa ponuja ali prodaja isti ponudnik v okviru iste ali tesno povezane ali sorodne pogodbe. Paketi sicer pogosto prinašajo koristi za potrošnike, po drugi strani pa lahko otežijo ali podražijo zamenjavo ponudnika ter povečajo tveganje pogodbene vezanosti na ponudnika. Kadar za različne storitve in terminalno opremo, ki se ponudijo v paketih, veljajo različna pravila o prekinitvi pogodbe in zamenjavi ponudnika ali o pogodbenih obveznostih glede pridobitve terminalske opreme, potrošniki dejansko ne morejo nemoteno uveljavljati svojih pravic iz te direktive do zamenjave s konkurenčnimi ponudbami za ves paket ali del paketa. Nekatere bistvene določbe te direktive o informacijah v skrajšani pogodbi, preglednosti, trajanju pogodbe in njeni prekinitvi ter zamenjavi ponudnika bi bilo zato treba uporabljati za vse elemente paketa, vključno s terminalsko opremo in drugimi storitvami, kot so digitalne vsebine ali digitalne storitve, ter elektronskimi komunikacijskimi storitvami, ki niso neposredno zajete v navedenih določbah. Vse obveznosti končnih uporabnikov, ki se v skladu s to direktivo uporabljajo za določeno elektronsko komunikacijsko storitev, kadar se ponuja ali prodaja kot samostojna storitev, bi se morale uporabljati tudi, kadar je ta storitev del paketa z vsaj storitvijo dostopa do interneta ali javno dostopno medosebno komunikacijsko storitvijo na podlagi številke.

Druga pogodbena vprašanja, na primer kateri ukrepi se uporabljajo v primeru neskladnosti s pogodbo, bi bilo treba urejati s pravili, ki se uporabljajo za ustrezen element paketa, na primer s pravili pogodb o prodaji blaga ali dobavi digitalne vsebine. Vendar bi moral imeti potrošnik na podlagi pravice do prekinitve katerega koli elementa paketa, ki ga sestavlja vsaj storitev dostopa do interneta ali javno dostopna medosebna komunikacijska storitev na podlagi številke, pred koncem dogovorjenega trajanja pogodbe zaradi neskladnosti ali nezagotovitve storitve tudi pravico, da prekine vse elemente paketa. Poleg tega, za ohranitev možnosti, da lahko zlahka zamenjajo ponudnika, potrošniki ne bi smeli biti vezani na ponudnika s pogodbenim dejanskim podaljšanjem izhodiščnega pogodbenega obdobja.

(284) Ponudniki medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke so dolžni zagotavljati dostop do služb za pomoč v sili prek komunikacije v sili. V izjemnih okoliščinah, in sicer zaradi pomanjkanja tehnične izvedljivosti, morda niso zmožni zagotoviti dostopa do služb za pomoč v sili ali lokacije kličočega oziroma do obojega. V takih primerih bi morali v pogodbi ustrezno obvestiti svoje stranke. Taki ponudniki bi morali zagotoviti, da njihove stranke dobijo jasne in pregledne informacije v izhodiščni pogodbi, ter jih posodabljati v primeru vsake spremembe pri zagotavljanju dostopa do služb za pomoč v sili, denimo prek računov. Te informacije bi morale vključevati vse omejitve glede ozemeljske pokritosti na podlagi načrtovanih tehničnih operativnih parametrov komunikacijske storitve in razpoložljive infrastrukture. Kadar se storitev ne zagotavlja prek povezave, ki omogoča določeno kakovost storitve, bi morale informacije vključevati tudi raven zanesljivosti dostopa in informacij o lokaciji kličočega v primerjavi s storitvijo, ki se zagotavlja prek take povezave, ob upoštevanju aktualnih tehnoloških in kakovostnih standardov, pa tudi parametrov kakovosti storitve, ki so opredeljeni v tej direktivi.

(285) Končni uporabniki bi morali imeti možnost brezplačnega dostopa do služb za pomoč v sili prek komunikacij v sili in brez uporabe plačilnih sredstev, in sicer prek katere koli naprave, ki omogoča medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke, tudi pri uporabi storitev gostovanja v državi članici. Komunikacije v sili so komunikacijska sredstva, ki vključujejo ne samo govorne komunikacijske storitve, ampak tudi kratka sporočila SMS, sporočanje, videokomunikacije ali druge vrste komunikacij, na primer besedilo v realnem času, storitve celotnega pogovora ali prenosa besedila. Države članice bi morale imeti – ob upoštevanju zmogljivosti in tehnične opreme centrov za obveščanje – možnost določiti, katere medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke so primerne za dostop do služb za pomoč v sili, poleg tega pa bi jim bilo treba omogočiti, da te možnosti za končne uporabnike invalide omejijo na govorne komunikacijske storitve in njihov ekvivalent ali po dogovoru z nacionalnimi centri za obveščanje uvedejo dodatne možnosti. Komunikacija v sili se lahko začne v imenu osebe prek klica v sili, opravljenega iz vozila, oziroma prek eCall, kot je opredeljen v Uredbi (EU) 2015/758.

(286) Države članice bi morale poskrbeti, da ponudniki medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke omogočijo zanesljiv in natančen dostop do služb za pomoč v sili ob upoštevanju nacionalnih specifikacij in meril ter zmogljivosti nacionalnih centrov za obveščanje. Države članice bi morale razmisliti o tem, da bi bili centri za obveščanje sposobni opravljati komunikacije v sili v več kot enem jeziku. Kadar se medosebna komunikacijska storitev na podlagi številke ne zagotavlja prek povezave, ki omogoča določeno kakovost storitve, ponudnik storitev morda ne bo mogel zagotoviti, da bodo klici v sili, opravljeni prek njegove storitve, usmerjeni na najprimernejši center za obveščanje z enako stopnjo zanesljivosti. Za take ponudnike, neodvisne od omrežja, in sicer ponudnike, ki niso povezani s ponudnikom javnega elektronskega komunikacijskega omrežja, zagotavljanje informacij o lokaciji kličočega morda ni vedno tehnično izvedljivo. Države članice bi morale zagotoviti, da se standardi za točno in zanesljivo usmerjanje in povezavo do služb za pomoč v sili izvajajo čim prej, da se od omrežja neodvisnim ponudnikom medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke omogoči, da izpolnijo obveznosti v zvezi z dostopom do služb za pomoč v sili in določbo o informacijah o lokaciji kličočega na ravni, primerljivi z ravnjo, ki se zahteva od drugih ponudnikov takih komunikacijskih storitev. Kadar se ti standardi in povezani sistemi centrov za obveščanje ne izvajajo, za zagotavljanje dostopa do služb za pomoč v sili ne bi smele biti potrebne medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke, neodvisne od omrežja, razen na način, ki bil tehnično ali gospodarsko izvedljiv. To lahko na primer vključuje možnost, da država članica imenuje en osrednji center za obveščanje za sprejemanje sporočil v sili. Klub temu bi morali ponudniki obvestiti končne uporabnike, kadar ni podprt dostop do enotne evropske številke za klic v sili „112“ ali do informacij o lokaciji kličočega.

(287) Da bi izboljšali merjenje poročanja in uspešnosti s strani držav članic na področju odzivanja na klice v sili in njihove obravnave, bi morala Komisija vsaki dve leti Evropskemu parlamentu in Svetu poročati o učinkovitosti izvajanja enotne evropske številke za klic v sili „112“.

(288) Države članice bi morale sprejeti posebne ukrepe za zagotovitev, da so službe za pomoč v sili, vključno z enotno evropsko številko za klic v sili „112“, enako dostopne za končne uporabnike invalide, zlasti gluhe, slušno prizadete, govorno prizadete in gluho-slepe končne uporabnike, ter v skladu s pravom Unije o harmonizaciji zahtev glede dostopnosti proizvodov in storitev. To bi lahko zajemalo zagotovitev posebnih terminalskih naprav za končne uporabnike invalide, če drugi načini komunikacije zanje niso primerni.

(289) Da se izboljša raven zaščite in varnosti državljanov, ki potujejo v Uniji, bi bilo treba povečati ozaveščenost o enotni evropski številki za klic v sili „112“. V ta namen bi bilo treba državljane v celoti seznaniti, zlasti preko informacij na mednarodnih avtobusnih terminalih, železniških postajah, pristaniščih ali na letališčih ter v telefonskih imenikih, v gradivu za končne uporabnike in na računih, da se, ko potujejo po kateri koli državi članici, enotna evropska številka za klic v sili „112“ lahko uporablja kot enotna številka za klic v sili po vsej Uniji. Za to so v prvi vrsti odgovorne države članice, vendar bi morala Komisija še naprej podpirati in dopolnjevati pobude držav članic za povečanje ozaveščenosti glede enotne evropske številke za klic v sili „112“ in redno ocenjevati javno ozaveščenost o številki „112“.

(290) Z informacijami o lokaciji kličočega, ki se uporabljajo za vse komunikacije v sili, se izboljšuje raven zaščite in varnosti končnih uporabnikov, pomagajo pa tudi pri izvajanju nalog služb za pomoč v sili, če prenos komunikacije v sili in povezanih podatkov zadevnim službam za pomoč v sili zagotavlja nacionalni sistem centra za obveščanje. Sprejemanje in uporaba informacij o lokaciji kličočega, ki vključuje tako informacije o lokaciji na podlagi omrežja kot podrobnejše informacije o lokaciji kličočega, pridobljene iz mobilne naprave, če so na voljo, bi morala biti v skladu z ustreznim pravom Unije o obdelavi osebnih podatkov in varnostnih ukrepih. Podjetja, ki zagotavljajo lokacijo iz omrežja, bi morala informacije o lokaciji kličočega dati na voljo službam za pomoč v sili, takoj ko ta služba sprejme klic, ne glede na uporabljeno tehnologijo. Vendar pa se je pokazalo, da so lokacijske tehnologije v mobilnih napravah znatno natančnejše in stroškovno učinkovitejše zaradi razpoložljivosti podatkov, ki jih zagotavljajo skupna evropska geostacionarna navigacijska storitev in satelitski sistem Galileo ter drugi globalni satelitski navigacijski sistemi, ter podatkov Wi-Fi. Zato bi morale informacije o lokaciji kličočega, pridobljene iz mobilnih naprav, dopolnjevati informacije o lokaciji iz omrežja, tudi če je lokacija, pridobljena iz mobilne naprave, na voljo šele po vzpostavitvi komunikacije v sili. Države članice bi morale zagotoviti, da se razpoložljive informacije o lokaciji kličočega, pridobljene iz mobilnih naprav, dajo na voljo najustreznejšemu centru za obveščanje. To morda ni vedno mogoče, na primer če lokacija ni na voljo na mobilni napravi ali prek uporabljene medosebne komunikacijske storitve ali če pridobitev teh informacij tehnično ni izvedljiva. Poleg tega bi morale države članice zagotoviti, da lahko centri za obveščanje pridobijo in upravljajo informacije o lokaciji kličočega, kadar je to izvedljivo. Pridobitev in prenos informacij o lokaciji kličočega bi morala biti brezplačna za končnega uporabnika in organ, ki obravnava komunikacijo v sili, ne glede na način pridobitve, na primer prek mobilne naprave ali omrežja, ali način prenosa, na primer prek govornega kanala, kratkega sporočila SMS ali na podlagi IP.

(291) Za namene odziva na tehnološki razvoj na področju natančnih informacij o lokaciji kličočega, enakovrednega dostopa za končne uporabnike invalide in usmerjanja klicev na najprimernejši center za obveščanje, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da z delegiranimi akti sprejme ukrepe, potrebne za zagotovitev združljivosti, interoperabilnosti, kakovosti, zanesljivosti in stalnosti komunikacij v sili v Uniji, kot so funkcionalne določbe o vlogi različnih strani v komunikacijski verigi, na primer ponudnikov medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke, operaterjev omrežij in centrov za obveščanje, ter tehnične določbe o tehničnih sredstvih za izpolnjevanje funkcionalnih določb. Ti ukrepi ne bi smeli posegati v organizacijo služb držav članic za pomoč v sili.

(292) Državljan v eni državi članici, ki mora vzpostaviti stik s službami za pomoč v sili v drugi državi članici, za zdaj tega ne more storiti, ker službe za pomoč v sili morda nimajo nobenih kontaktnih informacij o službah za pomoč v sili v drugi državi članici. Zato bi bilo treba vzpostaviti varno podatkovno zbirko številk na ravni Unije za glavne službe za pomoč v sili v vsaki državi. V ta namen bi moral BEREC voditi varno podatkovno zbirko številk evropskih služb za pomoč v sili v formatu E.164, če take podatkovne zbirke ne vodi druga organizacija, tako da lahko s službo za pomoč v sili v eni državi članici stik vzpostavi služba za pomoč v sili v drugi.

(293) Nacionalni predpisi glede posredovanja javnih opozoril o aktualnih ali bližajočih se izrednih razmerah in nesrečah prek elektronskih komunikacijskih storitev se razlikujejo. Zaradi približevanja zakonodaje na tem področju bi morala ta direktiva zato določati, da bi morali ponudniki mobilnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke, če so vzpostavljeni sistemi javnega opozarjanja, javna opozorila posredovati vsem zadevnim končnim uporabnikom. Za zadevne končne uporabnike bi morali šteti tisti, ki se nahajajo na geografskih območjih, na katera bi lahko v obdobju opozorila vplivale aktualne ali bližajoče se izredne razmere in nesreče, kot določijo pristojni organi.

(294) Kadar je zagotovljen učinkovit doseg vseh zadevnih končnih uporabnikov ne glede na njihov kraj ali državo članico prebivališča in je dosežena najvišja raven varstva podatkov, bi države članice morale imeti možnost, da določijo, da se javna opozorila posredujejo prek javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso mobilne medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke in niso storitve prenosa, ki se uporabljajo za radiodifuzijo, ali z mobilno aplikacijo, ki se prenaša prek storitve dostopa do interneta. Da bi končne uporabnike ob vstopu v državo članico obvestili o obstoju sistemov javnega opozarjanja, bi morala zadevna država članica zagotoviti, da ti končni uporabniki samodejno prek kratkega sporočila SMS brez nepotrebnega odlašanja in brezplačno prejmejo enostavno razumljive informacije o tem, kako prejemati javna opozorila, tudi prek mobilne terminalske opreme, ki ne omogoča storitve dostopa do interneta. Javna opozorila, ki ne temeljijo na mobilnih medosebnih komunikacijskih storitvah na podlagi številke, bi morala biti končnim uporabnikom posredovana tako, da jih zlahka sprejmejo. Kadar sistem javnega opozarjanja temelji na aplikaciji, se od končnih uporabnikov ne bi smela zahtevati prijava ali registracija pri organih ali ponudniku aplikacije. Lokacijo končnih uporabnikov bi bilo treba uporabiti v skladu z Direktivo 2002/58/ES. Prenos javnih opozoril bi moral biti brezplačen za končne uporabnike. Pri pregledu izvajanja te direktive bi lahko Komisija ocenila tudi, ali je v skladu s pravom Unije mogoče in izvedljivo, da se vzpostavi enoten sistem javnega opozarjanja na ravni Unije, s katerim se javnost opozori v primeru aktualne ali bližajoče se nesreče ali izrednih razmer v različnih državah članicah.

(295) Države članice bi morale imeti možnost, da odločijo, ali so predlogi alternativnih sistemov za mobilne medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke dejansko enakovredni takim storitvam, pri čemer upoštevajo, v največji možni meri, ustrezne smernice BEREC-a. Te smernice bi bilo treba oblikovati po posvetovanju z nacionalnimi organi, pristojnimi za ukrepanje v sili, da bi zagotovili sodelovanje strokovnjakov za pomoč v sili pri njihovem oblikovanju in enotno razumevanje med organi, pristojnimi za ukrepanje v sili, v različnih državah članicah glede tega, kaj je potrebno za zagotovitev polnega izvajanja takih sistemov javnega opozarjanja v državah članicah, pri čemer je zagotovljena učinkovita zaščita državljanov Unije med potovanjem v drugi državi članici.

(296) V skladu s cilji Listine in obveznostmi iz Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov bi moral regulativni okvir zagotoviti, da bi imeli vsi končni uporabniki, tudi invalidi, starejši ljudje in uporabniki s posebnimi socialnimi potrebami, enostaven in enakovreden dostop do cenovno dostopnih visokokakovostnih storitev ne glede na kraj prebivališča v Uniji. Izjava 22, priložena k sklepni listini Amsterdamske pogodbe, določa, da morajo institucije Unije pri pripravi ukrepov iz člena 114 PDEU upoštevati potrebe invalidov.

(297) Da bi se končnim uporabnikom invalidom zagotovile možnosti izkoriščanja prednosti konkurence in izbire ponudnikov storitev, kot jih ima večina končnih uporabnikov, bi morali pristojni organi, kadar je to primerno in ob upoštevanju nacionalnih pogojev ter po posvetovanju s končnimi uporabniki invalidi, opredeliti zahteve glede varstva potrošnikov v primeru končnih uporabnikov invalidov, ki jih morajo izpolniti ponudniki javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev. Takšne zahteve lahko vključujejo zlasti zahtevo, da morajo ponudniki končnim uporabnikom invalidom zagotoviti, da lahko uporabljajo njihove storitve pod enakimi pogoji, vključno s cenami, tarifami in kakovostjo, kot jih imajo drugi končni uporabniki, ne glede na kakršne koli dodatne stroške, ki jih imajo ti ponudniki. Druge zahteve se lahko nanašajo tudi na veleprodajne dogovore med ponudniki. Da bi preprečili nalaganje prevelikih bremen ponudnikom storitev, bi morali pristojni organi preveriti, ali je cilja enakovrednega dostopa in ponudbe mogoče doseči brez takih ukrepov.

(298) Kot dopolnilo pravu Unije o harmonizaciji zahtev glede dostopnosti proizvodov in storitev ta direktiva določa nove okrepljene zahteve glede cenovne dostopnosti in razpoložljivosti povezane terminalske opreme ter posebne opreme in posebnih storitev za končne uporabnike invalide. Zato je ustrezna obveznost iz Direktive 2002/22/ES, ki določa, da morajo države članice spodbujati razpoložljivost terminalske opreme za končne uporabnike invalide, zastarela in bi jo bilo treba razveljaviti.

(299) Na področju zagotavljanja imeniških storitev in imenikov, med drugim v skladu s členom 5 Direktive Komisije 2002/77/ES[1], je že prisotna učinkovita konkurenca. Da bi se ta učinkovita konkurenca ohranila, bi morali vsi ponudniki medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke, ki svojim končnim uporabnikom dodeljujejo številke iz načrta oštevilčenja, še naprej zagotavljati razpoložljivost ustreznih informacij na pravičen, stroškovno naravnan in nediskriminatoren način.

(300) Končne uporabnike bi bilo treba obvestiti o njihovi pravici, da se sami odločijo, ali želijo biti vključeni v imenik. Ponudniki medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke bi morali pri posredovanju podatkov ponudnikom imeniških storitev spoštovati odločitev končnih uporabnikov. Člen 12 Direktive 2002/58/ES zagotavlja, da imajo končni uporabniki pravico do zasebnosti pri vključitvi svojih osebnih podatkov v javni imenik.

(301) Ukrepi na veleprodajni ravni, ki zagotavljajo vključitev podatkov končnih uporabnikov v podatkovne zbirke, bi morali spoštovati zaščitne ukrepe za varstvo osebnih podatkov na podlagi Uredbe (EU) 2016/679 in člena 12 Direktive 2002/58/ES. Stroškovno naravnano zagotavljanje takšnih podatkov za ponudnike storitev z možnostjo, da države članice uvedejo centraliziran mehanizem za posredovanje celovitih zbranih informacij ponudnikom imenikov, in zagotavljanje dostopa do omrežja pod razumnimi in preglednimi pogoji bi moralo biti vzpostavljeno, da bi končni uporabniki lahko v celoti uživali koristi konkurence, ki je v veliki meri omogočila odpravo regulacije na maloprodajni ravni za te storitve in zagotavljanje imeniških storitev v okviru razumnih in preglednih pogojev.

[1] Direktiva Komisije 2002/77/ES z dne 16. septembra 2002 o konkurenci na trgih za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (UL L 249, 17.9.2002, str. 21).

(302) Po odpravi obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve za imeniške storitve in zaradi obstoja delujočega trga za take storitve pravica do dostopa do imeniških storitev ni več nujna. Vendar pa bi morali imeti nacionalni regulativni organi še vedno možnost naložitve obveznosti in pogojev podjetjem, ki nadzirajo dostop do končnih uporabnikov, da se ohranita dostop in konkurenca na tem trgu.

(303) Končnim uporabnikom bi bilo treba za radijski sprejem v novih vozilih kategorije M in sprejem digitalne televizije zagotoviti interoperabilnost vse opreme, ki se prodaja v Uniji. Države članice bi morale imeti možnost zahtevati minimalne harmonizirane standarde za tako opremo. Taki standardi bi se lahko občasno prilagajali glede na tehnološki in tržni razvoj.

(304) Kadar se države članice odločijo sprejeti ukrepe v skladu z Direktivo (EU) 2015/1535 za interoperabilnost potrošniških radijskih sprejemnikov, bi morali biti radijski sprejemniki sposobni sprejemati in reproducirati radijske storitve, ki se zagotavljajo prek digitalne prizemne radiodifuzije ali IP omrežij, da se ohrani interoperabilnost. To lahko tudi izboljša javno varnost, saj uporabnikom omogoča, da se pri dostopanju do informacij o izrednih razmerah in njihovem prejemanju v državah članicah zanesejo na širši razpon tehnologij.

(305) Zaželeno je potrošnikom omogočiti, da dosežejo čim boljšo možno povezljivost digitalnih televizijskih sprejemnikov. Interoperabilnost je razvijajoči se koncept na dinamičnih trgih. Organi za standardizacijo bi morali storiti vse potrebno za zagotovitev nadaljnjega razvoja ustreznih standardov skupaj z zadevnimi tehnologijami. Prav tako je pomembno, da so na digitalnih televizijskih sprejemnikih na voljo konektorji, ki lahko prenašajo vse potrebne elemente digitalnega signala, vključno s pretakanjem avdio- in videovsebin, informacije o pogojnem dostopu, informacije o storitvah, informacije o API in informacije o zaščiti pred kopiranjem. Ta direktiva bi zato morala zagotavljati, da operaterji omrežja, ponudniki storitev ali proizvajalci opreme ne omejujejo funkcionalnosti, povezane s konektorji ali uporabljene v konektorjih, in da se bo funkcionalnost še naprej razvijala v skladu s tehnološkim razvojem. Za prikaz in predstavitev storitev povezane televizije pomeni oblikovanje skupnega standarda s tržno usmerjenim mehanizmom korist za potrošnika. Države članice in Komisija bi morale imeti možnost, da sprejmejo pobude za politike, skladne s Pogodbama, da spodbudijo ta razvoj.

(306) Določbe o interoperabilnosti potrošniške radijske in televizijske opreme ne preprečujejo, da bi bili avtomobilski radijski sprejemniki v novih vozilih kategorije M sposobni sprejemati in reproducirati radijske storitve, ki se zagotavljajo prek analogne prizemne radijske radiodifuzije, in te določbe državam članicam ne preprečujejo, da bi uvedle obveznosti za zagotovitev, da so radijski sprejemniki sposobni sprejemati in reproducirati analogne prizemne radijske radiodifuzne signale.

(307) Brez poseganja v pravo Unije ta direktiva državam članicam ne preprečuje, da bi sprejele tehnične predpise o digitalni prizemni televizijski opremi ter tako pripravile prehod na nove standarde prizemne radiodifuzije za potrošnike in preprečile dobavo opreme, ki ne bi bila skladna s standardi, ki naj bi bili uvedeni.

(308) Države članice bi morale imeti možnost, da za podjetja, ki so v njihovi pristojnosti, določijo sorazmerne obveznosti prenosa v interesu legitimne javne politike, vendar bi se morale take obveznosti naložiti samo, kadar je to potrebno za izpolnitev ciljev v splošnem interesu, ki jih države članice jasno opredelijo v skladu s pravom Unije, cilji pa bi morali biti sorazmerni in pregledni. Obveznosti prenosa bi moralo biti možno uporabljati za določene radijske in televizijske radiodifuzijske kanale in dopolnilne storitve, ki jih zagotavlja določen ponudnik medijskih storitev. Obveznosti, ki jih naložijo države članice, bi morale biti razumne, to pomeni, da bi morale biti sorazmerne in pregledne z vidika jasno opredeljenih ciljev v splošnem interesu. Države članice bi morale v svojem nacionalnem pravu zagotoviti objektivno utemeljitev obveznosti prenosa, ki jih naložijo, za zagotovitev, da bodo te obveznosti pregledne, sorazmerne in jasno opredeljene. Obveznosti bi morale biti določene tako, da zagotavljajo zadostne spodbude za učinkovite naložbe v infrastrukturo.

(309) Obveznosti prenosa bi bilo treba redno pregledovati vsaj vsakih pet let, da se uskladijo s tehnološkim in tržnim razvojem, s čimer se zagotovi, da so še naprej sorazmerne s cilji, ki jih je treba doseči. Takšne obveznosti bi lahko po potrebi vključevale sorazmerno plačilo, ki bi moralo biti določeno v nacionalnem pravu. V takem primeru bi bilo treba v nacionalnem pravu določiti metodologijo, ki bi se uporabljala za izračun primernega plačila. Ta metodologija ne bi smela biti neskladna s popravnimi ukrepi za dostop, ki jih lahko nacionalni regulativni organi naložijo ponudnikom storitev prenosa, ki se uporabljajo za radiodifuzijo, ki so bili določeni kot ponudniki s pomembno tržno močjo. Kadar pa je v pogodbi z določenim trajanjem, podpisani pred ... [datum začetka veljavnosti te direktive], določena drugačna metodologija, bi moralo biti mogoče to metodologijo izjemoma uporabljati še naprej do konca obdobja trajanja pogodbe. Če ni nacionalnih določb o plačilu, bi morali imeti ponudniki radijskih ali televizijskih radiodifuzijskih kanalov in ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij, ki se uporabljajo za prenos teh radijskih ali televizijskih radiodifuzijskih kanalov, možnost sklenitve pogodbenega dogovora o sorazmernem plačilu.

(310) Elektronska komunikacijska omrežja in storitve, ki se uporabljajo za distribucijo radijskih ali televizijskih oddaj v javnosti, vključujejo kabelska, IPTV, satelitska in prizemna radiodifuzijska omrežja. Vključujejo lahko tudi druga omrežja, če znatno število končnih uporabnikov taka omrežja uporablja kot glavno sredstvo za sprejemanje radijskih in televizijskih oddaj. Obveznosti prenosa za prenose analogne televizijske radiodifuzije bi bilo treba predvideti le, kadar bi odsotnost take obveznosti povzročilo znatne motnje za veliko število končnih uporabnikov ali kadar za določene televizijske radiodifuzijske kanale ni drugih sredstev prenosa. Obveznosti prenosa lahko vključujejo prenos storitev, ki so posebej namenjene omogočanju enakovrednega dostopa za končne uporabnike invalide. Ustrezno dopolnilne storitve vključujejo storitve, ki izboljšujejo dostopnost za končne uporabnike invalide, kot so videotekst, podnaslavljanje za končne uporabnike, ki so gluhi ali naglušni, zvočni opis, govorjeni podnapisi in tolmačenje v znakovni jezik, in bi lahko po potrebi vključevale dostop do povezanih surovih podatkov. Zaradi vse obsežnejšega zagotavljanja in sprejemanja storitev povezane televizije ter stalnega pomena EPG za izbiro končnih uporabnikov je prenos programskih podatkov, potrebnih za podpiranje funkcionalnosti povezane televizije in EPG, mogoče vključiti v obveznosti prenosa. Moralo bi biti mogoče, da taki programski podatki vključujejo informacije o vsebini programa in o dostopu do te vsebine, ne pa same vsebine programa.

(311) Naprave za identifikacijo kličočega so navadno na voljo v sodobnih telefonskih centralah in se tako lahko vse pogosteje zagotavljajo po nizki ceni ali brezplačno. Od držav članic se ne zahteva, da naložijo obveznosti za zagotovitev teh naprav, če so naprave že na voljo. Z Direktivo 2002/58/ES se varuje zasebnost uporabnikov pri razčlenjenem obračunavanju z zagotovitvijo možnosti za zaščito njihove pravice do zasebnosti, kadar se uporablja prikaz identitete kličočega. Razvoj teh storitev na vseevropski ravni bi koristil potrošnikom in ga ta direktiva spodbuja. Običajna praksa ponudnikov storitve dostopa do interneta je strankam zagotoviti elektronski naslov, ki vsebuje njihovo trgovsko ime ali blagovno znamko. Za zagotovitev, da končni uporabniki pri menjavi storitve dostopa do interneta ne bi bili izpostavljeni učinkom vezave, povezanim s tveganjem izgube dostopa do elektronskih sporočil, bi morale države članice imeti možnost ponudnikom takšnih storitev naložiti obveznosti, da uporabnikom na zahtevo omogočijo dostop do elektronskih sporočil ali prenesejo elektronska sporočila, poslana na zadevne e-poštne račune. Ta možnost bi se morala zagotavljati brezplačno in za obdobje, ki je po mnenju nacionalnega regulativnega organa ustrezno.

(312) Države članice bodo z objavo informacij zagotovile, da bodo udeleženci na trgu in potencialni novi udeleženci na trgu razumeli svoje pravice in obveznosti ter vedeli, kje bodo našli ustrezne podrobne informacije. Objava v nacionalnem uradnem listu pomaga zainteresiranim stranmi v drugih državah članicah, da najdejo ustrezne informacije.

(313) Za zagotovitev razpoložljivosti in učinkovitosti vseevropskega trga elektronskih komunikacij, bi morala Komisija nadzorovati in objaviti informacije o pristojbinah, ki prispevajo k določanju cen za končne uporabnike.

(314) Komisija mora vedeti, katera podjetja so bila določena kot podjetja s pomembno tržno močjo in katere obveznosti so nacionalni regulativni organi naložili udeležencem na trgu, da lahko presodi o pravilni uporabi prava Unije. Zato morajo države članice poleg objave teh informacij na nacionalni ravni te informacije predložiti tudi Komisiji. Kadar se od držav članic zahteva, da pošljejo informacije Komisiji, bi moralo biti mogoče, da to storijo z elektronskimi sredstvi, vendar ob upoštevanju ustreznega dogovora o postopkih avtentikacije.

(315) Da bi se upošteval tržni, družbeni in tehnološki razvoj, vključno z razvojem tehničnih standardov, obravnavala tveganja za varnost omrežij in storitev ter zagotovil učinkovit dostop do služb za pomoč v sili prek komunikacije v sili, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU sprejme akte, s katerimi določi enotno najvišjo ceno zaključevanja govornih klicev na ravni Unije na trgih fiksne in mobilne telefonije; sprejme ukrepe, povezane s komunikacijo v sili v Uniji; ter prilagodi priloge k tej direktivi. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje[1]. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njuni strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.

[1] UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

(316) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja te direktive bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila za sprejetje sklepov o odpravi čezmejnega škodljivega motenja med državami članicami; za določitev harmoniziranega ali koordiniranega pristopa za obravnavo nedoslednega izvajanja splošnih regulativnih pristopov nacionalnih regulativnih organov za ureditev trgov elektronskih komunikacij, ter oštevilčenja, vključno s številčnimi območji, prenosljivostjo številk in identifikatorjev, sistemi za prevajanje številk in naslovov ter dostopom do služb za pomoč v sili na enotni evropski številki za klic v sili „112"; za določitev obvezne uporabe standardov ali črtanje standardov ali specifikacij z obveznega dela seznama standardov; za sprejem tehničnih in organizacijskih ukrepov za ustrezno obvladovanje tveganj za varnost omrežij in storitev ter okoliščin, oblike in postopkov, ki se uporabljajo za zahteve glede uradnega obveščanja o varnostnih incidentih; za opredelitev relevantnih podrobnosti v zvezi z individualnimi pravicami, s katerimi je mogoče trgovati, v standardiziranem elektronskem formatu, ko so pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra ustvarjene; za opredelitev fizičnih in tehničnih značilnosti maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk; za dovolitev nacionalnim regulativnim organom, da podjetjem, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, naložijo določene obveznosti dostopa in medsebojnega povezovanja; za harmonizacijo posebnih številk ali številskih območij kot odziv na nepokrito čezmejno ali vseevropsko povpraševanje po številskih virih; ter za opredelitev predloge povzetka pogodbe, ki se predloži potrošnikom. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta[1].

[1] Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

(317) Komisija bi morala imeti možnost, da ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a po potrebi sprejme priporočila v zvezi z opredelitvijo zadevnih trgov izdelkov in storitev, v zvezi z uradnimi obvestili po postopku za krepitev notranjega trga in v zvezi s harmonizirano uporabo določb regulativnega okvira.

(318) Komisija bi morala redno pregledovati delovanje te direktive, zlasti da ugotovi, ali so potrebne spremembe glede na spreminjajoče se tehnološke ali tržne razmere.

(319) Pri pregledu delovanja te direktive bi morala Komisija oceniti, ali so ob upoštevanju razvoja trga in glede na konkurenco in varstvo potrošnikov še potrebne določbe o predhodni regulaciji sektorja oziroma ali bi bilo treba te določbe spremeniti ali razveljaviti. Ker ta direktiva uvaja nove pristope k ureditvi sektorjev elektronskih komunikacij, kot je možnost razširitve uporabe simetrične obveznosti po prvi koncentracijski ali razdelilni točki in zaradi regulativne obravnave sovlaganja, bi bilo treba posebno pozornost nameniti ocenjevanju njihovega delovanja.

(320) Prihodnji tehnološki in tržni razvoj, zlasti spremembe pri uporabi različnih elektronskih komunikacijskih storitev in njihovi zmogljivosti za zagotavljanje učinkovitega dostopa do služb za pomoč v sili, bi lahko ogrozil doseganje ciljev iz te direktive o pravicah končnih uporabnikov. BEREC bi moral zato spremljati ta razvoj v državah članicah in redno objavljati mnenja, vključno z oceno posledic takega razvoja na uporabo določb te direktive v zvezi s končnimi uporabniki v praksi. Komisija bi morala ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a objaviti poročilo in predložiti zakonodajni predlog, kadar meni, da je to potrebno za zagotovitev izpolnjevanja ciljev te direktive.

(321) Direktive 2002/19/ES, 2002/20/ES, 2002/21/ES, 2002/22/ES in člen 5 Sklepa št. 243/2012/EU bi bilo treba razveljaviti.

(322) Komisija bi morala spremljati prehod z obstoječega okvira na novi okvir.

(323) Ker cilja te direktive, in sicer vzpostavitve harmoniziranega in poenostavljenega okvira za regulacijo elektronskih komunikacijskih omrežij, elektronskih komunikacijskih storitev, pripadajočih naprav in pripadajočih storitev, pogojev za odobritev omrežij in storitev, uporabe radiofrekvenčnega spektra in številskih virov, dostopa do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter njihovega medomrežnega povezovanja ter varstva končnih uporabnikov, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov ukrepov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.

(324) V skladu s Skupno politično izjavo z dne 28. septembra 2011 držav članic in Komisije o obrazložitvenih dokumentih[1] se države članice zavezujejo, da bodo v upravičenih primerih obvestilu o ukrepih za prenos priložile enega ali več dokumentov, v katerih se pojasni razmerje med elementi direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos. Zakonodajalec meni, da je posredovanje takih dokumentov v primeru te direktive upravičeno.

[1] UL C 369, 17.12.2011, str. 14.

(325) Obveznost prenosa te direktive v nacionalno pravo bi morala biti omejena na tiste določbe, ki so bile v primerjavi z razveljavljeno direktivo vsebinsko spremenjene. Obveznost prenosa nespremenjenih določb izhaja iz razveljavljenih direktiv.

(326) Ta direktiva ne bi smela posegati v obveznosti držav članic glede rokov za prenos direktiv v nacionalno pravo in datumov začetka njihove uporabe, določenih v delu B Priloge XII –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

DEL I
OKVIR (SPLOŠNA PRAVILA ZA ORGANIZACIJO SEKTORJA)

NASLOV I
PODROČJE UPORABE, NAMEN IN CILJI, OPREDELITEV POJMOV

POGLAVJE I
PREDMET UREJANJA, NAMEN IN OPREDELITEV POJMOV

Člen 1

Predmet urejanja, področje uporabe in namen

1. Ta direktiva vzpostavlja harmoniziran okvir za regulacijo elektronskih komunikacijskih omrežij, elektronskih komunikacijskih storitev, pripadajočih naprav in storitev ter nekaterih vidikov terminalske opreme. Določa naloge nacionalnih regulativnih organov in po potrebi drugih pristojnih organov ter tudi vrsto postopkov za zagotovitev harmonizirane uporabe regulativnega okvira po vsej Uniji.

2. Namen te direktive je:

(a) vzpostaviti notranji trga elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, ki omogoča postavitev in uporabo zelo visokozmogljivih omrežij, trajnostno konkurenco, interoperabilnost elektronskih komunikacijskih storitev, dostopnost, varnost omrežij in storitev ter koristi za končnega uporabnika; in

(b) po vsej Uniji zagotoviti ponudbo zelo kakovostnih, cenovno ugodnih, javno dostopnih storitev z učinkovito konkurenco in izbiro, obravnavati okoliščine, v katerih potrebe končnih uporabnikov, vključno z uporabniki invalidi, da bi lahko dostopali do storitev enako kot ostali, niso izpolnjene v zadovoljivem merilu na trgu, ter določiti potrebne pravice končnih uporabnikov.

3. Ta direktiva ne posega v:

(a) obveznosti, določene z nacionalnim pravom v skladu s pravom Unije ali s pravom Unije v zvezi s storitvami, opravljenimi z uporabo elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev;

(b) ukrepe, sprejete na ravni Unije ali nacionalni ravni v skladu s pravom Unije za izpolnitev ciljev v splošnem interesu, zlasti v zvezi z varstvom osebnih podatkov in zasebnosti, urejanjem vsebin in avdiovizualno politiko;

(c) ukrepe, ki jih sprejmejo države članice za namene javnega reda in javne varnosti ter za obrambo;

(d) uredbi (EU) št. 531/2012 in (EU) 2015/2120 ter Direktivo 2014/53/EU.

4. Komisija, Organ evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) in zadevni organi zagotovijo, da osebne podatke obdelujejo skladno z določbami Unije o varstvu podatkov.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) „elektronsko komunikacijsko omrežje“ pomeni prenosne sisteme, ne glede na to, ali temeljijo na stalni infrastrukturi ali centralizirani upravni zmogljivosti, in, kjer je primerno, komutacijsko ali usmerjalno opremo ter druge vire, vključno z omrežnimi elementi, ki niso aktivni, ki omogočajo prenos signalov po žicah, z radijskimi valovi, z optičnimi ali drugimi elektromagnetnimi sredstvi, vključno s satelitskimi omrežji, fiksnimi (vodovno in paketno komutiranimi, vključno z internetom) in mobilnimi omrežji, električnimi kabelskimi sistemi, če se uporabljajo za prenos signalov, omrežji, ki se uporabljajo za radijsko in televizijsko radiodifuzijo, ter z omrežji kabelske televizije, ne glede na vrsto prenesenih informacij;

(2) „zelo visokozmogljivo omrežje“ pomeni bodisi elektronsko komunikacijsko omrežje, ki je v celoti sestavljeno iz elementov iz optičnih vlaken vsaj do razdelilne točke na končni lokaciji, ali elektronsko komunikacijsko omrežje, ki v običajnih razmerah največje obremenjenosti omogoča podobno zmogljivost omrežja glede razpoložljive navzdolnje in navzgornje pasovne širine, odpornosti, z napakami povezanih parametrov ter latence in njenih variacij; zmogljivost omrežja se lahko šteje za podobno ne glede na to, ali se izkušnja končnega uporabnika razlikuje zaradi različnih lastnosti medija, prek katerega je omrežje na koncu povezano z omrežno priključno točko;

(3) „čeznacionalni trgi“ pomeni trge, ki so opredeljeni v skladu s členom 65 in pokrivajo Unijo ali njen znatni del, v več kot eni državi članici;

(4) „elektronska komunikacijska storitev“ pomeni storitev, ki se navadno opravlja za plačilo prek elektronskih komunikacijskih omrežij in ki razen storitev, s katerimi se zagotavljajo vsebine ali izvaja uredniški nadzor nad vsebinami, ki se pošiljajo po elektronskih komunikacijskih omrežjih in z elektronskimi komunikacijskimi storitvami, zajema naslednje storitve:

(a) „storitev dostopa do interneta“, kakor je opredeljena v točki 2 drugega odstavka člena 2 Uredbe (EU) 2015/2120;

(b) medosebno komunikacijsko storitev; in

(c) storitve, v celoti ali pretežno sestavljene iz prenosa signalov, kot so storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj in za radiodifuzijo;

(5) „medosebna komunikacijska storitev“ pomeni storitev, ki se navadno opravlja za plačilo in omogoča neposredno medosebno in interaktivno izmenjavo informacij prek elektronskih komunikacijskih omrežij med omejenim številom oseb, pri čemer osebe, ki začnejo ali sodelujejo v komunikaciji, določajo prejemnike, in ne vključuje storitev, katerih medosebna in interaktivna komunikacija je zgolj manjši pomožni del storitve, ki je dejansko povezan z drugo storitvijo;

(6) „medosebna komunikacijska storitev na podlagi številke“ pomeni medosebno komunikacijsko storitev, ki se povezuje ali omogoča komunikacijo z javno dodeljenimi številskimi viri, in sicer s številko ali številkami v nacionalnem ali mednarodnem načrtu oštevilčenja;

(7) „ medosebna komunikacijska storitev, neodvisna od številke“ pomeni medosebno komunikacijsko storitev, ki se ne povezuje z javno dodeljenimi številskimi viri, in sicer s številko ali številkami v nacionalnem ali mednarodnem načrtu oštevilčenja, ali ki ne omogoča komunikacije s številko ali številkami v nacionalnem ali mednarodnem načrtu oštevilčenja;

(8) „javno elektronsko komunikacijsko omrežje“ pomeni elektronsko komunikacijsko omrežje, ki se v celoti ali pretežno uporablja za zagotavljanje javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki podpirajo prenos informacij med omrežnimi priključnimi točkami;

(9) „omrežna priključna točka“ pomeni fizično točko, na kateri ima končni uporabnik dostop do javnega elektronskega komunikacijskega omrežja in ki se v primeru, kadar omrežja vključujejo komutacijo ali usmerjanje, določi s posebnim omrežnim naslovom, ki je lahko povezan s številko ali imenom končnega uporabnika;

(10) „pripadajoče zmogljivosti“ pomeni pripadajoče storitve, fizično infrastrukturo in druge zmogljivosti oziroma elemente, povezane z elektronskim komunikacijskim omrežjem ali elektronsko komunikacijsko storitvijo, ki omogočajo ali podpirajo zagotavljanje storitev po tem omrežju ali s to storitvijo ali pa imajo možnosti za to in vključujejo zgradbe ali vhode v zgradbe, napeljavo v njih, antene, stolpe in druge podporne konstrukcije, cevne vode, kanale, drogove, vstopne jaške in priključne omarice;

(11) „pripadajoča storitev“ pomeni storitev, povezano z elektronskim komunikacijskim omrežjem ali elektronsko komunikacijsko storitvijo, ki omogoča ali podpira zagotavljanje, zagotavljanje z lastnimi zmogljivostmi ali avtomatizirano zagotavljanje storitev po tem omrežju ali s to storitvijo ali pa ima možnosti za to in vključuje sisteme za pretvorbo številk ali sisteme, ki zagotavljajo enakovredno delovanje, sisteme s pogojnim dostopom in elektronske programske vodnike (EPG) ter druge storitve, kot so storitve za ugotavljanje identitete, lokacije in prisotnosti;

(12) „sistem s pogojnim dostopom“ pomeni vsak tehnični ukrep, avtentifikacijski sistem in/ali ureditev, pri katerem je dostop do zaščitene radijske ali televizijske radiodifuzijske storitve v nekodirani obliki pogojen z naročnino ali drugo obliko predhodne individualne odobritve;

(13) „uporabnik“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki uporablja ali zaprosi za javno dostopno elektronsko komunikacijsko storitev;

(14) „končni uporabnik“ pomeni uporabnika, ki ne zagotavlja javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev;

(15) „potrošnik“ pomeni vsako fizično osebo, ki uporablja ali zaprosi za javno dostopno elektronsko komunikacijsko storitev za namene, ki ne sodijo v njeno dejavnost, obrt ali stroko;

(16) „zagotovitev elektronskega komunikacijskega omrežja“ pomeni vzpostavitev, obratovanje, upravljanje ali zagotavljanje dostopnosti takega omrežja;

(17) „zmogljivejša digitalna televizijska oprema“ pomeni bokse, ki se lahko postavijo na televizijske sprejemnike in priključijo nanje, ali integrirane digitalne televizijske sprejemnike, ki lahko sprejemajo digitalne interaktivne televizijske storitve;

(18) „vmesnik za aplikacijsko programiranje“ ali „API“ pomeni programske vmesnike med aplikacijami, ki jih zagotavljajo radiodifuzijske hiše ali izvajalci storitev, in viri v zmogljivejši digitalni televizijski opremi za digitalne televizijske in radijske storitve;

(19) „razporeditev radiofrekvenčnega spektra“ pomeni določitev danega pasu radiofrekvenčnega spektra eni ali več vrstam radiokomunikacijskih storitev, kadar je to primerno, pod določenimi pogoji;

(20) „škodljivo motenje“ pomeni motenje, ki ogroža delovanje radionavigacijske storitve ali drugih varnostnih storitev ali kako drugače resno slabša, ovira ali ponavljajoče prekinja radiokomunikacijsko storitev, ki deluje v skladu z veljavnimi mednarodnimi predpisi, predpisi Unije ali nacionalnimi predpisi;

(21) „varnost omrežij in storitev“ pomeni zmožnost elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, da na določeni ravni zaupanja preprečijo vse dogodke, ki ogrožajo razpoložljivost, avtentičnost, celovitost ali zaupnost teh omrežij in storitev, shranjenih, prenesenih ali obdelanih podatkov ali povezanih storitev, ki jih navedena elektronska komunikacijska omrežja in storitve zagotavljajo ali so prek njih dostopni;

(22) „splošna odobritev“ pomeni pravni okvir, ki ga vzpostavi država članica in ki v skladu s to direktivo zagotavlja pravice do zagotavljanja elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev in določa sektorsko specifične obveznosti, ki lahko veljajo za vse ali določene vrste elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev;

(23) „maloobmočna brezžična dostopovna točka“ pomeni brezžično omrežno dostopovno opremo majhne moči in velikosti, ki deluje v majhnem dosegu, ki uporablja radiofrekvenčni spekter na podlagi dovoljenja ali radiofrekvenčni spekter, za katerega ni potrebno dovoljenje, ali kombinacijo obeh, ki se lahko uporablja kot del javnega elektronskega komunikacijskega omrežja, ki je lahko opremljena z eno ali več antenami z majhnim vizualnim učinkom in ki uporabnikom omogoča brezžični dostop do elektronskih komunikacijskih omrežij ne glede na osnovno omrežno topologijo, ki je lahko bodisi mobilna bodisi fiksna;

(24) „radijsko lokalno omrežje“ ali „RLAN“ pomeni brezžični dostopovni sistem majhne moči, ki deluje v majhnem dosegu, z majhnim tveganjem motenja za druge take sisteme, ki jih v neposredni bližini uporabljajo drugi uporabniki, in ki uporablja harmoniziran radiofrekvenčni spekter na neizključni podlagi;

(25) „harmonizirani radiofrekvenčni spekter“ pomeni radiofrekvenčni spekter, za katerega so bili s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu s členom 4 Odločbe 676/2002/ES določeni harmonizirani pogoji v zvezi z njegovo razpoložljivostjo in učinkovito uporabo;

(26) „souporaba radiofrekvenčnega spektra“ pomeni dostop dveh ali več uporabnikov do uporabe istih radiofrekvenčnih pasov v določeni ureditvi souporabe spektra, ki se dovoli na podlagi splošne odobritve, individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ali kombinacije obojega, vključno z regulativnimi pristopi, kot je sodostop na podlagi dovoljenja zaradi lažje souporabe pasu radiofrekvenčnega spektra, po zavezujočem dogovoru vseh udeleženih strank v skladu s pravili souporabe, vključenimi v njihove pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, da se vsem uporabnikom zajamči predvidljiva in zanesljiva ureditev souporabe brez poseganja v uporabo konkurenčnega prava;

(27) „dostop“ pomeni zagotovitev razpoložljivosti naprav ali storitev drugemu podjetju pod določenimi pogoji, bodisi na izključni ali neizključni podlagi, za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev, tudi kadar se uporabljajo za dobavo storitev informacijske družbe ali storitev radiodifuzijskih vsebin; med drugim zajema dostop do omrežnih elementov in pripadajočih naprav, ki lahko vključuje tudi priključitev opreme s fiksnimi ali nefiksnimi sredstvi (zlasti dostop do krajevne zanke ter naprav in storitev, ki so potrebne za zagotavljanje storitev prek krajevne zanke); dostop do fizične infrastrukture, vključno z zgradbami, kanali in drogovi; dostop do ustreznih sistemov programske opreme, vključno s sistemi za obratovalno podporo; dostop do informacijskih sistemov ali podatkovnih zbirk za prednaročanje, zagotavljanje, naročanje, vzdrževanje in zahteve za popravilo ter zaračunavanje; dostop do pretvorbe številk ali do sistemov, ki zagotavljajo enakovredno delovanje; dostop do fiksnih in mobilnih omrežij, zlasti za gostovanje; dostop do sistemov s pogojnim dostopom za digitalne televizijske storitve ter dostop do virtualnih omrežnih storitev;

(28) „medomrežno povezovanje“ pomeni posebno vrsto dostopa, izvedenega med operaterji javnih omrežij prek fizičnega in logičnega povezovanja javnih elektronskih komunikacijskih omrežij, ki jih uporablja isto ali drugo podjetje, da omogoči uporabnikom iz enega podjetja komunikacijo z uporabniki iz istega ali drugega podjetja ali dostop do storitev, ki jih zagotavlja drugo podjetje, kadar take storitve zagotavljajo udeležene stranke ali druge stranke, ki imajo dostop do omrežja;

(29) „operater“ pomeni podjetje, ki zagotavlja ali je pooblaščeno za zagotavljanje javnega elektronskega komunikacijskega omrežja ali pripadajoče zmogljivosti;

(30) „krajevna zanka“ pomeni fizično pot elektronskih komunikacijskih signalov, ki povezuje omrežno priključno točko z razdelilnikom ali enakovredno zmogljivostjo v fiksnem javnem elektronskem komunikacijskem omrežju;

(31) „klic“ pomeni zvezo, vzpostavljeno s pomočjo javno razpoložljive medosebne komunikacijske storitve, ki omogoča dvosmerno govorno komunikacijo;

(32) „govorna komunikacijska storitev“ pomeni javno dostopno elektronsko komunikacijsko storitev za neposredno ali posredno odpravljanje in sprejemanje nacionalnih ali nacionalnih in mednarodnih klicev z uporabo številke ali številk iz nacionalnega ali mednarodnega načrta oštevilčenja;

(33) „geografska številka“ pomeni številko iz nacionalnega načrta oštevilčenja, pri kateri ima en del njene številčne strukture geografski pomen, ki se uporablja za usmerjanje klicev na fizično lokacijo omrežne priključne točke;

(34) „negeografska številka“ pomeni številko iz nacionalnega načrta oštevilčenja, ki ni geografska številka, kot so številke mobilnih telefonov, številke brezplačnih telefonskih klicev in številke premijskih storitev;

(35) „storitve celotnega pogovora“ pomeni multimedijsko storitev pogovora v realnem času, ki zagotavlja dvosmeren simetričen prenos videa, besedila in glasu v realnem času med uporabniki na dveh ali več lokacijah;

(36) „center za obveščanje“ pomeni fizično lokacijo, v kateri se najprej prejme komunikacija v sili in za katero je odgovoren javni organ ali zasebna organizacija, ki jo priznava država članica;

(37) „najprimernejši center za obveščanje“ pomeni center za obveščanje, ki ga pristojni organi določijo za sprejemanje komunikacije v sili z določenega območja ali določene vrste komunikacije v sili;

(38) „komunikacija v sili“ pomeni komunikacijo z uporabo medosebnih komunikacijskih storitev med končnim uporabnikom in centrom za obveščanje z namenom zahtevanja in pridobitve nujne pomoči od službe za pomoč v sili;

(39) „služba za pomoč v sili“ pomeni službo, ki jo priznava država članica in ki v skladu z nacionalnim pravom zagotavlja takojšnjo in hitro pomoč v razmerah, zlasti kadar obstaja neposredno tveganje za življenje ali telo, zdravje ali varnost posameznika ali javnosti, zasebno ali javno lastnino ali okolje;

(40) „informacije o lokaciji kličočega“ pomeni v javnem mobilnem omrežju obdelane podatke, pridobljene iz omrežne infrastrukture ali iz mobilnih naprav, ki razkrivajo geografsko lokacijo mobilne terminalske opreme končnega uporabnika, v javnem fiksnem omrežju pa podatke o fizičnem naslovu omrežne priključne točke.

(41) „terminalska oprema“ pomeni terminalsko opremo kot je opredeljena v točki 1 člena 1 Direktive Komisije 2008/63/ES[1];

(42) „varnostni incident“ pomeni dogodek, ki ima dejanski negativni vpliv na varnost elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev;

[1] Direktiva Komisije 2008/63/ES z dne 20. junija 2008 o konkurenci na trgih za telekomunikacijsko terminalsko opremo (UL L 162, 21.6.2008, str. 20).

POGLAVJE II

CILJI

Člen 3

Splošni cilji

1. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi pri opravljanju regulativnih nalog, opredeljenih v tej direktivi, sprejmejo vse primerne ukrepe, ki so potrebni in sorazmerni za dosego ciljev iz odstavka 2. K doseganju teh ciljev prispevajo tudi države članice, Komisija, Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra in BEREC.

   Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi v okviru svojih pristojnosti prispevajo k zagotovitvi uresničevanja politik, usmerjenih v spodbujanje svobode izražanja in obveščanja, kulturno in jezikovno raznolikost ter pluralnost medijev.

2. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi ter BEREC, Komisija in države članice si v okviru te direktive prizadevajo uresničiti naslednje splošne cilje, ki niso navedeni v prednostnem vrstnem redu:

   (a) spodbujajo povezljivost in dostop do zelo visokozmogljivih omrežij, vključno s fiksnimi, mobilnimi in brezžičnimi omrežji, ter njihovo uporabo s strani vseh državljanov in podjetij Unije;

(b) podpirajo konkurenco pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih zmogljivosti, vključno z učinkovito konkurenco na področju infrastrukture, ter pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih storitev in pripadajočih storitev;

(c) prispevajo k razvoju notranjega trga z odpravljanjem preostalih ovir in omogočanjem usklajenih pogojev za naložbe in zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij, elektronskih komunikacijskih storitev, pripadajočih zmogljivosti in pripadajočih storitev po vsej Uniji, z oblikovanjem skupnih pravil in predvidljivih regulativnih pristopov, z dajanjem prednosti dejanski, učinkoviti in koordinirani uporabi radiofrekvenčnega spektra, odprtim inovacijam, vzpostavitvi in razvoju vseevropskih omrežij, zagotavljanju, razpoložljivosti in interoperabilnosti vseevropskih storitev ter povezljivosti med koncema;

(d) podpirajo interese državljanov Unije z zagotavljanjem povezljivosti ter splošne razpoložljivosti in uporabe zelo visokozmogljivih omrežij, vključno s fiksnimi, mobilnimi in brezžičnimi omrežji, in elektronskih komunikacijskih storitev, z omogočanjem čim večjih koristi pri izbiri, ceni in kakovosti na podlagi učinkovite konkurence, z ohranjanjem varnosti omrežij in storitev, z zagotavljanjem visoke in skupne stopnje zaščite končnih uporabnikov s potrebnimi sektorskimi pravili, z upoštevanjem potreb – kot so dostopne cene – posebnih družbenih skupin, zlasti končnih uporabnikov invalidov, starejših končnih uporabnikov in končnih uporabnikov s posebnimi socialnimi potrebami, ter z zagotavljanjem možnosti izbire in enakovrednega dostopa za končne uporabnike invalide.

3. Kadar Komisija določi referenčna merila in poroča o učinkovitosti ukrepov držav članic za dosego ciljev iz odstavka 2, ji po potrebi pomagajo države članice, nacionalni regulativni organi, BEREC in Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra.

4. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi pri uresničevanju ciljev politik iz odstavka 2 in opredeljenih v tem odstavku, med drugim:

(a) spodbujajo regulativno predvidljivost z zagotavljanjem doslednega regulativnega pristopa v ustreznih obdobjih pregleda ter z medsebojnim sodelovanjem in sodelovanjem z BEREC-om, Skupino za politiko radiofrekvenčnega spektra in Komisijo;

(b) zagotavljajo, da v podobnih razmerah ni diskriminacije pri obravnavi ponudnikov elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev;

(c) uporabljajo pravo Unije na tehnološko nevtralen način, kolikor je to skladno z doseganjem ciljev iz odstavka 2;

(d) spodbujajo učinkovito vlaganje in inovacije na področju novih in izboljšanih infrastruktur, vključno z zagotavljanjem, da vse obveznosti dostopa ustrezno upoštevajo tveganje, ki ga sprejmejo podjetja, ki vlagajo, in z omogočanjem različnih dogovorov o sodelovanju med vlagatelji in strankami, ki iščejo dostop, da razpršijo naložbeno tveganje, ter hkrati zagotovijo, da se ohranita konkurenčnost na trgu in načelo nediskriminacije;

(e) ustrezno upoštevajo različne pogoje glede infrastrukture, konkurence, položaja končnih uporabnikov in zlasti potrošnikov na različnih geografskih območjih v državi članici, vključno z lokalno infrastrukturo, ki jo na neprofitni podlagi upravljajo fizične osebe;

(f) naložijo predhodne regulativne obveznosti samo, kolikor je to potrebno za zaščito učinkovite in trajnostne konkurence v interesu končnih uporabnikov, ter omilijo ali odpravijo te obveznosti, takoj ko je ta pogoj izpolnjen.

Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi ravnajo nepristransko, objektivno, pregledno ter nediskriminatorno in sorazmerno.

Člen 4

Strateško načrtovanje in usklajevanje politike radiofrekvenčnega spektra

1. Države članice sodelujejo med seboj in s Komisijo pri strateškem načrtovanju, koordinaciji in harmonizaciji uporabe radiofrekvenčnega spektra v Uniji v skladu s politikami Unije glede vzpostavitve in delovanja notranjega trga na področju elektronskih komunikacij. Zato med drugim upoštevajo gospodarske vidike in vidike varnosti, zdravja, javnega interesa, svobode izražanja ter kulturne, znanstvene, socialne in tehnične vidike v zvezi s politikami Unije ter različne interese uporabnikov radiofrekvenčnega spektra z namenom optimizirati uporabo radiofrekvenčnega spektra in izogniti se škodljivemu motenju.

2. Države članice s sodelovanjem med seboj in s Komisijo spodbujajo usklajevanje pristopov na področju politike radiofrekvenčnega spektra v Uniji in po potrebi harmonizirane pogoje glede razpoložljivosti in učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra, ki so potrebni za vzpostavitev in delovanje notranjega trga na področju elektronskih komunikacij.

3. Države članice prek Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra, sodelujejo med seboj in s Komisijo v skladu z odstavkom 1, pa tudi z Evropskim parlamentom in Svetom na njuno zahtevo, pri podpori strateškemu načrtovanju in koordinaciji pristopov na področju politike radiofrekvenčnega spektra v Uniji:

   (a) z oblikovanjem najboljših praks glede vprašanj, povezanih z radiofrekvenčnim spektrom, zaradi izvajanja te direktive;

   (b) s pospeševanjem usklajevanja med državami članicami zaradi izvajanja te direktive in drugih določb prava Unije ter zaradi prispevanja k razvoju notranjega trga;

   (c) z usklajevanjem svojih pristopov k dodelitvi in odobritvi uporabe radiofrekvenčnega spektra ter objavljanjem poročil ali mnenj o vprašanjih, povezanih z radiofrekvenčnim spektrom.

   BEREC sodeluje pri vprašanjih, ki so povezana z njegovo pristojnostjo, v zvezi z regulacijo trga in konkurenco na področju radiofrekvenčnega spektra.

4. Komisija lahko ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra Evropskemu parlamentu in Svetu predloži zakonodajne predloge za namen določitve večletnih programov na področju politike radiofrekvenčnega spektra, ki določajo usmeritve politike in cilje strateškega načrtovanja ter harmonizacijo uporabe radiofrekvenčnega spektra v skladu s to direktivo, pa tudi za namen sprostitve harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra za souporabo ali za uporabo, za katero ne veljajo individualne pravice.

NASLOV II
INSTITUCIONALNA UREDITEV IN UPRAVLJANJE

POGLAVJE I
NACIONALNI REGULATIVNI IN DRUGI PRISTOJNI ORGANI

Člen 5

Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi

1. Države članice zagotovijo, da vsako nalogo, določeno v tej direktivi, prevzame pristojni organ.

Nacionalni regulativni organ je v okviru področja uporabe te direktive odgovoren vsaj za naslednje naloge:

(a) izvajanje predhodne regulacije trga, vključno z uvedbo obveznosti dostopa in medomrežnega povezovanja;

(b) zagotavljanje reševanja sporov med podjetji;

(c) upravljanje radiofrekvenčnega spektra in izvrševanje odločitev ali, kadar so te naloge dodeljene drugim pristojnim organom, svetovanje o elementih oblikovanja trga in konkurence v nacionalnih postopkih v zvezi s pravicami uporabe radiofrekvenčnega spektra za elektronska komunikacijska omrežja in storitve;

(d) prispevanje k varstvu pravic končnih uporabnikov, po potrebi ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi;

(e) ocenjevanje in pozorno spremljanje vprašanj oblikovanja trga in konkurence pri dostopu do odprtega interneta;

(f) ocenjevanje neupravičenih obremenitev in izračunavanje neto stroškov zagotavljanja univerzalne storitve;

(g) zagotavljanje prenosljivosti številk med ponudniki;

(h) opravljanje vseh drugih nalog, ki so v tej direktivi določene za nacionalne regulativne organe.

Države članice lahko nacionalnim regulativnim organom dodelijo še druge naloge, določene v tej direktivi in drugih določbah prava Unije, zlasti naloge, povezane s konkurenco na trgu ali vstopom na trg, na primer splošne odobritve ali naloge v zvezi z vlogami, podeljenimi BEREC-u. Kadar so te naloge v zvezi s konkurenco na trgu ali vstopom na trg dodeljene drugim pristojnim organom, se ti pred sprejetjem odločitve posvetujejo z nacionalnim regulativnim organom. Nacionalni organi lahko za namene prispevanja k nalogam BEREC-a pridobivajo potrebne podatke in druge informacije od udeležencev na trgu.

Države članice lahko nacionalnim regulativnim organom dodelijo tudi druge naloge na podlagi nacionalnega prava, vključno z nacionalnim pravom, s katerim se izvaja pravo Unije.

Države članice si zlasti prizadevajo, da je pri dodeljevanju nalog iz regulativnega okvira Unije za elektronske komunikacije, kot je bil spremenjen leta 2009, med prenosom te direktive zagotovljena stabilnost pristojnosti nacionalnih regulativnih organov.

2. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi iste države članice ali različnih držav članic med seboj po potrebi sklepajo dogovore o sodelovanju, da bi spodbudili regulativno sodelovanje.

3. Države članice objavijo naloge, ki jih morajo opraviti nacionalni regulativni in drugi pristojni organi, v preprosto dostopni obliki, zlasti kadar so te naloge dodeljene več kot enemu organu. Države članice pri zadevah v skupnem interesu zagotovijo, kadar je to primerno, posvetovanje in sodelovanje med temi organi ter med temi organi in nacionalnimi organi, pooblaščenimi za izvajanje konkurenčnega prava ali prava varstva potrošnikov. Kadar je več kot en organ pristojen za reševanje takih zadev, države članice zagotovijo objavo zadevnih nalog vsakega organa v preprosto dostopni obliki.

4. Države članice uradno obvestijo Komisijo o vseh nacionalnih regulativnih in drugih pristojnih organih, katerim so dodeljene naloge na podlagi te direktive, ter o njihovih odgovornostih, kakor tudi o vseh spremembah.

Člen 6

Neodvisnost nacionalnih regulativnih in drugih pristojnih organov

1. Države članice zajamčijo neodvisnost nacionalnih regulativnih organov in drugih pristojnih organov tako, da zagotovijo njihovo pravno ločenost in funkcijsko neodvisnost od vsake fizične ali pravne osebe, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja, opremo ali storitve. Države članice, ki ohranijo lastništvo ali nadzor nad podjetji, ki ponujajo elektronska komunikacijska omrežja ali storitve, zagotovijo dejansko strukturno ločitev regulativne funkcije od dejavnosti, povezanih z lastništvom ali nadzorom.

2. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi izvajajo svoje pristojnosti neodvisno, pregledno in pravočasno. Države članice jim zagotovijo ustrezne tehnične**,** finančne in človeške vire za opravljanje dodeljenih nalog.

Člen 7

Imenovanje in razrešitev članov nacionalnih regulativnih organov

1. Vodja nacionalnega regulativnega organa ali, kadar je to ustrezno, člani kolegijskega organa, ki v okviru nacionalnega regulativnega organa opravljajo funkcijo vodje, ali njihovi nadomestni člani so imenovani po odprtem in preglednem izbirnem postopku za dobo vsaj treh let, izbrani pa so med osebami z ugledom in poklicnimi izkušnjami ter na podlagi dosežkov, spretnosti, znanja in izkušenj. Države članice zagotovijo zveznost odločanja.

2. Države članice zagotovijo, da se lahko vodja nacionalnega regulativnega organa ali, kadar je to ustrezno, člani kolegijskega organa, ki v okviru nacionalnega regulativnega organa opravljajo funkcijo vodje, ali njihovi nadomestni člani v času svojega mandata razrešijo samo, če ne izpolnjujejo več pogojev, potrebnih za opravljanje njihovih dolžnosti, ki so določene v nacionalnem pravu, pred njihovim imenovanjem.

3. Sklep o razrešitvi vodje zadevnega nacionalnega regulativnega organa ali, kjer to ustrezno, članov kolegijskega organa, ki opravljajo to funkcijo, se ob razrešitvi objavi. Razrešeni vodja nacionalnega regulativnega organa ali, kadar to ustrezno, člani kolegijskega organa, ki opravljajo to funkcijo, prejmejo utemeljitev razlogov. V primeru, da utemeljitev razlogov ni objavljena, se objavi na zahtevo te osebe. Države članice zagotovijo, da je ta sklep predmet nadzora sodišča tako glede dejanskih kot glede pravnih vprašanj.

Člen 8

Politična neodvisnost in odgovornost nacionalnih regulativnih organov

1. Brez poseganja v člen 10 nacionalni regulativni organi delujejo neodvisno in objektivno, tudi pri razvoju notranjih postopkov in organizaciji zaposlenih, ravnajo pregledno in odgovorno v skladu s pravom Unije ter od nobenega drugega organa ne zahtevajo navodil v zvezi z opravljanjem nalog, ki so jim bile dodeljene po nacionalnem pravu, s katerim se izvaja pravo Unije, oziroma tovrstnih navodil ne sprejemajo. To ne preprečuje nadzora v skladu z nacionalnim ustavnim pravom. Samo pritožbeni organi, ustanovljeni v skladu s členom 31, so pristojni, da odložijo izvršitev ali razveljavijo odločitev nacionalnih regulativnih organov.

2. Nacionalni regulativni organi med drugim letno poročajo o stanju trga elektronskih komunikacij, o sklepih, ki jih izdajo, o svojih človeških in finančnih virih in kako se ti viri razporejajo ter o prihodnjih načrtih. Njihova poročila se objavijo.

Člen 9

Regulativna sposobnost nacionalnih regulativnih organov

1. Države članice zagotovijo, da imajo nacionalni regulativni organi ločene letne proračune in so samostojni pri njihovi porabi. Ti proračuni se objavijo.

2. Brez poseganja v obveznost zagotavljanja, da imajo nacionalni regulativni organi ustrezne finančne in človeške vire za opravljanje dodeljenih nalog, finančna neodvisnost ne preprečuje nadzora in kontrole v skladu z nacionalnim ustavnim pravom. Vsakršna kontrola proračuna nacionalnih regulativnih organov se izvaja na pregleden način in se objavi.

3. Države članice zagotovijo tudi, da imajo nacionalni regulativni organi ustrezne finančne in človeške vire, da lahko dejavno sodelujejo in prispevajo pri BEREC-u.

Člen 10

Sodelovanje nacionalnih regulativnih organov v BEREC-u

1. Države članice zagotovijo, da njihovi ustrezni nacionalni regulativni organi dejavno podpirajo cilje BEREC-a pri spodbujanju boljšega regulativnega usklajevanja in večje skladnosti.

2. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni organi ob sprejemanju odločitev o svojih nacionalnih trgih upoštevajo, v največji možni meri, smernice, mnenja, priporočila, skupna stališča, najboljše prakse in metodologijo, ki jih sprejme BEREC.

Člen 11

Sodelovanje z nacionalnimi organi

Nacionalni regulativni organi, drugi pristojni organi po tej direktivi in nacionalni organi za konkurenco si izmenjujejo informacije, ki so potrebne za uporabo te direktive. Pri izmenjavi informacij se uporabljajo predpisi Unije o varstvu podatkov in organ, ki informacije prejme, zagotovi enako raven zaupnosti kot organ, ki je informacije izdal.

POGLAVJE III
SPLOŠNA ODOBRITEV

ODDELEK 1
SPLOŠNI DEL

Člen 12

Splošna odobritev za elektronska komunikacijska omrežja in storitve

1. Države članice zagotavljajo prosto ponudbo elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev ob upoštevanju pogojev iz te direktive. V ta namen države članice ne preprečijo podjetju zagotavljanja elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, razen kadar je to potrebno iz razlogov, ki so določeni v členu 52(1) PDEU. Vsako tovrstno omejevanje svobode zagotavljanja elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev se ustrezno obrazloži in se o tem uradno obvesti Komisijo.

2. Za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, ki niso medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, lahko velja samo splošna odobritev, ne da bi to posegalo v posebne obveznosti iz člena 13(2) ali v pravice uporabe iz členov 46 in 94.

3. Kadar država članica meni, da je za podjetje, za katero velja splošna odobritev**,** zahteva glede uradnega obvestila utemeljena, lahko navedena država članica od takega podjetja zahteva le, da predloži uradno obvestilo nacionalnemu regulativnemu organu ali drugemu pristojnemu organu. Država članica ne more od tega podjetja zahtevati, da pred uveljavljanjem pravic, ki izhajajo iz splošne odobritve, od tega organa ali katerega koli drugega organa pridobi izrecno odločbo ali drug upravni akt.

   Podjetje lahko po uradnem obvestilu, kadar se to zahteva, začne opravljati dejavnosti, po potrebi ob upoštevanju določb o pravicah uporabe iz te direktive.

4. V uradnem obvestilu iz odstavka 3 se zahtevata samo izjava, ki jo da fizična ali pravna oseba nacionalnemu regulativnemu ali drugemu pristojnemu organu o tem, da namerava začeti zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, in predložitev minimalnih informacij, ki so potrebne, da lahko BEREC in ta organ vodita evidenco ali seznam ponudnikov elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev. Te informacije so omejene na:

   (a) ime ponudnika;

   (b) pravni status, pravno obliko in številko vpisa ponudnika v register, kadar je ponudnik vpisan v trgovinski ali podoben javni register v Uniji;

   (c) naslov glavnega sedeža ponudnika v Uniji, če ga ima, vseh podružnic v državah članicah, kadar je ustrezno;

(d) naslov spletne strani ponudnika o ponudbi elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, kadar je ustrezno;

(e) kontaktno osebo in kontaktne podatke;

(f) kratek opis omrežij ali storitev, ki jih namerava zagotavljati;

(g) zadevne države članice in

(h) predvideni datum začetka dejavnosti.

Države članice ne naložijo dodatnih ali ločenih zahtev o uradnem obveščanju.

Za približanje zahtev o uradnem obveščanju, BEREC objavi smernice za oblikovanje predloge uradnega obvestila in vodi podatkovno zbirko Unije z uradnimi obvestili, posredovanimi pristojnim organom. Pristojni organi v ta namen brez nepotrebnega odlašanja z elektronskimi sredstvi posredujejo BEREC-u vsako prejeto uradno obvestilo. Uradna obvestila, ki jih pristojni organi prejmejo pred … [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive], se BEREC-u posredujejo do … [tri leta po datumu začetka veljavnosti te direktive].

Člen 13

Pogoji, ki veljajo za splošno odobritev in za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra in številskih virov, ter posebne obveznosti

1. Za splošno odobritev za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev ter pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra in pravic uporabe številskih virov lahko veljajo samo pogoji iz Priloge I. Ti pogoji morajo biti nediskriminatorni, sorazmerni in pregledni. V primeru pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra morajo takšni pogoji zagotavljati njegovo uspešno in učinkovito uporabo ter biti skladni s členoma 45 in 51, v primeru pravic uporabe številskih virov pa morajo biti skladni s členom 94.

2. Posebne obveznosti, ki se lahko naložijo podjetjem, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja in storitve na podlagi člena 61(1) in (5) ter členov 62, 68 in 83 ali tistim, ki so imenovani za zagotavljanje univerzalne storitve po tej direktivi, se pravno ločijo od pravic in obveznosti po splošni odobritvi. V splošni odobritvi se navedejo merila in postopki za naložitev takih posebnih obveznosti posameznim podjetjem, da se zagotovi preglednost.

3. Splošna odobritev vsebuje samo pogoje, ki so značilni za to področje in so določeni v delih A, B in C Priloge I, in ne podvaja pogojev, ki veljajo za podjetja na podlagi drugega nacionalnega prava.

4. Države članice ne podvajajo pogojev splošne odobritve, kadar podelijo pravico uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov.

Člen 14

Izjave za lažje uveljavljanje pravic do namestitve zmogljivosti in pravic medsebojnega povezovanja

Pristojni organi v enem tednu po zahtevi podjetja izdajo standardizirane izjave, s katerimi potrdijo, kadar je to primerno, da je podjetje predložilo uradno obvestilo po členu 12(3). Te izjave podrobno navedejo, v kakšnih okoliščinah lahko podjetje, ki zagotavlja elektronska komunikacijska omrežja ali storitve po splošni odobritvi, zaprosi za pravice do namestitve zmogljivosti, do pogajanja o medsebojnem povezovanju in za pridobitev dostopa ali medsebojnega povezovanja, da bi mu omogočili uveljavljanje teh pravic, na primer na drugih državnih ravneh ali v odnosu do drugih podjetij. Kadar je to primerno, se lahko take izjave izdajo tudi kot avtomatični odgovor na uradno obvestilo iz člena 12(3).

ODDELEK 2
PRAVICE IN OBVEZNOSTI SPLOŠNE ODOBRITVE

Člen 15

Minimalni seznam pravic, ki izhajajo iz splošne odobritve

1. Podjetja, za katera velja splošna odobritev na podlagi člena 12, imajo pravico, da:

   (a) zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja in storitve;

(b) zahtevajo obravnavo svoje vloge glede pravic, ki so potrebne za namestitev zmogljivosti v skladu s členom 43;

(c) ob upoštevanju členov 13, 46 in 55 uporabljajo radiofrekvenčni spekter v povezavi z elektronskimi komunikacijskimi storitvami in omrežji;

(d) zahtevajo obravnavo svoje vloge glede potrebnih pravic uporabe številskih virov v skladu s členom 94.

2. Kadar taka podjetja zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja ali storitve za javnost, imajo s splošno odobritvijo pravico, da:

(a) se v skladu s to direktivo z drugimi ponudniki javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, zajetih v splošni odobritvi, izdani v Uniji, pogajajo o medsebojnem povezovanju in, kadar je to primerno, od njih pridobijo dostop ali medsebojno povezavo;

(b) v skladu s členom 86 ali 87 dobijo priložnost, da so imenovana za zagotavljanje različnih elementov univerzalne storitve ali pokrivanje različnih delov nacionalnega ozemlja.

Člen 16

Upravne pristojbine

1. Vse upravne pristojbine, naložene podjetjem, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja ali storitve na podlagi splošne odobritve ali vsem, ki jim je bila dodeljena pravica uporabe:

   (a) skupaj pokrivajo samo upravne stroške, ki nastanejo z upravljanjem, nadzorom in uveljavitvijo sistema splošnih odobritev in pravic uporabe ter posebnih obveznosti iz člena 13(2), ki lahko vključujejo stroške mednarodnega sodelovanja, harmonizacije in standardizacije, analize trga, nadzorovanja izpolnjevanja in drugega tržnega nadzora in tudi stroške regulativnih dejavnosti, ki vključujejo pripravo in uveljavitev sekundarne zakonodaje in upravnih odločb, na primer odločb o dostopu in medsebojnem povezovanju, ter

   (b) se naložijo posameznim podjetjem objektivno, transparentno in sorazmerno, kar zmanjša dodatne stroške upravljanja in pripadajoče dajatve na najmanjši možni obseg.

   Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile upravnih pristojbin za podjetja, katerih promet je nižji od določene meje ali katerih dejavnosti ne dosežejo najnižjega tržnega deleža ali imajo zelo omejen teritorialni obseg.

2. Kadar nacionalni regulativni in drugi pristojni organi naložijo upravne pristojbine, objavijo letni pregled svojih upravnih stroškov in skupne vsote zbranih dajatev. Kadar obstaja razlika med skupno vsoto dajatev in upravnimi stroški se izvedejo ustrezne prilagoditve.

Člen 17

Ločeno računovodstvo in finančna poročila

1. Države članice od podjetij, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali javno dostopne elektronske komunikacijske storitev, ki imajo posebne ali izključne pravice za opravljanje storitev v drugih sektorjih v isti ali drugi državi članici, zahtevajo da:

   (a) vodijo ločeno računovodstvo za dejavnosti, povezane z zagotavljanjem elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, v obsegu, ki bi bil potreben, če bi te dejavnosti opravljali pravno neodvisni subjekti, da bi se opredelili vsi elementi odhodkov in prihodkov v zvezi s takšnimi dejavnostmi, z osnovo za njihovo izračunavanje in uporabljenimi podrobnimi postopki razporeditve, vključno z razčlenitvijo osnovnih sredstev in strukturnih stroškov po postavkah, ali

   (b) opravijo strukturno ločitev za dejavnosti, povezane z zagotavljanjem elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev.

   Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile zahtev iz prvega pododstavka za podjetja, katerih letni promet iz dejavnosti, povezanih z elektronskimi komunikacijskimi omrežji ali storitvami v Uniji, znaša manj kot 50 milijonov EUR.

2. Kadar za podjetja, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali javno dostopne elektronske komunikacijske storitve ne veljajo zahteve prava gospodarskih družb ter ti ponudniki ne izpolnjujejo meril računovodskih predpisov iz prava Unije, ki veljajo za mala in srednja podjetja, se njihova finančna poročila sestavijo in predložijo v neodvisno revizijo ter se objavijo. Revizija se izvede v skladu z ustreznimi pravili Unije in nacionalnimi pravili.

Prvi pododstavek tega odstavka se uporablja tudi za ločeno računovodstvo, ki se zahteva po točki (a) odstavka 1.

ODDELEK 3
SPREMEMBE IN PREKLIC

Člen 18

Spremembe pravic in obveznosti

1. Države članice zagotovijo, da se lahko pravice, pogoji in postopki v zvezi s splošnimi odobritvami in pravicami uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov ali pravicami do namestitve zmogljivosti spremenijo le v objektivno utemeljenih primerih in na sorazmeren način, pri čemer se po potrebi upoštevajo posebni pogoji, ki veljajo za prenosljive pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov.

2. Razen če so predlagane manjše spremembe in se je z njimi strinjal imetnik pravic ali splošne odobritve, se namen o izvedbi takih sprememb napove na ustrezen način. Zainteresiranim stranem, vključno z uporabniki in potrošniki, mora biti na voljo dovolj dolg rok, da izrazijo svoja stališča o predlaganih spremembah. Ta rok ne sme biti krajši od štirih tednov, razen v izjemnih okoliščinah.

Spremembe se objavijo skupaj z razlogi zanje.

Člen 19

Omejitev ali odvzem pravic

1. Brez poseganja v člen 30(5) in (6) države članice ne omejijo ali odvzamejo pravic do namestitve zmogljivosti ali pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov pred iztekom roka, za katerega so bile podeljene, razen kadar je to utemeljeno na podlagi odstavka 2 tega člena in, kadar je primerno, v skladu s Prilogo I ter na podlagi ustreznih nacionalnih določb o nadomestilih za odvzem pravic.

2. V skladu s potrebo po zagotovitvi uspešne in učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra ali izvajanja tehničnih izvedbenih ukrepov, sprejetih v skladu s členom 4 Odločbe št. 676/2002/ES, lahko države članice po vnaprej določenih in jasno opredeljenih postopkih dopustijo omejitev ali odvzem pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, tudi tistih iz člena 49 te direktive, v skladu z načeli sorazmernosti in nediskriminacije. V teh primerih lahko imetniki pravice, kadar je primerno in v skladu s pravom Unije in ustreznimi nacionalnimi določbami, prejmejo ustrezno nadomestilo.

3. Sprememba uporabe radiofrekvenčnega spektra, ki je posledica uporabe člena 45(4) ali (5), sama po sebi ne predstavlja razloga, ki upravičuje odvzem pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra.

4. Pri vsaki nameri, da se omejijo ali odvzamejo pravice iz splošne odobritve ali posamezne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov brez soglasja imetnika pravic, je potrebno posvetovanje z zainteresiranimi stranmi v skladu s členom 23.

POGLAVJE III
ZAGOTAVLJANJE INFORMACIJ, PREGLEDI IN MEHANIZMI POSVETOVANJA

Člen 20

Zahteva za informacije za podjetja

1. Države članice zagotovijo, da podjetja, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja in storitev, pripadajoče zmogljivosti ali pripadajoče storitve dajo na voljo vse informacije, vključno s finančnimi podatki, ki jih potrebujejo nacionalni regulativni organi, drugi pristojni organi in BEREC za zagotovitev skladnosti z določbami te direktive ali z odločbami ali mnenji, sprejetimi na podlagi te direktive in Uredbe (EU) 2018/... Evropskega parlamenta in Sveta[1+]. Predvsem imajo nacionalni regulativni organi in drugi pristojni organi, kadar je potrebno za izvajanje njihovih nalog, pooblastilo, da od teh podjetij zahtevajo, da predložijo informacije o prihodnjem razvoju omrežja ali storitve, ki bi lahko vplival na veleprodajne storitve, ki jih dajo na voljo konkurentom, ter informacije o elektronskih komunikacijskih omrežjih in pripadajočih zmogljivostih, ki so razčlenjene na lokalni ravni in so dovolj natančne, da omogočajo geografski pregled in določitev območij v skladu s členom 22.

---

1 Uredba (EU) 2018/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o ustanovitvi Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) in Agencije za podporo BEREC-u (Urad BEREC), spremembi Uredbe (EU) 2015/2120 ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1211/2009 (UL L ..., ..., str. ...).

\+ UL: prosimo, vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 52/18 (2016/0286(COD)) v besedilo ter številko, datum, naslov in sklic na UL za to uredbo v opombo.

Kadar nacionalni regulativni organi, drugi pristojni organi in BEREC na podlagi informacij, zbranih v skladu s prvim pododstavkom, ne morejo zadovoljivo opravljati svojih regulativnih nalog v skladu s pravom Unije, lahko za take informacije zaprosijo druga ustrezna podjetja, dejavna v sektorju elektronskih komunikacij ali sorodnih sektorjih.

Od podjetij, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo na veleprodajnih trgih, se lahko zahteva tudi, da predložijo računovodske podatke o maloprodajnih trgih, ki so povezani s temi veleprodajnimi trgi.

Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi lahko zahtevajo informacije od skupnih informacijskih točk, vzpostavljenih v skladu z Direktivo 2014/61/EU.

Vsaka zahteva za informacije mora biti sorazmerna z opravljanjem naloge in mora biti obrazložena.

Podjetja predložijo zahtevane informacije nemudoma ter v skladu s časovnicami in stopnjo zahtevanih podrobnosti.

2. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi Komisiji na obrazloženo zahtevo predložijo informacije, ki jih Komisija potrebuje za izvajanje svojih nalog na podlagi PDEU. Informacije, ki jih zahteva Komisija, morajo biti sorazmerne z izvajanjem teh nalog. Kadar se predložene informacije nanašajo na informacije, ki so jih pred tem zagotovila podjetja na zahtevo organa, je treba ta podjetja o tem obvestiti. Komisija da posredovane informacije na voljo drugemu organu v drugi državi članici, če je to potrebno in če organ, ki informacije zagotavlja, ni preložil izrecne in obrazložene nasprotne zahteve.

Države članice ob upoštevanju zahtev iz odstavka 3 zagotovijo, da se lahko informacije, predložene enemu organu, dajo na voljo drugemu organu v isti ali drugi državi članici in BEREC-u na obrazloženo zahtevo, da lahko oba organa ali BEREC po potrebi izpolnijo svoje odgovornosti po pravu Unije.

3. Kadar nacionalni regulativni ali drugi pristojni organ v skladu s pravili Unije in nacionalnimi pravili o poslovni tajnosti meni, da so informacije, zbrane v skladu z odstavkom 1, tudi informacije zbrane pri geografskih pregledih, zaupne, Komisija, BEREC in drugi zadevni pristojni organi zagotovijo tako zaupnost. Takšna zaupnost ne sme preprečevati pravočasne izmenjave informacij med pristojnim organom, Komisijo, BEREC-om in drugimi zadevnimi pristojnimi organi za namene pregleda, spremljanja in nadzora uporabe te direktive.

4. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi objavijo informacije, ki prispevajo k odprtemu in konkurenčnemu trgu, v skladu z nacionalnimi predpisi o javnem dostopu do informacij ter ob upoštevanju pravil Unije ter nacionalnih pravil o poslovni tajnosti in varstvu osebnih podatkov.

5. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi objavijo pogoje javnega dostopa do informacij iz odstavka 4, vključno s postopki za pridobitev takega dostopa.

Člen 21

Informacije, ki se zahtevajo v zvezi s splošno odobritvijo, pravicami uporabe in posebnimi obveznostmi

1. Brez poseganja v informacije, ki se zahtevajo na podlagi člena 20, ter obveznosti obveščanja in poročanja po nacionalnem pravu, razen po splošni odobritvi, lahko nacionalni regulativni in drugi pristojni organi od podjetij zahtevajo, da v zvezi s splošno odobritvijo, pravicami uporabe ali posebnimi obveznostmi iz člena 13(2) posredujejo informacije, ki so sorazmerne in objektivno utemeljene, zlasti za namene:

   (a) preverjanja, ki je sistematično ali od primera do primera, izpolnjevanja pogoja 1 iz dela A, pogojev 2 in 6 iz dela D ter pogojev 2 in 7 iz dela E Priloge I ter izpolnjevanja obveznosti iz člena 13(2);

   (b) preverjanja od primera do primera izpolnjevanja pogojev iz Priloge I, kadar je prispela pritožba ali kadar pristojni organ iz drugih razlogov predvideva, da pogoj ni izpolnjen, ali v primeru, da pristojni organ na lastno pobudo opravi preiskavo;

   (c) izvajanja postopkov za zahteve ali za presojo zahtev za dodelitev pravic uporabe;

   (d) objave primerjalnih pregledov kakovosti in cen storitev v korist potrošnikov;

   (e) zbiranja jasno opredeljenih statističnih podatkov, poročil ali študij;

(f) izvajanja analiz trga za namene te direktive, vključno s podatki o trgih na koncu prodajne verige ali maloprodajnih trgih, ki so povezani s trgi, za katere se opravlja analiza trga, ali so tem trgom sorodni;

(g) varovanja učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra in številskih virov ter zagotavljanja njihovega učinkovitega upravljanja;

(h) ocenjevanja prihodnjega razvoja omrežja ali storitev, ki bi lahko vplival na veleprodajne storitve, ki so na voljo konkurentom, na ozemeljsko pokritost, na povezljivost, ki je na voljo končnim uporabnikom, ali na določitev območij v skladu s členom 22;

(i) opravljanja geografskih pregledov;

(j) odgovarjanja na obrazložene zahteve BEREC-a po informacijah.

Informacij iz točk (a) in (b), ter (d) do (j) prvega pododstavka se ne zahtevajo pred dostopom na trg ali kot pogoj zanj.

BEREC lahko po potrebi pripravi predloge za zahteve za informacije ter tako olajša konsolidirano predstavljanje in analiziranje pridobljenih informacij.

2. V zvezi s pravicami uporabe radiofrekvenčnega spektra se informacije iz odstavka 1 nanašajo zlasti na uspešno in učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra ter na izpolnjevanje vseh obveznosti glede pokritosti in kakovosti storitev, povezanih s pravicami uporabe radiofrekvenčnega spektra in njihovim preverjanjem.

3. Kadar nacionalni regulativni in drugi pristojni organi od podjetij zahtevajo, da zagotovijo informacije iz odstavka 1, jih obvestijo o posebnem namenu, za katerega je treba te informacije uporabiti.

4. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi ne podvajajo zahtev po informacijah, ki jih je vložil že BEREC na podlagi člena 40 Uredbe (EU) 2018/...[+], kadar je BEREC prejete informacije dal na voljo tem organom.

Člen 22

Geografski pregledi postavitve omrežij

1. Nacionalni regulativni in/ali drugi pristojni organi izvedejo geografski pregled o dosegu elektronskih komunikacijskih omrežij, ki lahko zagotavljajo storitve širokopasovnega dostopa (v nadaljnjem besedilu: širokopasovna omrežja), do … [pet let po datumu začetka veljavnosti te direktive] in jo posodobijo vsaj vsaka tri leta.

   Ta geografski pregled vključuje pregled trenutnega geografskega dosega širokopasovnih omrežij na njihovem ozemlju, ki je potrebna za izvajanje nalog nacionalnih regulativnih in/ali drugih pristojnih organov na podlagi te direktive in za preglede, ki so potrebne za uporabo pravil o državni pomoči.

   V geografski pregled je lahko vključena tudi napoved o dosegu širokopasovnih omrežij, tudi zelo visokozmogljivih omrežij, na njihovem ozemlju v obdobju, ki ga določi ustrezni organ.

[+] UL: prosimo, v besedilo vstavite številko uredbe iz dokumenta PE-CONS 51/18 (2016/0286(COD)).

Takšna napoved mora zajeti vse ustrezne informacije, tudi o postavitvah zelo visokozmogljivih omrežij, ki jih načrtujejo podjetja ali javni organi, ter znatnih nadgradnjah ali razširitvi omrežij na hitrost prenosa k sebi, ki bo vsaj 100 Mb/s. V ta namen nacionalni regulativni in/ali drugi pristojni organi od podjetij in javnih organov zahtevajo, da posredujejo takšne informacije v kolikor so te na voljo in jih lahko posredujejo z razumnim naporom.

Nacionalni regulativni organ ob upoštevanju nalog, ki so mu posebej dodeljene na podlagi te direktive, določi, v kakšnem obsegu je primerno upoštevati vse ali del informacij, zbranih v okviru takšne napovedi.

Kadar nacionalni regulativni organ ne opravi geografskega pregleda, sodeluje pri njegovi izvedbi, kolikor je to ustrezno za njegove naloge.

Informacije, zbrane v geografskem pregledu, vsebujejo ustrezno raven podatkov o lokalnih razmerah in vključujejo dovolj informacij o kakovosti storitve in parametrih kakovosti, z njimi pa se ravna v skladu s členom 20(3).

2. Nacionalni regulativni in/ali drugi pristojni organi lahko določijo območje z jasnimi ozemeljskimi mejami, kadar je na podlagi zbranih informacij in napovedi, pripravljenih v skladu z odstavkom 1, ugotovljeno, da v zadevnem obdobju iz napovedi nobeno podjetje ali javni organ ni postavil ali ne načrtuje postavitve zelo visokozmogljivega omrežja ali znatno nadgraditi ali razširiti svojega omrežja na hitrost prenosa k sebi, ki bo vsaj 100Mb/s. Nacionalni regulativni in/ali drugi pristojni organi objavijo določena območja.

3. Ustrezni organi lahko pozovejo podjetja in javne organe, da izrazijo namero, da bodo v obdobju iz zadevne napovedi postavili zelo visoko zmogljiva omrežja na določenih območjih. Kadar podjetje ali javni organ po tem pozivu izrazi tako namero, lahko zadevni organ od drugih podjetij in javnih organov zahteva, da izrazijo morebitno namero, da bodo na tem območju postavili zelo visoko zmogljiva omrežja ali znatno nadgradili ali razširili svoja omrežja na hitrost prenosa k sebi vsaj 100 Mb/s. Zadevni organ natančno določi informacije, ki jih morajo vsebovati take ponudbe, da bi zagotovil, da so podatki vsaj podobno podrobni, kot so bili tisti, upoštevani v napovedi na podlagi odstavka 1. Na podlagi informacij, zbranih v skladu z odstavkom 1, vsa podjetja ali javne organe, ki izrazijo interes, obvesti tudi, ali je določeno območje pokrito ali bo verjetno pokrito z dostopovnim omrežjem naslednje generacije s hitrostjo prenosa k sebi pod 100 Mb/s.

4. Ukrepi na podlagi odstavka 3 se sprejmejo v skladu z učinkovitim, objektivnim, preglednim in nediskriminatornim postopkom, pri čemer nobeno podjetje ni vnaprej izključeno.

5. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi in lokalni, regionalni in nacionalni organi, ki so odgovorni za dodeljevanje javnih sredstev za postavitev elektronskih komunikacijskih omrežij, oblikovanje nacionalnih načrtov za širokopasovne povezave, opredelitev obveznosti glede pokritosti, povezanih s pravicami uporabe radiofrekvenčnega spektra, ter za preverjanje razpoložljivosti storitev, ki na njihovem ozemlju spadajo v obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, upoštevajo rezultate geografskega pregleda in vseh določenih območij na podlagi odstavkov 1, 2 in 3.

Države članice zagotovijo, da organi, ki opravljajo geografski pregled, sporočijo te rezultate, pod pogojem, da organ prejemnik zagotavlja enako raven zaupnosti in varovanja poslovne skrivnosti kot organ, ki je informacije izdal, ter obvestijo stranke, ki so jim informacije predložile. Ti rezultati se na zahtevo in pod enakimi pogoji dajo na voljo tudi BEREC-u in Komisiji.

6. Če ustrezne informacije niso na voljo na trgu, pristojni organi zagotovijo, da so podatki iz geografskih pregledov, za katere ne velja poslovna tajnost, neposredno dostopni v skladu z Direktivo 2003/98/ES za ponovno uporabo. Kadar takšna orodja niso na voljo na trgu, poleg tega dajo na voljo informacijska orodja, ki končnim uporabnikom omogočajo, da ugotovijo razpoložljivost povezljivosti na različnih območjih, in sicer dovolj podrobno, da jim to lahko pomaga pri izbiri operaterja ali ponudnika storitev.

7. Z namenom prispevati k dosledni uporabi geografskih pregledov in napovedi, BEREC do ... [18 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] po posvetovanju z deležniki ter v tesnem sodelovanju s Komisijo in ustreznimi nacionalnimi organi izda smernice, ki bodo v pomoč nacionalnim regulativnim in/ali drugim pristojnim organom pri doslednem izpolnjenju njihovih obveznosti iz tega člena.

Člen 23

Mehanizem za posvetovanja in preglednost

1. Razen v primerih iz člena 26 ali 27 ali člena 32(10) države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi, kadar nameravajo sprejeti ukrepe v skladu s to direktivo ali kadar nameravajo določiti omejitve v skladu s členom 45(4) in (5), ki imajo znaten vpliv na upoštevni trg, dajo zainteresiranim stranem možnost, da izrazijo svoje stališče o osnutku ukrepov v primernem roku glede na kompleksnost zadeve, ki, razen v izjemnih okoliščinah, ni krajši od 30 dni.

2. Za namene člena 35 pristojni organi ob objavi vsakega osnutka ukrepa, ki spada na področje uporabe primerjalnega ali konkurenčnega izbirnega postopka v skladu s členom 55(2) in je povezan z uporabo radiofrekvenčnega spektra, za katerega so bili s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu z Odločbo št. 676/2002/ES določeni harmonizirani pogoji, da se omogoči njegova uporaba za brezžična širokopasovna komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljnjem besedilu: brezžična širokopasovna omrežja), obvestijo Skupino za politiko radiofrekvenčnega spektra.

3. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi objavijo svoje nacionalne posvetovalne postopke.

   Države članice zagotovijo ureditev skupnega informativnega mesta, na katerem so dostopne vse tekoče razprave.

4. Rezultati posvetovalnega postopka se dajo na voljo javnosti, razen kadar veljajo informacije za zaupne v skladu s pravili Unije in nacionalnim pravili o poslovni tajnosti.

Člen 24

Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi

1. Države članice zagotovijo, da pristojni organi, ki se po potrebi uskladijo z nacionalnimi regulativnimi organi, kadar je to primerno, upoštevajo stališča končnih uporabnikov, zlasti potrošnikov in končnih uporabnikov invalidov, proizvajalcev in podjetij, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja ali storitve, o vprašanjih v zvezi z vsemi pravicami končnih uporabnikov in potrošnikov, vključno z enakovrednim dostopom in izbiro za končne uporabnike invalide, glede javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, zlasti kadar imajo pomemben vpliv na trg.

   Države članice zagotovijo, da pristojni organi, ki se po potrebi uskladijo z nacionalnimi regulativnimi organi, vzpostavijo mehanizem posvetovanja, dostopen končnim uporabnikom invalidom, ki zagotavlja, da so v njihovih odločitvah o vprašanjih v zvezi s pravicami končnih uporabnikov in potrošnikov glede javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ustrezno upoštevani interesi potrošnikov na področju elektronskih komunikacij.

2. Zainteresirane strani lahko pod vodstvom pristojnih organov, ki se po potrebi uskladijo z nacionalnimi regulativnimi organi, razvijejo mehanizme, ki vključujejo potrošnike, skupine uporabnikov in izvajalce storitev, da se izboljša splošna kakovost zagotavljanja storitev, med drugim z razvijanjem in nadzorovanjem pravil o ravnanju in obratovalnih standardov.

3. Brez poseganja v nacionalna pravila, ki so v skladu s pravom Unije in spodbujajo cilje kulturne in medijske politike, kot so kulturna in jezikovna raznolikost ter pluralnost medijev, lahko pristojni organi, ki se po potrebi uskladijo z nacionalnimi regulativnimi organi, spodbujajo sodelovanje med podjetji, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja ali storitve in med sektorji, ki so zainteresirani za spodbujanje zakonitih vsebin v okviru elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev. To sodelovanje lahko vključuje tudi usklajevanje informacij javnega interesa, ki se predložijo na podlagi člena 103(4).

Člen 25

Izvensodno reševanje sporov

1. Države članice zagotovijo, da je nacionalni regulativni organ ali drug pristojni organ, odgovoren za uporabo členov 102 do 107 in člena 115 te direktive, ali vsaj en neodvisen organ z dokazanim strokovnim znanjem uvrščen na seznam organov za alternativno reševanje sporov v skladu s členom 20(2) Direktive 2013/11/EU, za namene reševanja sporov med ponudniki in potrošniki, ki nastanejo po tej direktivi in zadevajo izvajanje pogodb. Države članice lahko omogočijo dostop do postopkov alternativnega reševanja sporov, ki jih izvaja ta organ, tudi končnim uporabnikom, ki niso potrošniki, zlasti mikropodjetjem in malim podjetjem.

2. Brez poseganja v Direktivo 2013/11/EU, kadar taki spori vključujejo stranke v različnih državah članicah, države članice uskladijo svoja prizadevanja za rešitev spora.

Člen 26

Reševanje sporov med podjetji

1. V primeru spora med ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev v državi članici v zvezi z obstoječimi obveznostmi iz te direktive ali med takšnimi podjetji in drugimi podjetji v državi članici, ki imajo koristi iz obveznosti glede dostopa ali povezave, ali med ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev v državi članici in ponudniki pripadajočih zmogljivosti izda zadevni nacionalni regulativni organ na zahtevo katere koli stranke in brez poseganja v odstavek 2 zavezujočo odločitev za rešitev spora na podlagi jasnih in učinkovitih postopkov v najkrajšem možnem času, najpozneje pa v štirih mesecih, razen v izjemnih okoliščinah. Zadevna država članica zahteva, da vse stranke tesno sodelujejo z nacionalnim regulativnim organom.

2. Države članice lahko od nacionalnih regulativnih organov zahtevajo, da zavrnejo rešitev spora, kadar obstajajo drugi mehanizmi, vključno z mediacijo, ki bi bolje prispevali k pravočasni rešitvi spora v skladu s cilji iz člena 3. Nacionalni regulativni organ o tem brez odlašanja obvesti stranke spora. Če spor po štirih mesecih ni rešen in če tožeča stranka ni predložila zadeve sodišču, nacionalni regulativni organ na zahtevo katerekoli stranke izda zavezujočo odločbo za rešitev spora v najkrajšem možnem času, vsekakor pa v štirih mesecih.

3. Nacionalni regulativni organ pri reševanju spora sprejema odločitve, namenjene doseganju ciljev iz člena 3. Vse obveznosti, ki jih lahko nacionalni regulativni organ naloži podjetju pri reševanju spora, morajo biti skladne s to direktivo.

4. Odločitev nacionalnega regulativnega organa je, ob upoštevanju zahtev poslovne tajnosti, dostopna javnosti. Nacionalni regulativni organ zadevnim strankam posreduje izčrpno utemeljitev razlogov, na katerih temelji odločitev.

5. Postopek iz odstavkov 1, 3 in 4 ne preprečuje nobeni stranki, da bi vložila tožbo pri sodišču.

Člen 27

Reševanje čezmejnih sporov

1. Pri sporu, ki nastane po tej direktivi med podjetji v različnih državah članicah, se uporabljajo odstavki 2, 3 in 4 tega člena. Navedene določbe se ne uporabljajo za spore, povezane s koordinacijo radiofrekvenčnega spektra iz člena 28.

2. Vsaka stranka lahko spor predloži zadevnemu nacionalnemu regulativnemu organu ali organom. Kadar se spor nanaša na trgovino med državami članicami, pristojni nacionalni regulativni organ ali organi o sporih uradno obvestijo BEREC, da bi zagotovili dosledno rešitev spora v skladu s cilji iz člena 3.

3. Kadar je bilo podano takšno uradno obvestilo, BEREC izda mnenje, v katerem pozove zadevni nacionalni regulativni organ ali organe, naj sprejmejo posebne ukrepe za rešitev spora ali ne ukrepajo v najkrajšem možnem času in najpozneje v štirih mesecih, razen v izjemnih okoliščinah.

4. Zadevni nacionalni regulativni organ ali organi počakajo na mnenje BEREC-a, preden sprejmejo ukrepe za rešitev spora. V izjemnih okoliščinah, kadar je treba takoj ukrepati, da se zavaruje konkurenca ali zaščitijo interesi končnih uporabnikov, lahko kateri koli pristojni nacionalni regulativni organ bodisi na zahtevo strank bodisi na svojo lastno pobudo sprejme začasne ukrepe.

5. Vse obveznosti, ki jih podjetju naloži nacionalni regulativni organ kot del reševanja spora, morajo biti skladne s to direktivo in upoštevajo, v največji možni meri, mnenje, ki ga je sprejel BEREC, ter mora biti sprejet v enem mesecu od takšnega mnenja.

6. Postopek iz odstavka 2 nobeni stranki ne preprečuje, da bi zadevo predložila sodišču.

Člen 28

Koordinacija radiofrekvenčnega spektra med državami članicami

1. Države članice in njihovi pristojni organi zagotovijo, da je uporaba radiofrekvenčnega spektra na njihovem ozemlju organizirana tako, da nobeni drugi državi članici ne preprečuje, da bi v skladu s pravom Unije na svojem ozemlju dovolila uporabo harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra, zlasti zaradi čezmejnega škodljivega motenja med državami članicami.

Države članice v ta namen sprejmejo vse potrebne ukrepe, kar pa ne posega v njihove obveznosti po mednarodnem pravu in ustreznih mednarodnih sporazumih, kot so Pravilnik Mednarodne telekomunikacijske zveze o radiokomunikacijah in regionalni sporazumi Mednarodne telekomunikacijske zveze o radiokomunikacijah.

2. Države članice sodelujejo med seboj in, kadar je to primerno, prek Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra, pri čezmejni koordinaciji uporabe radiofrekvenčnega spektra, da se:

(a) zagotovi skladnost z odstavkom 1;

(b) rešijo morebitne težave ali spori glede čezmejne koordinacije ali čezmejno škodljivo motenje med državami članicami, pa tudi s tretjimi državami, zaradi katerega države članice na svojem ozemlju ne morejo uporabljati harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra.

3. Za zagotovitev skladnosti z odstavkom 1 lahko vsaka prizadeta država članica Skupino za politiko radiofrekvenčnega spektra zaprosi, da posreduje pri reševanju problema ali spora, povezanega s čezmejno koordinacijo ali čezmejnim škodljivim motenjem. Kadar je primerno, lahko Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra izda mnenje, v katerem predlaga koordinirano rešitev za takšen problem ali spor.

4. Kadar problem ali spor ni bil rešen z ukrepi iz odstavka 2 ali 3**,** lahko Komisija na zahtevo katere koli prizadete države članice ob upoštevanju, v največji možni meri, vsakršnega mnenja Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra**, v** katerem je priporočena koordinirana rešitev na podlagi odstavka 3, sprejme sklepe v obliki izvedbenih aktov, naslovljenih na zadevne države članice, ki jih zadevajo vprašanja nerešenega škodljivega motenja, z namenom rešiti čezmejno škodljivo motenje med dvema ali več državami članicami, ki jim onemogočajo, da na svojem ozemlju uporabljajo harmonizirani radiofrekvenčni spekter.

   Ti izvedeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

5. Unija na zahtevo katere koli prizadete države članice zagotovi pravno, politično in tehnično podporo pri reševanju težav s koordinacijo spektra z državami v sosedstvu Unije, vključno z državami kandidatkami in državami pristopnicami, tako da lahko zadevne države članice izpolnjujejo svoje obveznosti, ki jih imajo na podlagi prava Unije. Unija pri zagotavljanju take pomoči spodbuja izvajanje politik Unije.

NASLOV III
IZVAJANJE

Člen 29

Kazni

1. Države članice določijo pravila o kaznih, vključno z, po potrebi, globami in nekazenskimi vnaprej določenimi ali periodičnimi kaznimi za kršitve nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, ali katerih koli pravno zavezujočih odločitev, ki jih sprejme Komisija, nacionalni regulativni ali drug pristojni organ na podlagi te direktive, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za njihovo izvajanje. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi so pooblaščeni, da naložijo take kazni v mejah nacionalnega prava. Predpisane kazni morajo biti ustrezne, učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

2. Države članice določijo kazni v okviru postopka iz člena 22(3) samo, kadar podjetje ali javni organ zavestno ali iz hude malomarnosti posreduje zavajajoče, napačne ali nepopolne informacije.

Pri določanju zneska glob ali periodičnih kazni za podjetje ali javni organ, ki je v okviru postopka iz člena 22(3) zavestno ali iz hude malomarnosti posredoval zavajajoče, napačne ali nepopolne informacije, se med drugim upošteva, ali je imelo ravnanje podjetja ali javnega organa negativne posledice za konkurenco in zlasti ali je podjetje ali javni organ v nasprotju s prvotno posredovanimi informacijami ali njihovimi posodobitvami postavilo, razširilo ali nadgradilo omrežje oziroma omrežja ni postavilo ter ni zagotovilo objektivne utemeljitve za to spremembo načrta.

Člen 30

Skladnost s pogoji splošne odobritve ali pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra in številskih virov ter skladnost s posebnimi obveznostmi

1. Države članice zagotovijo, da njihovi ustrezni pristojni organi spremljajo in nadzorujejo skladnost s pogoji splošne odobritve ali pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra in številskih virov, s posebnimi obveznostmi iz člena 13(2) ter z obveznostjo dejanske in učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra v skladu s členom 4, členom 45(1) ter členom 47.

Pristojni organi lahko od podjetij, za katera velja splošna odobritev ali uživajo pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov, zahtevajo, da v skladu s členom 21 posredujejo vse informacije, potrebne za preverjanje izpolnjevanja pogojev iz splošne odobritve ali pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra in številskih virov ali izpolnjevanja posebnih obveznosti iz člena 13(2) ali člena 47.

2. Kadar pristojni organ ugotovi, da podjetje ne izpolnjuje enega ali več pogojev iz splošne odobritve ali pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ali številskih virov ali ne izpolnjuje posebnih obveznosti iz člena 13(2), podjetje uradno obvesti o teh ugotovitvah in mu da primerno priložnost, da v razumnem roku izrazi svoja stališča.

3. Pristojni organ lahko zahteva ustavitev kršitve iz odstavka 2 takoj ali pa v razumnem roku ter sprejme ustrezne in sorazmerne ukrepe za zagotavljanje skladnosti.

V zvezi s tem države članice pooblastijo pristojne organe, da naložijo:

(a) odvračilne denarne kazni, kadar je to primerno, ki lahko vključujejo periodične kazni z retroaktivnim učinkom, in

(b) ukaz, da se prekine ali odloži zagotavljanje storitve ali paketa storitev, ki bi lahko, v kolikor bi se nadaljevale, zelo škodile konkurenci, dokler niso izpolnjene obveznosti dostopa na podlagi analize trga, ki se izvede v skladu s členom 67.

Pristojni organi o ukrepih in razlogih zanje brez odlašanja obvestijo zadevno podjetje in določijo razumen rok, v katerem se mora podjetje uskladiti z ukrepi.

4. Ne glede na odstavka 2 in 3 tega člena države članice pooblastijo pristojni organ, da, kadar je to primerno, podjetjem naloži denarne kazni, ker niso posredovala informacij v skladu z obveznostmi na podlagi točke (a) ali (b) člena 21(1) in člena 69 v razumnem roku, ki ga je določil pristojni organ.

5. V primeru resne kršitve ali ponavljajočih se kršitvah pogojev splošne odobritve ali pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra in številskih virov ali posebnih obveznosti iz člena 13(2) ali člena 47(1) ali (2) države članice pristojne organe pooblastijo, da podjetju preprečijo nadaljnje zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev ali začasno ali stalno odvzamejo pravice uporabe, kadar ukrepi iz odstavka 3 tega člena, namenjeni zagotovitvi skladnosti, niso dosegli namena. Države članice pooblastijo pristojni organ, da naloži kazni, ki so učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Takšne kazni se lahko uporabijo za obdobje katere koli kršitve, četudi je bila kršitev kasneje odpravljena.

6. Ne glede na odstavke 2, 3 in 5 tega člena lahko pristojni organ, pred sprejetjem končne odločitve sprejme nujne začasne ukrepe za odpravo tega stanja, kadar ima dokaze o kršitvi pogojev splošne odobritve, pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra in številskih virov ali posebnih obveznosti iz člena 13(2) ali člena 47(1) ali (2), ki predstavlja neposredno in resno grožnjo za, javno varnost, varnost ljudi ali javno zdravje ali predstavlja tveganje, da bo drugim ponudnikom ali uporabnikom elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev ali drugim uporabnikom radiofrekvenčnega spektra povzročila resne gospodarske ali obratovalne težave. Pristojni organ da zadevnemu podjetju ustrezno priložnost, da izrazi svoje stališče in predlaga kakršne koli popravne ukrepe. Kadar je primerno, lahko pristojni organ potrdi začasne ukrepe, ki veljajo največ tri mesece, ki pa se lahko v primeru, da izvršilni postopki niso bili zaključeni, podaljšajo za nadaljnje obdobje do treh mesecev.

7. Podjetja imajo v skladu s postopkom iz člena 31 pravico do pritožbe zoper ukrepe, sprejete na podlagi tega člena.

Člen 31

Pravica do pritožbe

1. Države članice zagotovijo, da so na nacionalni ravni na voljo učinkoviti mehanizmi, po katerih ima vsak uporabnik ali podjetje, ki zagotavlja elektronska komunikacijska omrežja ali storitve ali pripadajoče zmogljivosti ter ga zadeva odločitev pristojnega organa, pravico do pritožbe zoper to odločitev pri pritožbenem organu, ki je neodvisen od udeleženih strank ter od zunanjih posegov ali političnih pritiskov, ki bi lahko ogrozili neodvisno presojo zadev, ki jih obravnava. Ta organ, ki je lahko sodišče, mora imeti ustrezno strokovno znanje in izkušnje, da lahko učinkovito izpolni svoje naloge. Države članice zagotovijo, da se vsebina same zadeve primerno upošteva.

   Dokler rezultat pritožbe ni znan, velja odločitev pristojnega organa, razen če so v skladu z nacionalnim pravom sprejeti začasni ukrepi.

2. Kadar pritožbeni organ iz odstavka 1 tega člena nima sodnega značaja, vedno poda pisno obrazložitev svoje odločitve. Poleg tega je v takem primeru njegova odločitev predmet presoje sodišča v smislu člena 267 PDEU.

   Države članice zagotovijo, da je pritožbeni mehanizem učinkovit.

3. Države članice zbirajo informacije o splošnem predmetu pritožb, številu pritožb, trajanju pritožbenih postopkov in o številu odločitev o odobritvi začasnih ukrepov. Države članice te informacije ter odločitve ali sodbe posredujejo Komisiji in BEREC-u na njuno obrazloženo zahtevo.

NASLOV IV
POSTOPKI NA NOTRANJEM TRGU

POGLAVJE I

Člen 32

Konsolidacija notranjega trga za elektronske komunikacije

1. Nacionalni regulativni organi pri izvajanju svojih nalog v skladu s to direktivo upoštevajo, v največji možni meri, cilje iz člena 3.

2. Nacionalni regulativni organi prispevajo k razvoju notranjega trga tako, da med seboj ter s Komisijo in BEREC-om sodelujejo na pregleden način, za zagotovitev skladne uporabe te direktive v vseh državah članicah. V ta namen sodelujejo zlasti s Komisijo in BEREC-om pri določanju najprimernejših vrst instrumentov in popravnih ukrepov za reševanje posebnih razmer na trgu.

3. Kadar namerava nacionalni regulativni organ – razen če je v priporočilih ali smernicah, sprejetih v skladu s členom 34, določeno drugače – po zaključku javnega posvetovanj na podlagi člena 23, če je to potrebno, sprejeti ukrep, ki:

(a) spada na področje uporabe člena 61, 64, 67, 68 ali 83 in

(b) bi vplival na trgovino med državami članicami,

objavi osnutek ukrepa ter ga istočasno sporoči Komisiji, BEREC-u in nacionalnim regulativnim organom v drugih državah članicah in navede razloge zanj, v skladu s členom 20(3). Nacionalni regulativni organi, BEREC in Komisija lahko predložijo pripombe na ta osnutek ukrepa v roku enega meseca. Enomesečnega roka ni mogoče podaljšati.

4. Osnutek ukrepa iz odstavka 3 tega člena se v nadaljnjem obdobju dveh mesecev ne sprejme, kadar je namenjen:

(a) opredelitvi upoštevnega trga, ki se razlikuje od trgov, opredeljenih v priporočilu iz člena 64(1), ali

(b) določitvi podjetja, ki ima bodisi samo ali skupaj z drugimi pomembno tržno moč na podlagi člena 67(3) ali (4),

in bi negativno vplival na trgovanje med državami članicami ter je Komisija nacionalnemu regulativnemu organu sporočila, da meni, da bi osnutek ukrepa povzročil oviro za notranji trg, ali če resno dvomi o njegovi skladnosti s pravom Unije in zlasti s cilji iz člena 3. Tega dvomesečnega roka ni mogoče podaljšati. V tem primeru Komisija obvesti BEREC in nacionalne regulativne organe o svojih pridržkih ter jih sočasno objavi.

5. BEREC objavi mnenje o pridržkih Komisije iz odstavka 4, v katerem navede, ali meni, da bi bilo treba osnutek ukrepa ohraniti, spremeniti ali umakniti, in, kadar je to primerno, v ta namen poda konkretne predloge.

6. V roku dveh mesecev iz odstavka 4 lahko Komisija:

(a) sprejme odločitev, s katero od zadevnega nacionalnega regulativnega organa zahteva, da osnutek ukrepa umakne, ali

(b) sprejme odločitev, s katero umakne pridržke iz odstavka 4.

Komisija pred sprejemom odločitve upošteva, v največji možni meri, mnenje BEREC-a.

Odločitvam iz točke (a) se priloži podrobna in objektivna analiza o tem, zakaj Komisija meni, da osnutek ukrepa ne bi smel biti sprejet, ter jih spremljajo konkretni predlogi za spremembo osnutka ukrepa.

7. Kadar Komisija sprejme odločitev v skladu s točko (a) odstavka 6 tega člena, na podlagi katere mora nacionalni regulativni organ umakniti osnutek ukrepa, nacionalni regulativni organ osnutek ukrepa spremeni ali umakne v šestih mesecih po izdaji odločitve Komisije. Kadar je osnutek ukrepa spremenjen, začne nacionalni regulativni organ v skladu s členom 23 javno posvetovanje in Komisijo v skladu z odstavkom 3 tega člena uradno obvesti o spremenjenem osnutku ukrepa.

8. Zadevni nacionalni regulativni organ upošteva, v največji možni meri, pripombe drugih nacionalnih regulativnih organov, BEREC-a in Komisije ter lahko, razen v primerih iz odstavka 4 in točke (a) odstavka 6, sprejme na podlagi pripomb pripravljen osnutek ukrepa in ga, kadar ga sprejme, sporoči Komisiji.

9. Nacionalni regulativni organ Komisiji in BEREC-u sporoči vse sprejete končne ukrepe, ki spadajo pod točki (a) in (b) odstavka 3.

10. Kadar nacionalni regulativni organ v izjemnih okoliščinah meni, da je nujno treba ukrepati z odstopanjem od postopka iz odstavkov 3 in 4, lahko nemudoma sprejme sorazmerne in prehodne ukrepe, da bi zagotovil konkurenco in zaščitil interese uporabnikov. Komisiji, drugim nacionalnim regulativnim organom in BEREC-u brez odlašanja sporoči te ukrepe z vsemi razlogi. Za odločitev nacionalnega regulativnega organa o tem, da bi taki ukrepi postali stalni ali da bi se podaljšal obdobje njihove uporabe, veljata odstavka 3 in 4.

11. Nacionalni regulativni organ lahko osnutek ukrepa kadar koli umakne.

Člen 33

Postopek za dosledno uporabo popravnih ukrepov

1. Kadar je cilj nameravanega ukrepa, zajetega v členu 32(3), naložitev, sprememba ali umik obveznosti za podjetje pri uporabi člena 61 ali 67 v povezavi s členi 69 do 76 in členom 83, lahko Komisija v obdobju enega meseca iz člena 32(3), zadevni nacionalni regulativni organ in BEREC uradno obvesti o razlogih, zaradi katerih meni, da bi osnutek ukrepa povzročil oviro za notranji trg, ali o resnih pomislekih o skladnosti ukrepa s pravom Unije. V takšnem primeru se osnutek ukrepa ne sprejme še tri mesece po uradnem obvestilu Komisije.

   Če tako uradno obvestilo ni podano, lahko zadevni nacionalni regulativni organ sprejme osnutek ukrepa, pri tem pa upošteva, v največji možni meri, vse pripombe Komisije, BEREC-a ali drugih nacionalnih regulativnih organov.

2. V obdobju treh mesecev iz odstavka 1 tega člena Komisija, BEREC in zadevni nacionalni regulativni organ tesno sodelujejo, da se opredeli najbolj ustrezen in učinkovit ukrep glede na cilje iz člena 3, pri tem pa se ustrezno upoštevajo mnenja udeležencev na trgu in potreba, da se zagotovi razvoj dosledne regulativne prakse.

3. V šestih tednih od začetka trimesečnega obdobja iz odstavka 1 BEREC izda mnenje o uradnem obvestilu Komisije iz odstavka 1, v katerem navede, ali meni, da bi bilo treba osnutek ukrepa spremeniti ali umakniti, in, kadar je to primerno, v ta namen poda konkretne predloge. To mnenje je obrazloženo in se objavi.

4. Če v svojem mnenju BEREC soglaša z resnimi pomisleki Komisije, tesno sodeluje z zadevnim nacionalnim regulativnim organom, da se določi najprimernejši in najučinkovitejši ukrep. Pred koncem trimesečnega obdobja iz odstavka 1 lahko nacionalni regulativni organ:

   (a) spremeni ali umakne osnutek ukrepa, ob upoštevanju, v največji možni meri, uradnega obvestila Komisije iz odstavka 1 ter mnenja BEREC-a, ali

   (b) ohrani osnutek ukrepa.

5. Komisija lahko v enem mesecu po koncu trimesečnega obdobja iz odstavka 1 ter ob upoštevanju, v največji možni meri, morebitnega mnenja BEREC-a:

   (a) izda priporočilo, v katerem zahteva, da zadevni nacionalni regulativni organ spremeni ali umakne osnutek ukrepa, in ki vsebuje konkretne predloge v ta namen, ter podaja razloge za svoje priporočilo, zlasti če BEREC ne soglaša z resnimi pomisleki Komisije;

   (b) sklene, da umakne svoje pridržke, navedene v skladu z odstavkom 1, ali

(c) za osnutke ukrepov, za katere se uporablja drugi pododstavek člena 61(3) ali člen 76(2), sprejme odločitev, v kateri zahteva, da mora zadevni nacionalni regulativni organ umakniti osnutek ukrepa, kadar BEREC soglaša z resnimi pomisleki Komisije, ter ji priloži podrobno in objektivno analizo o tem, zakaj Komisija meni, da osnutek ukrepa ne bi smel biti sprejet, hkrati pa se predložijo konkretni predlogi za spremembo osnutka ukrepa, ob upoštevanju postopka iz člena 32(7), ki se uporablja smiselno.

6. V enem mesecu zatem, ko Komisija izda priporočilo iz točke (a) odstavka 5 ali umakne pridržke v skladu s točko (b) odstavka 5, zadevni nacionalni regulativni organ Komisiji in BEREC-u sporoči sprejeti končni ukrep.

   To obdobje se lahko podaljša, da se omogoči nacionalnemu regulativnemu organu, da opravi javno posvetovanje v skladu s členom 23.

7. Kadar nacionalni regulativni organ sklene, da ne bo spremenil ali umaknil osnutka ukrepa na podlagi priporočila iz točke (a) odstavka 5, za to navede razloge.

8. Nacionalni regulativni organ lahko v kateri koli fazi postopka umakne predlagani osnutek ukrepa.

Člen 34

Izvedbene določbe

Komisija lahko po javnem posvetovanju in po posvetovanju z nacionalnimi regulativnimi organi ter ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a sprejme priporočila ali smernice v zvezi s členom 32, v katerih so opredeljene oblika, vsebina in stopnja podrobnosti, ki se navedejo v uradnih obvestilih, zahtevanih v skladu s členom 32(3), okoliščine, v katerih uradna obvestila niso potrebna, in izračun rokov.

POGLAVJE II
DOSLEDNO DODELJEVANJE RADIOFREKVENČNEGA SPEKTRA

Člen 35

Postopek medsebojnega strokovnega pregleda

1. Kadar namerava nacionalni regulativni organ ali drug pristojni organ izvesti izbirni postopek v skladu s členom 55(2) v zvezi z radiofrekvenčnim spektrom, za katerega so bili s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu z Odločbo št. 676/2002/ES določeni harmonizirani pogoji, da se omogoči njegova uporaba za brezžična širokopasovna omrežja in storitve, o vsakem osnutku ukrepov, ki spadajo v področje uporabe primerjalnega ali konkurenčnega izbirnega postopka v skladu s členom 55(2), obvesti Skupino za politiko radiofrekvenčnega spektra v skladu s členom 23 ter navede, če in kdaj od Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra zahteva, da skliče forum za medsebojni strokovni pregled.

Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra na zahtevo organizira forum za medsebojni strokovni pregled za razpravo in izmenjavo mnenj o predloženih osnutkih ukrepov ter omogoči lažjo izmenjavo izkušenj in najboljših praks glede osnutkov ukrepov.

Forum za medsebojni strokovni pregled sestavljajo člani Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra, organizira pa ga predstavnik Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra, ki mu tudi predseduje.

2. Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra lahko najpozneje med javnim posvetovanjem na podlagi člena 23 izjemoma na lastno pobudo skliče forum za medsebojni strokovni pregled v skladu s pravilnikom za njegovo organizacijo, da bi izmenjala izkušnje in najboljše prakse glede osnutka ukrepa v zvezi z izbirnim postopkom, kadar meni, da bi osnutek ukrepa znatno posegel v sposobnost nacionalnega regulativnega ali drugega pristojnega organa, da doseže cilje iz členov 3, 45, 46 in 47.

3. Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra vnaprej določi in objavi objektivna merila za izjemen sklic foruma za medsebojni strokovni pregled.

4. Nacionalni regulativni organ ali drugi pristojni organ med forumom za medsebojni strokovni pregled pojasni, kako osnutek ukrepa:

   (a) podpira razvoj notranjega trga, čezmejno opravljanje storitev ter konkurenco in zagotavlja čim večje koristi za potrošnika ter na splošno dosega cilje iz členov 3, 45, 46 in 47 te direktive ter iz Odločbe 676/2002/ES in Sklepa št. 243/2012/EU;

   (b) zagotavlja dejansko in učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra ter

(c) zagotavlja stabilne in predvidljive naložbene pogoje za obstoječe in potencialne uporabnike radiofrekvenčnega spektra pri postavitvi omrežij za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev, ki temeljijo na radiofrekvenčnem spektru.

5. V forumu za medsebojni strokovni pregled lahko prostovoljno sodelujejo strokovnjaki iz drugih pristojnih organov in iz BEREC-a.

6. Forum za medsebojni strokovni pregled je sklican samo enkrat med celotnim postopkom nacionalne priprave in posvetovanj v okviru enotnega izbirnega postopka za enega ali več radiofrekvenčnih pasov, razen če nacionalni regulativni ali drug pristojni organ zahteva njegov ponoven sklic.

7. Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra lahko na zahtevo nacionalnega regulativnega ali drugega pristojnega organa, ki je zahteval sejo, sprejme poročilo o tem, kako osnutek ukrepa izpolnjuje cilje iz odstavka 4, v katerem so predstavljena mnenja, izmenjana v forumu za medsebojni strokovni pregled.

8. Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra vsako leto februarja objavi poročilo o osnutkih ukrepov, o katerih so razpravljali na podlagi odstavkov 1 in 2. V poročilu so navedene izbrane izkušnje in najboljše prakse.

9. Skupina za politiko radiofrekvenčnega spektra lahko po forumu za medsebojni strokovni pregled na zahtevo nacionalnega regulativnega ali drugega pristojnega organa, ki je zahteval sejo, sprejme mnenje o osnutku ukrepa.

Člen 36

Harmonizirano dodeljevanje radiofrekvenčnega spektra

Kadar je uporaba radiofrekvenčnega spektra harmonizirana, pogoji in postopki dostopa dogovorjeni, podjetja, ki se jim dodeli radiofrekvenčni spekter, pa izbrana v skladu z mednarodnimi sporazumi in pravili Unije, države članice na podlagi tega podelijo pravico uporabe radiofrekvenčnega spektra. Če so v primeru skupnega izbirnega postopka izpolnjeni vsi nacionalni pogoji, vezani na pravico uporabe zadevnega radiofrekvenčnega spektra, države članice ne naložijo nadaljnjih pogojev, dodatnih meril ali postopkov, ki bi omejevali ali spreminjali pravilno izvedbo skupne dodelitve takšnega radiofrekvenčnega spektra ali povzročili njeno zamudo.

Člen 37

Skupni postopek odobritve za podelitev individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra

Dve ali več držav članic lahko ob upoštevanju vseh interesov, ki so jih izrazili udeleženci na trgu, sodelujejo med seboj in s Skupino za politiko radiofrekvenčnega spektra, da skupaj določijo skupne vidike postopka odobritve ter po potrebi skupaj izvedejo tudi izbirni postopek za dodelitev individualnih pravic uporabe radiofrekvnečnega spektra.

Države članice lahko pri oblikovanju skupnega postopka odobritve upoštevajo naslednja merila:

(a) posamezne nacionalne odobritvene postopke začnejo in izvajajo pristojni organi v skladu s skupno dogovorjenim načrtom;

(b) v njem so po potrebi določeni skupni pogoji in postopki za izbiro ter dodelitev individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra med zadevnimi državami članicami;

(c) v njem so po potrebi določeni skupni ali primerljivi pogoji, vezani na individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra med zadevnimi državami članicami, med drugim z omogočanjem, da se uporabnikom dodelijo podobni bloki radiofrekvenčnega spektra;

(d) dokler skupni postopek odobritve ni izveden, mora biti vseskozi odprt za druge države članice.

Kadar države članice kljub izraženemu interesu udeležencev na trgu ne ukrepajo skupaj, zadevne udeležence na trgu obvestijo o razlogih za svojo odločitev.

POGLAVJE III
POSTOPKI HARMONIZACIJE

Člen 38

Postopki harmonizacije

1. Kadar Komisija ugotovi, da bi lahko razlike v tem, kako nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi izvajajo regulativne naloge, določene v tej direktivi, povzročile oviro za notranji trg, lahko ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a ali, kadar je ustrezno, Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra, sprejme priporočila ali, ob upoštevanju odstavka 3 tega člena, sklepe v obliki izvedbenih aktov, s katerimi zagotovi harmonizirano uporabo te direktive ter nadaljnje pospeševanje doseganja ciljev iz člena 3.

2. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni in drugi pristojni organi pri opravljanju svojih nalog upoštevajo, v največji možni meri, priporočila iz odstavka 1. Kadar se nacionalni regulativni ali drug pristojni organ odloči, da priporočila ne bo upošteval, o tem obvesti Komisijo z navedbo razlogov za svoje stališče.

3. Sklepi, sprejeti na podlagi odstavka 1, vključujejo le identifikacijo harmoniziranega ali koordiniranega pristopa za obravnavo naslednjih zadev:

(a) nedoslednega izvajanja splošnih regulativnih pristopov za ureditev trgov elektronskih komunikacij za uporabo členov 64 in 67 s strani nacionalnih regulativnih organov, kadar to povzroči oviro za notranji trg; ti sklepi se ne nanašajo na posamična uradna obvestila nacionalnih regulativnih organov na podlagi člena 32; v takšnem primeru Komisija predlaga osnutek sklepa le:

(i) po najmanj dveh letih po sprejetju priporočila Komisije, ki obravnava isto vprašanje, in

(ii) ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a o sprejetju takega sklepa, ki ga BEREC izda v treh mesecih od zahteve Komisije;

(b) oštevilčenja, vključno s številčnimi območji, prenosljivostjo številk in identifikatorjev, sistemi za prevajanje številk in naslovov ter dostopom do služb za pomoč v sili na enotni evropski številki za klic v sili „112“.

4. Izvedbeni akti iz odstavka 1 tega člena se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

5. BEREC lahko na lastno pobudo Komisiji svetuje, ali bi bilo treba sprejeti ukrep v skladu z odstavkom 1.

6. Če Komisija ne sprejme priporočila ali sklepa v enem letu od dneva, ko je BEREC sprejel mnenje o obstoju razlik pri tem, kako nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi izvajajo regulativne naloge, določene v tej direktivi, ki bi lahko povzročile oviro za notranji trg, razloge za to sporoči Evropskemu parlamentu in Svetu ter jih objavi.

Kadar Komisija sprejme priporočilo v skladu z odstavkom 1, vendar nedosledno izvajanje, ki povzroča ovire za notranji trg, dve leti pozneje še vedno obstaja, Komisija ob upoštevanju odstavka 3, sprejme sklep v obliki izvedbenega akta v skladu z odstavkom 4.

Kadar Komisija v nadaljnjem letu po tem, ko je bilo sprejeto priporočilo na podlagi drugega pododstavka, ne sprejme sklepa, razloge za to sporoči Evropskemu parlamentu in Svetu in jih objavi.

Člen 39

Standardizacija

1. Komisija sestavi seznam neobveznih standardov ali specifikacij, ki bi bili podlaga za spodbujanje harmoniziranega zagotavljanja elektronskih komunikacijskih omrežij, elektronskih komunikacijskih storitev ter pripadajočih zmogljivosti in pripadajočih storitev, ter ga objavi v *Uradnem listu Evropske unije*. Po potrebi lahko Komisija po posvetovanju z odborom, ustanovljenim z Direktivo (EU) 2015/1535, zahteva, da te standarde sestavijo evropske organizacije za standardizacijo (Evropski odbor za standardizacijo (CEN), Evropski odbor za elektrotehnično standardizacijo (Cenelec) in Evropski inštitut za telekomunikacijske standarde (ETSI)).

2. Države članice spodbujajo uporabo standardov ali specifikacij iz odstavka 1 za zagotavljanje storitev, tehničnih vmesnikov ali omrežnih funkcij, kadar je to nujno potrebno za zagotovitev interoperabilnosti storitev, povezljivosti med koncema, lažje zamenjave ponudnikov in prenosljivosti številk in identifikatorjev ter boljšo izbiro za uporabnike.

   Če se standardi ali specifikacije ne objavijo v skladu z odstavkom 1, države članice spodbujajo uporabo standardov ali specifikacij, ki so jih sprejele evropske organizacije za standardizacijo.

Če takšnih standardov ali specifikacij ni, države članice spodbujajo uporabo mednarodnih standardov ali priporočil, ki jih sprejme Mednarodna telekomunikacijska zveza (ITU), Evropska konferenca poštnih in telekomunikacijskih uprav (CEPT), Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO) ali Mednarodna komisija za elektrotehniko (IEC).

Kadar mednarodni standardi obstajajo, države članice spodbujajo evropske organizacije za standardizacijo, da te standarde ali njihove ustrezne dele uporabljajo kot podlago za standarde, ki jih same razvijajo, razen kadar bi bili taki mednarodni standardi ali njihovi ustrezni deli neučinkoviti.

Noben standard ali specifikacija iz odstavka 1 ali iz tega odstavka ne preprečuje dostopa, ki ga je mogoče zahtevati na podlagi te direktive, kadar je to izvedljivo.

3. Če standardi ali specifikacije iz odstavka 1 niso ustrezno uporabljeni in zato ni mogoče zagotoviti interoperabilnosti storitev v eni ali več državah članicah, se lahko uporaba takih standardov ali specifikacij predpiše kot obvezna na podlagi postopka iz odstavka 4, kolikor je to nujno potrebno za zagotovitev interoperabilnosti in izboljšanje izbire za uporabnike.

4. Kadar namerava Komisija predpisati obvezno uporabo nekaterih standardov ali specifikacij, obvestilo o tem objavi v *Uradnem listu Evropske unije* in vse zadevne stranke pozove, naj javno izrazijo svoja stališča. Komisija z izvedbenimi akti določi, da je uporaba zadevnih standardov obvezna, in sicer tako, da jih na seznamu standardov ali specifikacij, objavljenem v *Uradnem listu Evropske unije*, navede kot obvezne standarde.

5. Kadar Komisija meni, da standardi ali specifikacije iz odstavka 1 ne prispevajo več k zagotavljanju harmoniziranih elektronskih komunikacijskih storitev, ne izpolnjujejo več potreb potrošnikov ali ovirajo tehnološki razvoj, jih odstrani s seznama standardov ali specifikacij iz odstavka 1.

6. Kadar Komisija meni, da standardi ali specifikacije iz odstavka 4 ne prispevajo več k zagotavljanju harmoniziranih elektronskih komunikacijskih storitev, ne izpolnjujejo več potreb potrošnikov ali ovirajo tehnološki razvoj, z izvedbenimi akti navedene standarde ali specifikacije odstrani s seznama standardov ali specifikacij iz odstavka 1.

7. Izvedbeni akti iz odstavkov 4 in 6 tega člena se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

8. Ta člen se ne uporablja za nobeno od bistvenih zahtev, specifikacij vmesnika ali harmoniziranih standardov, za katere se uporablja Direktiva 2014/53/EU.

NASLOV V
VARNOST

Člen 40

Varnost omrežij in storitev

1. Države članice zagotovijo, da ponudniki javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev sprejmejo ustrezne in sorazmerne tehnične in organizacijske ukrepe za ustrezno obvladovanje tveganj za varnost omrežij in storitev. Ob upoštevanju stanja tehnike ti ukrepi zagotavljajo raven varnosti, primerno predvidenemu tveganju. Ti ukrepi, vključno s šifriranjem kadar je to primerno, se sprejmejo zlasti za preprečitev in zmanjšanje učinka varnostnih incidentov na uporabnike ter na druga omrežja in storitve.

   Agencija Evropske unije za varnost omrežij in informacij (v nadaljnjem besedilu: agencija ENISA) v skladu z Uredbo (EU) št. 526/2013 Evropskega parlamenta in Sveta[1] prispeva k usklajevanju držav članic, da se preprečijo razlike v nacionalnih zahtevah, ki bi lahko povzročile varnostna tveganja in ovire na notranjem trgu.

[1] Uredba (EU) št. 526/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Agenciji Evropske unije za varnost omrežij in informacij (ENISA) in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 460/2004 (UL L 165, 18.6.2013, str. 41).

2. Države članice zagotovijo, da ponudniki javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev brez nepotrebnega odlašanja uradno obvestijo pristojni organ o varnostnem incidentu, ki je pomembno vplival na delovanje omrežij ali storitev.

Da bi določili, kako pomemben je vpliv varnostnega incidenta, se – kadar so na voljo – upoštevajo zlasti naslednji parametri:

(a) število uporabnikov, ki jih je prizadel varnostni incident,

(b) trajanje varnostnega incidenta,

(c) geografska razširjenost območja, ki ga je prizadel varnostni incident,

(d) v kolikšnem obsegu je prizadeto delovanje omrežja ali storitve,

(e) obseg vpliva na gospodarske in družbene dejavnosti.

Po potrebi zadevni pristojni organ obvesti pristojne organe v drugih državah članicah in agencijo ENISA. Če zadevni pristojni organ ugotovi, da je razkritje varnostnega incidenta v javnem interesu, lahko o tem obvesti javnost ali to zahteva od ponudnikov.

Zadevni pristojni organ enkrat letno Komisiji in agenciji ENISA predloži kratko poročilo o prejetih uradnih obvestilih in ukrepih, ki so bili sprejeti v skladu s tem odstavkom.

3. Države članice zagotovijo, da v primeru posebne in resne grožnje varnostnega incidenta v javnih elektronskih komunikacijskih omrežjih ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitvah ponudniki teh omrežij ali storitev svoje uporabnike, ki bi jih taka grožnja lahko prizadela, obvestijo o morebitnih zaščitnih ukrepih ali popravnih ukrepih, ki jih lahko sprejmejo uporabniki. Po potrebi morajo ponudniki svoje uporabnike obvestiti tudi o sami grožnji.

4. Ta člen ne posega v Uredbo (EU) 2016/679 in Direktivo 2002/58/ES.

5. Komisija lahko ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja agencije ENISA sprejme izvedbene akte, v katerih podrobno opredeli tehnične in organizacijske ukrepe iz odstavka 1 ter okoliščine, obliko in postopke, ki se uporabljajo za zahteve glede uradnega obveščanja na podlagi odstavka 2. Ti akti v največji možni meri temeljijo na evropskih in mednarodnih standardih, državam članicam pa ne preprečujejo, da bi sprejele dodatne zahteve pri uresničevanju ciljev iz odstavka 1.

   Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

Člen 41

Izvajanje in izvrševanje

1. Države članice zagotovijo, da so zaradi izvajanja člena 40 pristojni organi pooblaščeni, da za ponudnike javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev izdajajo obvezujoča navodila, vključno s tistimi, ki zadevajo ukrepe za odpravo varnostnega incidenta oziroma njegovo preprečitev, kadar je bila ugotovljena resna grožnja, in časovne roke za izvajanje.

2. Države članice zagotovijo, da so pristojni organi pooblaščeni, da od ponudnikov javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev zahtevajo, da:

   (a) predložijo informacije, potrebne za oceno varnosti njihovih omrežij in storitev, vključno z dokumentiranimi varnostnimi politikami, in

   (b) privolijo v revizijo varnosti, ki jo izvede usposobljen neodvisen organ ali pristojen organ, rezultate revizije pa posredujejo pristojnemu organu; stroške revizije poravna ponudnik.

3. Države članice zagotovijo, da imajo pristojni organi vsa potrebna pooblastila za preiskavo primerov neskladnosti in njihovih učinkov na varnost omrežij in storitev.

4. Države članice zagotovijo, da so pristojni organi za izvajanje člena 40 pooblaščeni za pridobitev pomoči skupine za odzivanje na incidente na področju računalniške varnosti (v nadaljnjem besedilu: skupina CSIRT), določene na podlagi člena 9 Direktive (EU) 2016/1148, v zvezi z vprašanji, ki spadajo med naloge skupin CSIRT v skladu s točko 2 Priloge I k navedeni direktivi.

5. Pristojni organi se, kadar je to primerno in v skladu z nacionalnim pravom, posvetujejo in sodelujejo z zadevnimi nacionalnimi organi kazenskega pregona, pristojnimi organi, v smislu člena 8(1) Direktive (EU) 2016/1148, in nacionalnimi organi za varstvo podatkov.

DEL II
OMREŽJA

NASLOV I
VSTOP NA TRG IN POSTAVITEV

POGLAVJE I
PRISTOJBINE

Člen 42

Pristojbine za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra in pravice do namestitve zmogljivosti

1. Države članice lahko pristojnemu organu dovolijo, da naloži pristojbine za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra ali za pravice do namestitve zmogljivosti, ki se uporabljajo za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev in pripadajočih zmogljivosti, ki zagotavljajo optimalno uporabo teh virov, na, nad ali pod javnim ali zasebnim zemljiščem. Države članice zagotovijo, da so take pristojbine objektivno utemeljene, pregledne, nediskriminatorne in sorazmerne glede na njihov predvideni namen, ter upoštevajo splošne cilje te direktive.

2. Države članice si v zvezi s pravicami uporabe radiofrekvenčnega spektra prizadevajo zagotoviti, da je višina veljavnih pristojbin takšna, da zagotavlja učinkovito dodeljevanje in uporabo radiofrekvenčnega spektra, tako da med drugim:

(a) določijo pridržane cene kot minimalne pristojbine za pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra z upoštevanjem vrednosti teh pravic pri možni uporabi za druge namene;

(b) upoštevajo stroške, ki so posledica pogojev, vezanih na te pravice, in

(c) v največji možni meri uporabijo načine plačila, povezane z dejansko razpoložljivostjo radiofrekvenčnega spektra za uporabo.

POGLAVJE II
DOSTOP DO ZEMLJIŠČA

Člen 43

Pravice do poti

1. Države članice zagotovijo, da pristojni organ pri obravnavi vloge za odobritev pravic:

– do namestitve zmogljivosti na javnem ali zasebnem zemljišču, nad ali pod njim, podjetju, pooblaščenemu za zagotavljanje javnih elektronskih komunikacijskih omrežij, ali

– do namestitve zmogljivosti na javnem ali zasebnem zemljišču, nad ali pod njim, podjetju, pooblaščenemu za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij, ki niso namenjena javnosti,

stori naslednje:

(a) deluje na podlagi enostavnih, učinkovitih, preglednih in javno dostopnih postopkov, ki se uporabljajo brez diskriminacije in brez odlašanja, in v vsakem primeru svojo odločitev sprejme v šestih mesecih od prejema vloge, razen v primerih razlastitve, ter

(b) upošteva načela preglednosti in nediskriminacije, kadar zadevne pravice pogojuje.

Postopki iz točk (a) in (b) se lahko razlikujejo glede na to, ali vlagatelj zagotavlja javna elektronska komunikacijska omrežja ali ne.

2. Države članice zagotovijo učinkovito strukturno ločitev funkcije za podeljevanje pravic iz odstavka 1 od dejavnosti, povezanih z lastništvom ali nadzorom, kadar javni ali lokalni organi ohranijo lastništvo ali nadzor nad podjetji, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali javno dostopne elektronske komunikacijske storitve.

Člen 44

Kolokacija in souporaba omrežnih elementov in pripadajočih zmogljivosti za ponudnike elektronskih komunikacijskih omrežij

1. Kadar je operater uveljavil pravico na podlagi nacionalnega prava do namestitve zmogljivosti na javnem ali zasebnem zemljišču, nad ali pod njim ali je izkoristil postopek za razlastitev ali uporabo zemljišča, lahko pristojni organi odredijo kolokacijo in souporabo omrežnih elementov in pripadajočih zmogljivosti, nameščenih na tej podlagi, zaradi zaščite okolja, javnega zdravja, javne varnosti ali izpolnjevanja ciljev prostorskega načrtovanja.

   Kolokacijo ali souporabo omrežnih elementov in nameščenih zmogljivosti ter souporaba zemljišča lahko odredijo samo po primernem obdobju javnega posvetovanja, med katerim se vsem zainteresiranim stranem da priložnost, da izrazijo svoja mnenja, ter samo na posebnih območjih, kjer taka souporaba šteje za nujno zaradi izpolnjevanja ciljev iz prvega pododstavka. Pristojni organi lahko odredijo souporabo takih zmogljivosti ali zemljišča, vključno s samim zemljiščem, stavbami, vhodi v zgradbe in napeljavo v njih, drogovi, antenami, stolpi in drugimi podpornimi konstrukcijami, kanali, vodi, vstopnimi jaški, priključnimi omaricami ali ukrepi, ki olajšujejo usklajevanje javnih del. Država članica lahko po potrebi določi nacionalni regulativni ali drug pristojni organ za eno ali več od naslednjih nalog:

   (a) koordinacijo procesa iz tega člena;

(b) delovanje kot enotna informacijska točka;

(c) določitev pravil za razdelitev stroškov souporabe zmogljivosti ali zemljišč in usklajevanja javnih del.

2. Ukrepi, ki jih sprejme pristojni organ v skladu s tem členom, so objektivni, pregledni, nediskriminatorni in sorazmerni. Kadar je primerno, se ti ukrepi izvršijo ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi.

POGLAVJE III
DOSTOP DO RADIOFREKVENČNEGA SPEKTRA

ODDELEK 1
ODOBRITVE

Člen 45

Upravljanje radiofrekvenčnega spektra

1. Države članice ob ustreznem upoštevanju dejstva, da je radiofrekvenčni spekter javna dobrina z visoko socialno, kulturno in gospodarsko vrednostjo, zagotovijo učinkovito upravljanje radiofrekvenčnega spektra za elektronska komunikacijska omrežja in storitve na svojem ozemlju v skladu s členoma 3 in 4. Države članice zagotovijo, da pristojni organi razporedijo radiofrekvenčni spekter za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, izdajo splošne odobritve v zvezi z njim in podelijo individualne pravice uporabe zanj na podlagi objektivnih, preglednih, nediskriminatornih in sorazmernih meril, ki spodbujajo konkurenco.

   Pri uporabi tega člena države članice spoštujejo ustrezne mednarodne sporazume, vključno s Pravilnikom o radiokomunikacijah ITU in drugimi sporazumi, sprejetimi v okviru ITU, ki se uporabljajo za radiofrekvenčni spekter, kot je sporazum, sprejet na regionalni konferenci o radiokomunikacijah leta 2006, ter lahko upoštevajo javne politike.

2. Države članice spodbujajo harmonizacijo uporabe radiofrekvenčnega spektra za elektronska komunikacijska omrežja in storitve v Uniji, da bi zagotovile njegovo uspešno in učinkovito uporabo in koristi potrošnikom, kot so konkurenca, ekonomija obsega in interoperabilnost omrežij in storitev. Pri tem ravnajo v skladu s členom 4 te direktive in z Odločbo 676/2002/ES, med drugim tako da:

(a) si prizadevajo za pokritost svojega nacionalnega ozemlja in prebivalstva z visokokakovostnimi in hitrimi brezžičnimi širokopasovnimi povezavami, pa tudi za pokritost glavnih nacionalnih in evropskih prometnih poti, vključno z vseevropskim prometnim omrežjem, kakor je določeno v Uredbi (EU) št. 1315/2013 Evropskega parlamenta in Sveta[1];

(b) spodbujajo hiter razvoj novih brezžičnih komunikacijskih tehnologij in aplikacij v Uniji, vključno z medsektorskim pristopom, kadar je primerno;

(c) zagotavljajo predvidljivost in doslednost pri podeljevanju, obnovitvi, spremembi, omejitvi in odvzemu pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, da se spodbudijo dolgoročne naložbe;

[1] Uredba (EU) št. 1315/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o smernicah Unije za razvoj vseevropskega prometnega omrežja in razveljavitvi Sklepa št. 661/2010/EU (UL L 348, 20.12.2013, str. 1).

(d) zagotavljajo preprečevanje čezmejnega ali nacionalnega škodljivega motenja v skladu s členoma 28 oziroma 46 ter sprejemajo primerne preventivne in popravne ukrepe v ta namen;

(e) spodbujajo souporabo radiofrekvenčnega spektra med podobnimi ali različnimi uporabami radiofrekvenčnega spektra v skladu s konkurenčnim pravom;

(f) uporabljajo najustreznejši in najpreprostejši sistem odobritev v skladu s členom 46 na način, ki zagotavlja kar največjo stopnjo prožnosti, souporabe in učinkovitosti uporabe radiofrekvenčnega spektra;

(g) uporabljajo pravila za podelitev, prenos, obnovitev, spremembo in odvzem pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, ki so jasno in pregledno določena, da se zagotovijo regulativna varnost, doslednost in predvidljivost;

(h) si prizadevajo za doslednost in predvidljivost po vsej Uniji v zvezi z načinom odobritve uporabe radiofrekvenčnega spektra zaradi varovanja javnega zdravja, ob upoštevanju Priporočila 1999/519/ES.

Za namen prvega pododstavka in v okviru razvijanja tehničnih izvedbenih ukrepov za pas radiofrekvenčnega spektra v skladu z Odločbo 676/2002/ES lahko Komisija Skupino za politiko radiofrekvenčnega spektra zaprosi, da poda mnenje, v katerem priporoči najustreznejše režime odobritve za uporabo radiofrekvenčnega spektra v tem pasu ali njegovih delih. Kadar je primerno in ob upoštevanju takšnega mnenja v največji možni meri, lahko Komisija sprejme priporočilo, z namenom, da sev Uniji spodbudi usklajen pristop glede režimov odobritve za uporabo tega pasu.

Kadar namerava Komisija sprejeti ukrepe v skladu s členom 39(1), (4), (5) in (6), lahko zaprosi za mnenje Skupino za politiko radiofrekvenčnega spektra o posledicah takih standardov ali specifikacij na koordinacijo, harmonizacijo in razpoložljivost radiofrekvenčnega spektra. Komisija pri nadaljnjem ukrepanju upošteva, v največji možni meri, mnenje Skupine za politiko radiofrekvenčnega spektra.

3. Če na trgu na nacionalni ali regionalni ravni ni povpraševanja po uporabi pasu harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra, lahko države članice dovolijo alternativno uporabo celotnega pasu ali njegovega dela, vključno z obstoječo uporabo, v skladu z odstavkoma 4 in 5 tega člena, pod pogojem, da:

(a) ugotovitev, da na trgu ni povpraševanja po uporabi takšnega pasu, temelji na javnem posvetovanju v skladu s členom 23, vključno z v prihodnost usmerjeno oceno tržnega povpraševanja;

(b) taka alternativna uporaba ne preprečuje ali ovira razpoložljivosti ali uporabe takšnega pasu v drugih državah članicah ter

(c) zadevna država članica ustrezno upošteva dolgoročno razpoložljivost ali uporabo takšnega pasu v Uniji in ekonomijo obsega za opremo, ki je posledica uporabe harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra v Uniji.

Odločitev, da se izjemoma dovoli alternativna uporaba, se redno pregleduje, v vsakem primeru pa se pregleda takoj, ko potencialni uporabnik na pristojni organ naslovi ustrezno utemeljeno zahtevo za uporabo pasu v skladu s tehničnim izvedbenim ukrepom. Država članica obvesti Komisijo in druge države članice o sprejeti odločitvi, skupaj z obrazložitvijo, ter o rezultatu vsakega pregleda.

4. Brez poseganja v drugi pododstavek države članice zagotovijo, da se vse vrste tehnologij, ki se uporabljajo za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, lahko uporabljajo v radiofrekvenčnem spektru, ki je opredeljen kot razpoložljiv za elektronske komunikacijske storitve v njihovih nacionalnih načrtih za razporeditev frekvenc v skladu s pravom Unije.

Vendar pa lahko države članice zagotovijo sorazmerne in nediskriminatorne omejitve za vrste tehnologij radijskega omrežja ali tehnologij za brezžični dostop, ki se uporabljajo za storitve elektronskih komunikacij, kadar je to potrebno zaradi:

(a) preprečevanja škodljivega motenja;

(b) varovanja javnega zdravja pred elektromagnetnimi polji, pri čemer se upošteva, v največji možni meri, Priporočilo 1999/519/ES;

(c) zagotovitve tehnične kakovosti storitve;

(d) zagotovitve največje souporabe radiofrekvenčnega spektra;

(e) varovanja učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra ali

(f) uresničitve cilja v splošnem interesu v skladu z odstavkom 5.

5. Brez poseganja v drugi pododstavek države članice zagotovijo, da se vse vrste elektronskih komunikacijskih storitev izvajajo v radiofrekvenčnem spektru, ki je opredeljen kot razpoložljiv za elektronske komunikacijske storitve v njihovih nacionalnih načrtih za razporeditev frekvenc v skladu s pravom Unije. Vendar pa lahko države članice določijo sorazmerne in nediskriminatorne omejitve za vrste elektronskih komunikacijskih storitev, ki jih je treba zagotoviti, vključno z izpolnitvijo zahteve na podlagi Pravilnika o radiokomunikacijah ITU, kadar je to potrebno.

Ukrepi, ki zahtevajo zagotavljanje elektronske komunikacijske storitve v določenem pasu, ki je na voljo elektronskim komunikacijskim storitvam, so upravičeni z namenom uresničitve cilja v splošnem interesu, kakor so ga opredelile države članice v skladu s pravom Unije, kot na primer, vendar ne omejeno na:

(a) varovanje življenja;

(b) spodbujanje socialne, regionalne ali teritorialne kohezije;

(c) preprečevanje neučinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra ali

(d) spodbujanje kulturne in jezikovne raznolikosti ter pluralnosti medijev, na primer zagotavljanje storitev razširjanja radijskih in televizijskih programov.

Ukrep, ki prepoveduje zagotavljanje katere koli druge elektronske komunikacijske storitve v določenem pasu, se uporablja samo, kadar je upravičen s potrebo po storitvi varovanja življenja. Države članice lahko izjemoma tak ukrep tudi razširijo zaradi izpolnjevanja drugih ciljev v splošnem interesu, kakor jih določijo države članice v skladu s pravom Unije.

6. Države članice redno preverjajo nujnost omejitev iz odstavkov 4 in 5 ter objavljajo rezultate takih preverjanj.

7. Omejitve, določene pred 25. majem 2011, morajo biti v skladu z odstavkoma 4 in 5 do ... [datum začetka veljavnosti te direktive].

Člen 46

Odobritev uporabe radiofrekvenčnega spektra

1. Države članice spodbujajo uporabo radiofrekvenčnega spektra, vključno s souporabo, v okviru splošnih odobritev ter omejijo podeljevanje individualnih pravic c uporabe radiofrekvenčnega spektra na primere, ko so take pravice nujne za povečanje učinkovite uporabe zaradi povpraševanja in ob upoštevanju meril iz drugega pododstavka. V vseh drugih primerih določijo pogoje za uporabo radiofrekvenčnega spektra v splošni odobritvi.

   V ta namen države članice določijo najprimernejši režim za odobritev uporabe radiofrekvenčnega spektra, ob upoštevanju:

   (a) posebnih značilnosti zadevnega radiofrekvenčnega spektra;

   (b) potrebe po zaščiti pred škodljivim motenjem;

   (c) oblikovanja zanesljivih pogojev za souporabo radiofrekvenčnega spektra, kadar je primerno;

   (d) potrebe po zagotavljanju tehnične kakovosti komunikacij ali storitve;

(e) ciljev v splošnem interesu, kakor jih določijo države članice v skladu s pravom Unije;

(f) potrebe po zaščiti učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra.

Države članice skušajo pri odločitvi o izdaji splošne odobritve ali podelitvi individualnih pravic uporabe harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra, ob upoštevanju tehničnih izvedbenih ukrepov, sprejetih v skladu s členom 4 Odločbe 676/2002/ES, čim bolj zmanjšati težave zaradi škodljivega motenja, tudi pri souporabi radiofrekvenčnega spektra na podlagi kombinacije splošne odobritve in individualnih pravic uporabe.

Kjer je primerno države članice ocenijo možnost odobritve uporabe radiofrekvenčnega spektra na podlagi kombinacije splošne odobritve in individualnih pravic uporabe, pri čemer upoštevajo verjetne učinke različnih kombinacij splošnih odobritev in individualnih pravic uporabe ter postopnega prehoda iz ene kategorije v drugo na konkurenco, inovacije in vstop na trg.

Države članice ob ustreznem upoštevanju tehnoloških rešitev za obvladovanje škodljivega motenja naložijo najmanj zahteven režim izdajanja odobritev, da čim bolj zmanjšajo omejitve uporabe radiofrekvenčnega spektra.

2. Pristojni organi pri sprejemanju odločitve v skladu z odstavkom 1 zaradi spodbujanja souporabe radiofrekvenčnega spektra zagotovijo, da so pogoji za souporabo radiofrekvenčnega spektra jasno določeni. Taki pogoji morajo spodbujati učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra, konkurenco in inovacije.

Člen 47

Pogoji, vezani na individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra

1. Pristojni organi vežejo individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra v skladu s členom 13(1) s pogoji na način, ki zagotovi optimalno ter najuspešnejšo in najučinkovitejšo uporabo radiofrekvenčnega spektra. Pred dodelitvijo ali obnovitvijo teh pravic jasno določijo vse take pogoje, vključno z zahtevano ravnjo uporabe in možnostjo, da se ta obveznost izpolni s prodajo ali dajanjem v zakup, da se zagotovi izvajanje teh pogojev v skladu s členom 30. Pogoji, vezani na obnovitev pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, ne smejo prinašati neupravičenih prednosti obstoječim imetnikom teh pravic.

   Ti pogoji opredelijo ustrezne parametre, vključno z roki za izvajanje pravic uporabe, pri čemer lahko pristojni organ v primeru nespoštovanja tega roka pravico uporabe odvzame ali uvede druge ukrepe.

   Pristojni organi se pravočasno in na pregleden način posvetujejo z zainteresiranimi stranmi in jih obvestijo o pogojih, vezanih na individualne pravice uporabe, pred njihovo uvedbo. Vnaprej določijo merila za oceno izpolnjevanja teh pogojev in o njih na pregleden način obvestijo zainteresirane strani.

2. Pri vezanju pogojev na individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra lahko pristojni organi, zlasti z namenom zagotoviti uspešno in učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra ali izboljšati pokritost, določijo naslednje možnosti:

(a) souporabo pasivne ali aktivne infrastrukture, ki temelji na radiofrekvenčnem spektru, ali radiofrekvenčnega spektra;

(b) poslovne dogovore o dostopu do gostovanja;

(c) skupno postavitev infrastrukture za zagotavljanje omrežij ali storitev, ki temeljijo na uporabi radiofrekvenčnega spektra.

Pristojni organi v pogojih, vezanih na pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, ne preprečujejo souporabe radiofrekvenčnega spektra. Podjetja pri izvajanju pogojev, naloženih na podlagi tega odstavka, še naprej upoštevajo konkurenčno pravo.

ODDELEK 2
PRAVICE UPORABE

Člen 48

Podelitev individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra

1. Kadar je treba podeliti individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, države članice take pravice na zahtevo podelijo vsakemu podjetju, ki zagotavlja elektronska komunikacijska omrežja ali storitve na podlagi splošne odobritve iz člena 12, ob upoštevanju člena 13, točke (c) člena 21(1) in člena 55 ter vseh drugih pravil, ki zagotavljajo učinkovito uporabo teh virov v skladu s to direktivo.

2. Brez poseganja v posebna merila in postopke, ki jih države članice sprejmejo za podelitev individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ponudnikom storitev razširjanja vsebin radijskih ali televizijskih programov za izpolnjevanje ciljev v splošnem interesu v skladu s pravom Unije, se individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra podeljujejo z odprtimi, objektivnimi, preglednimi, nediskriminatornimi in sorazmernimi postopki ter v skladu s členom 45.

3. Izjema glede zahtev po odprtem postopku se lahko uporabi kadar je podelitev individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ponudnikom storitev razširjanja vsebin radijskih ali televizijskih programov potrebna za doseganje cilja v splošnem interesu, kakor ga določijo države članice v skladu s pravom Unije.

4. Pristojni organi se o vlogah za individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra odločajo v okviru izbirnih postopkov na podlagi objektivnih, preglednih, sorazmernih in nediskriminatornih meril za upravičenost, ki so vnaprej določena in odražajo pogoje, vezane na take pravice. Pristojni organi imajo možnost od vlagateljev zahtevati vse potrebne informacije, da bi lahko na podlagi teh meril ocenili njihovo zmožnost izpolnjevanja teh pogojev. Kadar pristojni organ ugotovi, da vlagatelj nima potrebne zmožnosti, o tem predloži ustrezno obrazloženo odločitev.

5. Pri podeljevanju individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra države članice določijo, ali lahko imetnik pravic te pravice prenese ali jih da v zakup in pod kakšnimi pogoji. Uporabljata se člena 45 in 51.

6. Pristojni organ sprejme, sporoči in objavi odločitve o podelitvi individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra čim prej po prejemu popolne vloge oziroma v šestih tednih v primeru radiofrekvenčnega spektra, ki je bil opredeljen kot razpoložljiv za elektronske komunikacijske storitve v nacionalnem načrtu za razporeditev frekvenc. Ta rok ne posega v člen 55(7) in v noben veljaven mednarodni sporazum v zvezi z uporabo radiofrekvenčnega spektra ali orbitalnih leg.

Člen 49

Trajanje pravic

1. Kadar države članice odobrijo uporabo radiofrekvenčnega spektra prek individualnih pravic uporabe za določeno obdobje, zagotovijo, da je pravica uporabe podeljena za obdobje, ki je primerno glede na cilje, zasledovane v skladu s členom 55(2), pri čemer se upošteva, da je treba zagotoviti konkurenco ter zlasti uspešno in učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra in spodbujati inovacije ter učinkovite naložbe, med drugim z dopustitvijo ustreznega obdobja za amortizacijo naložb.

2. Kadar države članice podelijo individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, za katerega so bili s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu z Odločbo 676/2002/ES določeni harmonizirani pogoji, da se v določenem obdobju omogoči njegova uporaba za brezžične širokopasovne elektronske komunikacijske storitve (v nadaljnjem besedilu: brezžične širokopasovne storitve), zagotovijo vsaj 20-letno regulativno predvidljivost za imetnike pravic glede pogojev vlaganja v infrastrukturo, ki je odvisna od uporabe takega radiofrekvenčnega spektra, ter pri tem upoštevajo zahteve iz odstavka 1 tega člena. Po potrebi se ta člen spremeni zaradi vsake spremembe pogojev, vezanih na te pravice uporabe, v skladu s členom 18.

   V ta namen države članice zagotovijo, da so pod pogoji, določenimi v tem odstavku, take pravice veljavne vsaj 15 let, ter se, kadar je to potrebno zaradi skladnosti s prvim pododstavkom, to obdobje veljavnosti ustrezno podaljša.

Države članice v okviru pogojev, določenih na podlagi člena 55(3) in (6), na pregleden način zagotovijo, da imajo vse zainteresirane strani pred podelitvijo teh pravic dostop do splošnih meril za podaljšanje trajanja pravic uporabe. Taka splošna merila se nanašajo na:

(a) potrebo po zagotovitvi uspešne in učinkovite uporabe zadevnega radiofrekvenčnega spektra, cilje iz točk (a) in (b) člena 45(2) ali potrebo po izpolnitvi ciljev v splošnem interesu glede zagotovitve zaščite življenja, javnega reda, javne varnosti ali obrambe in

(b) potrebo po zagotavljanju neizkrivljene konkurence.

Pristojni organ najpozneje dve leti pred potekom prvotne veljavnosti individualne pravice uporabe opravi objektivno in v prihodnost usmerjeno oceno splošnih meril, določenih za podaljšanje trajanja te pravice uporabe, v okviru točke (c) člena 45(2). Pod pogojem, da pristojni organ ni uvedel ukrepov za uveljavljanje zaradi neizpolnjevanja pogojev za pravice uporabe v skladu s členom 30, podaljša trajanje pravice uporabe, razen če ugotovi, da tako podaljšanje ne bi bilo skladno s splošnimi merili, določenimi v točki (a) ali (b) tretjega pododstavka tega odstavka.

Pristojni organ na podlagi te ocene uradno obvesti imetnika pravic, ali bo odobrilo podaljšanje trajanja pravice uporabe.

Če tako podaljšanje ni odobreno, pristojni organ uporabi člen 48 za podelitev pravic uporabe za zadevni specifični pas radiofrekvenčnega spektra.

Vsi ukrepi na podlagi tega odstavka morajo biti sorazmerni, nediskriminatorni, pregledni in obrazloženi.

Z odstopanjem od člena 23 imajo zainteresirane strani možnost, da izrazijo stališče o katerem koli osnutku ukrepa na podlagi tretjega in četrtega pododstavka tega odstavka v obdobju vsaj treh mesecev.

Ta odstavek ne posega v uporabo členov 19 in 30.

Države članice pri določanju pristojbin za pravice uporabe upoštevajo mehanizem, določen v tem odstavku.

3. Kadar je to ustrezno utemeljeno, lahko države članice odstopajo od odstavka 2 tega člena v naslednjih primerih:

(a) na omejenih geografskih območjih, na katerih izrazito primanjkuje možnosti za dostop do visokozmogljivih omrežij ali takega dostopa sploh ni in je to potrebno za izpolnitev ciljev iz člena 45(2);

(b) za specifične kratkoročne projekte;

(c) za poskusno uporabo;

(d) za uporabo radiofrekvenčnega spektra, ki je lahko v skladu s členom 45(4) in (5) na voljo skupaj z brezžičnimi širokopasovnimi storitvami, ali

(e) za alternativno uporabo radiofrekvenčnega spektra v skladu s členom 45(3).

4. Države članice lahko prilagodijo trajanje pravic uporabe iz tega člena, da zagotovijo sočasen iztek obdobja trajanja pravic v enem ali več pasovih.

Člen 50

Obnovitev individualnih pravic uporabe harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra

1. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi sprejmejo odločitev o obnovitvi individualnih pravic uporabe harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra pravočasno pred iztekom obdobja trajanja teh pravic, razen kadar je bila možnost podaljšanja izrecno izključena ob dodelitvi. Ti organi v ta namen ocenijo potrebo po taki obnovitvi na lastno pobudo ali na zahtevo imetnika pravic, vendar v tem primeru ne prej kot pet let pred iztekom obdobja trajanja zadevnih pravic. To ne vpliva na določbe o obnovitvi, ki se uporabljajo za obstoječe pravice.

2. Pri sprejemanju odločitve v skladu z odstavkom 1 tega člena pristojni organi med drugim upoštevajo:

   (a) izpolnjevanje ciljev iz člena 3, člena 45(2) in člena 48(2) ter ciljev javne politike v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom;

   (b) izvajanje tehničnega izvedbenega ukrepa, sprejetega v skladu s členom 4 Odločbe 676/2002/ES;

   (c) pregled ustreznega izvajanja pogojev, vezanih na zadevno pravico;

(d) potrebo po spodbujanju konkurence ali preprečevanju izkrivljanja konkurence v skladu s členom 52;

(e) potrebo po povečanju učinkovitosti uporabe radiofrekvenčnega spektra zaradi tehnološkega ali tržnega razvoja;

(f) potrebo po preprečevanju hudih motenj pri zagotavljanju storitev.

3. Pristojni organi pri odločanju o morebitni obnovitvi individualnih pravic uporabe harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra, za katerega je število pravic uporabe omejeno na podlagi odstavka 2 tega člena, izvedejo odprt, pregleden in nediskriminatoren postopek ter med drugim:

(a) dajo vsem zainteresiranim stranem priložnost, da izrazijo svoja stališča na javnem posvetovanju v skladu s členom 23, in

(b) jasno navedejo razloge za tako morebitno obnovitev.

Nacionalni regulativni ali drug pristojni organ pri odločanju o tem, ali naj obnovi pravice uporabe ali organizira nov izbirni postopek za podelitev pravic uporabe na podlagi člena 55, upošteva vse dokaze, ki izhajajo iz posvetovanja na podlagi prvega pododstavka tega odstavka, da obstaja povpraševanje na trgu s strani podjetij, ki niso imetniki pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra v zadevnem pasu.

4. Ob odločitvi za obnovitev individualnih pravic uporabe harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra se lahko opravi pregled pristojbin in drugih pogojev, vezanih na te pravice. Po potrebi lahko nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi prilagodijo pristojbine za pravice uporabe v skladu s členom 42.

Člen 51

Prenos ali dajanje v zakup individualnih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra

1. Države članice zagotovijo, da lahko podjetja prenesejo ali dajo v zakup drugim podjetjem individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra.

   Države članice lahko določijo, da se ta odstavek ne uporablja, če je bila individualna pravica uporabe radiofrekvenčnega spektra na začetku dodeljena podjetju brezplačno ali dodeljena za radiodifuzijo.

2. Države članice zagotovijo, da je o nameri podjetja, da prenese pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra ali jih da v zakup, ter o njihovem dejanskem prenosu v skladu z nacionalnimi postopki uradno obveščen pristojni organ in da so podatki o tem objavljeni. V primeru harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra mora biti vsak tak prenos skladen s takšno harmonizirano uporabo.

3. Države članice dovolijo prenos ali dajanje v zakup pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, kadar so ohranjeni prvotni pogoji, vezani na pravice uporabe. Brez poseganja v potrebo po zagotovitvi neizkrivljanja konkurence, zlasti v skladu s členom 52, države članice:

   (a) za prenos in zakup pravic uporabijo najmanj zahteven postopek;

   (b) ne zavrnejo dajanja v zakup pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, kadar zakupodajalec prevzame odgovornost za izpolnjevanje prvotnih pogojev, vezanih na pravice uporabe;

   (c) ne zavrnejo prenosa pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, razen če obstaja očitno tveganje, da novi imetnik ni zmožen izpolnjevati prvotnih pogojev za pravico uporabe.

Upravne pristojbine, naložene podjetjem v povezavi z obdelavo vloge za prenos ali zakup pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, morajo biti skladne s členom 16.

Točke (a), (b) in (c) prvega pododstavka ne posegajo v pristojnost držav članic, da uveljavljajo skladnost s pogoji, vezanimi na pravice uporabe, in sicer kadar koli ter v zvezi z zakupodajalcem in zakupnikom v skladu z njihovim nacionalnim pravom.

Pristojni organi olajšajo prenos ali dajanje v zakup pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, tako da pravočasno obravnavajo vsako zahtevo za spremembo pogojev, vezanih na pravico, in zagotovijo, da je mogoče pravice ali ustrezni radiofrekvenčni spekter v največji možni meri razdeliti ali razčleniti.

Pri katerem koli prenosu ali zakupu pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra pristojni organi objavijo relevantne podrobnosti o individualnih pravicah, s katerimi se lahko trguje, v standardiziranem elektronskem formatu, ko so pravice ustvarjene, in te podrobnosti hranijo, dokler obstajajo pravice.

Komisija lahko sprejme izvedbene akte, v katerih opredeli te relevantne podrobnosti.

Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

Člen 52

Konkurenca

1. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi pri odločanju o podelitvi, spremembi ali obnovitvi pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra za elektronska komunikacijska omrežja in storitve v skladu s to direktivo spodbujajo učinkovito konkurenco in preprečujejo izkrivljanje konkurence na notranjem trgu.

2. Kadar države članice podelijo, spremenijo ali obnovijo pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, lahko njihovi nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi po nasvetu nacionalnega regulativnega organa sprejme ustrezne ukrepe, kot so:

   (a) omejitev količine radiofrekvenčnih pasov, za katerega so pravice uporabe podeljene vsakemu podjetju, ali, kadar je to upravičeno, vezanje pogojev na take pravice uporabe, kot so zagotavljanje veleprodajnega dostopa, nacionalno ali regionalno gostovanje, v nekaterih pasovih ali v nekaterih skupinah pasov s podobnimi značilnostmi;

   (b) rezerviranje določenega dela radiofrekvenčnega pasu ali skupine pasov za dodelitev novim udeležencem na trgu, če je to potrebno in upravičeno glede na posebne razmere na nacionalnem trgu;

   (c) zavrnitev podelitve novih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ali dopustitve novih uporab radiofrekvenčnega spektra v nekaterih pasovih ali vezanje pogojev na podelitev novih pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra ali za odobritev novih uporab radiofrekvenčnega spektra, da z nobeno dodelitvijo, prenosom ali kopičenjem pravic uporabe ne bi prišlo do izkrivljanja konkurence;

(d) vključitev pogojev o prepovedi prenosov pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, za katere se na ravni Unije ali nacionalni ravni ne opravlja nadzora nad združevanjem, ali uvedba pogojev zanje, če obstaja verjetnost, da bi taki prenosi znatno škodovali konkurenci;

(e) sprememba obstoječih pravic v skladu s to direktivo, kadar je to potrebno za naknadno odpravo izkrivljanja konkurence zaradi prenosa ali kopičenja pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra.

Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi ob upoštevanju tržnih razmer in razpoložljivih referenčnih meril sprejmejo svojo odločitev na podlagi objektivne in v prihodnost usmerjene ocene konkurenčnih tržnih pogojev, nujnosti takih ukrepov za ohranjanje ali doseganje učinkovite konkurence in verjetnih učinkov takih ukrepov na obstoječe in prihodnje naložbe udeležencev na trgu, zlasti za postavitev omrežja. Pri tem upoštevajo pristop k analizi trga iz člena 67(2).

3. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi pri uporabi odstavka 2 tega člena ravnajo v skladu s postopki iz členov 18, 19, 23 in 35.

ODDELEK 3
POSTOPKI

Člen 53

Koordinirani časovni načrt dodelitev radiofrekvenčnega spektra

1. Države članice sodelujejo z namenom koordinirati uporabo harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra za elektronska komunikacijska omrežja in storitve v Uniji ter pri tem ustrezno upoštevajo različne nacionalne tržne razmere. Del tega je lahko določitev enega ali, kadar je primerno, več skupnih datumov, do katerih je treba odobriti uporabo posameznega harmoniziranega radiofrekvenčnega spektra.

2. Kadar so bili s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu z Odločbo 676/2002/ES določeni harmonizirani pogoji, da se omogoči uporaba radiofrekvenčnega spektra za brezžična širokopasovna omrežja in storitve, države članice dovolijo uporabo tega radiofrekvenčnega spektra čim prej in najpozneje 30 mesecev po sprejetju tega ukrepa, ali čim prej po umiku morebitne odločitve o izjemni dopustitvi alternativne uporabe na podlagi člena 45(3) te direktive. To ne posega v Sklep (EU) 2017/899 in v pravico Komisije do pobude pri predlaganju zakonodajnih aktov.

3. Država članica lahko odloži rok iz odstavka 2 tega člena za poseben pas v naslednjih primerih:

(a) v obsegu, ki ga upravičuje omejitev uporabe tega pasu na podlagi cilja v splošnem interesu iz točke (a) ali (d) člena 45(5);

(b) zaradi nerešenih vprašanj v okviru čezmejne koordinacije s tretjimi državami, katere posledica je škodljivo motenje, pod pogojem, da je, kadar je to primerno, prizadeta država članica zahtevala pomoč Unije v skladu s členom 28(5);

(c) zaradi zaščite nacionalne varnosti in obrambe ali

(d) zaradi višje sile.

Zadevna država članica tak odlog preveri vsaj enkrat vsaki dve leti.

4. Država članica lahko odloži rok iz odstavka 2 za poseben pas v potrebnem obsegu ter za največ 30 mesecev zaradi:

(a) nerešenih vprašanj v okviru čezmejne koordinacije med državami članicami, katere posledica je škodljivo motenje, pod pogojem, da prizadeta država članica pravočasno sprejme vse potrebne ukrepe v skladu s členom 28(3) in (4);

(b) potrebe, da zagotovi, in kompleksnosti zagotavljanja tehnične migracije obstoječih uporabnikov tega pasu.

5. Zadevna država članica o odlogu iz odstavka 3 ali 4 pravočasno obvesti druge države članice in Komisijo ter navede razloge zanj.

Člen 54

Koordinirani časovni načrt dodelitve posebnih pasov 5G

1. Kadar je to potrebno za uvedbo 5G, države članice za prizemne sisteme, ki lahko zagotavljajo brezžične širokopasovne storitve, do 31. decembra 2020 sprejmejo vse ustrezne ukrepe, s katerimi:

   (a) reorganizirajo in omogočijo uporabo dovolj velikih blokov pasu med 3,4 in 3,8 GHz;

   (b) omogočijo uporabo vsaj 1 GHz pasu med 24,25 in 27,5 GHz, pod pogojem, da obstajajo jasni dokazi, da obstaja povpraševanje na trgu in ni znatnih ovir za migracijo obstoječih uporabnikov ali sprostitev pasu.

2. Vendar lahko države članice podaljšajo rok iz odstavka 1 tega člena v skladu s členom 45(3), ali členom 53(2), (3) ali (4), kadar je to upravičeno.

3. Ukrepi, sprejeti na podlagi odstavka 1 tega člena, morajo biti v skladu s harmoniziranimi pogoji, določenimi s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu s členom 4 Odločbe 676/2002/ES.

Člen 55

Postopek za omejitev števila pravic uporabe, ki se podelijo za radiofrekvenčni spekter

1. Brez poseganja v člen 53, kadar država članica sklene, da pravica uporabe radiofrekvenčnega spektra ne more biti predmet splošne odobritve, in razmišlja o omejitvi števila pravic uporabe, ki se podelijo za radiofrekvenčni spekter, med drugim:

   (a) jasno navede razloge za omejitev pravic uporabe, zlasti tako, da skrbno pretehta potrebo po doseganju kar največjih koristi za uporabnike in spodbujanju razvoja konkurence, ter pregledovati, kot je ustrezno, omejitve v rednih intervalih oziroma na razumno zahtevo zadevnih podjetij;

   (b) da vsem zainteresiranim stranem, vključno z uporabniki in potrošniki, priložnost, da v skladu s členom 23 prek javnega posvetovanja izrazijo svoja stališča o vsaki omejitvi.

2. Kadar država članica sklene, da je število pravic uporabe treba omejiti, jasno določi in navede razloge za cilje, ki naj bi se dosegli s konkurenčnim ali primerljivim izbirnim postopkom na podlagi tega člena, ter jih po možnosti količinsko opredeli, pri čemer ustrezno upošteva potrebo po izpolnitvi nacionalnih ciljev in ciljev notranjega trga. Cilji, ki jih lahko države članice določijo, da bi pripravile poseben izbirni postopek, so ob spodbujanju konkurence omejeni tudi na enega ali več od naslednjih ciljev:

   (a) spodbujanje pokritosti;

(b) zagotavljanje potrebne kakovosti storitev;

(c) spodbujanje učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra, tudi z upoštevanjem pogojev, ki so vezani na pravice uporabe in višine pristojbin;

(d) spodbujanje inovacij in razvoja podjetij.

Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organ jasno opredeli in utemelji izbiro izbirnega postopka, vključno z morebitno predhodno fazo za dostop do izbirnega postopka. Prav tako jasno navede rezultat katere koli povezane ocene konkurenčnih, tehničnih in gospodarskih razmer na trgu ter razloge za morebitno uporabo in izbiro ukrepov na podlagi člena 35.

3. Države članice objavijo vsako odločitev o izbranem izbirnem postopku in povezanih pravilih z jasno navedbo razlogov za to. Prav tako objavijo pogoje, vezane na pravice uporabe.

4. Po določitvi izbirnega postopka države članice pozovejo k predložitvi vlog za podelitev pravic uporabe.

5. Kadar država članica sklene, da se lahko podelijo dodatne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra ali kombinacija splošne odobritve in individualnih pravic uporabe, ta sklep objavi in začne postopek za podelitev takih pravic.

6. Kadar je treba omejiti podeljevanje pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra, države članice podelijo take pravice na podlagi izbirnih meril in izbirnega postopka, ki morajo biti objektivni, pregledni, nediskriminatorni in sorazmerni. Pri vseh izbirnih merilih je treba upoštevati uresničitev ciljev in zahtev iz členov 3, 4, 28 in 45.

7. Kadar morajo države članice uporabiti konkurenčne ali primerjalne izbirne postopke, lahko podaljšajo najdaljši rok šest tednov iz člena 48(6) za toliko časa, kot je potrebno, vendar največ za osem mesecev, da za vse zainteresirane strani zagotovijo pravične, primerne, odprte in pregledne postopke, za katere veljajo posebni časovni načrti, določeni na podlagi člena 53.

   Ti roki ne posegajo v noben veljavni mednarodni sporazum v zvezi z uporabo radiofrekvenčnega spektra in satelitsko koordinacijo.

8. Ta člen ne posega v prenos pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra v skladu s členom 51.

POGLAVJE IV
POSTAVITEV IN UPORABA BREZŽIČNE OMREŽNE OPREME

Člen 56

Dostop do radijskih lokalnih omrežij

1. Pristojni organi dovolijo, da se dostop do javnih elektronskih komunikacijskih omrežij zagotovi prek RLAN ter da se za to uporabi harmonizirani radiofrekvenčni spekter, za kar se uporabljajo samo veljavni pogoji za splošno odobritev v zvezi z uporabo radiofrekvenčnega spektra iz člena 46(1).

   Kadar tako zagotavljanje ni del gospodarske dejavnosti ali je pomožna dejavnost za drugo gospodarsko dejavnost ali javno storitev, ki ni odvisna od prenosa signalov po takih omrežjih, podjetje, javni organ ali končni uporabnik, ki zagotavljajo tak dostop, niso podrejeni splošni odobritvi za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev v skladu s členom 12 niti zanje ne veljajo obveznosti v zvezi s pravicami končnih uporabnikov v skladu z naslovom II dela III ali obveznosti medsebojne povezave njihovih omrežij v skladu s členom 61(1).

2. Uporablja se člen 12 Direktive 2000/31/ES.

3. Pristojni organi ponudnikom javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ne preprečujejo, da javnosti prek RLAN, ki se lahko nahajajo v prostorih končnih uporabnikov, dovolijo dostop do svojih omrežij, če izpolnjujejo veljavne pogoje za splošno odobritev in se je s tem predhodno strinjal končni uporabnik.

4. V skladu zlasti s členom 3(1) Uredbe (EU) 2015/2120 pristojni organi zagotovijo, da ponudniki javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom enostransko ne omejijo ali preprečijo:

   (a) dostopanja do RLAN, ki jih zagotavljajo tretje strani, po lastni izbiri ali

   (b) da drugim končnim uporabnikom prek RLAN dovolijo vzajemno ali splošnejše dostopanje do omrežij takih ponudnikov, tudi na podlagi pobud tretjih strani, ki združujejo RLAN različnih končnih uporabnikov in zagotavljajo, da so javno dostopna.

5. Pristojni organi ne omejijo ali preprečijo končnim uporabnikom, da drugim končnim uporabnikom dovolijo vzajemni ali drugačen dostop do svojih RLAN, tudi na podlagi pobud tretjih strani, ki združujejo RLAN različnih končnih uporabnikov in zagotavljajo, da so javno dostopna.

6. Pristojni organi neupravičeno ne omejujejo zagotavljanja javnega dostopa do RLAN:

(a) s strani organov javnega sektorja ali na javnih površinah v bližini prostorov, ki jih zasedajo taki organi javnega sektorja, kadar je tako zagotavljanje pomožna dejavnost za javne storitve, ki se zagotavljajo v navedenih prostorih;

(b) s pobudami nevladnih organizacij ali organov javnega sektorja za združitev in zagotavljanje vzajemne ali splošnejše dostopnosti RLAN različnih končnih uporabnikov, kadar je ustrezno tudi RLAN, do katerih se javni dostop zagotavlja v skladu s točko (a).

Člen 57

Postavitev in obratovanje maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk

1. Pristojni organi neupravičeno ne omejujejo postavitve maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk. Države članice si prizadevajo zagotoviti, da so vsa pravila, ki urejajo postavitev maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk, usklajena na nacionalni ravni. Taka pravila se objavijo preden se začnejo uporabljati.

Pristojni organi za postavitev maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk, ki izpolnjujejo značilnosti, določene v skladu z odstavkom 2, zlasti ne zahtevajo posameznih urbanističnih dovoljenj ali drugih posameznih predhodnih dovoljenj.

Pristojni organi lahko z odstopanjem od drugega pododstavka tega odstavka zahtevajo dovoljenja za postavitev maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk na stavbah ali v krajih z arhitekturno, zgodovinsko ali naravno vrednostjo, ki so zavarovani v skladu z nacionalnim pravom ali, kadar je to potrebno, zaradi javne varnosti. Člen 7 Direktive 2014/61/EU se uporablja za podelitev teh dovoljenj.

2. Komisija z izvedbenimi akti določi fizične in tehnične značilnosti, kot so največja velikost, teža, in, kadar je primerno, oddajna moč maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk.

Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

Prvi tak izvedbeni akt se sprejme do 30. junija 2020.

3. Ta člen ne posega v bistvene zahteve iz Direktive 2014/53/EU in v režim odobritve za uporabo zadevnega radiofrekvenčnega spektra.

4. Države članice, po potrebi z uporabo postopkov, sprejetih v skladu z Direktivo 2014/61/EU, zagotovijo, da imajo operaterji pravico dostopa do vse fizične infrastrukture, ki je pod nadzorom nacionalnih, regionalnih ali lokalnih javnih organov in je tehnično primerna za namestitev maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk ali potrebna za povezovanje takih dostopovnih točk s hrbteničnim omrežjem, vključno s cestno opremo, kot so ulične svetilke, prometni znaki, semaforji, panoji, postajališča za avtobuse in tramvaje ter postaje podzemne železnice. Javni organi ugodijo vsem razumnim zahtevam za dostop na podlagi preglednih, poštenih, razumnih in nediskriminatornih pogojev, ki so javno objavljeni v okviru enotne informacijske točke.

5. Brez poseganja v poslovne sporazume se za postavitev maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk ne zaračunavajo nobene pristojbine ali dajatve, višje od upravnih pristojbin v skladu s členom 16.

Člen 58

Tehnični predpisi o elektromagnetnih poljih

Postopki iz Direktive (EU) 2015/1535 se uporabljajo za vse osnutke ukrepov države članice, ki bi za postavitev maloobmočnih brezžičnih dostopovnih točk v zvezi z elektromagnetnimi polji naložila drugačne zahteve, kot so določene v Priporočilu št. 1999/519/ES.

NASLOV II
DOSTOP

POGLAVJE I
SPLOŠNE DOLOČBE, NAČELA DOSTOPA

Člen 59

Splošni okvir za dostop in medomrežno povezovanje

1. Države članice zagotovijo, da ni omejitev, ki bi preprečevale podjetjem v eni državi članici ali v različnih državah članicah, da v skladu s pravom Unije sklepajo medsebojne sporazume o tehnični in komercialni ureditvi dostopa ali medomrežnega povezovanja. Podjetje, ki zaprosi za dostop ali medomrežno povezovanje, ne potrebuje pooblastila za obratovanje v državi članici, v kateri je bila vložena zahteva za dostop ali medomrežno povezovanje, če v tej državi članici ne izvaja storitev in ne upravlja omrežja.

2. Brez poseganja v člen 114 države članice ne ohranijo zakonov ali drugih predpisov, ki od podjetij zahtevajo, da pri odobritvi dostopa ali medomrežnega povezovanja različnim podjetjem ponudijo različne pogoje za enakovredne storitve, ali ukrepov, ki jim nalagajo obveznosti, ki niso povezane z dejanskimi storitvami dostopa in medomrežnega povezovanja brez poseganja v pogoje, določene v Prilogi I.

Člen 60

Pravice in obveznosti podjetij

1. Operaterji javnih elektronskih komunikacijskih omrežij imajo pravico in, kadar tako zahtevajo druga podjetja, ki so za to pooblaščena v skladu s členom 15, obveznost, da se medsebojno pogajajo o medomrežnem povezovanju z namenom zagotoviti javno dostopne elektronske komunikacijske storitve, s čimer se zagotovi interoperabilnost storitev po vsej Uniji. Operaterji drugim podjetjem ponudijo dostop in medomrežno povezovanje pod pogoji, skladnimi z obveznostmi, ki jih naloži nacionalni regulativni organ na podlagi členov 61, 62 in 68.

2. Brez poseganja v člen 21 države članice zahtevajo, da podjetja, ki pridobijo informacije od drugega podjetja pred, med in po pogajanjih o ureditvi dostopa ali medomrežnega povezovanja, te informacije uporabijo samo za namen, za katerega so jih dobile, in vedno spoštujejo zaupnost poslanih ali shranjenih informacij. Ta podjetja prejete informacije ne smejo pošiljati nobeni drugi stranki, zlasti pa ne drugim oddelkom, podružnicam ali partnerjem, za katere bi take informacije lahko pomenile konkurenčno prednost.

3. Države članice lahko določijo, da pogajanja izvajajo nevtralni posredniki, če je to potrebno zaradi konkurenčnih pogojev.

POGLAVJE II
DOSTOP IN MEDOMREŽNO POVEZOVANJE

Člen 61

Pooblastila in odgovornosti nacionalnih regulativnih in drugih pristojnih organov v zvezi z dostopom in medomrežnim povezovanjem

1. Nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni organi v primerih iz točk (b) in (c) odstavka 2 tega člena, pri izpolnjevanju ciljev iz člena 3 spodbujajo in, kadar je primerno, zagotovijo primeren dostop in medomrežno povezovanje ter interoperabilnost storitev v skladu s to direktivo, svojo pristojnost pa izvajajo na način, ki pospešuje učinkovitost, trajnostno konkurenco, postavitev zelo visokozmogljivih omrežij, učinkovite naložbe in inovacije, končnim uporabnikom pa omogoča največje možne koristi.

   Pripravijo smernice in javno objavijo postopke, ki se uporabljajo za pridobitev dostopa in medomrežnega povezovanja, ter s tem zagotovijo, da lahko mala in srednja podjetja ter operaterji z omejenim geografskim dosegom izkoristijo prednosti, ki jih prinašajo naložene obveznosti.

2. Nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni organi v primerih iz točk (b) in (c) tega odstavka lahko brez poseganja v ukrepe, ki bi lahko bili sprejeti v skladu s členom 68 v zvezi s podjetji, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno moč, naložijo zlasti:

(a) v obsegu, ki je potreben za zagotovitev povezljivosti med koncema, obveznosti za podjetja, za katera velja splošna odobritev in ki nadzorujejo dostop do končnih uporabnikov, vključno v utemeljenih primerih z obveznostjo medomrežnega povezovanja njihovih omrežij, kadar to še ni bilo storjeno;

(b) v utemeljenih primerih ter v obsegu, ki je za to potreben, obveznosti za podjetja, za katera velja splošna odobritev in ki nadzorujejo dostop do končnih uporabnikov, da naredijo svoje storitve interoperabilne;

(c) v utemeljenih primerih, kadar je ogrožena povezljivost med koncema med končnimi uporabniki zaradi nezadostne interoperabilnosti med medosebnimi komunikacijskimi storitvami, ter v obsegu, ki je potreben za zagotovitev povezljivosti med koncema med končnimi uporabniki, obveznosti za relevantne ponudnike medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke, ki dosegajo znatno raven pokritosti in uporabnikov, da zagotovijo interoperabilnost svojih storitev;

(d) obveznosti za operaterje, da zagotovijo dostop do drugih zmogljivosti iz dela II Priloge II pod pravičnimi, primernimi in nediskriminatornimi pogoji, v obsegu, ki je potreben, da se končnim uporabnikom zagotovi dostopnost do storitev razširjanja digitalnih radijskih in televizijskih programov in povezanih dopolnilnih storitev, ki jih je določila država članica.

Obveznosti iz točke (c) prvega pododstavka se naložijo le:

(i) v obsegu, ki je potreben za zagotovitev interoperabilnosti medosebnih komunikacijskih storitev, in lahko vključuje sorazmerne obveznosti za ponudnike teh storitev, da objavijo ter organom in drugim ponudnikom dovolijo uporabo, spremembo in razširjanje ustreznih informacij, ali da uporabljajo in uresničujejo standarde ali specifikacije iz člena 39(1) ali druge ustrezne evropske ali mednarodne standarde;

(ii) kadar je Komisija po posvetovanju z BEREC-om in ob upoštevanju, v največji možni meri, njegovega mnenja ugotovila, da je občutno ogrožena povezljivost med koncema med končnimi uporabniki po vsej Uniji ali v vsaj treh državah članicah, in sprejela izvedbene ukrepe, v katerih je opredelila naravo in področje uporabe obveznosti, ki se lahko naložijo.

Izvedbeni ukrepi iz točke (ii) drugega pododstavka se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

3. Brez poseganja v odstavka 1 in 2 lahko nacionalni regulativni organi na utemeljeno zahtevo zlasti naložijo obveznosti odobritve dostopa do napeljav in kablov ter pripadajočih zmogljivosti znotraj stavb ali do prve koncentracijske ali razdelilne točke, ki jo določi nacionalni regulativni organ, kadar je ta točka zunaj stavbe. Kadar je to utemeljeno iz razloga, da bi bilo podvajanje takih omrežnih elementov gospodarsko neučinkovito ali fizično neizvedljivo, se take obveznosti lahko naložijo ponudnikom elektronskih komunikacijskih omrežij ali lastnikom takšnih napeljav in kablov ter pripadajočih zmogljivosti, kadar ti lastniki niso ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij. Naloženi pogoji dostopa lahko vključujejo posebna pravila o dostopu do takih omrežnih elementov ter pripadajočih zmogljivosti in pripadajočih storitev, o preglednosti in nediskriminaciji ter o porazdelitvi stroškov dostopa, ki so po potrebi prilagojeni, da se upoštevajo dejavniki tveganja.

Kadar nacionalni regulativni organ, ki po potrebi upošteva obveznosti, ki nastanejo na podlagi analize upoštevnega trga, ugotovi, da obveznosti, naložene v skladu s prvim pododstavkom, ne odpravljajo v zadostni meri velikih in stalnih gospodarskih in fizičnih ovir za podvajanje, ki so vzrok za obstoječe ali porajajoče se razmere na trgu, ki znatno omejujejo konkurenčne izide za končne uporabnike, lahko pod pravičnimi in primernimi pogoji razširi naložitev takih obveznosti dostopa prek prve koncentracijske ali razdelilne točke na točko, za katero ugotovi, da je najbližje končnim uporabnikom in lahko gosti zadostno število povezav končnih uporabnikov ter je tržno donosna za učinkovite prosilce za dostop. Nacionalni regulativni organ pri določitvi obsega razširitve prek prve koncentracijske ali razdelilne točke upošteva, v največji možni meri, ustrezne smernice BEREC-a. Nacionalni regulativni organi lahko naložijo obveznosti aktivnega ali virtualnega dostopa, če je to utemeljeno iz tehničnih ali gospodarskih razlogov.

Nacionalni regulativni organi ponudniku elektronskih komunikacijskih omrežij ne naložijo obveznosti v skladu z drugim pododstavkom, kadar ugotovijo, da:

(a) ima ponudnik značilnosti iz člena 80(1) ter vsem podjetjem pod poštenimi, nediskriminatornimi in primernimi pogoji daje na voljo izvedljiv in podoben alternativen način dostopa do končnih uporabnikov z zagotovitvijo dostopa do zelo visokozmogljivega omrežja; nacionalni regulativni organi lahko to izvzetje razširijo na druge ponudnike, ki pod poštenimi, nediskriminatornimi in primernimi pogoji ponujajo dostop do zelo visokozmogljivega omrežja, ali

(b) bi naložitev obveznosti ogrozila gospodarsko ali finančno vzdržnost postavitve novega omrežja, zlasti v okviru majhnih lokalnih projektov.

Z odstopanjem od točke (a) tretjega pododstavka lahko nacionalni regulativni organi naložijo obveznosti ponudnikom elektronskih komunikacijskih omrežij, ki izpolnjujejo merila iz navedene točke, kadar je zadevno omrežje javno financirano.

Do ... [2 leti po datumu začetka veljavnosti te direktive], BEREC objavi smernice za spodbujanje dosledne uporabe tega odstavka ter v ta namen določi ustrezna merila za določitev:

(a) prve koncentracijske ali razdelilne točke;

(b) točke za prvo koncentracijsko ali razdelilno točko, ki lahko gosti zadostno število povezav končnih uporabnikov, da učinkovitemu podjetju omogoči odpravo ugotovljenih znatnih ovir za podvajanje;

(c) katera postavljena omrežja lahko štejejo za nova;

(d) kateri projekti lahko štejejo za manjše; in

(e) katere gospodarske ali fizične ovire za podvajanje so velike in stalne.

4. Države članice brez poseganja v odstavka 1 in 2 zagotovijo, da imajo pristojni organi pooblastilo, da podjetjem, ki zagotavljajo ali so pooblaščena, da zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja, v skladu s pravom Unije naložijo obveznosti v zvezi s souporabo pasivne infrastrukture ali obveznosti sklenitve lokaliziranih sporazumov o dostopu do gostovanja, kadar je to v enem ali drugem primeru neposredno potrebno za lokalno zagotavljanje storitev, ki temeljijo na uporabi radiofrekvenčnega spektra, in pod pogojem, da nobenemu podjetju ni dan na voljo noben izvedljiv in podoben alternativen način dostopa do končnih uporabnikov pod poštenimi in primernimi pogoji. Pristojni organi lahko naložijo take obveznosti le, kadar je ta možnost jasno določena pri podelitvi pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra in kadar je to utemeljeno iz razlogov, da na področju, za katerega veljajo takšne obveznosti, za tržno postavitev infrastrukture za zagotavljanje omrežij ali storitev, ki temeljijo na uporabi radiofrekvenčnega spektra, obstajajo nepremostljive gospodarske ali fizične ovire in zato izrazito primanjkuje možnosti za dostop končnih uporabnikov do omrežij ali storitev ali takega dostopa sploh ni. V takih okoliščinah, ko zgolj dostopanje do pasivne infrastrukture in njena souporaba ne zadoščata za rešitev teh razmer, lahko nacionalni regulativni organi naložijo obveznosti za souporabo aktivne infrastrukture.

Pristojni organi upoštevajo:

(a) potrebo po čim večji povezljivosti po vsej Uniji ob glavnih prometnih poteh in zlasti na teritorialnih ozemljih ter možnost znatnega povečanja izbire in večje kakovosti storitev za končne uporabnike;

(b) učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra;

(c) tehnično izvedljivost souporabe in z njo povezane pogoje;

(d) stanje konkurence na področju infrastrukture in na področju storitev;

(e) tehnološke inovacije;

(f) nujno potrebo, da se podpre motivacija gostitelja, da sploh postavi infrastrukturo.

V primeru reševanja sporov lahko pristojni organi med drugim upravičencu, ki ima koristi od obveznosti souporabe ali dostopa, naložijo obveznost, da radiofrekvenčni spekter souporablja z gostiteljem infrastrukture na zadevnem območju.

5. Obveznosti in pogoji, naloženi v skladu z odstavki 1 do 4 tega člena, morajo biti objektivni, pregledni, sorazmerni in nediskriminatorni, izvajati pa se morajo v skladu s postopki iz členov 23, 32 in 33. Nacionalni regulativni in drugi pristojni organi, ki so naložili take obveznosti in pogoje, ocenijo rezultate teh obveznosti in pogojev v petih letih po sprejetju predhodnega ukrepa, ki je bil sprejet v zvezi z istimi podjetji, ter ocenijo, ali bi jih bilo ustrezno preklicati ali spremeniti glede na spreminjajoče se razmere. Ti organi uradno sporočijo izid svoje ocene v skladu s postopki iz členov 23, 32 in 33.

6. Države članice za namene odstavkov 1 in 2 tega člena zagotovijo, da je nacionalni regulativni organ v utemeljenih primerih pooblaščen za posredovanje na lastno pobudo, da bi zavaroval cilje politik iz člena 3 v skladu s to direktivo, ter zlasti s postopki iz členov 23 in 32.

7. Da bi prispeval k usklajeni opredelitvi lokacije omrežnih priključnih točk s strani nacionalnih regulativnih organov, BEREC po posvetovanju z deležniki in v tesnem sodelovanju s Komisijo do ... [18 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] sprejme smernice o skupnih pristopih k opredelitvi omrežnih priključnih točk v različnih omrežnih topologijah. Nacionalni regulativni organi ob opredeljevanju lokacije omrežnih priključnih točk upoštevajo, v največji možni meri, te smernice.

Člen 62

Sistemi za pogojni dostop in druge zmogljivosti

1. Države članice zagotovijo, da v zvezi s pogojnim dostopom do digitalnih televizijskih in radijskih storitev, ki se oddajajo gledalcem in poslušalcem v Uniji, ne glede na način prenosa, veljajo pogoji, določeni v delu I Priloge II.

2. Kadar na podlagi analize trga, izvedene v skladu s členom 67(1), nacionalni regulativni organ meni, da na upoštevnem trgu eno ali več podjetij nima pomembne tržne moči, lahko spremeni ali prekliče pogoje za ta podjetja v skladu s postopki iz členov 23 in 32 samo, kolikor:

   (a) taka sprememba ali preklic ne bi škodljivo vplivala na dostopnost končnih uporabnikov do radijskih in televizijskih oddaj ter radiodifuzijskih kanalov in storitev, opredeljenih v skladu s členom 114, ter

   (b) taka sprememba ali preklic ne bi škodljivo vplivala na možnosti za učinkovito konkurenco na naslednjih trgih:

      (i) maloprodajno zagotavljanje storitev digitalnega razširjanja televizijskih in radijskih programov in

      (ii) sisteme za pogojni dostop in druge pripadajoče zmogljivosti.

   Strani, ki jih zadeva taka sprememba ali preklic pogojev, je treba o tem obvestiti v primernem roku.

3. Pogoji, ki se uporabljajo v skladu s tem členom, ne posegajo v zmožnost držav članic, da naložijo obveznosti v zvezi s predstavitvenim vidikom EPV ter podobnih pripomočkov za izpis in orientacijo.

4. Ne glede na odstavek 1 tega člena lahko države članice svojim nacionalnim regulativnim organom dovolijo, da čim prej po ... [datum začetka veljavnosti te direktive], potem pa v rednih časovnih presledkih pregledajo pogoje, ki se uporabljajo v skladu s tem členom, tako da opravijo analizo trga v skladu s členom 67(1), da bi odločili o tem, ali naj se uporabljeni pogoji ohranijo, spremenijo ali prekličejo.

POGLAVJE III
ANALIZA TRGA IN POMEMBNA TRŽNA MOČ

Člen 63

Podjetja s pomembno tržno močjo

1. Kadar morajo nacionalni regulativni organi na podlagi te direktive po postopku iz člena 67 ugotoviti, ali imajo podjetja pomembno tržno moč, se uporabi odstavek 2 tega člena.

2. Podjetje šteje za podjetje s pomembno tržno močjo, če bodisi samostojno ali skupaj z drugimi uživa položaj, ki je enakovreden prevladujočemu položaju, in sicer položaj gospodarske moči, ki mu omogoča, da ravna v precejšnji meri neodvisno od konkurentov, strank in končno tudi od potrošnikov.

   Kadar nacionalni regulativni organi ocenjujejo, ali imata dve ali več podjetij skupaj prevladujoči položaj na trgu, morajo ravnati zlasti v skladu s pravom Unije in upoštevati, v največji možni meri, smernice za analizo trga in ocenjevanje pomembne tržne moči, ki jih je objavila Komisija po členu 64.

3. Kadar ima podjetje na specifičnem trgu pomembno tržno moč, se lahko to podjetje določi kot podjetje s pomembno tržno močjo tudi na trgu, ki je tesno povezan s prvim trgom, kadar povezave med obema trgoma omogočajo, da se tržna moč s prvega specifičnega trga prenese na tesno povezan trg in se s tem okrepi tržna moč podjetja. Posledično je mogoče popravne ukrepe za preprečevanje takega prenosa uporabiti na tesno povezanem trgu na podlagi členov 69, 70, 71 in 74.

Člen 64

Postopek identifikacije in opredelitve trgov

1. Komisija po javni razpravi, vključno z nacionalnimi regulativnimi organi, ter ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a sprejme priporočilo o upoštevnih trgih izdelkov in storitev (v nadaljnjem besedilu: priporočilo). V priporočilu so opredeljeni trgi izdelkov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, katerih značilnosti lahko utemeljujejo naložitev regulativnih obveznosti iz te direktive, ne da bi to posegalo v trge, ki se lahko v posebnih primerih opredelijo po konkurenčnem pravu. Komisija trge opredeli v skladu z načeli konkurenčnega prava.

   Komisija v priporočilo vključi trge izdelkov in storitev, pri katerih po opazovanju splošnih trendov v Uniji ugotovi, da so izpolnjena vsa tri merila iz člena 67(1).

   Komisija priporočilo pregleda do ... [dve leti po dnevu začetka veljavnosti te direktive] in redno po tem datumu. Nato Komisija redno pregleduje priporočilo.

2. Komisija po posvetovanju z BEREC-om objavi smernice za analizo trga in ocenitev pomembne tržne moči (v nadaljnjem besedilu: smernice glede pomembne tržne moči), ki morajo biti v skladu z ustreznimi načeli konkurenčnega prava. Smernice glede pomembne tržne moči morajo vključevati navodila za nacionalne regulativne organe glede uporabe koncepta pomembne tržne moči v specifičnem kontekstu predhodne ureditve trgov elektronskih komunikacij, ob upoštevanju treh meril iz člena 67(1).

3. Nacionalni regulativni organi ob upoštevanju, v največji možni meri, priporočil in smernic glede pomembne tržne moči opredelijo upoštevne trge glede na nacionalne okoliščine, zlasti upoštevne geografske trge na svojem ozemlju, pri čemer med drugim upoštevajo raven konkurence na področju infrastrukture na teh območjih, v skladu z načeli konkurenčnega prava. Nacionalni regulativni organi po potrebi upoštevajo tudi rezultate geografskega pregleda, izvedenega v skladu s členom 22(1). Pred opredelitvijo trgov, ki niso trgi, opredeljeni v priporočilu, uporabijo postopke iz členov 23 in 32.

Člen 65

Postopek identifikacije nadnacionalnih trgov

1. Če Komisija ali vsaj dva zadevna nacionalna regulativna organa predložita obrazloženo zahtevo, ki vključuje ustrezna dokazila, izvede BEREC analizo potencialnega čeznacionalnega trga. Komisija lahko po posvetovanju z deležniki in ob upoštevanju, v največji možni meri, analize, ki jo je izvedel BEREC, sprejme odločitve o identifikaciji čeznacionalnih trgov v skladu z načeli konkurenčnega prava ter ob kar največjem upoštevanju priporočila in smernic glede pomembne tržne moči, sprejetih v skladu s členom 64.

2. Pri čeznacionalnih trgih, identificiranih v skladu z odstavkom 1 tega člena, zadevni nacionalni regulativni organi skupaj izvedejo analizo trga, pri čemer upoštevajo, v največji možni meri, smernice glede pomembne tržne moči, in se sporazumno odločijo o naložitvi, ohranitvi, spremembi ali preklicu regulativnih obveznosti iz člena 67(4). Zadevni nacionalni regulativni organi skupaj priglasijo Komisiji osnutke ukrepov v zvezi z analizo trga in vse regulativne obveznosti v skladu s členoma 32 in 33.

Dva ali več nacionalnih regulativnih organov lahko skupaj priglasijo tudi osnutke ukrepov v zvezi z analizo trga in vse regulativne obveznosti ob odsotnosti čeznacionalnih trgov, če menijo, da so tržne razmere v njihovih jurisdikcijah dovolj homogene.

Člen 66

Postopek identifikacije čeznacionalnega povpraševanja

1. BEREC izvede analizo čeznacionalnega povpraševanja končnih uporabnikov po izdelkih in storitvah, ki se zagotavljajo v Uniji na enem ali več trgih, navedenih v priporočilu, če od Komisije ali vsaj dveh zadevnih nacionalnih regulativnih organov prejme obrazloženo zahtevo z dokazili, v kateri je navedeno, da je treba rešiti resen problem glede povpraševanja. BEREC lahko tako analizo izvede tudi, če prejme obrazloženo zahtevo z zadostnimi dokazili od udeležencev na trgu in meni, da je treba rešiti resen problem glede povpraševanja. Analiza BEREC-a ne posega v ugotovitve glede čeznacionalnih trgov v skladu s členom 65(1) ali ugotovitve glede nacionalnih ali podnacionalnih geografskih trgov, ki jih posredujejo nacionalni regulativni organi v skladu s členom 64(3).

   Navedena analiza čeznacionalnega povpraševanja končnih uporabnikov lahko vključuje izdelke in storitve, ki se dobavljajo na trgih izdelkov ali storitev, ki so jih na različne načine opredelili eden ali več nacionalnih regulativnih organov ob upoštevanju nacionalnih okoliščin, če so ti izdelki in storitve nadomestljivi s tistimi, ki se dobavljajo na enem od trgov, navedenih v priporočilu.

2. Če BEREC ugotovi, da obstaja pomembno čeznacionalno povpraševanje končnih uporabnikov, ki presega ponudbo na komercialni regulirani osnovi, in ga ponudba na komercialni ali regulirani osnovi ne pokriva zadovoljivo, po posvetovanju z deležniki in v tesnem sodelovanju s Komisijo izda smernice o skupnih pristopih za nacionalne regulativne organe, da bi ti lahko krili opredeljeno čeznacionalno povpraševanje, po potrebi tudi kadar naložijo popravne ukrepe v skladu s členom 68. Nacionalni regulativni organi upoštevajo, v največji možni meri, te smernice, ko izvajajo regulativne naloge v svoji jurisdikciji. Te smernice so lahko izhodišče za interoperabilnost veleprodajnih dostopovnih izdelkov po vsej Uniji in lahko vsebujejo navodila za harmonizacijo tehničnih specifikacij veleprodajnih dostopovnih izdelkov, ki lahko pokrivajo identificirano čeznacionalno povpraševanje.

Člen 67

Postopek analize trga

1. Nacionalni regulativni organi ugotovijo, ali je upoštevni trg, opredeljen v skladu s členom 64(3), tak, da upravičuje naložitev regulativnih obveznosti, določenih v tej direktivi. Države članice zagotovijo, da se analiza, kadar je to primerno, izvede v sodelovanju z nacionalnimi organi za konkurenco. Nacionalni regulativni organi upoštevajo, v največji možni meri, smernice glede pomembne tržne moči in pri izvajanju analize ravnajo v skladu s postopki iz členov 23 in 32.

   Šteje se, da trg upravičuje naložitev regulativnih obveznosti iz te direktive, če so izpolnjena vsa naslednja merila:

   (a) prisotne so visoke in stalne strukturne, pravne ali regulativne ovire za vstop na trg;

(b) tržna struktura ne kaže, da se bo v zadevnem časovnem obdobju razvila učinkovita konkurenca, ob upoštevanju stanja konkurence na področju infrastrukture in drugih virov konkurence za ovirami za vstop na trg;

(c) konkurenčno pravo samo ne zadošča za primerno odpravljanje ugotovljenih pomanjkljivosti na trgu.

Kadar nacionalni regulativni organ izvede analizo trga, ki je vključen v priporočilo, upošteva, da so bile točke (a), (b) in (c) drugega pododstavka izpolnjene, razen če nacionalni regulativni organ ugotovi, da v specifičnih nacionalnih okoliščinah eden ali več takih meril ni izpolnjenih.

2. Kadar nacionalni regulativni organ izvede analizo, zahtevano v odstavku 1, upošteva razvoj iz v prihodnost usmerjene perspektive ob odsotnosti regulacije, naložene na podlagi tega člena, na tem upoštevnem trgu in ob upoštevanju vseh naslednjih elementov:

(a) razvoja trga, ki vpliva na verjetnost tega, da se bo na upoštevnem trgu razvila učinkovita konkurenca;

(b) vseh relevantnih konkurenčnih omejitev na veleprodajni in maloprodajni ravni, ne glede na to, ali se šteje, da so viri takšnih omejitev elektronska komunikacijska omrežja, elektronske komunikacijske storitve ali druge vrste storitev ali programov, ki so primerljive z vidika končnega uporabnika, in ne glede na to, ali so takšne omejitve del upoštevnega trga;

(c) druge vrste regulacije ali ukrepov, ki so uvedeni in vplivajo na upoštevni trg ali povezani maloprodajni trg ali trge v vsem zadevnem obdobju, vključno z vsakršnimi obveznostmi, naloženimi v skladu s členi 44, 60 in 61;

(d) regulacije, uvedene na drugih upoštevnih trgih na podlagi tega člena.

3. Kadar nacionalni regulativni organ ugotovi, da upoštevni trg ne upravičuje naložitve regulativnih obveznosti v skladu s postopkom iz odstavkov 1 in 2 tega člena, ali kadar pogoji iz odstavka 4 tega člena niso izpolnjeni, ne naloži niti ne ohrani nobene od posebnih regulativnih obveznosti v skladu s členom 68. Kadar so regulativne obveznosti, ki so značilne za sektor, že naložene v skladu s členom 68, jih za podjetja na tem upoštevnem trgu prekliče.

Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da so strani, ki jih tak preklic obveznosti zadeva, o tem obveščene v primernem roku, pri čemer se upoštevajo potreba po zagotavljanju trajnostnega prehoda za upravičence, ki imajo koristi od teh obveznosti, in končne uporabnike, izbira končnih uporabnikov in potreba po tem, da zakonska ureditev ne traja dlje, kot je potrebno. Pri določanju roka za obvestitev lahko nacionalni regulativni organi v zvezi z obstoječimi sporazumi o dostopu določijo posebne pogoje in roke za obvestitev.

4. Kadar nacionalni regulativni organ ugotovi, da je na upoštevnem trgu uvedba regulativnih obveznosti v skladu z odstavkoma 1 in 2 tega člena upravičena, opredeli vsa podjetja, ki imajo sama ali skupaj z drugimi pomembno tržno moč na tem upoštevnem trgu v skladu s členom 63. Nacionalni regulativni organ tem podjetjem naloži ustrezne posebne regulativne obveznosti v skladu s členom 68 ali ohrani ali spremeni take obveznosti, kadar že obstajajo, če meni, da brez teh obveznosti rezultat za končne uporabnike ne bi bil učinkovito konkurenčen.

5. Za ukrepe, sprejete v skladu z odstavkoma 3 in 4 tega člena, se uporabljajo postopki iz členov 23 in 32. Nacionalni regulativni organi izvedejo analizo upoštevnega trga ter v skladu s členom 32 priglasijo zadevni osnutek ukrepa:

   (a) v roku petih let od sprejetja prejšnjega ukrepa, kadar je nacionalni regulativni organ opredelil upoštevni trg in določil podjetja s pomembno tržno močjo; to petletno obdobje se lahko izjemoma podaljša za največ eno leto, če nacionalni regulativni organ uradno obvesti Komisijo o obrazloženem predlogu za podaljšanje najpozneje štiri mesece pred iztekom petletnega obdobja, in če Komisija v roku enega meseca od prejetja uradnega obvestila o podaljšanju temu ni nasprotovala;

   (b) za trge, o katerih Komisija predhodno ni bila obveščena, v roku treh let od sprejetja revidiranega priporočila o upoštevnih trgih, ali

   (c) za države članice, ki so na novo pristopile k Uniji, v roku treh let od njihovega pristopa.

6. Kadar nacionalni regulativni organ meni, da analize upoštevnega trga, določenega v priporočilu, morda ne bo dokončal v roku iz odstavka 5 tega člena, ali je v tem roku ni dokončal, mu BEREC na njegovo prošnjo pomaga zaključiti analizo specifičnega trga in specifičnih obveznosti, ki jih je treba naložiti. Zadevni nacionalni regulativni organ ob taki pomoči v skladu s členom 32 v šestih mesecih od roka iz odstavka 5 tega člena Komisijo uradno obvesti o osnutku ukrepa.

POGLAVJE IV
POPRAVNI UKREPI ZA DOSTOP, NALOŽENI PODJETJEM S POMEMBNO TRŽNO MOČJO

Člen 68

Naložitev, sprememba ali preklic obveznosti

1. Države članice zagotovijo, da so nacionalni regulativni organi pooblaščeni za naložitev obveznosti, ki so določene v členih 69 do 74 in členih 76 do 81.

2. Kadar je podjetje na podlagi analize trga, ki je bila opravljena v skladu s členom 67, določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo na specifičnem trgu, mu nacionalni regulativni organi naložijo, kot je primerno, katero koli od obveznosti iz členov 69 do 74 in členov 76 in 80. Nacionalni regulativni organ v skladu z načelom sorazmernosti izbere najmanj vsiljiv način za reševanje težav, ugotovljenih v analizi trga.

3. Nacionalni regulativni organi naložijo obveznosti iz členov 69 do 74 ter členov 76 in 80 samo podjetjem, ki so bila določena kot podjetja s pomembno tržno močjo v skladu z odstavkom 2 tega člena, brez poseganja v:

(a) člena 61 in 62;

(b) člena 44 in 17 te direktive, Pogoj 7 v delu D Priloge I, kot se uporablja na podlagi člena 13(1) te direktive, člena 97 in 106 te direktive ter v ustrezne določbe Direktive 2002/58/ES, ki vsebuje obveznosti za podjetja, z izjemo tistih, ki so bila določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, ali

(c) potrebo po izpolnitvi mednarodnih obveznosti.

V izjemnih okoliščinah, kadar nacionalni regulativni organ namerava podjetjem, določenim kot podjetja s pomembno tržno močjo, naložiti druge obveznosti za dostop ali medomrežno povezovanje, kot so tiste iz členov 69 do 74 ter členov 76 in 80, predloži zahtevo Komisiji.

Komisija ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a, sprejme sklepe v obliki izvedbenih aktov, v katerih nacionalnemu regulativnemu organu dovoli ali mu prepreči, da sprejme take ukrepe.

Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(3).

4. Obveznosti, naložene v skladu s tem členom morajo:

(a) temeljiti na naravi problema, ki ga je pri analizi trga ugotovil nacionalni regulativni organ, po potrebi ob upoštevanju identifikacije čeznacionalnega povpraševanja na podlagi člena 66;

(b) biti sorazmerne ter, kadar je mogoče, upoštevati stroške in koristi;

(c) biti upravičene glede na cilje, ki so določeni v členu 3, in

(d) biti naložene po posvetovanju v skladu s členoma 23 in 32.

5. V zvezi s potrebo po izpolnjevanju mednarodnih zavez iz odstavka 3 tega člena nacionalni regulativni organi Komisijo v skladu s postopkom iz člena 32 uradno obvestijo o odločitvi, da bodo naložili, spremenili ali preklicali obveznosti za podjetja.

6. Nacionalni regulativni organi upoštevajo vpliv novega razvoja trga, na primer v zvezi s poslovnimi sporazumi, vključno s sporazumi o sovlaganju, ki vplivajo na dinamiko konkurence.

Če ta razvoj ni dovolj pomemben, da bi bila potrebna nova analiza trga v skladu s členom 67, nacionalni regulativni organ brez odlašanja oceni, ali je treba pregledati obveznosti, naložene podjetjem, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, in spremeniti predhodno odločitev, tudi s preklicem obveznosti ali z določitvijo novih obveznosti, za zagotovitev, da te obveznosti še vedno izpolnjujejo pogoje iz odstavka 4 tega člena. Take spremembe se uvedejo samo po posvetovanjih v skladu s členoma 23 in 32.

Člen 69

Obveznost preglednosti

1. Nacionalni regulativni organi lahko podjetjem v skladu s členom 68 naložijo obveznosti glede preglednosti v zvezi z medomrežnim povezovanjem ali dostopom, tako da od njih zahtevajo, da objavijo določene informacije, na primer računovodske informacije, cene, tehnične specifikacije, značilnosti omrežja in predviden razvoj tega omrežja, kot tudi pogoje za zagotavljanje in uporabo, vključno z vsemi pogoji, ki spreminjajo dostop do ali uporabo storitev in programov, zlasti kar zadeva migracijo z obstoječe infrastrukture, kadar te pogoje dovoljujejo države članice v skladu s pravom Unije.

2. Zlasti kadar so podjetju naložene obveznosti nediskriminacije, lahko nacionalni regulativni organi od tega podjetja zahtevajo, da objavi referenčno ponudbo, ki mora biti dovolj razčlenjena, da se zagotovi, da podjetjem ni treba plačati za zmogljivosti, ki niso nujno potrebne za zahtevano storitev. V tej ponudbi morajo biti opisane ustrezne ponudbe storitev, razčlenjene na komponente v skladu s tržnimi potrebami, ter z njimi povezani pogoji, vključno s cenami. Nacionalni regulativni organ lahko, med drugim, predpiše spremembe referenčnih ponudb, s čimer bi bile obveznosti, naložene po tej direktivi, učinkovitejše.

3. Nacionalni regulativni organi lahko natančno opredelijo, katere informacije naj bodo na voljo, kako podrobne naj bodo in način njihove objave.

4. Da se prispeva k dosledni uporabi obveznosti glede preglednosti, BEREC do ... [eno leto po datumu začetka veljavnosti te direktive] po posvetovanju z deležniki in v tesnem sodelovanju s Komisijo izda smernice o minimalnih merilih za referenčno ponudbo in jih po potrebi revidira, da se jih prilagodi tehnološkemu in tržnemu razvoju. BEREC pri zagotavljanju minimalnih meril upošteva cilje iz člena 3 ter potrebe upravičencev, ki imajo koristi od obveznosti dostopa, in končnih uporabnikov, ki so dejavni v več kot eni državi članici, kot tudi vse smernice BEREC-a, v katerih je identificirano čeznacionalno povpraševanje v skladu s členom 66, in kateri koli s tem povezan sklep Komisije.

Kadar ima podjetje obveznosti po členu 72 ali 73 v zvezi z dostopom do veleprodajne omrežne infrastrukture, nacionalni regulativni organi ne glede na odstavek 3 tega člena zagotovijo objavo referenčne ponudbe, pri čemer upoštevajo, v največji možni meri, smernice BEREC-a o minimalnih merilih za referenčno ponudbo, zagotovijo, da so, kadar je to ustrezno, določeni ključni kazalniki uspešnosti in ustrezne ravni storitev, ter jih pozorno spremljajo in zagotovijo njihovo upoštevanje. Poleg tega lahko nacionalni regulativni organi po potrebi vnaprej določijo s tem povezane denarne kazni v skladu s pravom Unije in nacionalnim pravom.

Člen 70

Obveznost nediskriminacije

1. Nacionalni regulativni organ lahko v skladu s členom 68 naloži obveznosti nediskriminacije v zvezi z medomrežnim povezovanjem ali dostopom.

2. Obveznosti nediskriminacije zagotavljajo zlasti, da podjetje uporablja enakovredne pogoje v enakih okoliščinah za druge ponudnike enakovrednih storitev, ter zagotavlja storitve in informacije za druge pod enakimi pogoji in na enaki kakovostni ravni kot za svoje storitve ali storitve svojih odvisnih podjetij ali družbenikov. Nacionalni regulativni organi lahko temu podjetju naložijo obveznosti dobavljanja dostopovnih izdelkov in storitev vsem podjetjem, tudi sebi, po enakem časovnem razporedu in pod enakimi pogoji, vključno glede cen in ravni storitev, ter po enakih sistemih in postopkih, da se zagotovi enakovreden dostop.

Člen 71

Obveznost ločenega računovodstva

1. Nacionalni regulativni organ lahko v skladu s členom 68 naloži obveznosti za ločeno računovodstvo v zvezi z natančno opredeljenimi dejavnostmi, ki se nanašajo na medomrežno povezovanje ali dostop.

   Nacionalni regulativni organ lahko zlasti zahteva od vertikalno integriranega podjetja, da oblikuje svoje veleprodajne cene in svoje interne transferne cene pregledno, da med drugim zagotovi skladnost v primer obveznosti nediskriminacije v skladu s členom 70, ali da se, kadar je potrebno, prepreči nepravično navzkrižno subvencioniranje. Nacionalni regulativni organi lahko opredelijo format in računovodsko metodologijo, ki ju je treba uporabiti.

2. Nacionalni regulativni organi lahko brez poseganja v člen 20 zahtevajo, da se računovodske evidence, vključno s podatki o prihodkih, prejetih od tretjih strani, predložijo na zahtevo, da se lažje pregleda in potrdi skladnost z obveznostmi glede preglednosti in nediskriminacije. Nacionalni regulativni organi lahko objavijo informacije, ki bi lahko prispevale k odprtemu in konkurenčnemu trgu, pri čemer zagotovijo skladnost s pravili Unije in nacionalnimi pravili o poslovni tajnosti.

Člen 72

Dostop do gradbeniške infrastrukture

1. Nacionalni regulativni organ lahko v skladu s členom 68 podjetjem naloži obveznosti, da izpolnijo utemeljene zahteve za dostop do gradbeniške infrastrukture in za njeno uporabo, med drugim vključno z zgradbami ali vhodi v zgradbe, kabli, tudi napeljavami, antenami, stolpi in drugimi podpornimi konstrukcijami, drogovi, stebri, cevnimi vodi in kanali, revizijskimi in vstopnimi jaški ter omaricami, kadar nacionalni regulativni organ na podlagi analize trga ugotovi, da bi zavrnitev dostopa ali dostop pod neprimernimi pogoji s podobnim učinkom oviral razvoj trajnostnega konkurenčnega trga in ne bi bil v interesu končnega uporabnika.

2. Nacionalni regulativni organi lahko podjetju naložijo obveznosti, da zagotovi dostop v skladu s tem členom, ne glede na to, ali so sredstva, na katera vpliva obveznost, del upoštevnega trga v skladu z analizo trga, pod pogojem, da je obveznost potrebna in ustrezna za izpolnjevanje ciljev člena 3.

Člen 73

Obveznosti dostopa do posebnih omrežnih elementov
in pripadajočih zmogljivosti in njihova uporaba

1. Nacionalni regulativni organi lahko v skladu s členom 68 podjetjem naložijo obveznosti, da izpolnijo utemeljene zahteve za dostop do posebnih omrežnih elementov in pripadajočih zmogljivosti ter za njihovo uporabo, med drugim takrat, kadar menijo, da bi zavrnitev dostopa ali neprimerni pogoji s podobnim učinkom ovirali razvoj trajnostnega konkurenčnega maloprodajnega trga ali ne bi bili v interesu končnih uporabnikov.

   Nacionalni regulativni organi lahko med drugim od podjetij zahtevajo, da:

   (a) tretjim stranem omogočijo dostop do posebnih fizičnih omrežnih elementov in pripadajočih zmogljivosti, kot je ustrezno, ter njihovo uporabo, vključno z razvezanim dostopom do krajevne zanke in podzanke;

   (b) tretjim stranem omogočijo dostop do določenih aktivnih ali virtualnih omrežnih elementov in storitev;

   (c) se v dobri veri pogajajo s podjetji, ki zahtevajo dostop;

   (d) ne prekličejo že odobrenega dostopa do zmogljivosti;

   (e) opravijo določene storitve na veleprodajni ravni za ponovno prodajo s strani tretjih strani;

(f) odobrijo odprti dostop do tehničnih vmesnikov, protokolov ali drugih ključnih tehnologij, ki so nujno potrebni za interoperabilnost storitev ali storitev virtualnih omrežij;

(g) zagotovijo kolokacijo ali druge oblike souporabe pripadajočih zmogljivosti;

(h) opravijo specifične storitve, potrebne za zagotovitev interoperabilnosti storitev med koncema za uporabnike ali gostovanje v mobilnih omrežjih;

(i) zagotovijo dostop do sistemov za podporo obratovanja ali podobnih sistemov programske opreme, ki so potrebni za zagotovitev pravične konkurence pri izvajanju storitev;

(j) med seboj povezujejo omrežja ali omrežne zmogljivosti;

(k) zagotovijo dostop do pripadajočih storitev, kot so storitve za ugotavljanje identitete, lokacije in prisotnosti.

Nacionalni regulativni organi lahko pogojujejo te obveznosti s pogoji v zvezi s pravičnostjo, sprejemljivostjo in pravočasnostjo.

2. Kadar nacionalni regulativni organi preučujejo ustreznost naložitve možnih posebnih obveznosti iz odstavka 1 tega člena in zlasti kadar v skladu z načelom sorazmernosti presojajo, ali in kako je treba take obveznosti naložiti, analizirajo, ali bi druge oblike dostopa do veleprodajnih vložkov na istem ali povezanem veleprodajnem trgu zadostovale za odpravo ugotovljenega problema v korist končnih uporabnikov. V to presojo se vključijo ponudbe komercialnega dostopa, regulirani dostop na podlagi člena 61 ali obstoječi ali predvideni regulirani dostop do drugih veleprodajnih vložkov v skladu s tem členom. Nacionalni regulativni organi upoštevajo zlasti naslednje dejavnike:

(a) tehnično in gospodarsko upravičenost uporabe ali namestitve konkurenčnih zmogljivosti z vidika stopnje tržnega razvoja, pri čemer se upoštevata narava in vrsta vključenega medomrežnega povezovanja ali dostopa, vključno z zmožnostjo drugih izdelkov za dostop do nabavnega trga, kot je dostop do vodov;

(b) pričakovan tehnološki razvoj, ki vpliva na zasnovo in upravljanje omrežja;

(c) potrebo, da se zagotovi tehnološka nevtralnost, ki strankam omogoča zasnovo in upravljanje njihovih lastnih omrežij;

(d) izvedljivost zagotovitve predlaganega dostopa v zvezi z razpoložljivo kapaciteto;

(e) začetno vlaganje imetnika zmogljivosti, pri čemer se upoštevajo vsa javna vlaganja in tveganja v zvezi z vlaganjem, zlasti v zvezi z vlaganji v zelo visokozmogljiva omrežja in z njimi povezanimi ravnmi tveganja;

(f) potrebo po dolgoročnem varstvu konkurence, pri čemer se posebna pozornost posveti ekonomsko učinkoviti konkurenci na področju infrastrukture in inovativnim poslovnim modelom, ki podpirajo trajnostno konkurenco, kot so modeli, ki temeljijo na sofinanciranju omrežij;

(g) vse zadevne pravice intelektualne lastnine, kadar je to primerno;

(h) zagotavljanje vseevropskih storitev.

Kadar namerava nacionalni regulativni organ v skladu s členom 68 naložiti obveznosti na podlagi člena 72 ali tega člena, preuči, ali bi bila zgolj naložitev obveznosti v skladu s členom 72 sorazmeren način za spodbujanje konkurence in interesa končnega uporabnika.

3. Kadar nacionalni regulativni organi podjetju naložijo obveznosti zagotavljanja dostopa v skladu s tem členom, lahko določijo tehnične ali operativne pogoje, ki jih morajo ponudnik ali upravičenci do takšnega dostopa izpolnjevati, kadar je to potrebno za zagotovitev normalnega delovanja omrežja. Obveznosti upoštevanja posebnih tehničnih standardov ali specifikacij morajo biti skladne s standardi in specifikacijami, določenimi v skladu s členom 39.

Člen 74

Obveznost cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva

1. Nacionalni regulativni organ lahko v primerih, kadar analiza trga pokaže, da pomanjkanje učinkovite konkurence pomeni, da utegne zadevno podjetje zadržati cene na previsoki ravni ali uporabiti cenovne škarje v škodo končnih uporabnikov, v skladu s členom 68 naloži obveznosti v zvezi s pokrivanjem stroškov in cenovnim nadzorom, vključno z obveznostmi za stroškovno naravnanost cen in obveznostmi glede sistemov stroškovnega računovodstva, da se zagotovijo določene vrste medomrežnega povezovanja ali dostopa.

Nacionalni regulativni organi pri ugotavljanju, ali bi bile obveznosti cenovnega nadzora primerne, upoštevajo potrebo po spodbujanju konkurence ter dolgoročne interese končnih uporabnikov v zvezi s postavitvijo in uporabo omrežij naslednje generacije, zlasti zelo visokozmogljivih omrežij. Za spodbuditev naložb podjetja, vključno v omrežja naslednje generacije, nacionalni regulativni organi zlasti upoštevajo naložbe podjetja. Kadar nacionalni regulativni organi menijo, da je obveznost cenovnega nadzora primerna, podjetju dovolijo primerno stopnjo donosnosti naložbe za ustrezno vložena sredstva, pri čemer se upoštevajo tveganja, povezana s posamičnim projektom novih naložb v omrežje.

Nacionalni regulativni organi preučijo možnost, da obveznosti na podlagi tega člena ne naložijo ali ohranijo, kadar ugotovijo, da obstaja dokazljiva omejitev maloprodajne cene in da vse obveznosti, naložene v skladu s členi 69 do 73, vključno zlasti s preverjanjem gospodarske ponovljivosti, uvedenim v skladu s členom 70, zagotavljajo učinkovit in nediskriminatoren dostop.

Kadar nacionalni regulativni organi menijo, da je primerno uvesti obveznosti cenovnega nadzora nad dostopom do obstoječih omrežnih elementov, upoštevajo koristi predvidljivih in stabilnih veleprodajnih cen pri zagotavljanju učinkovitega vstopa na trg in zadostne spodbude za vsa podjetja za postavitev novih in izboljšanih omrežij.

2. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da sta vsak predpisani mehanizem pokrivanja stroškov ali metodologija določanja cen namenjena spodbujanju postavitve novih in izboljšanih omrežij ter učinkovitosti in trajnostne konkurence in da čim bolj trajnostno koristita končnemu uporabniku. Pri tem lahko nacionalni regulativni organi upoštevajo tudi cene, ki so na voljo na primerljivih konkurenčnih trgih.

3. Kadar mora podjetje pri svojih cenah upoštevati stroškovno naravnanost, mora zadevno podjetje dokazati, da so cene izračunane na podlagi stroškov, vključno iz primerne stopnje donosnosti naložbe. Za izračunavanje stroškov učinkovitega opravljanja storitev lahko nacionalni regulativni organi uporabljajo metode stroškovnega računovodstva, ki so neodvisne od tistih, ki jih uporablja podjetje. Nacionalni regulativni organi lahko od podjetja zahtevajo, da jim popolnoma utemelji svoje cene, in lahko po potrebi zahtevajo prilagoditev cen.

4. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da je v primeru obvezne uporabe sistema stroškovnega računovodstva za podporo cenovnega nadzora javnosti na voljo opis sistema stroškovnega računovodstva, ki prikazuje vsaj glavne kategorije, v okviru katerih so stroški razvrščeni v skupine, in pravila, ki se uporabljajo za razporeditev stroškov. Usposobljeni neodvisni organ preveri skladnost s stroškovnim računovodstvom in vsako leto objavi izjavo o skladnosti.

Člen 75

Cene zaključevanja klicev

1. Komisija ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a do 31. decembra 2020 sprejme delegirani akt v skladu s členom 117 o dopolnitvi te direktive z določitvijo enotne najvišje cene zaključevanja govornih klicev v mobilnih omrežjih na ravni Unije in enotne najvišje cene zaključevanja govornih klicev v fiksnih omrežjih na ravni Unije (v nadaljnjem besedilu skupaj: cene zaključevanja govornih klicev na ravni Unije), ki se predpišejo za vse ponudnike storitev zaključevanja mobilnih govornih klicev ali zaključevanja fiksnih govornih klicev v kateri koli državi članici.

   Komisija v ta namen:

   (a) upošteva načela, merila in parametre iz Priloge III;

   (b) pri prvem določanju cen zaključevanja govornih klicev na ravni Unije upošteva ponderirano povprečje dejanskih stroškov v fiksnih in mobilnih omrežjih, določenih v skladu z načeli iz Priloge III, ki se uporabljajo po vsej Uniji; cene zaključevanja govornih klicev na ravni Unije v prvem delegiranem aktu ne sme biti višja od najvišje cene, ki je veljala šest mesecev pred sprejetjem navedenega delegiranega akta v kateri koli državi članici, po potrebnih prilagoditvah za izjemne nacionalne okoliščine;

(c) pri določanju najvišjih cen zaključevanja klicev v Uniji upošteva skupno število končnih uporabnikov v posamezni državi članici, da zagotovi ustrezno ponderiranje najvišjih cen zaključevanja klicev, in nacionalne okoliščine, ki so vzrok znatnih razlik med državami članicami;

(d) upošteva tržne informacije, ki jih zagotovijo BEREC, nacionalni regulativni organi ali neposredno podjetja, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja in storitve, in

(e) preuči potrebo po zagotovitvi največ 12-mesečnega prehodnega obdobja, da se omogoči prilagoditev v državah članicah, kjer je to potrebno zaradi predhodno predpisanih cen.

2. Komisija ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a pregleda delegirani akt, sprejet na podlagi tega člena, vsakih pet let in ob tej priložnosti ob uporabi meril iz člena 67(1) preuči, ali še obstaja potreba po določitvi cene zaključevanja govornih klicev na ravni Unije. Kadar Komisija po pregledu v skladu s tem odstavkom sklene, da ne bo predpisala najvišje cene zaključevanja mobilnih govornih klicev ali najvišje cene zaključevanja fiksnih govornih klicev ali obeh, lahko nacionalni regulativni organi v skladu s členom 67 izvedejo analizo trgov zaključevanja govornih klicev, da ocenijo, ali je treba naložiti regulativne obveznosti. Če nacionalni regulativni organ na podlagi take analize na upoštevnem trgu predpiše stroškovno naravnane cene zaključevanja klicev, pri tem upošteva načela, merila in parametre iz Priloge III, osnutek njegovega ukrepa pa se izvaja po postopkih iz členov 23, 32 in 33.

3. Nacionalni regulativni organi pozorno spremljajo uporabo cen zaključevanja govornih klicev v na ravni Unije in zagotavljajo, da jih ponudniki storitev zaključevanja govornih klicev spoštujejo. Nacionalni regulativni organi lahko od ponudnikov storitev zaključevanja govornih klicev kadar koli zahtevajo, da spremenijo ceno, ki jo zaračunavajo drugim podjetjem, če ta cena ni skladna z delegiranim aktom iz odstavka 1. Nacionalni regulativni organi vsako leto poročajo Komisiji in BEREC-u o uporabi tega člena.

Člen 76

Regulativna obravnava novih zelo visokozmogljivih omrežnih elementov

1. Podjetja, ki so bila določena kot podjetja s pomembno tržno močjo na enem ali več upoštevnih trgih v skladu s členom 67, lahko v skladu s postopkom iz člena 79 in pod pogoji iz drugega pododstavka tega odstavka ponudijo zaveze, da se postavitev novega zelo visokozmogljivega omrežja, ki je do prostorov končnega uporabnika ali bazne postaje sestavljeno iz elementov iz optičnih vlaken, odpre za sovlaganje, na primer tako, da ponudijo solastništvo ali dolgoročno delitev tveganja prek sofinanciranja ali pogodb o nakupu, ki zajemajo pridobitev posebnih pravic strukturnega značaja, drugim ponudnikom elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev.

   Nacionalni regulativni organ pri ocenjevanju teh zavez zlasti preuči, ali ponudba za sovlaganje izpolnjuje vse naslednje pogoje:

   (a) v celotni življenjski dobi omrežja je odprta vsem ponudnikom elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev;

(b) drugim sovlagateljem, ki so ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, bi omogočala dolgoročno učinkovito in trajnostno konkurenčnost na trgih na koncu prodajne verige, na katerih deluje podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, in sicer pod pogoji, ki vključujejo:

(i) pravične, primerne in nediskriminatorne pogoje, ki omogočajo dostop do polne zmogljivosti omrežja, kolikor je omrežje predmet sovlaganja;

(ii) prožnost glede vrednosti in časovne razporeditve udeležbe posameznega sovlagatelja;

(iii) možnost povečanja take udeležbe v prihodnosti in

(iv) vzajemne pravice, ki jih sovlagatelj podeli po postavitvi sofinancirane infrastrukture;

(c) podjetje jo objavi pravočasno, če pa podjetje nima značilnosti iz člena 80(1), je objavljena vsaj šest mesecev pred začetkom postavitve novega omrežja; to obdobje se na podlagi nacionalnih okoliščin lahko podaljša;

(d) za prosilce za dostop, ki ne sodelujejo pri sovlaganju, so kakovost, hitrost, pogoji in doseg končnih uporabnikov od vsega začetka enaki, kot so bili na voljo pred postavitvijo, spremlja pa jih mehanizem postopnega prilagajanja, ki ga potrdi nacionalni regulativni organ glede na razvoj povezanih maloprodajnih trgov in ki ohranja spodbude za udeležbo pri sovlaganju; tak mehanizem zagotovi, da lahko prosilci za dostop dostopajo do zelo visokozmogljivih elementov omrežja sčasoma ter na podlagi preglednih in nediskriminatornih pogojev, ki ustrezno odražajo stopnjo tveganja posameznih sovlagateljev v različnih fazah postavitve in upoštevajo konkurenčne razmere na maloprodajnih trgih;

(e) izpolnjuje vsaj merila iz Priloge IV in se predloži v dobri veri.

2. Če nacionalni regulativni organ ob upoštevanju rezultatov preskusa trga, izvedenega v skladu s členom 79(2), ugotovi, da ponujena zaveza o sovlaganju izpolnjuje pogoje iz odstavka 1 tega člena, na podlagi člena 79(3) določi, da je ta zaveza zavezujoča, in ne naloži dodatnih obveznosti na podlagi člena 68, kar zadeva elemente novega zelo visokozmogljivega omrežja, za katere veljajo zadevne zaveze, če je vsaj en potencialni sovlagatelj sklenil sporazum o sovlaganju s podjetjem, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo.

Prvi pododstavek ne posega v regulativno obravnavo okoliščin, ki – ob upoštevanju rezultatov morebitnega preskusa trga, izvedenega v skladu s členom 79(2) – ne izpolnjujejo pogojev iz odstavka 1 tega člena, vendar vplivajo na konkurenco in se upoštevajo za namene členov 67 in 68.

Z odstopanjem od prvega pododstavka tega odstavka lahko nacionalni regulativni organ v ustrezno utemeljenih okoliščinah naloži, ohrani ali prilagodi popravne ukrepe v skladu s členi 68 do 74, kar zadeva nova zelo visokozmogljiva omrežja, da se odpravijo znatne težave na področju konkurence na specifičnih trgih, kadar nacionalni regulativni organ ugotovi, da teh težav na področju konkurence glede na specifične značilnosti zadevnih trgov drugače ne bi rešili.

3. Nacionalni regulativni organi stalno spremljajo skladnost s pogoji iz odstavka 1 in lahko zahtevajo, da jim podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, predloži letne izjave o skladnosti.

Ta člen ne posega v pristojnost nacionalnega regulativnega organa, da na podlagi člena 26(1) sprejme odločitev v primeru spora med podjetji v zvezi s sporazumom o sovlaganju, za katerega meni, da izpolnjuje pogoje iz odstavka 1 tega člena.

4. BEREC po posvetovanju z deležniki in v tesnem sodelovanju s Komisijo objavi smernice, s katerimi nacionalne regulativne organe spodbudi k dosledni uporabi pogojev iz odstavka 1 in meril iz Priloge IV.

Člen 77

Funkcionalna ločitev

1. Kadar nacionalni regulativni organ ugotovi, da z ustreznimi obveznostmi, naloženimi na podlagi členov 69 do 74, ni bila dosežena učinkovita konkurenca in da obstajajo pomembne in trajne težave glede konkurence ali primeri nedelovanja trga, ugotovljeni v zvezi z veleprodajnim zagotavljanjem dostopovnih izdelkov, lahko v skladu z drugim pododstavkom člena 68(3) vertikalno integriranemu podjetju izjemoma naloži obveznost, da dejavnosti, povezane z veleprodajnim zagotavljanjem ustreznih dostopovnih izdelkov, prenese na neodvisno delujoči poslovni subjekt.

   Ta poslovni subjekt dostopovne izdelke in storitve dobavlja vsem podjetjem, tudi drugim poslovnim subjektom v okviru matičnega podjetja, po enakem časovnem razporedu in pod enakimi pogoji, vključno glede cen in kakovosti storitev, ter po enakih sistemih in postopkih.

2. Kadar namerava nacionalni regulativni organ naložiti obveznost za funkcionalno ločitev, Komisiji predloži zahtevo, ki vključuje:

   (a) dokaze, ki utemeljujejo ugotovitve nacionalnega regulativnega organa iz odstavka 1;

   (b) obrazloženo oceno, ki ugotavlja, da obstaja majhna možnost, da bo v razumnem časovnem obdobju prišlo do učinkovite in trajnostne konkurence na področju infrastrukture, ali pa je sploh ni;

(c) analizo pričakovanega učinka na nacionalni regulativni organ, na podjetje, zlasti na delovno silo ločenega podjetja in na sektor elektronskih komunikacij kot celoto, ter na spodbude za naložbe v ta sektor, zlasti ob upoštevanju potrebe po zagotavljanju socialne in teritorialne kohezije, ter na druge deležnike, vključno zlasti s pričakovanim učinkom na konkurenco in možne posledične učinke na potrošnike;

(d) analizo razlogov, zaradi katerih bi bila ta obveznost najbolj učinkovit način za uresničevanje popravnih ukrepov, namenjenih obravnavanju ugotovljenih težav glede konkurence ali primerov nedelovanja trga.

3. Osnutek ukrepa vsebuje naslednje elemente:

(a) natančno naravo in stopnjo ločitve ter zlasti podrobni opis pravnega statusa ločenega poslovnega subjekta;

(b) opredelitev sredstev ločene poslovne enote in izdelkov ali storitev, ki jih bo ta enota ponujala;

(c) ureditev vodenja za zagotovitev neodvisnosti osebja, ki je zaposleno v ločeni poslovni enoti, ter ustrezno strukturo spodbud;

(d) pravila za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti;

(e) pravila za zagotovitev preglednosti operativnih postopkov, zlasti za druge deležnike;

(f) program spremljanja, namenjen zagotavljanju izpolnjevanja obveznosti, vključno z objavo letnega poročila.

Po odločitvi Komisije, sprejeti v skladu s členom 68(3), o osnutku ukrepa, nacionalni regulativni organ izvede usklajeno analizo različnih trgov, povezanih z dostopovnim omrežjem, v skladu s postopkom iz člena 67. Nacionalni regulativni organ na podlagi te analize naloži, ohrani, spremeni ali prekliče obveznosti v skladu s postopki iz členov 23 in 32.

4. Za podjetje, za katero je bila uvedena funkcionalna ločitev, lahko velja katera koli obveznost iz členov 69 do 74, na katerem koli specifičnem trgu, na katerem je bilo določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo v skladu s členom 67, ali pa katera koli obveznost, ki jo Komisija odobri na podlagi člena 68(3).

Člen 78

Prostovoljna ločitev vertikalno integriranega podjetja

1. Podjetja, ki so bila določena kot podjetja s pomembno tržno močjo na enem ali več upoštevnih trgih v skladu s členom 67, obvestijo nacionalni regulativni organ vsaj tri mesece pred vsakim načrtovanim prenosom svojih sredstev krajevnega dostopovnega omrežja ali znatnega dela teh sredstev na ločeno pravno osebo z drugim lastnikom ali preden nameravajo ustanoviti ločen poslovni subjekt, da bi vsem maloprodajnim ponudnikom, tudi svojim maloprodajnim oddelkom, dobavljala popolnoma enakovredne dostopovne izdelke.

Ta podjetja prav tako obvestijo nacionalni regulativni organ o vsaki spremembi te namere ter o končnem izidu postopka ločitve.

Takšna podjetja lahko ponudijo tudi zaveze v zvezi s pogoji dostopa, ki se uporabljajo za njihovo omrežje med obdobjem izvajanja po uvedbi predlagane oblike ločitve, da bi tretjim stranem zagotovili učinkovit in nediskriminatoren dostop. Ponudba zavez vključuje zadostne podrobnosti, vključno s pogoji časovnega okvira izvajanja in trajanja, da lahko nacionalni regulativni organ izvaja svoje naloge v skladu z odstavkom 2 tega člena. Take obveze lahko presegajo najdaljše obdobje za preglede trga iz člena 67(5).

2. Nacionalni regulativni organ oceni učinek načrtovane transakcije in, kadar je to ustrezno, ponujenih zavez na obstoječe regulativne obveznosti na podlagi te direktive.

V ta namen nacionalni regulativni organ izvede analizo različnih trgov, povezanih z dostopovnim omrežjem, v skladu s postopkom iz člena 67.

Nacionalni regulativni organ upošteva vse zaveze, ki jih ponuja podjetje, pri čemer zlasti upošteva cilje iz člena 3. Pri tem se posvetuje s tretjimi stranmi v skladu s členom 23 in zlasti obravnava tiste tretje strani, ki jih načrtovana transakcija neposredno zadeva.

Nacionalni regulativni organ na podlagi svoje analize naloži, ohrani, spremeni ali prekliče obveznosti v skladu s postopkom iz členov 23 in 32, pri čemer po potrebi uporabi člen 80. Nacionalni regulativni organ lahko v svoji odločitvi zaveze določi za zavezujoče v celoti ali delno. Z odstopanjem od člena 67(5) lahko nacionalni regulativni organ zaveze določi za zavezujoče v celoti ali delno za celotno obdobje, za katero so ponujene.

3. Brez poseganja v člen 80 lahko za pravno ali operativno ločen poslovni subjekt, ki je bil določen kot subjekt s pomembno tržno močjo na katerem koli specifičnem trgu v sladu s členom 67, po potrebi velja katera koli obveznost iz členov 69 do 74 ali katera koli druga obveznost, ki jo Komisija odobri po členu 68(3), kadar ponujene zaveze ne zadoščajo za izpolnitev ciljev iz člena 3.

4. Nacionalni regulativni organ spremlja izvajanje zavez, ki jih ponujajo podjetja in ki jih je sam določil za zavezujoče v skladu z odstavkom 2, ter preuči možnost njihovega podaljšanja, kadar se je izteklo obdobje, za katero so bile najprej ponujene.

Člen 79

Postopek za prevzem zavez

1. Podjetja, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo, lahko nacionalnemu regulativnemu organu ponudijo zaveze glede pogojev za dostop, sovlaganje ali obeh, ki se uporabljajo za njihova omrežja, med drugim v zvezi z:

   (a) dogovori o sodelovanju, pomembnimi za oceno ustreznih in sorazmernih obveznosti na podlagi člena 68;

   (b) sovlaganjem v zelo visokozmogljiva omrežja na podlagi člena 76 ali

   (c) učinkovitim in nediskriminatornim dostopom tretjih strani na podlagi člena 78 tako v obdobju izvajanja prostovoljne ločitve vertikalno integriranega podjetja kot tudi po izvedbi predlagane oblike ločitve.

   Ponudba za zaveze mora biti dovolj podrobna, tudi kar zadeva časovni okvir in obseg njihovega izvajanja ter njihovo trajanje, da lahko nacionalni regulativni organ izvede svojo oceno na podlagi odstavka 2 tega člena. Take zaveze lahko presegajo obdobja za izvedbo analize trga iz člena 67(5).

2. Za ocenitev vseh zavez, ki jih podjetje ponudi na podlagi odstavka 1 tega člena, nacionalni regulativni organ izvede – razen če take zaveze očitno ne izpolnjujejo enega ali več ustreznih pogojev ali meril – preskus trga, zlasti na podlagi ponujenih pogojev, tako da opravi javno posvetovanje z zainteresiranimi stranmi, zlasti s tistimi tretjimi stranmi ki so neposredno prizadete. Potencialni sovlagatelji ali prosilci za dostop lahko predstavijo stališča o skladnosti ponujenih zavez s pogoji iz člena 68, 76 oziroma 78, in lahko predlagajo spremembe.

Nacionalni regulativni organ v zvezi z zavezami, ponujenimi na podlagi tega člena, pri ocenjevanju obveznosti na podlagi člena 68(4) upošteva zlasti:

(a) dokaze glede pravičnosti in primernosti ponujenih zavez;

(b) odprtost zavez vsem tržnim udeležencem;

(c) pravočasno razpoložljivost dostopa, tudi do zelo visokozmogljivih omrežij, pod pravičnimi, primernimi in nediskriminatornimi pogoji pred začetkom izvajanja s tem povezanih maloprodajnih storitev ter

(d) splošno ustreznost ponujenih zavez, da se omogoči trajnostna konkurenca na trgih na koncu prodajne verige ter olajša kooperativna postavitev in uporaba zelo visokozmogljivih omrežij v interesu končnih uporabnikov.

Nacionalni regulativni organ ob upoštevanju vseh mnenj, izraženih med posvetovanjem, in obsega, v katerem ta mnenja odražajo stališča različnih deležnikov, podjetju, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, sporoči predhodne ugotovitve o tem, ali so ponujene zaveze skladne s cilji, merili in postopki iz tega člena in člena 68, 76 oziroma 78 in pogoji, pod katerimi bi lahko določil, da so te zaveze zavezujoče. Podjetje lahko revidira svojo prvotno ponudbo, da se upoštevajo predhodne ugotovitve nacionalnega regulativnega organa ter izpolnijo merila iz tega člena in člena 68, 76 oziroma 78.

3. Brez poseganja v prvi pododstavek člena 76(2) lahko nacionalni regulativni organ sprejme odločitev, da so zaveze v celoti ali delno zavezujoče.

Nacionalni regulativni organ lahko z odstopanjem od člena 67(5) določi, da so nekatere ali vse zaveze zavezujoče za določeno obdobje, ki je lahko celotno obdobje, za katero so bile ponujene, v primeru zavez o sovlaganju, ki so bile določene kot zavezujoče v skladu s prvim pododstavkom člena 76(2), pa določi, da so zavezujoče za obdobje najmanj sedmih let.

Ob upoštevanju člena 76, ta člen ne posega v uporabo postopka analize trga na podlagi člena 67 in naložitev obveznosti na podlagi člena 68.

Kadar nacionalni regulativni organ na podlagi tega člena določi, da so zaveze zavezujoče, v skladu s členom 68 oceni posledice te odločitve za razvoj trga in ustreznost morebitnih obveznosti, ki jih je naložil oziroma jih je imel namen naložiti na podlagi navedenega člena in členov 69 do 74, če ne bi določil zavezujočih zavez. Ko nacionalni regulativni organ uradno obvesti o zadevnem osnutku ukrepa iz člena 68 v skladu s členom 32, mu priloži odločitev o zavezah.

4. Nacionalni regulativni organ spremlja, nadzira in zagotavlja skladnost z zavezami, ki jih je v skladu z odstavkom 3 tega člena določil kot zavezujoče, na enak način, kot spremlja, nadzira in zagotavlja skladnost z obveznostmi, naloženimi na podlagi člena 68, in po poteku prvotnega zavezujočega obdobja, preuči možnost podaljšanja obdobja. Če nacionalni regulativni organ ugotovi, da podjetje ne izpolnjuje zavez, ki so bile določene kot zavezujoče v skladu z odstavkom 3 tega člena, lahko takemu podjetju naloži kazni v skladu s členom 29. Brez poseganja v postopek za zagotavljanje skladnost s posebnimi obveznostmi na podlagi člena 30 lahko nacionalni regulativni organ ponovno oceni obveznosti, naložene v skladu s členom 68(6).

Člen 80

Izključno veleprodajna podjetja

1. Nacionalni regulativni organ, ki določi podjetje, ki je odsotno z vseh maloprodajnih trgov za elektronske komunikacijske storitve, kot podjetje s pomembno tržno močjo na enem ali več veleprodajnih trgih v skladu s členom 67, preuči, ali ima to podjetje naslednje značilnosti:

   (a) vse družbe in poslovne enote v podjetju, vse družbe, ki so pod nadzorom, vendar ne nujno v celoti v lasti istega končnega lastnika, in vsi delničarji, ki lahko izvajajo nadzor nad podjetjem, izvajajo le dejavnosti (trenutne in načrtovane v prihodnosti) na veleprodajnih trgih za elektronske komunikacijske storitve in zato ne izvajajo dejavnosti na nobenem maloprodajnem trgu za elektronske komunikacijske storitve, ki se zagotavljajo končnim uporabnikom v Uniji;

   (b) podjetje ni zavezano poslovanju z enim samim in ločenim podjetjem, ki posluje nižje v prodajni verigi in je dejavno na maloprodajnem trgu za elektronske komunikacijske storitve, ki se zagotavljajo končnim uporabnikom, zaradi izključnega sporazuma ali sporazuma, ki dejansko pomeni izključni sporazum.

2. Če nacionalni regulativni organ ugotovi, da so pogoji iz odstavka 1 tega člena izpolnjeni, lahko zadevnemu podjetju naloži le obveznosti na podlagi členov 70 in 73 ali v zvezi s poštenim in razumnim oblikovanjem cen, če je to upravičeno na podlagi analize trga, vključno s prihodnjo oceno verjetnega obnašanja podjetja, ki je bilo določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo.

3. Nacionalni regulativni organ kadar koli pregleda obveznosti, naložene podjetju v skladu s tem členom, če ugotovi, da pogoji iz odstavka 1 tega člena niso več izpolnjeni, in uporabi člene 67 do 74, kakor je ustrezno. Podjetja brez nepotrebnega odlašanja obvestijo nacionalni regulativni organ o vseh spremembah okoliščin v zvezi s točkama (a) in (b) odstavka 1 tega člena.

4. Nacionalni regulativni organ pregleda tudi obveznosti, naložene podjetju v skladu s tem členom, če na podlagi dokaza, povezanega s pogoji, ki jih podjetje ponuja strankam, ki so nižje v prodajni verigi, ugotovi, da so se pojavili ali da se lahko pojavijo problemi na področju konkurence v škodo končnim uporabnikom, zaradi katerih je treba naložiti eno ali več obveznosti iz člena 69, 71, 72 ali 74 ali spremeniti obveznosti, naložene v skladu z odstavkom 2 tega člena.

5. Naložitev obveznosti in njihov pregled v skladu s tem členom se izvedeta v skladu s postopki iz členov 23, 32 in 33.

Člen 81

Migracija z obstoječe infrastrukture

1. Podjetja, ki so bila določena kot podjetja s pomembno tržno močjo na enem ali več upoštevnih trgih v skladu s členom 67, vnaprej in pravočasno uradno obvestijo nacionalni regulativni organ, kdaj nameravajo opustiti ali z novo infrastrukturo nadomestiti dele omrežja, vključno z obstoječo infrastrukturo, ki je nujna za delovanje bakrenega omrežja, za katere veljajo obveznosti na podlagi členov 68 do 80.

2. Nacionalni regulativni organ zagotovi, da proces opustitve ali nadomestitve vključuje pregleden časovni razpored in pogoje, vključno z ustreznim rokom za obvestitev o prehodu, ter določi razpoložljivost alternativnih izdelkov vsaj primerljive kakovosti, ki zagotavljajo dostop do nadgrajene omrežne infrastrukture, ki nadomešča opuščene elemente, če je to potrebno za varstvo konkurence in pravic končnih uporabnikov.

V zvezi s sredstvi, ki se predlagajo za opustitev ali nadomestitev, lahko nacionalni regulativni organ prekliče obveznosti, potem ko se je prepričal, da je ponudnik dostopa:

(a) določil ustrezne pogoje za migracijo, vključno z dajanjem na voljo alternativnega dostopovnega izdelka kakovosti, ki je vsaj primerljiva s tisto, ki je bila na voljo pri uporabi obstoječe infrastrukture, s katerim se iskalcem dostopa omogoča, da dosežejo iste končne uporabnike, in

(b) upošteval pogoje in proces, o katerih je uradno obvestil nacionalni regulativni organ v skladu s tem členom.

Tak preklic se izvede v skladu s postopki iz členov 23, 32 in 33.

3. Ta člen ne posega v razpoložljivost reguliranih proizvodov, ki jo nacionalni regulativni organ naloži nadgrajeni omrežni infrastrukturi v skladu s postopki iz členov 67 in 68.

Člen 82

Smernice BEREC-a o zelo visokozmogljivih omrežjih

BEREC do … [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive] po posvetovanju z deležniki in v tesnem sodelovanju s Komisijo izda smernice o merilih, ki jih morajo omrežja izpolnjevati, da bi bila opredeljena kot zelo visokozmogljiva omrežja, zlasti kar zadeva navzdolnje in navzgornje pasovne širine, odpornost, z napakami povezane parametre ter latence in njene variacije. Nacionalni regulativni organi te smernice upoštevajo v največji možni meri. BEREC do 31. decembra 2025 in zatem v rednih presledkih smernice posodobi.

POGLAVJE V
REGULATIVNI NADZOR MALOPRODAJNIH STORITEV

Člen 83

Regulativni nadzor maloprodajnih storitev

1. Države članice lahko zagotovijo, da nacionalni regulativni organi podjetjem, ki so v skladu s členom 63 določena kot podjetja s pomembno tržno močjo na zadevnem maloprodajnem trgu, naložijo ustrezne regulativne obveznosti, kadar:

   (a) nacionalni regulativni organ na podlagi analize trga, opravljene v skladu s členom 67, ugotovi, da zadevni maloprodajni trg, opredeljen v skladu s členom 64, ni dejansko konkurenčen in

(b) nacionalni regulativni organ ugotovi, da z obveznostmi, naloženimi na podlagi členov 69 do 74, ne bi bilo mogoče doseči ciljev iz člena 3.

2. Obveznosti, naložene na podlagi odstavka 1 tega člena, morajo temeljiti na naravi ugotovljenega problema ter biti sorazmerne in utemeljene glede na cilje iz člena 3. Naložene obveznosti lahko vključujejo zahteve, naj opredeljena podjetja ne zaračunavajo previsokih cen, ovirajo vstopa na trg ali omejujejo konkurence z določitvijo oderuških cen, prednostno obravnavajo določenih končnih uporabnikov ali neutemeljeno združujejo storitev. Nacionalni regulativni organi lahko pri teh podjetjih uporabijo ustrezne ukrepe zgornjih mej maloprodajnih cen, ukrepe za nadzor individualnih tarif ali ukrepe za približevanje tarif stroškom ali cenam na primerljivih trgih, da bi zavarovali interese končnih uporabnikov in hkrati pospeševali učinkovito konkurenco.

3. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da se uporabljajo potrebni in ustrezni sistemi stroškovnega računovodstva, kadar za podjetje velja uravnavanje maloprodajnih tarif ali drug ustrezen maloprodajni nadzor. Nacionalni regulativni organi lahko opredelijo format in računovodsko metodologijo, ki ju je treba uporabiti. Skladnost s sistemom stroškovnega računovodstva preverja usposobljen neodvisni organ. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da se vsako leto objavi izjava o skladnosti.

4. Brez poseganja v člena 85 in 88 nacionalni regulativni organi ne uporabijo mehanizmov nadzora maloprodaje na podlagi odstavka 1 tega člena na geografskih trgih ali maloprodajnih trgih, kadar so prepričani, da tam obstaja učinkovita konkurenca.

DEL III

STORITVE

NASLOV I

OBVEZNOSTI ZAGOTAVLJANJA UNIVERZALNE STORITVE

Člen 84

Cenovno dostopna univerzalna storitev

1. Države članice zagotovijo, da imajo vsi potrošniki na njihovem ozemlju dostop do razpoložljive storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve po dostopni ceni, ob upoštevanju specifičnih nacionalnih razmer, v kakovosti, določeni na njihovem ozemlju, vključno z osnovno priključitvijo, na fiksni lokaciji.

2. Poleg tega lahko države članice zagotovijo tudi cenovno dostopnost storitev iz odstavka 1, ki se ne zagotavljajo na fiksni lokaciji, kadar menijo, da je to potrebno za zagotovitev polne družbene in gospodarske udeležbe potrošnikov v družbi.

3. Vsaka država članica določi, glede na nacionalne razmere in minimalno pasovno širino, ki je na voljo večini potrošnikov na njenem ozemlju, ter ob upoštevanju poročila BEREC-a o najboljših praksah, storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta za namene iz odstavka 1, da se zagotovi pasovna širina, potrebna za socialno in gospodarsko udeležbo v družbi. Storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta mora zagotavljati pasovno širino, potrebno za podporo vsaj minimalnega nabora storitev iz Priloge V.

   Za prispevanje k dosledni uporabi tega člena BEREC do ... [18 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] po posvetovanju z deležniki in v tesnem sodelovanju s Komisijo, ob upoštevanju razpoložljivih podatkov Komisije (Eurostata), oblikuje poročilo o najboljših praksah držav članic s katerimi podpre določitev storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta na podlagi prvega pododstavka. Da se upošteva tehnološki napredek in spremembe vzorcev uporabe potrošnikov se to poročilo redno posodablja.

4. Na zahtevo potrošnika je lahko priključitev iz odstavka 1 in, kadar je ustrezno, odstavka 2 omejena na podpiranje govornih komunikacij storitev.

5. Države članice lahko področje uporabe tega člena razširijo na končne uporabnike, ki so mikropodjetja ter mala in srednja podjetja in neprofitne organizacije.

Člen 85

Zagotavljanje cenovno dostopne univerzalne storitve

1. Nacionalni regulativni organi ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi spremljajo razvoj in raven maloprodajnih cen za storitve iz člena 84(1), ki so na voljo na trgu, zlasti v zvezi z nacionalnimi cenami in nacionalnimi dohodki potrošnikov.

2. Kadar države članice ugotovijo, da maloprodajne cene za storitve iz člena 84(1), ob upoštevanju nacionalnih razmer, niso cenovno dostopne, ker potrošniki z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami ne morejo dostopati do takih storitev, sprejmejo ukrepe, da takim potrošnikom zagotovijo cenovno dostopnost storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govornih komunikacijskih storitev vsaj na fiksni lokaciji.

   V ta namen lahko države članice zagotovijo, da se takim potrošnikom za namene komunikacije zagotovi podpora, ali od ponudnikov takih storitve, zahtevajo, da zadevnim potrošnikom ponudijo tarifne opcije ali pakete, ki se razlikujejo od tistih, ki se ponujajo pod običajnimi poslovnimi pogoji, ali oboje. V ta namen lahko države članice od takšnih ponudnikov zahtevajo, da na vsem ozemlju uporabljajo skupne tarife, vključno z geografskim povprečenjem.

V izjemnih okoliščinah, zlasti kadar bi naložitev obveznosti na podlagi drugega pododstavka tega odstavka na vse ponudnike povzročila prikazane pretirane upravne ali finančne obremenitve za ponudnike ali državo članico, se lahko država članica izjemoma odloči, da naloži obveznost ponuditi te posebne tarifne opcije ali pakete samo na določena podjetja. Za take določitve se smiselno uporablja člen 86. Kadar država članica določi podjetja, zagotovi, da imajo vsi potrošniki z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami koristi od izbire podjetij, ki ponujajo tarifne opcije, ki so v skladu z njihovimi potrebami, razen če taka izbira ni možna ali bi povzročila pretirane upravne ali finančne obremenitve.

Države članice zagotovijo, da imajo potrošniki, ki so upravičeni do takih tarifnih opcij ali paketov, pravico do sklenitve pogodbe bodisi s ponudnikom storitev iz člena 84(1), bodisi s podjetjem, določenim v skladu s tem odstavkom, in da se jim zagotovi ustrezno obdobje razpoložljivosti številke ter se jim storitev ne prekine neupravičeno.

3. Države članice zagotovijo, da podjetja, ki ponujajo tarifne opcije ali pakete potrošnikom z nizkimi dohodki ali posebnimi socialnimi potrebami v skladu z odstavkom 2, nacionalne regulativne in druge pristojne organe obveščajo o podrobnostih takšnih ponudb. Nacionalni regulativni organi ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi zagotovijo, da so pogoji, pod katerimi podjetja ponujajo tarifne opcije ali pakete v skladu z odstavkom 2, v celoti pregledni ter so objavljeni in se uporabljajo v skladu z načelom nediskriminacije. Nacionalni regulativni organi lahko ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi zahtevajo, da se takšne tarifne opcije ali paketi spremenijo ali ukinejo.

4. Države članice ob upoštevanju nacionalnih razmer zagotovijo, da se zagotavlja ustrezna podpora in po potrebi drugi posebni ukrepi potrošnikom invalidom, z namenom zagotoviti, da so povezana terminalska oprema ter posebna oprema in posebne storitve, ki izboljšujejo enakovreden dostop, po potrebi vključno s storitvami celotnega pogovora in storitvami prenosa, razpoložljive in cenovno dostopne.

5. Države članice skušajo pri uporabi tega člena čim bolj zmanjšati izkrivljanje trga.

6. Države članice lahko področje uporabe tega člena razširijo na končne uporabnike, ki so mikropodjetja ter mala in srednja podjetja in neprofitne organizacije.

Člen 86

Razpoložljivost univerzalne storitve

1. Kadar je država članica ob upoštevanju rezultatov, kadar so na voljo, geografskega pregleda, izvedenega v skladu s členom 22(1), in po potrebi morebitnih dodatnih dokazov ugotovila, da razpoložljivosti storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, kakor je opredeljena v skladu s členom 84(3), in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji na njenem nacionalnem ozemlju ali njegovih delih ni mogoče zagotoviti v običajnih poslovnih okoliščinah ali prek drugih možnih orodij javne politike, lahko naloži ustrezne obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, da bi izpolnila vse utemeljene zahteve končnih uporabnikov za dostop do teh storitev na zadevnih delih svojega ozemlja.

2. Države članice določijo najučinkovitejši in najprimernejši pristop za zagotavljanje razpoložljivosti storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, kakor je opredeljena v skladu s členom 84(3), in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji, pri čemer upoštevajo načela objektivnosti, preglednosti, nediskriminacije in sorazmernosti. Države članice skušajo minimizirati izkrivljanje trga, zlasti zagotavljanje storitev po cenah ali pod drugimi pogoji, ki odstopajo od običajnih poslovnih pogojev, pri čemer pa varujejo javne interese.

3. Kadar se države članice odločijo, da bodo naložile obveznosti za zagotavljanje razpoložljivosti storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta za končne uporabnike, kakor je opredeljena v skladu s členom 84(3), in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji, lahko določijo enega ali več podjetij za zagotavljanje te razpoložljivosti z namenom pokrivanja vsega nacionalnega ozemlja. Države članice lahko določijo različna podjetja ali skupino podjetij za zagotavljanje storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji ali za pokrivanje različnih delov nacionalnega ozemlja.

4. Ko države članice določijo podjetja na delu nacionalnega ozemlja ali na celotnem nacionalnem ozemlju za zagotovitev storitev v skladu z odstavkom 3 tega člena, uporabijo učinkovit, objektiven, pregleden in nediskriminatoren mehanizem, pri čemer nobeno podjetje ni vnaprej izključeno iz določitve. Take metode določitve morajo zagotoviti, da se storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorna komunikacijska storitev na fiksni lokaciji zagotavljata na stroškovno učinkovit način ter se lahko uporabita kot sredstvo za določitev neto stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve v skladu s členom 89.

5. Ko namerava podjetje, določeno v skladu z odstavkom 3 tega člena, prenesti znaten del ali celotna sredstva svojega krajevnega dostopovnega omrežja na ločen pravni subjekt pod drugim lastništvom, vnaprej in pravočasno obvesti nacionalni regulativni ali drug pristojni organ, da lahko ta oceni učinke nameravane transakcije na zagotavljanje storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, kakor je opredeljena v skladu s členom 84(3), in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji. Nacionalni regulativni ali drug pristojni organ lahko naloži, spremeni ali prekliče posebne obveznosti v skladu s členom 13(2).

Člen 87

Status obstoječih univerzalnih storitev

Države članice lahko še naprej zagotavljajo razpoložljivost ali cenovno dostopnost storitev, ki niso storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, kot je opredeljena v skladu s členom 84(3), in govorne komunikacijske storitve na fiksni lokaciji, ki so bile veljavne … [datum začetka veljavnosti te direktive], če se ugotovi potreba po takih storitvah glede na nacionalne okoliščine. Kadar države članice določijo podjetja za zagotavljanje teh storitev na delu nacionalnega ozemlja ali na celotnem nacionalnem ozemlju, se uporablja člen 86. Financiranje teh obveznosti mora biti skladno s členom 90.

Države članice do … [tri leta po datumu začetka veljavnosti te direktive] in nato vsaka tri leta pregledajo obveznosti, naložene na podlagi navedenega člena.

Člen 88

Nadzor izdatkov

1. Države članice zagotovijo, da ponudniki storitev ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govornih komunikacijskih storitev v skladu s členi 84 do 87, pri zagotavljanju zmogljivosti in storitev poleg tistih iz člena 84, določijo pogoje tako, da končnemu uporabniku ni treba plačati zmogljivosti ali storitev, ki niso potrebne ali se ne zahtevajo za zahtevano storitev.

2. Države članice zagotovijo, da ponudniki storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govornih komunikacijskih storitev iz člena 84, ki zagotavljajo storitve v skladu s členom 85, po potrebi ponudijo posebne zmogljivosti in storitve, določene v delu A Priloge VI, da lahko potrošniki spremljajo in nadzorujejo izdatke. Države članice zagotovijo, da ti ponudniki vzpostavijo sistem za preprečevanje neupravičene prekinitve govorne komunikacijske storitve ali storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta za potrošnike iz člena 85, vključno z ustreznim mehanizmom za preverjanje stalnega interesa za uporabo storitve.

   Države članice lahko področje uporabe tega odstavka razširijo na končne uporabnike, ki so mikropodjetja ter mala in srednja podjetja in neprofitne organizacije.

3. Vsaka država članica zagotovi, da lahko pristojni organ opusti zahteve iz odstavka 2 na celotnem nacionalnem ozemlju ali delu tega ozemlja, če je prepričan, da je zmogljivost v veliki meri na voljo.

Člen 89

Obračun stroškov za obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve

1. Kadar nacionalni regulativni organi menijo, da lahko zagotavljanje storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, kot je opredeljena v skladu s členom 84(3), in govornih komunikacijskih storitev, kot je določeno v členih 84, 85 in 86, ali nadaljevanje obstoječih univerzalnih storitev, kot je določeno v členu 87, pomeni neupravičeno obremenitev za ponudnike takih storitev, ki zahtevajo nadomestilo, nacionalni regulativni organi izračunajo neto stroške za tako zagotavljanje.

V ta namen nacionalni regulativni organi:

(a) izračunajo neto stroške obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve v skladu s Prilogo VII, pri čemer upoštevajo vsako tržno korist, ki jo pridobi ponudnik storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta, kot je opredeljena v skladu s členom 84(3), in govorne komunikacijske storitve, kot je določeno v členih 84, 85 in 86, ali nadaljevanje obstoječih univerzalnih storitev, kot je določeno v členu 87, ali

(b) uporabijo neto stroške zagotavljanja univerzalne storitve, določene z mehanizmom določanja v skladu s členom 86(4).

2. Računovodske izkaze in druge informacije, ki pomenijo podlago za izračun neto stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve v skladu s točko (a) odstavka 1, revidira ali preveri nacionalni regulativni organ ali organ, ki je neodvisen od zadevnih strank in ga odobri nacionalni regulativni organ. Rezultati obračuna stroškov in ugotovitve revizije so dostopni javnosti.

Člen 90

Financiranje obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve

1. Kadar nacionalni regulativni organi na podlagi izračuna neto stroškov iz člena 89 ugotovijo, da je ponudnik neupravičeno obremenjen, države članice na zahtevo zadevnega ponudnika odločijo, da se stori eno ali oboje od naslednjega:

(a) uvede mehanizem za nadomestilo izračunanih neto stroškov ponudniku iz javnih sredstev pod preglednimi pogoji;

(b) neto stroške obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve razdelijo med ponudnike elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev.

2. Kadar se neto stroški razdelijo v skladu s točko (b) odstavka 1 tega člena, države članice vzpostavijo mehanizem delitve, ki ga upravlja nacionalni regulativni organ ali organ, ki je neodvisen od upravičencev in je pod nadzorom nacionalnega regulativnega organa. Financirajo se lahko le neto stroški, določeni v skladu s členom 89, ki izhajajo iz obveznosti iz členov 84 do 87.

V skladu z načeli iz dela B Priloge VII se pri mehanizmu delitve upoštevajo načela preglednosti, čim manjšega izkrivljanja trga, nediskriminacije in sorazmernosti. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo zahtevale prispevkov od podjetij, katerih domači promet je pod določeno mejo.

Morebitne pristojbine, povezane z delitvijo stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, se razčlenijo in opredelijo za vsako podjetje posebej. Take pristojbine se ne naložijo ali zaračunavajo podjetjem, ki ne opravljajo storitev na ozemlju države članice, v kateri je bil vzpostavljen mehanizem delitve.

Člen 91

Preglednost

1. Kadar se neto stroški obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve izračunavajo v skladu s členom 89, nacionalni regulativni organi zagotovijo, da so načela za neto izračun stroškov, vključno s podrobnostmi uporabljene metodologije, dostopna javnosti.

Kadar je vzpostavljen mehanizem delitve neto stroškov, ki izhajajo iz obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve iz člena 90(2), nacionalni regulativni organi zagotovijo, da so načela delitve stroškov in nadomestila za povrnitev neto stroškov, dostopna javnosti.

2. Nacionalni regulativni organi ob upoštevanju pravil Unije in nacionalnih pravil o poslovni tajnosti objavijo letno poročilo, v katerem se navedejo podrobnosti obračunanih stroškov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve in prispevki vseh udeleženih podjetij, vključno z vsemi morebitnimi tržnimi koristmi podjetij v skladu z obveznostmi zagotavljanja univerzalne storitve iz členov 84 do 87.

Člen 92

Dodatne obvezne storitve

Države članice se lahko odločijo, da poleg storitev v okviru obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, opredeljenih v členih 84 do 87, dajo na svojem ozemlju javnosti na voljo še dodatne storitve. V takih primerih se ne odredi nikakršen kompenzacijski mehanizem, ki vključuje določena podjetja.

NASLOV II
ŠTEVILSKI VIRI

Člen 93

Številski viri

1. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi nadzorujejo podeljevanje pravic uporabe vseh nacionalnih številskih virov in upravljanje nacionalnih načrtov oštevilčenja ter da dajo na voljo ustrezne številske vire za zagotavljanje javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev. Države članice zagotovijo vzpostavitev objektivnih, preglednih in nediskriminatornih postopkov za podeljevanje pravic uporabe nacionalnih številskih virov.

2. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi lahko podelijo tudi pravice uporabe številskih virov iz nacionalnih načrtov oštevilčenja za zagotavljanje posebnih storitev podjetjem, ki niso ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, pod pogojem, da je dana na voljo zadostna količina ustreznih številskih virov za zadostitev trenutnega in predvidenega prihodnjega povpraševanja. Ta podjetja izkažejo sposobnost upravljanja s številskimi viri in izpolnjujejo vse ustrezne zahteve, določene na podlagi člena 94. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi lahko takim podjetjem prenehajo podeljevati nadaljnje pravice uporabe številskih virov, če se izkaže, da obstaja nevarnost izčrpanja številskih virov.

Da se prispeva k dosledni uporabi tega odstavka, BEREC do ... [18 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] po posvetovanju z deležniki in v tesnem sodelovanju s Komisijo sprejme smernice o skupnih merilih za ocenjevanje sposobnosti upravljanja s številskimi viri in nevarnosti izčrpanja številskih virov.

3. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi zagotovijo, da se nacionalni načrti oštevilčenja in postopki uporabljajo tako, da za vse ponudnike javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev in podjetja, upravičena v skladu z odstavkom 2, velja enaka obravnava. Države članice zagotovijo zlasti, da podjetje, ki mu je bila podeljena pravica uporabe številskih virov, ne diskriminira drugih ponudnikov elektronskih komunikacijskih storitev glede številskih virov, ki se uporabljajo za dostop do njihovih storitev.

4. Vse države članice zagotovijo, da dajo nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi na voljo območje negeografskih številk, ki se lahko uporabljajo za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso medosebne komunikacijske storitve, na celotnem območju Unije, brez poseganja v Uredbo (EU) št. 531/2012 in v člen 97(2) te direktive. Kadar so bile pravice uporabe številskih virov v skladu z odstavkom 2 tega člena podeljene podjetjem, ki niso ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev, se ta odstavek uporablja za specifične storitve, za zagotavljanje katerih so bile podeljene pravice uporabe.

Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi zagotovijo, da so pogoji, ki so našteti v delu E Priloge I in so lahko priloženi pravicam uporabe številskih virov, ki se uporabljajo za zagotavljanje storitev zunaj države članice deželne kode, in ukrepi za njihovo izvrševanje vsaj tako strogi kot pogoji in ukrepi izvrševanja, ki se uporabljajo za storitve, ki se zagotavljajo znotraj države članice deželne kode, v skladu s to direktivo. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi v skladu s členom 94(6) zagotovijo tudi, da ponudniki, ki uporabljajo številske vire svoje deželne kode v drugih državah članicah, upoštevajo predpise o varstvu potrošnikov in druge nacionalne predpise, povezane z uporabo številskih virov, ki se uporabljajo v državah članicah, kjer se številski viri uporabljajo. Ta obveznost ne posega v izvršilna pooblastila pristojnih organov teh držav članic.

BEREC za zahtevo pomaga nacionalnim regulativnim ali drugim pristojnim organom pri usklajevanju njihovih dejavnosti, da se zagotovi učinkovito upravljanje številskih virov s pravico ekstrateritorialne uporabe znotraj Unije.

Da bi lahko nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi spremljali skladnost z zahtevami tega odstavka**,** BEREC vzpostavi podatkovno zbirko številskih virov s pravico ekstrateritorialne uporabe znotraj Unije. V ta namen nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi posredujejo ustrezne informacije BEREC-u. Kadar številskih virov s pravico ekstrateritorialne uporabe znotraj Unije ne podeli nacionalni regulativni organ, se organ, ki je pristojen za njihovo podelitev ali upravljanje, posvetuje z nacionalnim regulativnim organom.

5. Države članice zagotovijo, da je koda „00“ standardna mednarodna dostopovna koda. Za uporabo medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke med sosednjimi kraji prek meje med državama članicama se lahko vzpostavi ali ohrani posebna ureditev.

   Države članice se lahko dogovorijo, da bodo uporabljale skupen načrt oštevilčenja za vse ali posebne kategorije številk.

   Končni uporabniki, za katere veljajo te ureditve in dogovori, morajo biti podrobno obveščeni.

6. Brez poseganja v člen 106 države članice spodbujajo zagotavljanje po zraku, kadar je to tehnično izvedljivo, za lažjo zamenjavo ponudnika elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev za končne uporabnike, zlasti za ponudnike in končne uporabnike storitev stroj-stroj.

7. Države članice zagotovijo, da se vsi nacionalni načrti oštevilčenja in vse njihove nadaljnje dopolnitve ali spremembe objavijo, pri čemer veljajo le omejitve iz razlogov nacionalne varnosti.

8. Države članice podpirajo harmonizacijo posebnih številk ali številskih območij v Uniji, kadar to spodbuja delovanje notranjega trga in razvoj vseevropskih storitev. Kadar je to potrebno za obravnavanje nepokritega čezmejnega ali vseevropskega povpraševanja po številskih virih, Komisija sprejme izvedbene akte za harmonizacijo specifičnih številk ali številskih območij, pri čemer upošteva, v največji možni meri, mnenje BEREC-a.

Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

Člen 94

Postopek za podeljevanje pravic uporabe številskih virov

1. Kadar je treba podeliti individualne pravice uporabe številskih virov, nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi take pravice na zahtevo podelijo vsakemu podjetju, ki zagotavlja elektronska komunikacijska omrežja ali storitve, zajeta v splošni odobritvi iz člena 12, ob upoštevanju člena 13 in točke (c) člena 21(1) ter vseh drugih pravil, ki zagotavljajo učinkovito uporabo teh številskih virov v skladu s to direktivo.

2. Pravice uporabe številskih virov se podeljujejo z odprtimi, objektivnimi, preglednimi, nediskriminatornimi in sorazmernimi postopki.

   Pri podeljevanju pravic uporabe številskih virov nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni organi določijo, ali in pod kakšnimi pogoji lahko imetnik pravic te pravice prenese.

   Kadar nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni organi podelijo pravice uporabe številskih virov za določeno časovno obdobje, mora biti trajanje tega obdobja za zadevno storitev ustrezno glede na zasledovan cilj, ob upoštevanju, da je treba omogočiti ustrezno obdobje za amortizacijo naložb.

3. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi sprejmejo odločitve o podelitvi pravic uporabe številskih virov čim prej po prejemu popolne vloge, za številske vire, ki so bili razporejeni za posebne namene v okviru nacionalnega načrta oštevilčenja, pa v treh tednih. Te odločitve se objavijo.

4. Kadar nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi po posvetovanju z zainteresiranimi stranmi v skladu s členom 23, sklenejo, da je treba pravice uporabe številskih virov z izjemnim gospodarskim pomenom podeliti s konkurenčnimi ali primerjalnimi izbirnimi postopki, lahko nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi podaljšajo tritedenski rok iz odstavka 3 tega člena za največ nadaljnje tri tedne.

5. Nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi ne omejijo števila individualnih pravic uporabe, ki se podelijo, razen kadar je to potrebno za zagotovitev učinkovite uporabe številskih virov.

6. Kadar pravice uporabe številskih virov vključujejo njihovo ekstrateritorialno uporabo znotraj Unije v skladu s členom 93(4), nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi na te pravice uporabe vežejo posebne pogoje, da se zagotovi skladnost z vsemi ustreznimi nacionalnimi pravili o varstvu potrošnikov in nacionalnim pravom v zvezi z uporabo številskih virov, ki se uporablja v državah članicah, v katerih se številski viri uporabljajo.

Na zahtevo nacionalnega regulativnega organa ali drugega pristojnega organa države članice, v kateri se številski viri uporabljajo**,** ki izkaže kršitev ustreznih pravil o varstvu potrošnikov ali nacionalnih predpisov te države članice, povezanih z uporabo številskih virov, nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi države članice, v kateri so bile podeljene pravice uporabe številskih virov, uveljavi pogoje, povezane s pravico uporabe na podlagi prvega pododstavka tega odstavka, v skladu s členom 30, v resnih primerih vključno z odvzemom pravice ekstrateritorialne uporabe številskih virov, ki je bila podeljena zadevnemu podjetju.

BEREC omogoča in usklajuje izmenjavo informacij med pristojnimi organi različnih držav članic ter zagotavlja ustrezno usklajevanje dela med njimi.

7. Ta člen se uporablja tudi, kadar nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi pravice uporabe številskih virov podelijo podjetjem, ki niso ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev v skladu s členom 93(2).

Člen 95

Pristojbine za pravice uporabe številskih virov

Države članice lahko nacionalnim regulativnim ali drugim pristojnim organom dovolijo, da naložijo pristojbine za pravice uporabe številskih virov, ki odražajo potrebo po zagotovitvi optimalne uporabe teh virov. Države članice zagotovijo, da so take pristojbine objektivno utemeljene, pregledne, nediskriminatorne in sorazmerne z njihovim predvidenim namenom, ter upoštevajo cilje iz člena 3.

Člen 96

Dežurni številki za prijavo pogrešanih otrok in za pomoč otrokom

1. Države članice zagotovijo, da imajo končni uporabniki dostop do brezplačne dežurne telefonske številke za prijavo pogrešanih otrok. Ta storitev je na voljo na številki „116000“.

2. Države članice zagotovijo, da lahko končni uporabniki invalidi v največji možni meri uporabljajo storitve na telefonski številki „116000“. Ukrepi, sprejeti z namenom, da se končnim uporabnikom invalidom olajša dostop do teh storitev med potovanjem po drugih državah članicah, temeljijo na skladnosti z ustreznimi standardi ali specifikacijami, določenimi v skladu s členom 39.

3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da organ ali podjetje, ki mu je bila dodeljena številka „116000“, zagotovi sredstva, potrebna za delovanje dežurne telefonske številke.

4. Države članice in Komisija po potrebi zagotovijo, da so končni uporabniki ustrezno obveščeni o obstoju in uporabi storitev, ki so na voljo na številkah „116000“ in po potrebi „116111“.

Člen 97

Dostop do številk in storitev

1. Kadar je to gospodarsko izvedljivo, razen v primerih, ko se je klicani končni uporabnik zaradi poslovnih razlogov odločil omejiti dostop kličočih, ki se nahajajo na določenem geografskem območju, države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da imajo končni uporabniki možnost dostopa do:

   (a) storitev in njihove uporabe z uporabo negeografskih številk na ozemlju Unije in

   (b) vseh številk, ki se zagotavljajo v Uniji, ne glede na to, katero tehnologijo ali napravo uporablja operater, vključno s številkami v nacionalnih načrtih oštevilčenja držav članic in enotnimi mednarodnimi številkami brezplačnih telefonskih klicev (UIFN).

2. Države članice zagotovijo, da lahko nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi od ponudnikov javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev zahtevajo, da za vsak primer posebej blokirajo dostop do številk ali storitev, kadar je to utemeljeno zaradi goljufije ali zlorabe, in da zahtevajo, da v teh primerih ponudniki elektronskih komunikacijskih storitev zadržijo ustrezne prihodke iz medsebojnih povezav ali drugih storitev.

NASLOV III
PRAVICE KONČNEGA UPORABNIKA

Člen 98

Izvzetje določenih mikropodjetij

Z izjemo členov 99 in 100 se ta naslov ne uporablja za mikropodjetja, ki zagotavljajo medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, razen če zagotavljajo tudi druge elektronske komunikacijske storitve.

Države članice zagotovijo, da so končni uporabniki seznanjeni z izvzetjem iz prvega odstavka pred sklenitvijo pogodbe z mikropodjetjem, ki tako izvzetje koristi.

Člen 99

Nediskriminacija

Ponudniki elektronskih komunikacijskih omrežij ali storitev za končne uporabnike ne uporabljajo različnih zahtev ali splošnih pogojev za dostop do teh omrežij ali storitev ali njihovo uporabo iz razlogov, povezanih z državljanstvom, krajem prebivališča ali sedežem končnega uporabnika, razen če je razlikovanje objektivno upravičeno.

Člen 100

Varstvo temeljnih pravic

1. Nacionalni ukrepi glede dostopa končnih uporabnikov do storitev in aplikacij prek elektronskih komunikacijskih omrežij ali njihove uporabe morajo spoštovati Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina) in splošna načela prava Unije.

2. Vsak ukrep glede dostopa do storitev in aplikacij prek elektronskih komunikacijskih omrežij ali njihove uporabe s strani končnih uporabnikov, ki bi lahko omejil uveljavljanje pravic ali svoboščin**,** priznanih z Listino, se uvede le, če je predpisan z zakonom in spoštuje te pravice ali svoboščine, je sorazmeren in potreben ter resnično dosega cilje v splošnem interesu, priznane v pravu Unije, ali potrebo, da se zaščitijo pravice in svoboščine drugih v skladu s členom 52(1) Listine ter splošnimi načeli prava Unije, vključno s pravico do učinkovitega pravnega sredstva in poštenega sojenja. Skladno s tem se ti ukrepi sprejmejo le ob ustreznem spoštovanju načela domneve nedolžnosti in pravice do zasebnosti. Zagotovi se pošten in nepristranski postopek, vključno s pravico do zaslišanja zadevne osebe ali zadevnih oseb, ob upoštevanju potrebe po ustreznih pogojih in postopkovnih ureditvah v ustrezno utemeljenih nujnih primerih v skladu z Listino.

Člen 101

Stopnja harmonizacije

1. Države članice v svojem nacionalnem pravu ne ohranijo ali vanj ne uvedejo določb o zaščiti končnih uporabnikov, ki bi se razlikovale od členov 102 do 115 te direktive, vključno z bolj ali manj strogimi določbami za zagotovitev drugačne ravni zaščite, razen če ta naslov ne določa drugače.

2. Države članice lahko do … [tri leta po datumu začetka veljavnosti te direktive] še naprej uporabljajo strožje nacionalne določbe o varstvu potrošnikov, ki odstopajo od tistih iz členov 102 do 115, pod pogojem, da so navedene določbe veljale … [datum začetka veljavnosti te direktive] in so morebitne omejitve na notranjem trgu, ki iz njih izhajajo, sorazmerne s ciljem varstva potrošnikov.

   Države članice do ... [12 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] obvestijo Komisijo o vseh nacionalnih določbah, ki se uporabljajo na podlagi tega odstavka.

Člen 102

Zahteve po zagotavljanju informacij za pogodbe

1. Preden je potrošnik zavezan s pogodbo ali vsako pripadajočo ponudbo, ponudniki javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj, zagotovijo informacije iz členov 5 in 6 Direktive 2011/83/EU, poleg tega pa tudi informacije, navedene v Prilogi VIII k tej direktivi, kolikor se te informacije nanašajo na storitev, ki jo zagotavljajo.

   Informacije se zagotovijo na jasen in razumljiv način na trajnem nosilcu podatkov, kot je opredeljen v točki 10 člena 2 Direktive 2011/83/EU, ali, kadar posredovanje na trajnem nosilcu podatkov ni izvedljivo, v dokumentu, ki se ga da enostavno prenesti k sebi ter ki ga da na voljo ponudnik. Ponudnik izrecno opozori potrošnika, da je ta dokument na voljo in da ga je treba prenesti k sebi za namene dokumentacije, prihodnje uporabe in nespremenjene reprodukcije.

   Informacije se na zahtevo zagotovijo v formatu, ki je dostopen končnim uporabnikom invalidom, v skladu s pravom Unije o harmonizaciji zahtev glede dostopnosti proizvodov in storitev.

2. Informacije iz odstavkov 1, 3 in 5 se zagotovijo tudi končnim uporabnikom, ki so mikropodjetja, mala podjetja ali neprofitne organizacije, razen če so izrecno privolili, da se uporabi navedenih določb v celoti ali delno odpovedujejo.

3. Ponudniki javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj, potrošnikom zagotovijo strnjen in lahko berljiv povzetek pogodbe. V tem povzetku se navedejo glavni elementi zahtev v zvezi z informacijami v skladu z odstavkom 1. Ti glavni elementi zajemajo vsaj:

(a) ime, naslov in kontaktne podatke ponudnika ter kontaktne podatke za morebitne pritožbe, če so drugačni;

(b) glavne značilnosti posamezne ponujene storitve;

(c) zadevne cene za aktivacijo elektronske komunikacijske storitve in znesek vseh ponavljajočih se ali s potrošnjo povezanih pristojbin, kadar se storitev opravlja za neposredno denarno plačilo;

(d) trajanje pogodbe ter pogoje za njeno podaljšanje in prekinitev,

(e) podatek o tem, v kolikšnem obsegu so izdelki in storitve oblikovani za končne uporabnike invalide;

(f) glede storitev dostopa do interneta, povzetek informacij, zahtevanih v skladu s točkama (d) in (e) člena 4(1) Uredbe (EU) 2015/2120.

Komisija po posvetovanju z BEREC-om do ... [12 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] sprejme izvedbeni akt, ki določa predlogo povzetka pogodbe, ki jo morajo ponudniki uporabljati za izpolnitev obveznosti iz tega odstavka.

Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 118(4).

Ponudniki, za katere veljajo obveznosti iz odstavka 1, to predlogo povzetka pogodbe ustrezno izpolnijo z zahtevanimi informacijami in povzetek pogodbe brezplačno zagotovijo potrošnikom, pred sklenitvijo pogodbe, vključno s pogodbami, sklenjenimi na daljavo. Kadar iz objektivnih tehničnih razlogov povzetka pogodbe takrat ni mogoče zagotoviti, se brez nepotrebnega odlašanja posreduje pozneje, pogodba pa postane pravnomočna, ko potrošnik potrdi, da z njo soglaša, po prejemu povzetka pogodbe.

4. Informacije iz odstavkov 1 in 3 postanejo sestavni del pogodbe in se ne spreminjajo, razen če se pogodbeni stranki izrecno dogovorita drugače.

5. Kadar se storitve dostopa do interneta ali javno dostopne medosebne komunikacijske storitve zaračunavajo na podlagi časovne ali količinske porabe, njihovi ponudniki potrošnikom ponudijo možnost spremljanja in nadzora uporabe vsake izmed teh storitev. Ta možnost vključuje dostop do pravočasnih informacij o ravni porabe storitev, ki so vključene v tarifno shemo. Ponudniki zlasti uradno obvestijo potrošnike, preden se doseže vsakršna zgornja meja porabe, kot jo določijo pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, in ki je vključena v njihovo tarifno shemo, pa tudi ko je storitev, vključena v njihovo tarifno shemo, v celoti porabljena.

6. Države članice lahko v svojem nacionalnem pravu ohranijo ali uvedejo določbe, na podlagi katerih morajo ponudniki zagotoviti dodatne informacije o ravni porabe in začasno preprečiti nadaljnjo uporabo zadevne storitve v primeru presežene finančne ali količinske omejitve, ki jo določi pristojni organ.

7. Države članice lahko v nacionalnem pravu ohranijo ali uvedejo določbe v zvezi z vidiki, ki jih ta člen ne ureja, zlasti zato, da bi se odzvale na novo nastale situacije.

Člen 103

Preglednost, primerjava ponudb in objava informacij

1. Pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, zagotovijo, da vsi ponudniki, ki zagotavljajo storitve dostopa do interneta ali javno dostopne medosebne komunikacijske storitve v skladu s pogoji, objavijo informacije iz Priloge IX v jasni in razumljivi obliki, na strojno berljiv način in v formatu, ki je dostopen končnim uporabnikom invalidom, v skladu s pravom Unije o harmonizaciji zahtev glede dostopnosti proizvodov in storitev; te informacije lahko objavi tudi pristojni organ, ki se po potrebi usklajuje z nacionalnim regulativnim organom. Take informacije se stalno posodabljajo. Pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, lahko določijo dodatne obveznosti glede načina objave teh informacij. Na zahtevo se te informacije pred objavo predložijo tudi pristojnemu organu in po potrebi nacionalnemu regulativnemu organu.

2. Pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, zagotovijo, da imajo končni uporabniki brezplačen dostop do najmanj enega neodvisnega orodja za primerjavo, s katerim lahko primerjajo in ocenjujejo različne storitve dostopa do interneta in javno dostopne medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke ter, kadar je ustrezno, javno dostopne medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, glede:

(a) cen in tarif storitev, za katere se plačujejo redna ali na porabi temelječa neposredna denarna plačila, ter

(b) kakovosti opravljanja storitev, kadar se zagotavlja minimalna kakovost storitev ali mora podjetje objaviti take informacije v skladu s členom 104.

3. Orodje za primerjavo iz odstavka 2 mora:

(a) biti operativno neodvisno od ponudnikov takih storitev, s čimer je zagotovljeno, da so ti ponudniki storitev deležni enake obravnave pri rezultatih iskanja;

(b) jasno razkriti lastnike in upravljavce orodja za primerjavo;

(c) določiti jasna in objektivna merila, na katerih bo temeljila primerjava;

(d) uporabljati preprost in nedvoumen jezik;

(e) zagotavljati točne in posodobljene informacije ter navajati čas zadnje posodobitve;

(f) biti na voljo vsem ponudnikom storitev dostopa do interneta ali javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev, ki dajejo na razpolago zadevne informacije, ter zajemati širok nabor ponudb, ki pokrivajo znaten del trga, kadar predložene informacije ne zagotavljajo popolnega pregleda nad trgom, pa je pred prikazom rezultatov to jasno navesti;

(g) zagotavljati učinkovit postopek za prijavo napačnih informacij;

(h) omogočati primerjavo cen, tarif in kakovosti opravljanja storitev med ponudbami, ki so na voljo potrošnikom, ter, če to zahtevajo države članice, med temi ponudbami ter standardnimi javno dostopnimi ponudbami, namenjenimi drugim končnim uporabnikom.

Orodja za primerjavo, ki izpolnjujejo zahteve iz točk (a) do (h), na zahtevo ponudnika orodja potrdijo pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi.

Tretje strani imajo pravico do brezplačne uporabe informacij v odprtih oblikah zapisov, ki jih objavijo ponudniki storitev dostopa do interneta ali javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev, da se omogoči razpoložljivost takšnih neodvisnih orodij za primerjavo.

4. Države članice lahko zahtevajo, da ponudniki, ki zagotavljajo storitve dostopa do interneta ali javno dostopne medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke ali oboje, brezplačno širijo informacije javnega interesa obstoječim in novim končnim uporabnikom, kadar je to primerno, prek sredstev, kot jih po navadi sama uporabljajo za komuniciranje s končnimi uporabniki. V tem primeru take informacije javnega interesa zagotovijo zadevni javni organi v standardizirani obliki, med drugim pa zajemajo naslednje teme:

(a) najpogostejše oblike uporabe storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke za izvajanje nezakonitih dejavnosti ali za širjenje škodljivih vsebin, zlasti kadar bi to lahko škodovalo spoštovanju pravic in svoboščin drugih, vključno s kršenjem pravic glede varstva podatkov, avtorskih pravic in sorodnih pravic, ter njihove pravne posledice in

(b) načine zaščite pred tveganji za osebno varnost, zasebnost in osebne podatke pri uporabi storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke.

Člen 104

Kakovost storitve v zvezi s storitvami dostopa do interneta in javno dostopnimi medosebnimi komunikacijskimi storitvami

1. Nacionalni regulativni organi lahko, ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi, od ponudnikov storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev zahtevajo, da za končne uporabnike objavijo obsežne, primerljive, zanesljive, uporabniku prijazne in najnovejše informacije o kakovosti svojih storitev, če bodisi neposredno ali prek sporazuma o ravni storitve, sklenjenega v ta namen, nadzorujejo vsaj nekatere elemente omrežja, in o ukrepih za zagotovitev enakovrednosti pri dostopu za končne uporabnike invalide. Nacionalni regulativni organi lahko, ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi, od ponudnikov javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev tudi zahtevajo, da obvestijo potrošnika, če je kakovost storitev, ki jih zagotavljajo, odvisna od zunanjih dejavnikov, kot je nadzor prenosa signalov ali omrežna povezljivost.

   Na zahtevo se informacije pred objavo predložijo tudi nacionalnemu regulativnemu organu in po potrebi drugim pristojnim organom.

   Ukrepi za zagotavljanje kakovosti storitev morajo biti skladni z Uredbo (EU) 2015/2120.

2. Nacionalni regulativni organi ob usklajevanju z drugimi pristojnimi organi opredelijo parametre kakovosti storitev, ki jih je treba meriti, in ustrezne metode merjenja, ter vsebino, obliko in način objave informacij, vključno z morebitnimi mehanizmi za potrjevanje kakovosti, pri čemer upoštevajo, v največji možni meri, smernice BEREC-a. Kadar je to primerno, se uporabljajo parametri, opredelitve in merilne metode iz Priloge X.

Da se prispeva k dosledni uporabi tega odstavka in Priloge X, BEREC do … [18 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] po posvetovanju z deležniki in v tesnem sodelovanju s Komisijo sprejme smernice, v katerih podrobno navede ustrezne parametre kakovosti storitve, vključno z ustreznimi parametri za končne uporabnike invalide, veljavne merilne metode, vsebino in obliko objave informacij ter mehanizme za potrjevanje kakovosti.

Člen 105

Trajanje in prekinitev pogodbe

1. Države članice zagotovijo, da pogoji in postopki za prekinitev pogodbe ne odvračajo od menjave ponudnika storitve in da pogodbe, sklenjene med potrošniki in ponudniki, ki zagotavljajo javno dostopne elektronske komunikacijske storitve, ki niso medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, in niso storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj, ne zahtevajo začetnega zavezujočega obdobja, daljšega od 24 mesecev. Države članice lahko za pogodbeno določena zavezujoča obdobja sprejmejo ali ohranijo določbe, ki predpisujejo nižjo omejitev najdaljšega možnega obdobja.

Ta odstavek se ne uporablja za trajanje pogodbe na obroke, pri kateri se je potrošnik v ločeni pogodbi zavezal k obročnim plačilom izključno za postavitev fizične povezave, zlasti z zelo visoko zmogljivimi omrežji. Pogodba na obroke za postavitev fizične povezave ne vključuje terminalske opreme, kot je usmerjevalnik ali modem, in potrošnikom ne preprečuje, da uveljavljajo svoje pravice na podlagi tega člena.

2. Odstavek 1 se uporablja tudi za končne uporabnike, ki so mikropodjetja, mala podjetja ali neprofitne organizacije, razen če so izrecno privolili, da se uporabi navedenih določb odpovedujejo.

3. Kadar pogodba ali nacionalno pravo določa samodejno podaljšanje pogodbe z omejenim trajanjem za storitve, ki niso medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, in niso storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj, države članice zagotovijo, da po takem podaljšanju končni uporabniki lahko kadar koli prekinejo pogodbo z največ enomesečnim odpovednim rokom, kot določijo države članice, in brez kakršnih koli stroškov, razen stroškov za prejemanje storitve v odpovednem roku. Preden se pogodba samodejno podaljša, ponudniki končnega uporabnika pravočasno in na jasen način ter na trajnem nosilcu podatkov obvestijo o prenehanju pogodbene obveznosti in o načinih odpovedi pogodbe. Poleg tega ponudniki hkrati potrošnikom svetujejo glede najboljših tarif v zvezi z njihovimi storitvami. Ponudniki končnim uporabnikom zagotovijo informacije glede najboljših tarif vsaj enkrat na leto.

4. Končni uporabniki imajo pravico prekiniti pogodbo brez kakršnih koli dodatnih stroškov, ko so obveščeni o spremembah pogodbenih pogojev s strani ponudnika javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, razen če so predlagane spremembe izključno v korist končnega uporabnika, so zgolj administrativne narave in nimajo negativnih posledic za končnega uporabnika ali so neposredno naložene s pravom Unije ali nacionalnim pravom.

   Ponudniki o vsaki spremembi pogodbenih pogojev obvestijo končne uporabnike najmanj en mesec vnaprej in jih hkrati seznanijo s pravico do prekinitve pogodbe brez vsakršnih dodatnih stroškov, če novih pogojev ne sprejmejo. Pravica do odpovedi pogodbe se lahko uveljavlja v roku enega meseca od prejetja obvestila. Države članice lahko ta rok podaljšajo za največ tri mesece. Države članice zagotovijo, da se uradno obvestilo poda na jasen in razumljiv način na trajnem nosilcu podatkov.

5. Vsakršno stalno ali pogosto ponavljajoče se znatno odstopanje med dejanskim izvajanjem elektronskih komunikacijskih storitev, ki ni storitev dostopa do interneta ali medosebna komunikacijska storitev, neodvisna od številke, ter izvajanjem, navedenim v pogodbi, šteje za povod za uporabo ukrepov, ki so potrošniku na voljo v skladu z nacionalnim pravom, vključno s pravico do brezplačne odpovedi pogodbe.

6. Kadar ima končni uporabnik pravico odpovedati pogodbo za javno dostopne elektronske komunikacijske storitve, ki niso medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke, pred koncem dogovorjenega trajanja pogodbe v skladu s to direktivo ali drugimi določbami prava Unije ali nacionalnega prava, ne plača nadomestila, razen za subvencionirano terminalsko opremo, ki jo obdrži.

Kadar se končni uporabnik odloči obdržati terminalsko opremo v paketu, ki velja ob sklenitvi pogodbe, nadomestilo ne sme presegati njene vrednosti, določene ob sklenitvi pogodbe, ali preostalega dela provizije za storitev do izteka pogodbe, odvisno od tega, kateri znesek je nižji.

Države članice lahko določijo druge metode za izračun stopnje nadomestila, pod pogojem, da se s tako metodo ne izračuna stopnja nadomestila, ki bi presegla nadomestilo, izračunano v skladu z drugim pododstavkom.

Ponudnik takrat, ko to določijo države članice, in najpozneje ob plačilu takega nadomestila brezplačno odpravi vse pogoje glede uporabe terminalske opreme na drugih omrežjih.

7. Kar zadeva storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj, imajo pravice iz odstavkov 4 in 6 samo tisti končni uporabniki, ki so potrošniki, mikropodjetja, mala podjetja ali neprofitne organizacije.

Člen 106

Zamenjava ponudnika in prenosljivost številk

1. V primeru zamenjave ponudnika storitev dostopa do interneta zadevni ponudnik končnemu uporabniku da na voljo ustrezne informacije pred postopkom zamenjave in med njim ter zagotovi neprekinjenost storitve dostopa do interneta, razen če to s tehničnega vidika ni izvedljivo. Sprejemni ponudnik zagotovi, da se storitev dostopa do interneta aktivira v najkrajšem možnem času na datum in v časovnem okviru, ki sta izrecno dogovorjena s končnim uporabnikom. Prenosni ponudnik zagotavlja svoje storitve dostopa do interneta pod enakimi pogoji dokler sprejemni ponudnik ne aktivira svojih storitev dostopa do interneta. Prekinitev storitve med postopkom zamenjave ne sme biti daljša od enega delovnega dneva.

   Nacionalni regulativni organi zagotovijo učinkovitost in enostavnost postopka zamenjave za končnega uporabnika.

2. Države članice zagotovijo, da imajo vsi končni uporabniki s številkami iz nacionalnih načrtov oštevilčenja, ki to zahtevajo, pravico, da ohranijo svoje številke neodvisno od podjetja, ki storitev izvaja, v skladu z delom C Priloge VI.

3. Kadar končni uporabnik odpove pogodbo, države članice zagotovijo, da končni uporabnik lahko ohrani pravico, da številko iz nacionalnega načrta oštevilčenja najmanj v enem mesecu po datumu prekinitve prenese na drugega ponudnika, razen če se tej pravici odpove.

4. Nacionalni organi zagotovijo, da je oblikovanje cen med ponudniki v zvezi z zagotavljanjem prenosljivosti številk stroškovno naravnano in da se ne uporabljajo nobene neposredne dajatve za končne uporabnike.

5. Prenos številk in njihovo poznejše aktiviranje se izvede v najkrajšem možnem času na datum, ki je bil izrecno dogovorjen s končnim uporabnikom. Za končne uporabnike, ki so podpisali pogodbo za prenos številke na novega ponudnika, se številka v vsakem primeru aktivira v enem delovnem dnevu od datuma, dogovorjenega s končnim uporabnikom. V primeru, da postopek prenosa ni uspešen, prenosni ponudnik ponovno aktivira številko in povezane storitve končnega uporabnika dokler prenos ni uspešno izveden. Prenosni ponudnik zagotavlja svoje storitve po enakih pogojih vse do aktivacije storitev sprejemnega ponudnika. Prekinitev storitve med postopkom zamenjave ponudnika in prenosa številke v nobenem primeru ne sme biti daljša od enega delovnega dneva. Operaterji, katerih dostopovna omrežja ali zmogljivosti uporablja bodisi prenosni bodisi sprejemni ponudnik ali oba, zagotovijo, da se storitev ne prekine, da ne bi prišlo do zamude v postopku zamenjave in prenosa.

6. Postopek zamenjave in prenosa, določen v odstavkih 1 in 5, vodi sprejemni ponudnik, sprejemni in prenosni ponudnik pa sodelujeta v dobri veri. Ne povzročata zamud v postopku zamenjave in prenosa in ga ne zlorabljata ter ne preneseta številk ali zamenjata končnih uporabnikov brez njihovega izrecnega soglasja. Pogodbe končnih uporabnikov s prenosnim ponudnikom se samodejno razvežejo ob zaključku postopka zamenjave.

Nacionalni regulativni organi lahko določijo podrobnosti postopka zamenjave in prenosa, ob tem pa upoštevajo nacionalne določbe o pogodbah in tehnični izvedljivosti ter dejstvo, da morajo končnim uporabnikom zagotavljati neprekinjenost storitev. To vključuje zahtevo, kadar je to tehnično izvedljivo, da se prenos izvede z zagotavljanjem storitev po zraku, razen če končni uporabnik zahteva drugače. Nacionalni regulativni organi sprejmejo tudi ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so končni uporabniki primerno obveščeni in zaščiteni v postopku zamenjave in prenosa in poskrbijo, da se ponudnik ne zamenja brez njihove privolitve.

Prenosni ponudniki potrošnikom, ki uporabljajo predplačniške storitve, na zahtevo povrnejo morebitno preostalo dobroimetje. Za povračilo se lahko zaračuna pristojbina samo, če je tako določeno v pogodbi. Vsaka takšna pristojbina mora biti sorazmerna in skladna z dejanskimi stroški prenosnega ponudnika pri izvršitvi povračila.

7. Države članice določijo pravila o kaznih v primeru, da ponudnik ne izpolnjuje obveznosti iz tega člena, vključno z zamudami pri prenosu številke ali zlorabami pri prenosu s strani ponudnika ali v njegovem imenu.

8. Države članice določijo pravila, na podlagi katerih ponudniki enostavno in pravočasno izplačajo nadomestilo končnim uporabnikom v primeru, da ponudnik ne izpolnjuje obveznosti iz tega člena, ter v primeru zamud ali zlorab pri postopku prenosa in zamenjave in v primeru, da se storitev in namestitev ne opravi ob dogovorjenem terminu.

9. Poleg informacij, ki se zahtevajo na podlagi Priloge VIII, države članice zagotovijo, da so končni uporabniki ustrezno seznanjeni z obstojem pravice do nadomestila iz odstavkov 7 in 8.

Člen 107

Paketne ponudbe

1. Če paket storitev ali paket storitev in terminalska oprema, ki se ponudi potrošniku, vsebuje vsaj storitev dostopa do interneta ali javno dostopno medosebno komunikacijsko storitev na podlagi številke, se za vse elemente paketa uporabljajo člen 102(3), člen 103(1), člen 105 in člen 106(1), smiselno vključno s tistimi, za katere navedene določbe sicer ne bi veljale.

2. Kadar ima potrošnik na podlagi prava Unije ali na podlagi nacionalnega prava v skladu s pravom Unije, pravico prekiniti kateri koli element paketa iz odstavka 1 pred koncem dogovorjenega trajanja pogodbe zaradi neskladnosti s pogodbo ali nezagotovitve storitve, države članice zagotovijo, da ima potrošnik pravico prekiniti pogodbo glede vseh elementov paketa.

3. Naročnina na dodatne storitve ali terminalsko opremo, ki jih zagotavlja ali distribuira isti ponudnik storitev dostopa do interneta ali javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke, ne podaljša prvotnega obdobja veljavnosti pogodbe, ki se ji dodajo take storitve ali terminalska oprema, razen če se je potrošnik pri naročanju dodatnih storitev ali terminalske opreme izrecno dogovoril drugače.

4. Odstavka 1 in 3 se uporabljata tudi za končne uporabnike, ki so mikropodjetja, mala podjetja ali neprofitne organizacije, razen če so izrecno privolili, da se odpovedujejo uporabi vseh ali dela navedenih določb.

5. Države članice lahko uporabljajo odstavek 1 tudi v zvezi z drugimi določbami iz tega naslova.

Člen 108

Razpoložljivost storitev

Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo kar največjo možno razpoložljivost govornih komunikacijskih storitev in storitev dostopa do interneta, ki se zagotavljajo prek javnih elektronskih komunikacijskih omrežij, v primerih izredno hude okvare na omrežju ali višje sile. Države članice zagotovijo, da ponudniki govornih komunikacijskih storitev sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev neprekinjenega dostopa do služb za pomoč v sili in neprekinjenega prenosa javnih opozoril.

Člen 109

Komunikacije v sili in enotna evropska številka za klic v sili

1. Države članice zagotovijo, da lahko vsi končni uporabniki storitev iz odstavka 2, vključno z uporabniki javnih plačilnih telefonov, prek komunikacije v sili brezplačno in brez uporabe plačilnih sredstev dostopajo do službe za pomoč v sili na enotni evropski številki za klic v sili „112“ in na kateri koli drugi nacionalni številki za klic v sili, ki so jo določile države članice.

Države članice spodbujajo dostop do služb za pomoč v sili na enotni evropski številki za klic v sili „112“ iz elektronskih komunikacijskih omrežij, ki niso javno dostopna, a vseeno omogočajo klice v javna omrežja, zlasti ko podjetje, ki je odgovorno za to omrežje, ne zagotavlja alternativnega in enostavnega dostopa do služb za nujne primere.

2. Države članice po posvetovanju z nacionalnimi regulativnimi organi in službami za pomoč v sili ter ponudniki elektronskih komunikacijskih storitev zagotovijo, da ponudniki javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke, kadar te storitve končnim uporabnikom omogočajo, da opravijo klice na številko iz nacionalnega ali mednarodnega načrta telefonskega oštevilčenja, zagotovijo dostop do služb za pomoč v sili prek komunikacije v sili na najprimernejši center za obveščanje.

3. Države članice zagotovijo, da so vse komunikacije v sili na enotno evropsko številko za klic v sili „112“ ustrezno odgovorjene in obravnavane na način, ki je najprimernejši za delovanje njihovih sistemov klicev v sili. Na take komunikacije v sili se odgovarja in se jih obravnava vsaj tako hitro in učinkovito kot komunikacije v sili na drugo nacionalno številko oziroma številke za klic v sili, kadar se take številke še naprej uporabljajo.

4. Komisija do ... [2 leti po datumu začetka veljavnosti te direktive] in nato vsaki dve leti Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o učinkovitosti izvajanja enotne evropske številke za klic v sili „112“.

5. Države članice zagotovijo, da imajo končni uporabniki invalidi dostop do služb za pomoč v sili, ki je na voljo prek komunikacije v sili in ekvivalenten dostopu drugih končnih uporabnikov, v skladu s pravom Unije o harmonizaciji zahtev glede dostopnosti proizvodov in storitev. Komisija ter nacionalni regulativni ali drugi pristojni organi sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev, da imajo končni uporabniki invalidi med potovanjem po drugi državi članici enakovreden dostop do služb za pomoč v sili kot drugi končni uporabniki, kadar je to izvedljivo, brez predhodne registracije. S temi ukrepi se skuša zagotoviti interoperabilnost v državah članicah in v največji meri temeljijo na evropskih standardih in specifikacijah, določenih v skladu s členom 39. Taki ukrepi državam članicam ne preprečujejo, da za uresničitev ciljev iz tega člena sprejmejo dodatne zahteve.

6. Države članice zagotovijo, da se informacije o lokaciji kličočega dajo na voljo najustreznejšemu centru za obveščanje takoj po vzpostavitvi komunikacije v sili. To vključuje informacije o lokaciji iz omrežja ter, če so na voljo, informacije o lokaciji kličočega, pridobljene iz mobilnih naprav. Države članice zagotovijo, da sta pridobivanje in prenos informacij o lokaciji kličočega za končnega uporabnika in center za obveščanje brezplačna za vse komunikacije v sili na enotno evropsko številko za klic v sili „112“. Države članice lahko določijo, da ta obveznost velja tudi za komunikacije v sili na nacionalne številke za klic v sili. Pristojni regulativni organi, ki se po potrebi posvetujejo z BEREC-om, določijo merila za natančnost in zanesljivost zagotovljenih informacij o lokaciji kličočega.

7. Države članice zagotovijo, da so končni uporabniki ustrezno obveščeni o obstoju in uporabi enotne evropske številke za klic v sili „112“, pa tudi o elementih dostopnosti, med drugim prek pobud, ki so posebej namenjene osebam, ki potujejo iz ene države članice v drugo, in končnim uporabnikom invalidom. Te informacije se zagotovijo v dostopni obliki, ki upošteva različne vrste invalidnosti. Komisija podpira in dopolnjuje ukrepe držav članic.

8. Komisija po posvetovanju z BEREC-om sprejme delegirane akte v skladu s členom 117, s katerimi dopolni odstavke 2, 5 in 6 tega člena, o ukrepih, potrebnih za zagotovitev združljivih, interoperabilnih, kakovostnih, zanesljivih in nepretrganih komunikacij v sili v Uniji v zvezi z rešitvami za določanje informacij o lokaciji kličočega, dostopom za končne uporabnike invalide in preusmerjanje na najustreznejši center za obveščanje, da zagotovi učinkovit dostop do služb za pomoč v sili prek komunikacij v sili na enotno evropsko številko za klic v sili „112“ v državah članicah. Prvi tak delegirani akt se sprejme do ... [štiri leta po datumu začetka veljavnosti te direktive].

   Ti delegirani akti se sprejmejo brez poseganja v organizacijo služb za pomoč v sili ali vplivanja nanjo, ki je še vedno v izključni pristojnosti držav članic.

   BEREC vodi podatkovno zbirko številk služb za pomoč v sili držav članic v formatu E.164, če take zbirke ne vodi druga organizacija, in tako zagotovi, da lahko medsebojno komunicirajo med državami članicami.

Člen 110

Sistem javnega opozarjanja

1. Kadar obstajajo sistemi javnega opozarjanja o aktualnih ali bližajočih se izrednih razmerah in nesrečah, države članice do ... [42 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] zagotovijo, da javna opozorila zadevnim končnim uporabnikom posredujejo ponudniki mobilnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke.

2. Ne glede na odstavek 1 lahko države članice določijo, da se javna opozorila pošljejo prek javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso storitve iz odstavka 1 ali storitve oddajanja, ali prek mobilne aplikacije, ki temelji na storitvi dostopa do interneta, pod pogojem, da je učinkovitost javnega sistema za opozarjanje enakovredna z vidika pokritosti in zmogljivosti za doseganje končnih uporabnikov, vključno s tistimi, ki so zgolj začasno navzoči na zadevnem območju ali v zadevni regiji, ter pri tem upoštevajo, v največji možni meri, smernice BEREC-a. Javna opozorila morajo biti takšna, da jih končni uporabniki prejmejo z lahkoto.

   BEREC po posvetovanju z organi, ki so odgovorni za centre za obveščanje, do... [18 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] objavi smernice o tem, kako oceniti, ali je učinkovitost sistemov javnega opozarjanja iz tega odstavka enakovredna učinkovitosti iz odstavka 1.

Člen 111

Enakovreden dostop in izbira za končne uporabnike invalide

1. Države članice zagotovijo, da pristojni organi določijo zahteve, ki jih morajo izpolnjevati ponudniki javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, da se končnim uporabnikom invalidom zagotovi:

   (a) dostop do elektronskih komunikacijskih storitev, vključno z zadevnimi pogodbenimi informacijami, zagotovljenimi v skladu s členom 102, enakovreden tistemu, ki ga uživa večina končnih uporabnikov, ter

   (b) možnost, da izbirajo med podjetji in storitvami, ki so na voljo večini končnih uporabnikov.

2. Države članice pri izvajanju ukrepov iz odstavka 1 tega člena spodbujajo skladnost z ustreznimi standardi ali specifikacijami, določenimi v skladu s členom 39.

Člen 112

Imeniške storitve

1. Države članice zagotovijo, da vsi ponudniki medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke, ki končnim uporabnikom dodeljujejo številke iz načrta oštevilčenja, izpolnijo vse primerne zahteve, da za zagotavljanje javno dostopnih imeniških storitev in imenikov dajo na voljo ustrezne informacije v dogovorjeni obliki in pod pravičnimi, objektivnimi, stroškovno naravnanimi in nediskriminatornimi pogoji.

2. Nacionalni regulativni organi so pooblaščeni, da podjetjem, ki nadzorujejo dostop do končnih uporabnikov, naložijo obveznosti in pogoje za zagotavljanje imeniških storitev v skladu z členom 61. Take obveznosti in pogoji morajo biti objektivni, pravični, nediskriminatorni in pregledni.

3. Države članice ne ohranijo nobenih regulativnih omejitev, ki preprečujejo končnim uporabnikom v eni državi članici neposreden dostop prek klica ali kratkega sporočila do imeniške storitve v drugi državi članici, in sprejmejo ukrepe za zagotovitev tega dostopa v skladu s členom 97.

4. Ta člen se uporabljajo ob upoštevanju zahtev prava Unije o varstvu osebnih podatkov in varovanju zasebnosti ter zlasti člena 12 Direktive 2002/58/ES.

Člen 113

Interoperabilnost avtomobilskih radijskih sprejemnikov in potrošniških radijskih sprejemnikov in digitalne televizijske opreme

1. Države članice zagotovijo interoperabilnost avtomobilskih radijskih sprejemnikov in potrošniške digitalne televizijske opreme v skladu s Prilogo XI.

2. Države članice lahko sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo interoperabilnost drugih potrošniških radijskih sprejemnikov, hkrati pa omejijo učinek na trg radijskih sprejemnikov nizke vrednosti in zagotovijo, da se takšni ukrepi ne uporabljajo za proizvode, pri katerih je radijski sprejemnik povsem postranski (na primer za pametne telefone), in za opremo, ki jo uporabljajo radioamaterji.

3. Države članice spodbujajo ponudnike digitalnih televizijskih storitev, naj, kadar je to ustrezno, omogočijo interoperabilnost digitalne televizijske opreme, ki jo zagotovijo svojim končnim uporabnikom, da se lahko digitalna televizijska oprema, kadar je to tehnično izvedljivo, ponovno uporabi z drugimi ponudniki digitalnih televizijskih storitev.

Brez poseganja v člen 5(2) Direktive 2012/19/EU Evropskega parlamenta in Sveta[1] države članice zagotovijo, da imajo končni uporabniki po prekinitvi svoje pogodbe možnost, da digitalno televizijsko opremo vrnejo po brezplačnem in enostavnem postopku, razen če ponudnik dokaže, da je ta oprema povsem interoperabilna z digitalnimi televizijskimi storitvami drugih ponudnikov, vključno s tistimi, na katere se je preusmeril končni uporabnik.

Za digitalno televizijsko opremo, ki je skladna s harmoniziranimi standardi, sklicevanja na katere so bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije*, ali z njihovimi deli, se šteje, da izpolnjuje zahtevo po interoperabilnosti iz drugega pododstavka, ki jo zajemajo navedeni standardi ali njihovi deli.

---

[1] Direktiva 2012/19/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO) (UL L 197, 24. 7. 2012, str. 38).

Člen 114

Obveznosti prenosa

1. Države članice lahko naložijo podjetjem, ki so v njihovi pristojnosti in zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja in storitve, ki se uporabljajo za distribucijo radijskih ali televizijskih radiodifuzijskih kanalov v javnosti, razumne obveznosti prenosa posebnih radijskih in televizijskih radiodifuzijskih kanalov in povezanih dopolnilnih storitev, zlasti za zagotovitev ustreznega dostopa končnim uporabnikom invalidom in podatkov, ki podpirajo storitve povezane televizije in elektronskih programskih vodnikov, kadar pomembno število končnih uporabnikov takih omrežij in storitev slednje uporablja kot svoje glavno sredstvo za sprejem radijskih in televizijskih radiodifuzijskih kanalov. Take obveznosti se naložijo samo, kadar so potrebne za izpolnitev ciljev v splošnem interesu, kot jih jasno opredeli vsaka država članica, morajo pa biti sorazmerne in pregledne.

2. Države članice do ... [eno leto po datumu začetka veljavnosti te direktive] in nato vsakih pet let pregledajo obveznosti iz odstavka 1, razen če so takšen pregled opravile že v predhodnih štirih letih.

3. Niti odstavek 1 tega člena niti člen 59(2) ne posegata v možnost držav članic, da določijo morebitno ustrezno plačilo za ukrepe, sprejete v skladu s tem členom, pri čemer se zagotovi, da v podobnih okoliščinah ni diskriminacije pri obravnavi ponudnikov elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev. Kadar je predvideno plačilo, države članice zagotovijo, da je obveznost povračila jasno določena v nacionalnem pravu, vključno, po potrebi, z merili za njihov izračun. Države članice tudi zagotovijo, da se izvaja na sorazmeren in transparenten način.

Člen 115

Zagotavljanje dodatnih zmogljivosti

1. Države članice brez poseganja v člen 88(2) zagotovijo, da lahko pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, zahtevajo od vseh ponudnikov, ki zagotavljajo storitve dostopa do interneta ali javno dostopne medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke, da dajejo brezplačno na voljo vse ali del dodatnih zmogljivosti, naštetih v delu B Priloge VI, če je to tehnično izvedljivo, ter vse ali del dodatnih zmogljivosti, naštetih v delu A Priloge VI.

2. Pri uporabi odstavka 1 lahko države članice razširijo seznam dodatnih zmogljivosti v delih A in B Priloge VI, de se zagotovi višja raven varstva potrošnikov.

3. Država članica se lahko, po upoštevanju mnenj zainteresiranih strani, da je dostop do teh zmogljivosti zadovoljiv, odloči, da na delu svojega ozemlja ali na celotnem ozemlju ne bo zahtevala uporabe odstavka 1.

Člen 116

Prilagoditev prilog

Na Komisijo se prenese pooblastilo, da sprejme delegirane akte v skladu s členom 117 za spremembo prilog V, VI, IX, X in XI, da upošteva tehnološki in socialni razvoj ali spremembe tržnega povpraševanja.

DEL IV
KONČNE DOLOČBE

Člen 117

Izvajanje pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.

2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz členov 75, 109 in 116 se prenese na Komisijo za obdobje pet let od ... [datum začetka veljavnosti te direktive]. Komisija pripravi poročilo o prenosu pooblastila najpozneje devet mesecev pred koncem petletnega obdobja. Prenos pooblastila se samodejno podaljšuje za enako dolga obdobja, razen če Evropski parlament ali Svet nasprotuje temu podaljšanju najpozneje tri mesece pred koncem vsakega obdobja.

3. Prenos pooblastila iz členov 75, 109 in 116 lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Preklic začne veljati dan po objavi sklepa v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši dan, ki je v določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.

4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.

5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.

6. Delegirani akt, sprejet na podlagi členov 75, 109 in 116, začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 118

Odbor

1. Komisiji pomaga odbor (v nadaljnjem besedilu: Odbor za komunikacije). Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

2. Za izvedbene akte iz drugega pododstavka člena 28(4) Komisiji pomaga Odbor za radijski spekter, ustanovljen v skladu s členom 3(1) Odločbe 676/2002/ES. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 4 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Kadar je treba pridobiti mnenje odbora na podlagi pisnega postopka, se ta postopek zaključi brez izida, ko v roku za izdajo mnenja tako odloči predsednik odbora ali to zahteva član odbora. V takem primeru predsednik v razumnem času skliče sejo odbora.

4. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011 ob upoštevanju člena 8 Uredbe.

Kadar je treba pridobiti mnenje odbora na podlagi pisnega postopka, se ta postopek zaključi brez izida, ko v roku za izdajo mnenja tako odloči predsednik odbora ali to zahteva član odbora. V takem primeru predsednik v razumnem času skliče sejo odbora.

Člen 119

Izmenjava informacij

1. Komisija Odboru za komunikacije predloži vse ustrezne informacije o rezultatih rednih posvetovanj s predstavniki operaterjev omrežja, ponudnikov storitev, uporabnikov, potrošnikov, proizvajalcev in sindikatov ter z državami nečlanicami in mednarodnimi organizacijami.

2. Odbor za komunikacije ob upoštevanju politike Unije o elektronskih komunikacijah pospešuje izmenjavo informacij med državami članicami ter med državami članicami in Komisijo o stanju in razvoju regulativnih dejavnosti v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami.

Člen 120

Objava informacij

1. Države članice zagotovijo, da se posodobljene informacije o izvajanju te direktive objavijo v javnosti tako, da je vsem zainteresiranim stranem zagotovljen preprost dostop do njih. Obvestilo o tem objavijo v svojem nacionalnem uradnem listu, iz katerega je razvidno, kako in kje so informacije objavljene. Prvo tako obvestilo se objavi pred ... [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive], potem pa se obvestilo objavi ob vsaki spremembi tam navedenih informacij.

2. Države članice predložijo Komisiji ob objavi vsakega obvestila kopijo tega obvestila. Komisija predloži odboru za komunikacije informacije, kot je to primerno.

3. Države članice zagotovijo, da se vse ustrezne informacije o pravicah, pogojih, postopkih, dajatvah, pristojbinah in odločitvah glede splošnih odobritev, pravic uporabe in pravic do namestitve zmogljivosti objavijo in posodabljajo na ustrezen način, s čimer se vsem zainteresiranim stranem zagotovi preprost dostop do teh informacij.

4. Kadar se informacije iz odstavka 3 hranijo na različnih državnih ravneh, zlasti informacije glede postopkov in pogojev o pravicah do namestitve zmogljivosti, si pristojni organ po najboljših močeh prizadeva, da ob upoštevanju stroškov, ki pri tem nastanejo, izdela uporabnikom prijazen pregled vseh informacij, vključno z informacijami o ustreznih državnih ravneh in odgovornih organih, da se olajša predložitev vlog za pridobitev pravic do namestitve zmogljivosti.

5. Države članice zagotovijo, da se določene obveznosti, naložene podjetjem na podlagi te direktive, objavijo ter da se opredelijo specifični trgi proizvodov in storitev ter geografski trgi. Ob upoštevanju potrebe po varovanju poslovne tajnosti, zagotovijo, da se posodobljene informacije objavijo na način, ki vsem zainteresiranim stranem zagotavlja preprost dostop do njih.

6. Države članice Komisiji posredujejo informacije, ki so jih objavile na podlagi odstavka 5. Komisija da te informacije na voljo v neposredno dostopni obliki in jih, kadar je to primerno, predloži Odboru za komunikacije.

Člen 121

Obveščanje in spremljanje

1. Nacionalni regulativni organi uradno obvestijo Komisijo do ... [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive], in nemudoma po nastanku sprememb, o imenih podjetij, ki so določena kot podjetja z obveznostmi zagotavljanja univerzalne storitve v skladu s členom 85(2), členom 86 ali členom 87.

2. Nacionalni regulativni organi uradno obvestijo Komisijo o imenih podjetij, ki so določena kot podjetja s pomembno tržno močjo v skladu z nameni te direktive, in o obveznostih, ki so jim naložene po tej direktivi. Komisijo je treba brez odlašanja uradno obvestiti o vseh spremembah, ki vplivajo na obveznosti, naložene podjetjem, ali o spremembah pri podjetjih, za katere velja ta direktiva.

Člen 122

Postopki pregleda

1. Komisija do … [7 let po datumu začetka veljavnosti te direktive] in nato vsakih pet let pregleda delovanje te direktive ter o tem poroča Evropskemu parlamentu in Svetu.

V teh pregledih se zlasti oceni, kako člen 61(3) ter členi 76, 78 in 79 učinkujejo na trg, in ali pooblastila za predhodno ukrepanje v skladu s to direktivo zadostujejo, da se nacionalni regulativni organi lahko odzovejo na nekonkurenčne oligopolne tržne strukture in zagotovijo, da je za trge elektronskih komunikacij še naprej značilna konkurenca v korist končnih uporabnikov.

V ta namen lahko Komisija od držav članic zahteva informacije, ki jih morajo predložiti brez nepotrebnega odlašanja.

2. Komisija do … [7 let po datumu začetka veljavnosti te direktive] in nato vsakih pet let pregleda obseg univerzalne storitve, zlasti zato, da bi Evropskemu parlamentu in Svetu predlagala, da se obseg spremeni ali na novo opredeli.

Ta pregled se opravi z vidika socialnega, ekonomskega in tehnološkega razvoja, pri čemer se med drugim upoštevajo mobilnost in podatkovne hitrosti z vidika prevladujočih tehnologij, ki jih uporablja večina končnih uporabnikov. Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o rezultatu pregleda.

3. BEREC do … [tri leta po datumu začetka veljavnosti te direktive] nato pa vsake tri leta objavi mnenje o nacionalnem izvajanju in delovanju splošne odobritve ter o njenem vplivu na delovanje notranjega trga.

Komisija lahko, ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a, objavi poročilo o uporabi poglavja II naslova II dela I in Priloge I ter lahko predloži zakonodajni predlog za spremembo teh določb, kadar meni, da je to potrebno za odpravo ovir za pravilno delovanje notranjega trga.

Člen 123

Posebni postopek pregleda glede pravic končnih uporabnikov

1. BEREC spremlja tržni in tehnološki razvoj v zvezi z različnimi vrstami elektronskih komunikacijskih storitev ter do ... [tri leta po datumu začetka veljavnosti te direktive] in nato vsaka tri leta ali na obrazloženo zahtevo vsaj dveh svojih članov iz države članice objavi mnenje o tem razvoju in njegovem vplivu na uporabo naslova III dela III.

V tem mnenju BEREC oceni, v kolikšni meri naslov III dela III izpolnjuje cilje iz člena 3. V tem mnenju zlasti upošteva področje uporabe naslova III dela III glede vrste elektronskih komunikacijskih storitev, ki jih je treba zagotoviti. BEREC kot osnovo za mnenje zlasti analizira:

(a) v kolikšni meri lahko končni uporabniki vseh elektronskih komunikacijskih storitev sprejemajo samostojne in ozaveščene odločitve, tudi na podlagi popolnih pogodbenih informacij, ter ali lahko zlahka zamenjajo ponudnika elektronskih komunikacijskih storitev;

(b) v kolikšni meri je morebitno pomanjkanje možnosti iz točke (a) povzročilo izkrivljanje trga ali škodo končnim uporabnikom;

(c) v kolikšni meri je učinkovit dostop do služb za pomoč v sili občutno ogrožen zlasti zaradi naraščajoče uporabe medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke, nezadostne interoperabilnosti ali tehnološkega razvoja;

(d) verjeten strošek vsakršnih morebitnih prilagoditev obveznosti iz naslova III dela III ali vpliv na inovacije za ponudnike elektronskih komunikacijskih storitev.

2. Komisija, ob upoštevanju, v največji možni meri, mnenja BEREC-a, poročilo o uporabi naslova III dela III objavi in predloži zakonodajni predlog za spremembo navedenega naslova, kadar meni, da je to potrebno za zagotovitev nadaljnjega izpolnjevanja ciljev iz člena 3.

Člen 124

Prenos

1. Države članice sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo do ... [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive]. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

   Države članice te predpise uporabljajo od ... [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive].

   Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Vključijo tudi izjavo, da se v obstoječih zakonih in drugih predpisih sklicevanje na direktive, razveljavljene s to direktivo, šteje za sklicevanje na to direktivo. Način sklicevanja in obliko izjave določijo države članice.

2. Z odstopanjem od odstavka 1 tega člena se člen 53(2), (3) in (4) te direktive uporablja od … [datum začetka veljavnosti te direktive] kadar so bili s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu z Odločbo 676/2002/ES določeni harmonizirani pogoji, da se omogoči uporaba radiofrekvenčnega spektra za brezžična širokopasovna omrežja in storitve. V zvezi z radiofrekvenčnimi pasovi, za katere harmonizirani pogoji do … [datum začetka veljavnosti te direktive] še niso bili določeni, se člen 53(2), (3) in (4) te direktive uporablja od datuma sprejetja tehničnih izvedbenih ukrepov v skladu s členom 4 Odločbe 676/2002/ES.

Z odstopanjem od odstavka 1 tega člena, države članice uporabljajo ukrepe, potrebne za uskladitev s členom 54, od 31. decembra 2020.

3. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 125

Razveljavitev

Direktive 2002/19/ES, 2002/20/ES, 2002/21/ES, 2002/22/ES, navedene v delu A priloge XII, se razveljavijo z učinkom od ... [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive], brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos direktiv v nacionalno pravo in datumov začetka uporabe direktiv, ki so določeni v delu B Priloge XII.

Člen 5 Sklepa št. 243/2012/EU se črta z učinkom od ... [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive].

Sklicevanje na razveljavljene direktive se šteje za sklicevanje na to direktivo in se bere v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge XIII.

Člen 126

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati tretji dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 127

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu,

Za Evropski parlament	*Za Svet*
Predsednik	*Predsednik*

PRILOGA I

SEZNAM POGOJEV, KI SO LAHKO VEZANI NA SPLOŠNE ODOBRITVE, PRAVICE UPORABE RADIOFREKVENČNEGA SPEKTRA IN PRAVICE UPORABE ŠTEVILSKIH VIROV

Ta priloga določi seznam vseh možnih pogojev, ki so lahko vezani na splošne odobritve za elektronska komunikacijska omrežja in storitve, razen medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke (del A), elektronska komunikacijska omrežja (del B), elektronske komunikacijske storitve, razen številčno neodvisnih medosebnih komunikacijskih storitev, (del C), pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra (del D) in pravice uporabe številčnih virov (del E).

A Splošni pogoji, ki so lahko vezani na splošno odobritev

1. Upravne pristojbine v skladu s členom 16.

2. Varstvo osebnih podatkov in zasebnosti, značilno za področje elektronskih komunikacij, v skladu z Direktivo 2002/58/ES.

3. Informacije, ki jih je treba zagotoviti po postopku uradnega obvestila v skladu s členom 12 in za druge namene, kot so vključeni v člen 21.

4. Omogočanje zakonitega prestrezanja s strani pristojnih nacionalnih organov v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 in Direktivo 2002/58/ES.

5. Pogoji za uporabo komunikacij javnih organov, namenjenih splošni javnosti, za opozarjanje javnosti pred neposrednimi grožnjami in za zmanjševanje posledic večjih katastrof.

6. Pogoji za uporabo v času večjih nesreč ali nacionalnih nujnih primerov za zagotovitev komunikacij med službami za pomoč v sili in organi.

7. Obveznosti dostopa, razen tistih, ki so predvidene v členu 13 in veljajo za podjetja, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja ali storitve.

8. Ukrepi, načrtovani za zagotovitev skladnosti s standardi ali specifikacijami iz člena 39.

9. Obveznosti ponudnikov javnih elektronskih komunikacijskih omrežij, ki zagotavljajo javno dostopne elektronske komunikacijske storitve, glede preglednosti, da bi zagotovili povezljivost med koncema v skladu s cilji in načeli iz člena 3, in kjer je to potrebno in sorazmerno, dostop pristojnih organov do takih informacij, ki so potrebne za preveritev točnosti takega razkritja.

B. Posebni pogoji, ki so lahko vezani na splošno odobritev za elektronska komunikacijska omrežja

1. Medsebojno povezovanje omrežij v skladu s to direktivo.

2. Obveznosti prenosa v skladu s to direktivo.

3. Ukrepi za varovanje javnega zdravja pred elektromagnetnimi polji, ki jih povzročajo elektronska komunikacijska omrežja, v skladu s pravom Unije ob upoštevanju, v največji možni meri, Priporočila 1999/519/ES.

4. Ohranitev integritete javnih elektronskih komunikacijskih omrežij v skladu s to direktivo, vključno s pogoji za preprečevanje elektromagnetnega motenja med elektronskimi komunikacijskimi omrežji ali storitvami v skladu z Direktivo 2014/30/EU.

5. Varnost javnih omrežij proti nedovoljenemu dostopu v skladu z Direktivo 2002/58/ES.

6. Pogoji za uporabo radiofrekvenčnega spektra v skladu s členom 7(2) Direktive 2014/53/EU, če za uporabo ni treba pridobiti individualnih pravic uporabe v skladu s členom 46(1) in členom 48 te direktive.

C. Posebni pogoji, ki so lahko vezani na splošno odobritev za elektronske komunikacijske storitve, razen medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke

1. Interoperabilnost storitev v skladu s to direktivo.

2. Dostopnost končnih uporabnikov do številk iz nacionalnega načrta oštevilčenja, številk iz UIFN, in kadar je to tehnično in ekonomsko izvedljivo, načrtov oštevilčenja drugih držav članic, ter pogoji v skladu s to direktivo.

3. Predpisi o varstvu potrošnikov, značilni za področje elektronskih komunikacij.

4. Omejitve v zvezi s prenosom nezakonitih vsebin v skladu z Direktivo 2000/31/ES in omejitve v zvezi s prenosom škodljivih vsebin v skladu z Direktivo 2010/13/EU.

D. Pogoji, vezani na splošno odobritev in pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra

1. Obveznost zagotavljanja storitve ali uporabe vrste tehnologije v okviru omejitev člena 45, vključno z zahtevami glede pokritosti in kakovosti storitve, če je to primerno.

2. Dejanska in učinkovita uporaba radiofrekvenčnega spektra v skladu s to direktivo.

3. Tehnični in operativni pogoji, ki so potrebni za preprečevanje škodljivega motenja in za varovanje javnega zdravja pred elektromagnetnimi polji ob upoštevanju, v največji možni meri, Priporočila 1999/519/ES, kadar se taki pogoji razlikujejo od tistih, ki so vključeni v splošno odobritev.

4. Najdaljši čas trajanja v skladu s členom 49, ob upoštevanju vseh sprememb v nacionalnem načrtu za razporeditev frekvenc.

5. Prenos ali zakup pravic na pobudo imetnika pravice in pogoji za tak prenos v skladu s to direktivo.

6. Pristojbine za pravice uporabe v skladu s členom 42.

7. Vse obveze, ki jih je prevzelo podjetje, ki pridobiva pravico uporabe, v okviru odobritve ali podaljšanja odobritve pred podelitvijo odobritve, ali če je to ustrezno, povabilom k predložitvi vlog za pridobitev pravic uporabe.

8. Obveznosti za združevanje ali souporabo radiofrekvenčnega spektra ali za omogočanje dostopa do radiofrekvenčnega spektra drugim uporabnikom v posebnih regijah ali na nacionalni ravni.

9. Obveznosti po ustreznih mednarodnih sporazumih v zvezi z uporabo radiofrekvenčnih pasov.

10. Obveznosti, značilne za poskusno uporabo radiofrekvenčnih pasov.

E. Pogoji, ki so lahko vezani na pravice uporabe številskih virov

1. Določitev storitve, za katero se uporabi številka, vključno z vsemi zahtevami, povezanimi z zagotavljanjem te storitve, ter – v izogib dvomom – tarifnimi načeli in najvišjimi cenami, ki lahko veljajo v posebnem številčnem območju, da bi zagotovili varstvo potrošnikov v skladu s točko (d) člena 3(2).

2. Dejanska in učinkovita uporaba številskih virov v skladu s to direktivo.

3. Zahteve o prenosljivosti številk v skladu s to direktivo.

4. Obveznost zagotavljanja informacij o končnih uporabnikih v javnih imenikih za namene člena 112.

5. Najdaljši čas trajanja v skladu s členom 94, ob upoštevanju vseh sprememb nacionalnega načrta oštevilčenja.

6. Prenos pravic na pobudo imetnika pravice in pogoji za tak prenos v skladu s to direktivo, vključno z vsemi pogoji, da je pravica uporabe številk zavezujoča za vsa tista podjetja, na katere se pravice prenesejo.

7. Pristojbine v zvezi s pravico uporabe v skladu s členom 95.

8. Vse zaveze, ki jih je prevzelo podjetje, ki pridobiva pravice uporabe, v konkurenčnem ali primerjalnem izbirnem postopku.

9. Obveznosti po ustreznih mednarodnih sporazumih v zvezi z uporabo številk.

10. Obveznosti v zvezi z ekstrateritorialno uporabo številk v Uniji za zagotovitev skladnosti z varstvom potrošnikov in drugimi predpisi držav članic glede številk, ki niso deželne kode.

PRILOGA II

POGOJI ZA DOSTOP DO DIGITALNIH TELEVIZIJSKIH IN RADIJSKIH STORITEV, KI SE ODDAJAJO GLEDALCEM IN POSLUŠALCEM V UNIJI

Del I

Pogoji za sisteme s pogojnim dostopom, ki jih je treba uporabljati v skladu s členom 62(1)

Države članice morajo v skladu s členom 62 zagotoviti, da v zvezi s pogojnim dostopom do digitalnih televizijskih in radijskih storitev, ki se oddajajo gledalcem in poslušalcem v Uniji, ne glede na način prenosa veljajo naslednji pogoji:

(a) vsa podjetja, ki zagotavljajo storitve s pogojnim dostopom, ki zagotavljajo storitve dostopa do digitalnih televizijskih in radijskih storitev in od čigar dostopovnih storitev so odvisne radiodifuzijske hiše, da dosežejo katerokoli skupino potencialnih gledalcev ali poslušalcev, morajo ne glede na način prenosa:

- ponuditi vsem radiodifuzijskim hišam na pravični, primerni in nediskriminatorni podlagi, združljivi s konkurenčnim pravom Unije, tehnične storitve, ki omogočajo, da gledalci ali poslušalci, ki razpolagajo z dekodirniki, ki jih upravljajo ponudniki storitev, sprejemajo storitve radiodifuzijskih hiš, ki se prenašajo digitalno, in ravnati v skladu s konkurenčnim pravom Unije,

- voditi ločene finančne račune za svojo dejavnost kot ponudniki pogojnega dostopa.

(b) pri podeljevanju licenc proizvajalcem porabniške opreme morajo imetniki pravic industrijske lastnine za izdelke in sisteme s pogojnim dostopom zagotoviti, da podeljevanje poteka pod pravičnimi, primernimi in nediskriminatornimi pogoji. Ob upoštevanju tehničnih in komercialnih dejavnikov ne smejo imetniki pravic pri podeljevanju licenc upoštevati pogojev, ki prepovedujejo, odvračajo od tega ali preprečujejo, da bi se v isti izdelek vgradil(-i):

– skupni vmesnik, ki omogoča povezavo s številnimi drugimi dostopovnimi sistemi, ali

– elementi, ki so značilni za drugi dostopovni sistem, če imetnik licence ravna v skladu z ustreznimi in sprejemljivimi pogoji, s čimer zase zagotovi varnost transakcij operaterjev sistema s pogojnim dostopom.

Del II

Druge zmogljivosti, pri katerih se lahko pogoji uporabljajo na podlagi točke (D) člena 61(2)

(a) Dostop do API;

(b) Dostop do EPV.

PRILOGA III

MERILA ZA DOLOČITEV VELEPRODAJNIH CEN
ZAKLJUČEVANJA GOVORNIH KLICEV

Načela, merila in parametri za določitev cen veleprodajnega zaključevanja govornih klicev na trgih fiksne in mobilne telefonije iz člena 75(1):

(a) cene temeljijo na povračilu stroškov, ki jih ima učinkovit operater; ocena dejanskih stroškov temelji na trenutnih stroškovnih vrednostih; metodologija stroškov za izračun dejanskih stroškov temelji na modeliranju s pristopom od spodaj navzgor, pri čemer se uporabijo dolgoročni prirastni od prometa odvisni stroški veleprodajne storitve zaključevanja govornih klicev za tretje strani;

(b) ustrezni prirastni stroški veleprodajne storitve zaključevanja govorih klicev se določijo kot razlika med skupnimi dolgoročnimi stroški operaterja, ko izvaja vse svoje storitve, in skupnimi dolgoročnimi stroški istega operaterja, ko tretjim stranem ne zagotavlja veleprodajne storitve zaključevanja govornih klicev;

(c) ustrezni prirasti zaključevanja klicev je treba dodeliti le tiste stroške, ki so odvisni od prometa in bi se jim lahko izognili, če se ne bi zagotavljala veleprodajna storitev zaključevanja govornih klicev;

(d) stroški, ki se nanašajo na dodatno zmogljivost omrežja, so vključeni le, če nastanejo zaradi potrebe po povečanju zmogljivosti, ki je potrebna za izvajanje dodatnega prometa veleprodajnega zaključevanja govornih klicev;

(e) pristojbine radiofrekvenčnega spektra so izključene iz prirasti zaključevanja govornih klicev v mobilnih omrežjih;

(f) vključijo se le tisti veleprodajni stroški iz prodaje, ki nastanejo neposredno pri zagotavljanju veleprodajne storitve zaključevanja govornih klicev tretjim stranem;

(g) za vse omrežne operaterje fiksne telefonije ne glede na njihovo velikost velja, da zagotavljajo storitve zaključevanja govornih klicev po enakih stroških na enoto kot učinkoviti operater;

(h) za omrežne operaterje mobilne telefonije se za najmanjši učinkoviti obseg določi tržni delež, ki ni manjši od 20 %;

(i) ustrezen pristop za amortizacijo sredstev je ekonomska amortizacija; in

(j) tehnološka izbira modeliranih omrežij je usmerjena v prihodnost in temelji na jedrnem omrežju IP ob upoštevanju različnih tehnologij, za katere je verjetno, da se bodo uporabljale v obdobju veljavnosti najvišje cene; v primeru omrežij fiksne telefonije za klice velja, da so izključno paketno komutirani.

PRILOGA IV

MERILA ZA OCENJEVANJE PONUDB O SOVLAGANJU

Nacionalni regulativni organ pri ocenjevanju ponudbe o sovlaganju v skladu s členom 76(1) preveri, ali so bila izpolnjena vsaj naslednja merila. Nacionalni regulativni organi lahko upoštevajo dodatna merila, če so potrebna, da se zagotovi dostopnost za potencialne vlagatelje, udeležene pri sovlaganju, ob upoštevanju posebnih lokalnih razmer in strukture trga:

(a) Ponudba o sovlaganju je odprta za vsa podjetja v življenjski dobi omrežja, zgrajenega na podlagi ponudbe o sovlaganju na nediskriminatorni podlagi. Podjetje, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo, lahko v ponudbo vključi primerne pogoje glede finančne zmogljivosti podjetja, tako da morajo morebitni sovlagatelji na primer dokazati, da so sposobni zagotavljati obročno odplačevanje, na podlagi katerega je načrtovana postavitev, sprejeti strateški načrt, na podlagi katerega so pripravljeni načrti srednjeročne postavitve, in tako naprej.

(b) Ponudba o sovlaganju mora biti pregledna:

- ponudba se da na voljo in mora biti enostavno prepoznavna na spletišču podjetja, ki je določeno kot podjetje s pomembno tržno močjo;

- popolni podrobni pogoji morajo biti brez nepotrebnega odlašanja na voljo vsem morebitnim ponudnikom, ki so izrazili zanimanje, vključno s pravno obliko sporazuma o sovlaganju in po potrebi vodji mandata pravil za upravljanje instrumenta sovlaganja, ter

– proces mora biti tako kot časovni načrt za vzpostavitev in razvoj projekta sovlaganja določen vnaprej ter vsem morebitnim sovlagateljem jasno pisno razložen, vsi pomembni mejniki pa se morajo jasno sporočiti vsem podjetjem brez kakršne koli diskriminacije.

(c) Ponudba o sovlaganju mora vključevati pogoje za morebitne sovlagatelje, ki dajejo prednost dolgoročni trajnostni konkurenci, zlasti:

– vsem podjetjem je treba ponuditi pravične, primerne in nediskriminatorne pogoje za sodelovanje pri sporazumu o sovlaganju glede na čas njihove pridružitve, vključno glede finančnega nadomestila, ki se zahteva za pridobitev posebnih pravic, glede zaščite, ki se s temi pravicami dodeli sovlagateljem tako v fazi izgradnje kot v fazi izkoriščanja, na primer z dodelitvijo neodtujljivih pravic uporabe za pričakovano življenjsko obdobje sofinanciranega omrežja, in glede pogojev za pridružitev in morebitno prekinitev sporazuma o sovlaganju. Nediskriminatorni pogoji v tem kontekstu ne pomenijo, da morajo biti vsem morebitnim sovlagateljem ponujeni natančno enaki pogoji, vključno finančni, temveč da morajo biti vse različice ponujenih pogojev utemeljene na podlagi enakih objektivnih, preglednih, nediskriminatornih in predvidljivih meril, npr. števila vodov za končne uporabnike, za katere se daje zaveza.

– ponudba mora omogočati prožnost glede vrednosti in časovnega razporeda zaveze, ki jo zagotovi posamezni sovlagatelj, npr. z dogovorjenim in potencialno vse večjim odstotkom skupnega števila vodov za končne uporabnike na določenem območju, kateremu se sovlagatelji lahko postopoma zavežejo in ki se določi na stopnji, ki omogoča manjšim sovlagateljem z omejenimi sredstvi, da se pridružijo sovlaganju na primerni najnižji ravni ter postopoma povečajo svojo udeležbo, pri čemer pa so zagotovljene ustrezne ravni začetne zaveze. Določitev finančnega nadomestila, ki ga zagotovi posamezni sovlagatelj, mora odražati dejstvo, da zgodnji vlagatelji sprejmejo večja tveganja in vložijo kapital prej.

– premija, ki se sčasoma povečuje, mora veljati za upravičeno za zaveze, ki se sprejmejo v poznejših fazah, in za nove sovlagatelje, ki se pridružijo sovlaganju po začetku projekta, da se upoštevajo manjša tveganja in preprečijo spodbude za zadrževanje kapitala v zgodnjih fazah.

– sporazum o sovlaganju mora sovlagateljem omogočati, da pridobljene pravice dodelijo drugim sovlagateljem ali tretjim stranem, ki so se pripravljene pridružiti sporazumu o sovlaganju, če prevzemno podjetje izpolni vse izvirne obveznosti prenosnika na podlagi sporazuma o sovlaganju.

– sovlagatelji morajo drug drugemu odobriti vzajemne pravice o pravičnih in primernih pogojih za dostop do sofinancirane infrastrukture za namene zagotavljanja storitev nižje v prodajni verigi, tudi končnim uporabnikom, v skladu s preglednimi pogoji, ki morajo biti pregledni v ponudbi o sovlaganju in poznejšem sporazumu, zlasti kadar so sovlagatelji posamezno in ločeno odgovorni za postavitev posebnih delov omrežja. V primeru oblikovanja instrumenta sovlaganja mora ta zagotavljati neposredni ali posredni dostop do omrežja za vse sovlagatelje na podlagi enakovrednosti vložkov ter pravičnih in primernih pogojev, vključno s finančnimi pogoji, ki odražajo različne ravni tveganja, ki jih sprejmejo posamezni sovlagatelji.

(d) Ponudba o sovlaganju mora zagotavljati trajnostno naložbo, za katero je verjetno, da bo izpolnjevala prihodnje potrebe, s postavitvijo novih omrežnih elementov, ki znatno prispevajo k postavitvi zelo visokozmogljivih omrežij.

PRILOGA V

MINIMALNI NABOR STORITEV,
KI JIH LAHKO PODPIRA STORITEV USTREZNEGA
ŠIROKOPASOVNEGA DOSTOPA DO INTERNETA
V SKLADU S ČLENOM 84(3)

(1) elektronska pošta

(2) iskalniki, ki omogočajo iskanje vseh vrst informacij,

(3) osnovna spletna orodja za usposabljanje in izobraževanje,

(4) spletni časopisi ali novice,

(5) nakup ali naročilo blaga ali storitev prek spleta,

(6) iskanje zaposlitve in orodja za iskanje zaposlitve,

(7) poklicno mreženje,

(8) internetno bančništvo,

(9) uporaba storitev e-uprave,

(10) družbeni mediji in takojšnje sporočanje,

(11) klici in video klici (standardna kakovost)

PRILOGA VI

OPIS ZMOGLJIVOSTI IN STORITEV IZ ČLENA 88 (NADZOR IZDATKOV), ČLENA 115 (DODATNE ZMOGLJIVOSTI) IN ČLENA 106 (ZAMENJAVA PONUDNIKA IN PRENOSLJIVOST ŠTEVILK)

Del A

Zmogljivosti in storitve iz členov 88 in 115

Kadar se uporablja na podlagi člena 88, se del uporablja za potrošnike ter druge kategorije končnih uporabnikov, če so države članice razširile seznam upravičencev na podlagi člena 88(2).

Kadar se uporablja na podlagi člena 115, se del A uporablja za kategorije končnih uporabnikov, ki jih določijo države članice, razen za točke (c), (d) in (g) tega dela, ki se uporabljajo le za potrošnike.

(a) Razčlenjeno obračunavanje

Države članice zagotovijo, da lahko pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, ob upoštevanju zahtev ustreznega prava o varstvu osebnih podatkov in varovanju zasebnosti, določijo osnovno raven razčlenjenih računov, ki jih morajo ponudniki zagotoviti končnim uporabnikom brezplačno zato, da:

(i) omogočijo preverjanje in nadzorovanje stroškov, ki nastanejo pri uporabi storitev dostopa do interneta ali govornih komunikacijskih storitev ali v primeru člena 115 medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke, ter

(ii) ustrezno spremljajo svojo porabo in izdatke ter imajo tako svoje račune pod primernim nadzorom.

Končnim uporabnikom se lahko za razumno ceno ali brezplačno ponudijo dodatne podrobnosti, kadar je to primerno.

Na razčlenjenih računih morajo biti izrecno navedeni identiteta dobavitelja in trajanje storitev, ki jih ponudniki premijskih številk zaračunajo končnemu uporabniku, razen če je slednji zahteval, da se te informacije ne navedejo.

Klicev, ki so brezplačni za kličočega končnega uporabnika, vključno s klici na številko telefona za pomoč uporabnikom, ni treba navesti v razčlenjenem obračunu kličočega končnega uporabnika.

Nacionalni regulativni organi lahko od operaterjev zahtevajo, da prikaz identitete kličočega zagotovijo brezplačno.

(b) Brezplačna selektivna zapora za izhodne klice, kratka sporočila premium SMS, večpredstavnostna sporočila MMS ali druge podobne aplikacije, kjer je to tehnično izvedljivo

in sicer, zmogljivost, pri kateri lahko končni uporabnik od ponudnika, ki zagotavlja govorne komunikacijske storitve ali v primeru člena 115 medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke, zahteva brezplačno zaporo določene vrste odhodnih klicev, kratkih sporočil premium SMS, večpredstavnostnih sporočil MMS ali drugih podobnih aplikacij ali določenih vrst številk.

(c) Sistemi predplačila

Države članice zagotovijo, da lahko pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, zahtevajo od ponudnikov, da ponudijo potrošnikom načine za plačevanje dostopa do javnega elektronskega komunikacijskega omrežja in uporabe govornih komunikacijskih storitev ali storitev dostopa do interneta ali v primeru člena 115 medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke pod pogoji predplačila.

(d) Obročno odplačevanje priključnine

Države članice zagotovijo, da lahko pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, od podjetij zahtevajo, da potrošnikom omogočijo odplačevanje priključitve na javno elektronsko komunikacijsko omrežje na obroke, razporejene na daljše časovno obdobje.

(e) Neplačevanje računov

Države članice odobrijo in objavijo posebne, sorazmerne ukrepe, ki niso diskriminatorni, za kritje neplačil izdanih računov ponudnikov. S temi ukrepi je treba zagotoviti, da je končni uporabnik ustrezno in vnaprej obveščen o vsaki posledični prekinitvi storitve ali odklopu. Razen v primeru goljufije, stalnih zamud pri plačilu ali stalnega neplačevanja je treba s temi ukrepi zagotoviti, kolikor je to tehnično izvedljivo, da je vsaka prekinitev storitve omejena na zadevno storitev. Odklop z omrežja zaradi neplačevanja računov naj se opravi šele po ustreznem opozorilu končnega uporabnika. Države članice lahko pred popolnim odklopom odobrijo obdobje z omejenimi storitvami, v katerem so dovoljeni samo klici, ki končnemu uporabniku ne povzročajo stroškov (na primer klici na številko „112“) in minimalne ravni storitve storitev dostopa do interneta, ki jih določijo države članice ob upoštevanju nacionalnih pogojev.

(f) Nasvet glede tarif

in sicer, zmogljivost, prek katere lahko končni uporabniki od ponudnika zahtevajo, da jim posreduje informacije o morebitnih alternativnih nizkocenovnih tarifah, če so na voljo.

(g) Nadzor stroškov

in sicer, zmogljivost, prek katere ponudniki nudijo druge načine, če pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, menijo, da so ustrezni, za nadzor stroškov za govorne komunikacijske storitve ali storitve dostopa do interneta ali v primeru člena 115 medosebne komunikacijske storitve na podlagi številke, vključno z brezplačnimi opozorili potrošnikom v primeru nenavadnih ali prekomernih vzorcev porabe.

(h) Mehanizem za deaktiviranje izdajanja računov s strani tretjih strani

in sicer, mehanizem, ki končnim uporabnikom omogoča deaktiviranje možnosti, da tretji ponudnik storitve izda račun za svoje proizvode ali storitve na podlagi računa ponudnika, ki zagotavlja storitev dostopa do interneta ali ponudnika javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev.

Del B

Zmogljivosti iz člena 115

(a) Prikaz identitete kličočega

in sicer, klicanemu se prikaže številka kličočega še pred prevzemom klica.

Ta zmogljivost se zagotovi v skladu s pravom o varstvu osebnih podatkov in varovanju zasebnosti, zlasti Direktivo 2002/58/ES.

Operaterji naj, če je to tehnično izvedljivo, zagotovijo podatke in signale, s čimer omogočijo identificiranje kličočega in tonsko izbiranje čez meje držav članic.

(b) Posredovanje elektronske pošte ali dostop do nje po prekinitvi pogodbe s ponudnikom storitve dostopa do interneta

Ta možnost, na zahtevo in brezplačno, končnim uporabnikom, ki prekinejo pogodbo s ponudnikom storitve dostopa do interneta, omogoči, da dostopajo do elektronske pošte, ki so jo prejeli na elektronski naslov ali naslove, ki temeljijo na komercialnem imenu ali blagovni znamki prejšnjega ponudnika, v obdobju, ki ga nacionalni regulativni organ oceni kot potrebno in sorazmerno, ali da v tem obdobju preusmerijo elektronsko pošto, poslano na ta naslov ali te naslove, na novi elektronski naslov ali naslove, ki jih navede končni uporabnik.

Del C

Izvajanje določb o prenosljivosti številk iz člena 106

Zahteva, da lahko vsi končni uporabniki s številkami iz nacionalnih načrtov oštevilčenja, ki tako zahtevajo, ohranijo svojo(-e) številko(-e) neodvisno od podjetja, ki storitev izvaja, se uporablja:

(a) pri geografskih številkah na določeni lokaciji ter

(b) pri negeografskih številkah na vsaki lokaciji.

Ta del se ne uporablja za prenos številk med omrežji, ki zagotavljajo storitve na fiksni lokaciji, in mobilnimi omrežji.

PRILOGA VII

IZRAČUN MOREBITNIH NETO STROŠKOV ZA OBVEZNOSTI ZAGOTAVLJANJA UNIVERZALNE STORITVE IN VZPOSTAVITEV MEHANIZMA ZA NADOMESTILO ALI DELITEV STROŠKOV V SKLADU S ČLENOMA 89 IN 90

Del A

Izračunavanje Neto Stroškov

Obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve so tiste obveznosti, ki jih država članica naloži podjetju in zadevajo zagotavljanje univerzalne storitve iz členov 84 do 87.

Nacionalni regulativni organi morajo preučiti vsa sredstva za zagotovitev ustreznih spodbud za podjetja (določenih ali nedoločenih), da bi zagotovili stroškovno učinkovitost obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. Pri izračunavanju je treba neto stroške obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve izračunati kot razliko med neto stroški podjetja za obratovanje z obveznostmi zagotavljanja univerzalne storitve in neto stroški za obratovanje brez obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. Ustrezno je treba upoštevati pravilno ocenitev stroškov, ki bi se jim vsako podjetje izognilo, če ne bi bilo obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve. Pri izračunu neto stroškov se ocenijo koristi za ponudnika univerzalne storitve, vključno z nematerialnimi koristmi.

Izračun mora temeljiti na stroških, ki se lahko pripišejo:

(i) elementom določenih storitev, ki se lahko zagotavljajo le z izgubo ali pod takimi stroškovnimi pogoji, ki ne ustrezajo običajnim komercialnim standardom.

V to kategorijo so lahko vključeni elementi storitev, kot so dostop do telefonskih služb za pomoč v sili, zagotavljanje določenih javnih plačilnih telefonov in nekaterih storitev ali opreme za končne uporabnike invalide itd.;

(ii) posebnim končnim uporabnikom ali skupinam končnih uporabnikov, za katere se lahko ob upoštevanju stroškov zagotavljanja posebnega omrežja in posebne storitve, ustvarjenega prihodka in geografske porazdelitve cen, ki jo določi država članica, storitve zagotavljajo le z izgubo ali pod takšnimi stroškovnimi pogoji, ki ne štejejo med običajne komercialne standarde.

V to kategorijo so vključeni tisti končni uporabniki ali skupine končnih uporabnikov, ki jih komercialni ponudnik brez obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve ne bi oskrboval.

Neto stroške posebnih vidikov obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve je treba izračunati ločeno, da se prepreči dvojno štetje vseh neposrednih ali posrednih koristi in stroškov. Celotne neto stroške obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve je treba za vsako podjetje izračunati kot vsoto neto stroškov, ki izhajajo iz posebnih komponent obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, pri čemer se upoštevajo vse nematerialne koristi. Nacionalni regulativni organ je odgovoren za preverjanje neto stroškov.

Del B

Nadomestilo za neto stroške iz obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve

Da bi podjetja z obveznostmi zagotavljanja univerzalne storitve lahko povrnila ali financirala vse neto stroške iz obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve jim je morda treba zagotoviti nadomestilo za storitve, ki jih opravljajo pod nekomercialnimi pogoji. Ker tako nadomestilo vključuje finančne prenose, morajo države članice zagotoviti, da se ti prenosi izvajajo objektivno, transparentno, nediskriminatorno in sorazmerno. To pomeni, da prenosi povzročajo minimalno izkrivljanje konkurence in tržnega povpraševanja.

V skladu s členom 90(3) je treba pri mehanizmu delitve, ki temelji na skladu, uporabiti pregledno in nevtralno sredstvo za zbiranje prispevkov, ki preprečuje nevarnost dvojnega obračunavanja prispevkov, tako za vložke in tudi izložke podjetij.

Neodvisni organ, ki upravlja sklad, mora biti odgovoren za zbiranje prispevkov podjetij, ki v državi članici štejejo med podjetja, ki so dolžna prispevati svoj delež k neto stroškom obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, in mora nadzorovati prenos zapadlih vsot ali administrativnih plačil podjetjem, ki so upravičena do prejema plačil iz sklada.

PRILOGA VIII

INFORMACIJE, KI JIH JE TREBA ZAGOTOVITI
V SKLADU S ČLENOM 102
(ZAHTEVE PO ZAGOTAVLJANJU INFORMACIJ V ZVEZI S POGODBAMI)

A. Zahteve po zagotavljanju informacij za ponudnike javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj

Ponudniki javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki niso storitve prenosa, ki se uporabljajo za opravljanje storitev stroj–stroj, zagotovijo naslednje informacije:

(1) v sklopu glavnih značilnosti vsake ponujene storitve: minimalne ravni kakovosti storitve, če se nudijo, in, v zvezi s storitvami, ki niso storitve dostopa do interneta, zagotovljeni posebni parametri kakovosti.

Kadar se ne nudi minimalna raven kakovosti storitve, se v ta namen predloži izjava;

(2) v sklopu informacij o ceni: če in kolikor je to mogoče, zadevne cene za aktivacijo elektronske komunikacijske storitve in znesek vseh ponavljajočih se ali s potrošnjo povezanih pristojbin;

(3) v sklopu informacij o trajanju pogodbe ter pogojih za podaljšanje in prekinitev pogodbe, vključno z morebitnimi stroški prekinitve, če taki pogoji veljajo:

(i) kakršna koli najkrajša uporaba ali trajanje, ki je potrebno, da je mogoče uveljavljati pogoje iz posebne ponudbe;

(ii) morebitne pristojbine, povezane z zamenjavo in nadomestilom ter dogovori o povračilu v primeru zamude ali zlorabe zamenjave, in informacije o zadevnih postopkih;

(iii) informacije o pravici potrošnikov, ki uporabljajo predplačniške storitve, da se jim v primeru zamenjave na zahtevo povrne morebitno preostalo dobroimetje, kot je določeno v členu 106(6);

(iv) morebitne pristojbine, ki se plačajo ob predčasni prekinitvi pogodbe, vključno z informacijami o odklepanju terminalske opreme in morebitnimi povračili stroškov, povezanih s terminalsko opremo;

(4) morebiten dogovor o nadomestilu in povračilu, vključno z izrecno navedbo pravic potrošnikov, kadar je to ustrezno, ki veljajo, če niso izpolnjene ravni kakovosti storitve iz pogodbe ali če se ponudnik neustrezno odzove na varnostni incident, grožnjo ali ranljivost;

(5) vrsta ukrepov, ki jih lahko sprejme ponudnik v primeru incidentov v zvezi z varnostjo ali v primeru groženj ali ranljivosti.

B. Zahteve po zagotavljanju informacij za ponudnike storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev

I. Ponudniki storitev dostopa do interneta in javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev poleg izpolnitve zahtev iz dela A zagotovijo naslednje informacije:

(1) v sklopu glavnih značilnosti vsake ponujene storitve:

(i) minimalne ravni kakovosti storitve, če se nudijo, pri čemer upoštevajo, v največji možni meri, smernice BEREC-a, sprejete v skladu s členom 104(2), v zvezi z naslednjim:

– kar zadeva storitve dostopa do interneta: vsaj prehodni čas, trepetanje in izgubo paketov;

– kar zadeva javno dostopne medosebne komunikacijske storitve, kadar te nadzorujejo vsaj nekatere elemente omrežja ali so v ta namen sklenili sporazum o ravni storitve s podjetji, ki zagotavljajo dostop do omrežja: vsaj rok za osnovni priključek, verjetnost okvare in zamik klicne signalizacije, v skladu s Prilogo X, ter

(ii) brez poseganja v pravico končnih uporabnikov do uporabe terminalske opreme po lastni izbiri v skladu s členom 3(1) Uredbe (EU) 2015/2120 pogoje, vključno s pristojbinami, ki jih naloži ponudnik za uporabo dobavljene terminalske opreme;

(2) v sklopu informacij o ceni: če in kolikor je to mogoče, zadevne cene za aktivacijo elektronske komunikacijske storitve in znesek vseh ponavljajočih se ali s potrošnjo povezanih pristojbin:

(i) podrobnosti o posebni tarifni shemi ali shemah v okviru pogodbe in, za vsako tako tarifno shemo, o vrstah ponujanih storitev, po potrebi vključno s količino komunikacij (kot so MB, minute, sporočila), vključenih v obračunsko obdobje, in ceno dodatnih komunikacijskih enot;

(ii) v primeru tarifnih shem ali shem s predhodno določeno količino komunikacij, možnost, da potrošniki prenesejo neporabljene količine s predhodnega v naslednje obračunsko obdobje, kadar je ta možnost vključena v pogodbo;

(iii) zmogljivosti za zagotavljanje preglednosti računov in spremljanje ravni porabe;

(iv) informacije o tarifah glede številk ali storitev, za katere veljajo posebni pogoji oblikovanja cen; pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, lahko glede na posamezne kategorije storitev zahtevajo, da se take informacije posredujejo neposredno pred vzpostavitvijo klica ali pred povezavo s ponudnikom storitve;

(v) v zvezi s paketnimi storitvami in paketi, ki vključujejo storitve in terminalsko opremo, ceno posameznih elementov paketa, če se tržijo tudi posamično;

(vi) podrobnosti in pogoje, vključno s pristojbinami, poprodajnih storitev, vzdrževanja in pomoči potrošnikom ter

(vii) sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše podatke o vseh veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja;

(3) v sklopu informacij o trajanju pogodbe v zvezi s paketnimi storitvami ter pogojih za podaljšanje in prekinitev pogodbe, če taki pogoji veljajo: pogoje za prekinitev paketa ali njegovih elementov;

(4) brez poseganja v člen 13 Uredbe (EU) 2016/679 informacije o tem, kateri osebni podatki so potrebni pred izvajanjem storitve ali se zbirajo v okviru opravljanja storitve;

(5) podrobnosti o izdelkih in storitvah, namenjenih končnim uporabnikom invalidom, in o tem, kako se pridobijo najnovejše informacije glede tega;

(6) način uvedbe postopkov za reševanje sporov, vključno z nacionalnimi in čezmejnimi spori, v skladu s členom 25.

II. Ponudniki javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke poleg izpolnjevanja zahtev iz dela A in točke I zagotovijo naslednje informacije:

(1) morebitna omejitev dostopa do služb za pomoč v sili ali informacij o lokaciji kličočega zaradi tehnične neizvedljivosti, če storitev končnim uporabnikom omogoča, da opravijo klice na številke iz nacionalnega ali mednarodnega načrta oštevilčenja;

(2) pravici končnega uporabnika, da se odloči, ali bo svoje osebne podatke vključil v imenik, in vrstah zadevnih podatkov v skladu s členom 12 Direktive 2002/58/ES.

(iii) Ponudniki storitev dostopa do interneta poleg izpolnjevanja zahtev iz dela A in točke I zagotovijo tudi informacije, ki se zahtevajo v skladu s členom 4(1) Uredbe (EU) 2015/2120.

PRILOGA IX

INFORMACIJE, KI SE OBJAVIJO
V SKLADU S ČLENOM 103
(PREGLEDNOST IN OBJAVA INFORMACIJ)

Pristojni organ, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnim regulativnim organom, je odgovoren, za zagotovitev, da se informacije iz te priloge objavijo v skladu s členom 103. Pristojni organ, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnim regulativnim organom, odloči katere informacije so ustrezne, da jih objavijo ponudniki storitev dostopa do interneta ali javno dostopnih medosebnih komunikacijskih storitev, in katere informacije mora objaviti sam pristojni organ, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnim regulativnim organom, da lahko vsi končni uporabniki izbirajo na podlagi prejetih informacij. Če se zdi primerno, pristojni organi, po potrebi ob usklajevanju z nacionalnimi regulativnimi organi, spodbujajo samoregulativne ali koregulativne ukrepe, preden naložijo kakršno koli obveznost.

1. Kontaktni podatki podjetja

2. Opis ponujenih storitev

2.1. Obseg ponujenih storitev in glavne značilnosti posamezne ponujene storitve, vključno z minimalnimi ravnmi kakovosti storitve, kadar se nudi, in omejitvami, ki jih naloži ponudnik za uporabo zagotovljene terminalske opreme.

2.2. Tarife ponujenih storitev, vključno z informacijami o komunikacijskem obsegu (kot so omejitve porabe podatkov, število minut klicev, število sporočil) posebnih tarifnih shem in veljavnimi tarifami za dodatne komunikacijske enote, številke ali storitve, za katere veljajo posebni cenovni pogoji, dajatvami za dostop in vzdrževanje, vsemi vrstami dajatev za uporabo, posebnimi in ciljnimi tarifnimi shemami, pa tudi z vsemi dodatnimi dajatvami ter stroški, povezanimi s terminalsko opremo.

2.3. Ponujene poprodajne storitve, storitve vzdrževanja in pomoči potrošnikom ter njihovi kontaktni podatki.

2.4. Standardni pogodbeni pogoji, vključno s trajanjem pogodbe, pristojbinami zaradi predčasne prekinitve pogodbe, pravicami v zvezi s prekinitvijo paketnih ponudb ali njihovih elementov in postopki ter neposrednimi dajatvami v zvezi s prenosljivostjo številk in drugih identifikatorjev, če je to primerno.

2.5. Če je podjetje ponudnik medosebnih komunikacijskih storitev na podlagi številke: informacije o dostopu do služb za pomoč v sili in informacije o lokaciji kličočega ali vsakršno omejitev slednjih. Če je podjetje ponudnik medosebnih komunikacijskih storitev, neodvisnih od številke: informacije o tem, v kolikšni meri se lahko zagotavlja dostop do služb za pomoč v sili.

2.6. Podrobnosti o izdelkih in storitvah, vključno s funkcijami, praksami, politikami in postopki ter spremembami pri opravljanju storitev, ki so oblikovane posebej za končne uporabnike invalide v skladu s pravom Unije o harmonizaciji zahtev glede dostopnosti proizvodov in storitev.

3. Mehanizmi reševanja sporov, vključno s tistimi, ki jih je razvilo podjetje.

PRILOGA X

PARAMETRI KAKOVOSTI STORITEV

Parametri, opredelitve in merilne metode za kakovost storitev iz člena 104

Za ponudnike dostopa do javnih elektronskih komunikacijskih omrežij

PARAMETER (Opomba 1)	OPREDELITEV	MERILNA METODA
Dobavni čas za osnovni priključek	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Razmerje okvar na dostopovni vod	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Čas popravila okvare	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057

Za ponudnike medosebnih komunikacijskih storitev, ki nadzorujejo vsaj nekatere elemente omrežja ali so v ta namen sklenili sporazum o ravni storitve s podjetji, ki zagotavljajo dostop do omrežja

PARAMETER (Opomba 2)	OPREDELITEV	MERILNA METODA
Čas vzpostavitve klica	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Reklamacije računov	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Kakovost govorne povezave	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Delež opuščenih klicev	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Delež neuspešnih klicev (Opomba 2)	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Verjetnost okvare		
Zamude klicne signalizacije		

Številka različice ETSI EG 202 057-1 je 1.3.1 (julij 2008)

Za ponudnike storitev dostopa do interneta

PARAMETER	OPREDELITEV	MERILNA METODA
Latenca (zamuda)	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Trepetanje	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Izguba paketov	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617

Opomba 1

Parametri bi morali omogočiti analizo rezultatov na regionalni ravni (in sicer ne manj kot raven 2 v Nomenklaturi statističnih teritorialnih enot (NUTS), ki jo je določil Eurostat).

Opomba 2

Države članice se lahko odločijo, da ne bodo zahtevale sprotnega dopolnjevanja informacij glede rezultatov za ta dva parametra, če so na voljo dokazi o tem, da so rezultati na teh dveh področjih zadovoljivi.

PRILOGA XI

INTEROPERABILNOST AVTOMOBILSKIH RADIJSKIH SPREJEMNIKOV IN POTROŠNIŠKE DIGITALNE TELEVIZIJSKE OPREME IZ ČLENA 113

1. Enotni premešalni algoritem in nekodirani sprejem

Vsa potrošniška oprema, namenjena sprejemanju digitalnih televizijskih signalov (in sicer radiodifuzijskih storitev prek kopenskega, kabelskega ali satelitskega prenosa), ki je za prodajo ali najem ali kako drugače na voljo v Uniji in s katero se lahko razmešajo digitalni televizijski signali, mora imeti naslednje značilnosti:

(a) omogočiti mora razmešanje takih signalov v skladu z enotnim evropskim premešalnim algoritmom, kot ga upravlja priznana evropska organizacija za standardizacijo, zdaj je to ETSI (Evropski institut za telekomunikacijske standarde),

(b) prikazati mora signale, ki so se prenašali kot čisti signali, pod pogojem, da najemnik pri najemu take opreme ravna v skladu z ustrezno najemno pogodbo.

2. Interoperabilnost digitalnih televizijskih sprejemnikov

Vsak televizijski sprejemnik z vgrajenim zaslonom, katerega vidnostna diagonala slike meri več kot 30 cm, ki je na trgu Unije za prodajo ali najem, mora imeti vsaj en priključek za odprte vmesnike (bodisi ga je standardizirala priznana evropska organizacija za standardizacijo ali izpolnjuje standard, ki ga je ta organizacija sprejela, ali je v skladu z branžno specifikacijo), ki omogoča preprosto priključitev perifernih naprav in lahko prevaja vse zadevne elemente digitalnega televizijskega signala, vključno z informacijami o interaktivnih in pogojno dostopnih storitvah.

3. Interoperabilnost avtomobilskih radijskih sprejemnikov

Vsakršni avtomobilski radijski sprejemniki, vgrajeni v nov avtomobil kategorije M, ki je dostopen na trgu Unije za prodajo ali najem od … [dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive], vsebuje sprejemnik, ki omogoča sprejemanje in reproduciranje vsaj radijske storitve, ki se zagotavljajo prek digitalne prizemne radiodifuzije. Za sprejemnike, ki so skladni s harmoniziranimi standardi, sklicevanja na katere so bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije*, ali z njihovimi deli, se šteje, da izpolnjujejo to zahtevo, ki jo zajemajo navedeni standardi ali njihovi deli.

PRILOGA XII

Del A

Razveljavljene direktive s seznamom naknadnih sprememb direktiv (iz člena 125)

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES (UL L 108, 24.4.2002, str. 33)	
Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2009/140/ES (UL L 337, 18.12.2009, str. 37)	Člen 1
Uredba (ES) št. 544/2009 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 167, 29.6.2009, str. 12)	Člen 2
Uredba (ES) št. 717/2007 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 171, 29.6.2007, str. 32)	Člen 10
Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/20/ES (UL L 108, 24.4.2002, str. 21)	
Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2009/140/ES (UL L 337, 18.12.2009, str. 37)	Člen 3 in Priloga
Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/19/ES (UL L 108, 24.4.2002, str. 7)	
Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2009/140/ES (UL L 337, 18.12.2009, str. 37)	Člen 2

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/22/ES

(UL L 108, 24.4.2002, str. 51)

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2009/136/ES (UL L 337, 18.12.2009, str. 11)	Člen 1 in Priloga I
Uredba (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 310, 26.11.2015, str. 1)	Člen 8

Del B

Roki za prenos v nacionalno pravo in datumi začetka uporabe

(iz člena 125)

Direktiva	Rok za prenos	Datum začetka uporabe
2002/19/ES	24. julij 2003	25. julij 2003
2002/20/ES	24. julij 2003	25. julij 2003
2002/21/ES	24. julij 2003	25. julij 2003
2002/22/ES	24. julij 2003	25. julij 2003

PRILOGA XIII

Korelacijska tabela

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
Člen 1(1), (2) in (3)				Člen 1(1), (2) in (3)
Člen 1(3a)				Člen 1(4)
Člen 1(4) in (5)				Člen 1(5) in (6)
Člen 2, točka (a)				Člen 2, točka 1
–	–	–	–	Člen 2, točka 2
Člen 2, točka (b)				Člen 2, točka 3
Člen 2, točka (c)				Člen 2, točka 4
–	–	–	–	Člen 2, točka 5
–	–	–	–	Člen 2, točka 6
–	–	–	–	Člen 2, točka 7
Člen 2, točka (d)				Člen 2, točka 8
Člen 2, točka 2(da)				Člen 2, točka 9
Člen 2, točka (e)				Člen 2, točka 10
Člen 2, točka (ea)				Člen 2, točka 11

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
Člen 2, točka (f)				Člen 2, točka 12
Člen 2, točka (g)				–
Člen 2, točka (h)				Člen 2, točka 13
Člen 2, točka (i)				Člen 2, točka 14
Člen 2, točka (j)				–
Člen 2, točka (k)				–
Člen 2, točka (l)				–
Člen 2, točka (m)				Člen 2, točka 15
Člen 2, točka (n)				Člen 2, točka 16
Člen 2, točka (o)				Člen 2, točka 17
Člen 2, točka (p)				Člen 2, točka 18
Člen 2, točka (q)				Člen 2, točka 19
Člen 2, točka (r)				Člen 2, točka 20
Člen 2, točka (s)				Člen 2, točka 21
–	–	–	–	Člen 2, točka 22
Člen 3(1)				Člen 5(1)
–	–	–	–	Člen 5(2)

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
Člen 3(2)				Člen 6(1)
Člen 3(3)				Člen 6(2)
Člen 3(3a), prvi pododstavek				Člen 8(1)
–	–	–	–	Člen 8(2)
–	–	–	–	Člen 7(1)
Člen 3(3a), drugi pododstavek				Člen 7(2) in (3)
Člen 3(3a), tretji pododstavek				Člen 9(1) in (3)
–	–	–	–	Člen 9(2)
Člen 3(3b)				Člen 10(1)
Člen 3(3c)				Člen 10(2)
Člen 3(4)				Člen 5(3)
Člen 3(5)				Člen 11
Člen 3(6)				Člen 5(4)
Člen 4				Člen 31
Člen 5				Člen 20

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
–	–	–	–	Člen 22
Člen 6				Člen 23
Člen 7				Člen 32
Člen 7a				Člen 33
–	–	–	–	Člen 33(5), točka (c)
Člen 8(1) in (2)				Člen 3(1) in (2)
Člen 8(5)				Člen 3(3)
Člen 8a(1) in (2)				Člen 4(1) in (2)
–	–	–	–	Člen 4(3)
Člen 8a(3)				Člen 4(4)
–	–	–	–	Člen 29
Člen 9(1) in (2)				Člen 45(1) in (2)
–	–	–	–	Člen 45(3)
Člen 9(3)				Člen 45(4)
Člen 9(4) in (5)				Člen 45(5) in (6)
Člen 9(6) in (7)				–
Člen 9a				–

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
Člen 9b(1) in (2)				Člen 51(1) in (2)
Člen 9b(3)				Člen 51(4)
–	–	–	–	Člen 51(3)
Člen 10(1)				Člen 95(1)
Člen 10(2)				Člen 95(3)
–	–	–	–	Člen 95(2)
–	–	–	–	Člen 95(4)
–	–	–	–	Člen 95(5)
–	–	–	–	Člen 95(6)
Člen 10(3)				Člen 95(7)
Člen 10(4)				Člen 95(8)
Člen 10(5)				–
Člen 11				Člen 43
Člen 12(1)				Člen 44(1)
Člen 12(2)				–
Člen 12(3)				Člen 61(2)
Člen 12(4)				–

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
Člen 12(5)				Člen 44(2)
Člen 13				Člen 17
Člen 13a(1), (2) in (3)				Člen 40(1), (2) in (3)
Člen 13a(4)				–
–				Člen 40(5)
–	–	–	–	Člen 40(4)
Člen 13b(1), (2) in (3)				Člen 41(1), (2) in (3)
–	–	–	–	Člen 41(4)
Člen 13b(4)				Člen 41(7)
–	–	–	–	Člen 41(5)
–	–	–	–	Člen 41(6)
Člen 14				Člen 63
Člen 15(1), (2) in (3)				Člen 64(1), (2) in (3)
Člen 15(4)	–	–	–	–
–	–	–	–	Člen 66
Člen 16				Člen 67

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
Člen 17				Člen 39
Člen 18				–
Člen 19				Člen 38
Člen 20				Člen 26
Člen 21(1)				Člen 27(1)
Člen 21(2), prvi in drugi pododstavek člena				Člen 27(2)
Člen 21(2), tretji pododstavek				Člen 27(3)
Člen 21(2), četrti in peti pododstavek				Člen 27(4)
–				Člen 27(5)
Člen 21(3)				–
Člen 21(4)				Člen 27(6)
Člen 21a				Člen 29
Člen 22(1)				Člen 118(1)
Člen 22(2)				Člen 118(3)
Člen 22(3)				Člen 118(4)

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
–	–	–	–	Člen 11(2)
–	–	–	–	Člen 118(5)
–	–	–	–	Člen 117
Člen 23				Člen 119
Člen 24				Člen 120(1) in (2)
Člen 25				Člen 122(1)
Člen 26				Člen 125
Člen 28				Člen 124
Člen 29				Člen 127
Člen 30				Člen 128
Priloga II				–
	Člen 1			Člen 1(1)
	Člen 2(1)			–
	Člen 2(2)			Člen 2, točka 22
–	–	–	–	Člen 2, točka 23
–	–	–	–	Člen 2, točka 24
–	–	–	–	Člen 2, točka 25

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
–	–	–	–	Člen 2, točka 26
	Člen 3(1)			Člen 12(1)
	Člen 3(2), prvi stavek			Člen 12(2)
	Člen 3(2), drugi, tretji in četrti stavek			Člen 12(3)
	Člen 3(3)			Člen 12(4)
	Člen 4			Člen 15
	Člen 5(1)			Člen 46(1)
–	–	–	–	Člen 46(2) in (3)
	Člen 5(2), prvi pododstavek			Člen 48(1)
	Člen 5(2), prvi stavek drugega pododstavka			Člen 48(2)
	Člen 5(2),tretji pododstavek			Člen 48(5)
	Člen 5(2), drugi stavek drugega pododstavka			Člen 48(3)

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
–	–	–	–	Člen 48(4)
	Člen 5(3)			Člen 48(6)
	Člen 5(4) in (5)			Člen 93(4) in (5)
	Člen 5(6)			Člen 52
–	–	–	–	Člen 93
	Člen 6(1), (2), (3) in (4)			Člen 13
–	–	–	–	Člen 47
	Člen 7			–
	–			Člen 55
	Člen 8			Člen 36
	Člen 9			Člen 14
	Člen 10			Člen 30
	Člen 11			Člen 21
	Člen 12			Člen 16
	Člen 13			Člen 42
–	–	–	–	Člen 94

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
	Člen 14(1)			Člen 18
	Člen 14(2)			Člen 19
	Člen 15			Člen 120(3) in (4)
	Člen 16			–
	Člen 17			–
	Člen 18			–
	Člen 19			–
	Člen 20			–
	Priloga			Priloga I
		Člen 1(1) in (2)		Člen 1(2) in (3)
		Člen 2, točka (a)		Člen 2, točka 27
		Člen 2, točka (b)		Člen 2, točka 28
		Člen 2, točka (c)		Člen 2, točka 29
		Člen 2, točka (d)		–
		Člen 2, točka (e)		Člen 2, točka 30
		Člen 3		Člen 59
		Člen 4		Člen 60

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
		Člen 5		Člen 61
		Člen 6		Člen 62
				-
		Člen 8		Člen 68
		Člen 9		Člen 69
		Člen 10		Člen 70
		Člen 11		Člen 71
–	–	–	–	Člen 72
		Člen 12		Člen 73
		Člen 13		Člen 74
–	–	–	–	Člen 75
–	–	–	–	Člen 76
		Člen 13a		Člen 77
		Člen 13b		Člen 78
–	–	–	–	Člen 80
–	–	–	–	Člen 81
		Člen 14		–

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
		Člen 15		Člen 120(5)
		Člen 16(1)		–
		Člen 16(2)		Člen 121(4)
		Člen 17		–
		Člen 18		–
		Člen 19		–
		Člen 20		–
		Priloga I		Priloga II
		Priloga II		–
–	–	–	–	Priloga III
			Člen 1	Člen 1(4) in (5)
			Člen 2, točka (a)	–
			Člen 2, točka (c)	Člen 2, točka 32
			Člen 2, točka (d)	Člen 2, točka 33
			Člen 2, točka (f)	Člen 2, točka 34
–	–	–	–	Člen 2, točka 35
–	–	–	–	Člen 2, točka 37

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
–	–	–	–	Člen 2, točka 38
–	–	–	–	Člen 2, točka 39
–	–	–	–	Člen 84
–	–	–	–	Člen 85
			Člen 3	Člen 86(1) in (2)
			Člen 4	–
			Člen 5	–
			Člen 6	–
			Člen 7	–
			Člen 8(1)	Člen 86(3)
			Člen 8(2)	Člen 86(4)
			Člen 8(3)	Člen 86(5)
			Člen 9	–
–	–	–	–	Člen 87
			Člen 10	Člen 88
			Člen 11	–
			Člen 12	Člen 89

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
			Člen 13	Člen 90
			Člen 14	Člen 91
			Člen 15	Člen 122(2) in (3)
			Člen 17	–
–	–	–	–	Člen 99
–	–	–	–	Člen 101
			Člen 20(1)	Člen 102
			Člen 20(2)	Člen 105(3)
			Člen 21	Člen 103
			Člen 22	Člen 104
			Člen 23	Člen 108
			Člen 23a	Člen 111
			Člen 24	Člen 113
			Člen 25	Člen 112
			Člen 26	Člen 109
			Člen 27	–
			Člen 27a	Člen 96

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
			Člen 28	Člen 97
			Člen 29	Člen 115
			Člen 30(1)	Člen 106(2)
			Člen 30(2)	Člen 106(4)
			Člen 30(3)	Člen 106(4)
			Člen 30(4)	Člen 106(5)
			Člen 30(5)	Člen 105(1)
			Člen 31	Člen 114
			Člen 32	Člen 92
			Člen 33	Člen 24
			Člen 34	Člen 25
			Člen 35	Člen 116
			Člen 36	Člen 121
			Člen 37	–
			Člen 38	–
			Člen 39	–
			Člen 40	–

Direktiva 2002/21/ES	Direktiva 2002/20/ES	Direktiva 2002/19/ES	Direktiva 2002/22/ES	Ta direktiva
			Priloga I	Priloga V
			Priloga II	Priloga VII
			Priloga III	Priloga IX
			Priloga IV	Priloga VI
			Priloga V	–
			Priloga VI	Priloga X
				Priloga IV